

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AHMED DEEDAT VE TEMEL HRİSTİYAN AKADİNE
TENKİTLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Sıbğətullah KORHAN

Enstitü Anabilim Dalı: TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ
Enstitü Bilim Dalı: TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Salim SANCAKLI

KASIM 2018

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AHMED DEEDAT VE TEMEL HRİSTİYAN AKAİDİNE
TENKİTLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Sıbğettullah KORHAN (167213004)

Enstitü Anabilim Dalı: TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ
Enstitü Bilim Dalı: TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ

Bu tez 27/11/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Salim SANCAKLI
Jüri Başkanı (Danışman)

Prof. Dr. Süleyman AKKUŞ
Jüri Üyesi

Doç. Dr. Hasan GÜMÜŞOĞLU
Jüri Üyesi

Kabul

Düzeltme

Ret

Kabul

Düzeltme

Ret

Kabul

Düzeltme

Ret

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

AHMED DEEDAT VE TEMEL HİRİSTİYAN AKAİDİNE TENKİTLERİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve 24/10/ 2018 tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen **Turnitin** intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı **% 14**'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç,
2. Alıntılar dâhil,
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı SOYADI :Sıbğettullah KORHAN
Öğrenci Numarası :167213004
Ana Bilim Dalı :TEMEL İSLAM BİLİMLERİ
Programı :KELAM
Türü : () Proje (X) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Taramayı Yapan Arş. Gör.

Mehmet BAĞÇIVAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Salim SANCAKLI

ÖNSÖZ

Bismillahi ve's-selâtu ve's-selâmu ala resulillahi terennümleri ile ilk satırlarını Ravza-ı Mutahhara'da kaleme aldığım bu çalışmanın rıza-ı Barî'ye muvafık olmasını umar, çalışmaya konu olan Şeyh Ahmed Deedat'ı rahmetle yâd ederim. Çalışmanın hedefi, İslâmî tebliğ alanında yakın geçmişimizin sembol değerlerinden Ahmed Hüseyin Deedat'ı (1918-2005) tanıtmak ve tezlerini günümüz bilim camiasına aktarmaktır. Bu amaca yönelik, Deedat'ın eserlerinde ve münazaralarında serdettiği görüşleri, kategorize edilmiş bir şekilde, dört ana başlık altında verilecektir. Türkiye'de hâl-i hâzırda yoğunlaşan misyonerlik faaliyetleri göz önüne alındığında, Hıristiyanlık konusunda uzmanlaşmış bu şahsiyetin görüşlerinin bir araya getirilmesi ve kullandığı cedel yönteminin akademik câmiaya aktarılması önem arz etmektedir. Dolayısıyla tezimizin ilâhiyat fakültelerinde okuyan öğrencilere, hıristiyan teolojisine âşinalık ve misyonerlerin argümanlarına cevap verebilecek düzeye erişme hususunda, katkı sağlaması beklenmektedir.

Deedat'ın hayatı, eserleri ve hıristiyan tezlerine karşı tenkitlerinin özetlenerek konularına göre düzenlendiği bu çalışmada konuyla alakalı olsa bile metni uzatacak tali meseleler ve örneklerden kaçınılmış, konuların anlaşılmasına yönelik alıntılanan hikâyeler azami derecede kısaltılarak verilmiş, sadece istidlâl kısmının anlaşılmasına özen gösterilmiştir.

Ahmed Deedat'ın Hıristiyanlık ve kutsal kitabı üzerine uzmanlığı sadece teorik bilgiye dayalı değildir. Kendisi genç yaşlarda çalıştığı işyerine yakın misyoner okulundaki öğrencilerin kendisine yönelik propaganda faaliyetlerinden birçok deneyim elde etmiş, bir bakıma hıristiyanların *Kitâb-ı Mukaddes* yorumlarının arkasındaki zihniyeti keşfetmiştir. Münazaralardaki başarısı bu tecrübeye mebnidir. Biz de çalışmamızda bu tecrübeyi mümkün olduğunca aktarmaya odaklanacağız.

Ders döneminde ve tezin her merhalesinde bana desteklerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Salim SANCAKLI'ya, beni akademik çalışmalar yapmaya sevk eden ve araştırmamı yaparken mütemadiyen teşvik ve teşci eden değerli arkadaşlarım, kıymetli akademisyenler Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÖKDEMİR, araştırma görevlileri Ahmet GEZEK, ve Mehmet BAĞÇIVAN hocalarıma teşekkür ederim. Ayrıca bu meşguliyetimden dolayı ihmal ettiğim aileme, dost ve arkadaşlarıma müsanede ve müsamahalarından dolayı minnettarlığımı ifade ederim. Tevfik Allaha'tandır.

Sıbğētullah KORHAN

15/02/2018

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR	VI
TABLolar	VIII
ŞEKİLLER	VIII
GİRİŞ	1
I. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ	3
II. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI	5
BİRİNCİ BÖLÜM	7
AHMED HÜSEYİN DEEDAT	7
1. HAYATI	9
2. EĞİTİMİ	11
3. İLK TEBLİĞ YILLARI (1942-1956)	12
4. IPCI VE AS-SALAAM (1956-1986)	12
5. ÇALIŞMALARI	13
6. TÜRKİYE'DE TANINMASI	14
7. ETKİLENDİĞİ VE ETKİLEDİĞİ ŞAHSİYETLER	14
A. Rahmetullah el- Hindî el-Keyrânevî	15
B. Zakir Naik	19
C. Esam Mudeer	20
D. Dawood Ngwane	21
E. Debra Mubasshir	22
F. Jamaluddin Ahmed.....	23
G. Shabbir Ally	25
H. Fadel Soliman.....	26
İ. Jamal Badawi	26
J. Yusuf Estes.....	27
K. Mahomed Khan	27
8. KONFERANS VE SEYAHATLERİ	28
9. MÜNAZARALARI	28
A. John Gilchrist	30
B. Josh McDowell.....	30
C. Gary Miller.....	31
D. Floyd E. Clark	31
E. Jimmy Swaggart.....	32
F. Anis Shorosh.....	34
G. Robert Douglas.....	34

H. Stanley Sjoberg	35
İ. Erik Bock	36
J. Bishop General Wakefield	36
K. Deedat ve Papa	36
10. ESERLERİ	37
A. <i>Al-Quran: The Ultimate Miracle / Kur'ân: En Son Mucize</i>	37
B. <i>Al-Quran: The Miracle Of Miracles / Mucizeler Mucizesi Kur'ân</i>	37
C. <i>Arabs and Israel: Conflict or Conciliation? / Araplar ve İsrail: Çatışma mı, Uzlaşma mı?</i>	39
D. <i>Can You Stomach the Best of Rushdie? / Salman Ruşdi'nin Yaptığı Kabul Edilebilir mi?</i>	40
E. <i>Christ in Islam / İslâm'da İsa Mesih</i>	40
F. <i>Combat Kit: Against Bible Thumpers / Mücadele Kiti: İncil Propagadancılara Karşı</i>	42
G. <i>Crucifixion or Cruci-fiction? / Çarmıha Gerilme mi, Sözde Çarmıh mı?</i>	42
H. <i>Is the Bible God's Word? / Kitâb-ı Mukaddes Tanrı Sözü müdür?</i>	43
İ. <i>Muhammed (pbuh) No. 1 / Muhammed (sav) 1 Numara</i>	45
J. <i>Muhammed (pbuh): The Greatest / Muhammed (Sav): En Büyük</i>	46
K. <i>Muhammed (pbuh): The Natural Successor to Christ / Muhammed (sav): İsa Mesih'in Doğal Varisi</i>	47
L. <i>Resurrection or Resuscitation / Yeniden Dirilme mi, Suni Teneffüs mü?</i>	48
M. <i>The Choice: Islam And Christianity / Tercih: İslâm ve Hristiyanlık</i>	49
N. <i>The God That Never Was / Hiç Olmayan Tanrı</i>	50
O. <i>What is His Name? / O'nun Adı Nedir?</i>	50
P. <i>What the Bible Says About Muhammad / Kitâb-ı Mukaddes'in Hz. Muhammed Hakkında Söyledikleri</i>	51
Q. <i>What Was the Sign of Jonah? / Hz. Yunus'un Alâmeti Neydi?</i>	54
R. <i>Who Moved the Stone / Taşı Kim Kaldırdı?</i>	54
11. ELEŞTİRİLER	55
12. HASTALIĞI VE ÖLÜMÜ	61
İKİNCİ BÖLÜM.....	63
DEEDAT'IN TEMEL HİRİSTİYAN AKAİDİNE TENKİTLERİ.....	63
1. HİRİSTİYAN AKAİDİNİN TEMELLERİ	65
2. <i>KİTÂB-İ MUKADDES</i>	68
A. Tanımı	68
B. Orjinalliği	70
C. Nüshalarda Farklılıklar	74
D. Allah Kelimesinin Kaldırılması	78
E. Uydurma Bölümler	78
F. İtirafı	81
G. Senetler	83
H. İntihal	85

İ. Asit Testi	86
J. Tezatlar	86
K. Sunî Delil	89
L. Maksada Uymayan Ayetler	90
M. Zararlı İçerik	91
N. Tohum Edebiyatı	92
O. Müstehcenlik	92
P. Soyağaçları	93
Q. İlham Kaynakları	95
R. Yazarlar	96
S. Değerlendirme	98
3. ASLÎ GÜNAH	99
4. ÇARMIH	101
A. Çarmih ve Kökeni	101
B. Hıristiyan Teolojisinde Çarmih	102
C. Deedat'ın Meseleye Yaklaşımı	103
D. Çarmiha Götüren Olaylar	104
E. Yargılanma	107
F. Suçlama	108
G. Savunma	110
H. İnfaz	111
İ. Kurtuluş	112
J. Kaçış	115
K. Yukarıdaki Oda	120
L. Korkunun Nedeni	120
M. Kehanet	122
N. Mûcize	123
O. Değerlendirme	126
5. TESLÎS	130
A. Tanımı	130
B. Deliller	131
C. İtirazlar	132
D. <i>Kitâb-ı Mukaddes</i> 'te Allah	136
E. Hz. İsbâ	138
F. Kutsal Ruh	150
G. Değerlendirme	153
SONUÇ	157
KAYNAKÇA	162
ÖZGEÇMİŞ	170

KISALTMALAR

a.g.e	: Adı geçen eser
a.s	: Aleyhi's-Selâm
A.S.K.	: Atâullah Ali Sarfaraz Khan
AV	: Authorised Version (Resmi Onaylı Nüsha)
b.	: İbn/ bin
Bkz.	: Bakınız
bs.	: Basım
bsk.	: Baskı
c.	: Cilt
cc	: Celle Celâlühû
Dü.	: Düzenleyen
Çev.	: Çeviren
<i>DİA</i>	: <i>Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi</i>
DR	: Douay-Rheims Version (Katolik)
DRC	: Douay-Rheims Challoner Version (Katolik)
ed.	: Editör
h.	: Hicrî
Hz.	: Hazreti
IPC	: Islamic Propagation Center / İslâmî Tebliğ Merkezi
IPCI	: Islamic Propagation Center International / Uluslararası İslâmî Tebliğ Merkezi
İSAM	: İslâm Araştırmaları Merkezi
KJV	: King James Version
KM	: Kitâb-ı Mukaddes Şirketi
LXX	: "70" İncil (Yahova Şahitleri)
MANA	: Muslim Alliance in North America / Kuzey Amerika Müslüman İttifakı
M.Ö.	: Milattan Önce
md.	: Madde
MSA	: Muslim Students' Association / Müslüman Öğrenciler Birliği
MYM	: Muslim Youth Movement
nşr.	: Neşreden
ö.	: Ölüm tarihi
Örn.	: Örneğin
Pbuh	: Peace be upon him (Aleyhi's-Selâm)
r.a	: Radıyallahu anh
RCV	: Roman Catholic Version
RSV	: Revized Standard Version
s.	: Sayfa
sav	: Sallallâhu aleyhi ve sellem
sy.	: Sayı
TC	: Thomas Cosmades Nüshası

TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Ter.	: Tercüme
thk.	: Tahkik eden
TMA	: Arapça <i>Kitâb-ı Mukaddes</i> nüshası “ <i>el-Mâna ’s-Sahîh li-İncîli’l-Mesih</i> ”.
ts.	: Tarihsiz
vb.	: Ve benzeri
yy.	: Yayın yeri yok
Yay.	: Yayınevi/Yayınları
YC	: Yeni Çeviri Nüshası

TABLÖLAR

Tablo 1. Tesniye 18/18 âyetinde işaret edilen Hz. Musa'ya benzeyen peygamber	53
Tablo 2. Hz. İsa'nın Nesebi.....	94
Tablo 3. <i>Kitâb-ı Mukaddes</i> 'teki Kitapların Yazarları	97

ŞEKİLLER

Resim 1. RSV nüshasında Markos, 16. bölümün 8. âyette bitmesi.....	79
Resim 2. RSV nüshasında Yuhanna, 8. Bölümün 12. âyetten başlaması.....	80
Resim 3. <i>Kitâb-ı Mukaddes</i> nüshalarının dayandığı en eski yazmalar.....	84

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Ahmed DEEDAT ve Hıristiyan Temel Akaidine Tenkitleri

Tezin Yazarı: Sıbğettullah KORHAN **Danışman:** Dr. Öğr. Üyesi Salim SANCAKLI

Kabul Tarihi: 27/11/2018

Sayfa Sayısı: x (ön kısım) + 167 (tez)

Anabilim Dalı: Temel İslâm Bilimleri

Bilim Dalı: Temel İslâm Bilimleri

1900'lü yılların ortalarında yoğunluğu artan misyonerlik faaliyetlerine ve düşünce bazında İslâm'a yönelik saldırılara karşı mücadele ederek, müslüman toplulukların yeniden İslâmî kimlikleriyle gurur duymasına vesile olması; Ahmet Hüseyin Deedat'ı, (1918-2005) Doğuda ve Batıda önemli bir şahsiyet haline getirmiştir. Bunun yanında, eylem ve söylemlerinin avam dışında dinî ve ilmî çevreleri etkilemesi, hakkında dünya çapında birçok kitap, tez ve makalede yazı ve görüşlerin kaleme alınması kendisine akademik bir değer kazandırmıştır.

Bu tez, Deedat'ın kaleme aldığı kitaplar esas alınarak hazırlanmış; ayrıca kendisinin konferanslarında, tv programlarında, Batılı akademisyen ve hıristiyan din bilginleriyle yaptığı münazaralarda serdettiği görüşlerden ve yer yer üçüncü kaynaklardan istifade edilerek zenginleştirilmiştir. Tezde, Hıristiyan kültürünün arka planını oluşturan kredolara (inanç esasları/amentü) ve semitik dinlerde asıl olan tevhîd inancına âşinalık oluşturmak suretiyle, misyonerlik faaliyetlerine karşı bilincin geliştirilmesi amaçlanmıştır; çalışmada yüzlerce hıristiyan kredolarının hülasası mahiyetindeki dört meseleye ışık tutulmuş ve Yüce Allah'ın gönderdiği kitaplarda mevcut esas konulardaki özde benzerlik ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca Ahmed Deedat'ın, Kur'ân ışığı altında *Kitâb-ı Mukaddes*'ten referansla ortaya attığı görüşler esas alınarak *Kitâb-ı Mukaddes'in* orijinalliği, aslî günah, çarmıh ve teslîs gibi hıristiyan akaidine dair temel meseleler üzerinden hıristiyan nazariyeleri ele alınmıştır. Bahsi geçen konuların incelendiği ikinci bölümde ele alınan dört ana mesele Hıristiyanlığın tüm doktrinlerini mündemiçtir.

Giriş, iki bölüm ve sonuç kısımlarından oluşan çalışmanın birinci bölümü Deedat'ın hayatı ve eserlerini konu edinirken; ikinci bölümde kendisinin hıristiyan doktrinleri ile ilgili görüşleri dört ana başlık altında bir araya getirilmiştir. Sonuç kısmında ise bölümlerde ele alınan meseleler üzerinden birtakım çıkarımlar yapılarak Kelâm alanında diğer dinlerle ilgili çalışılabilecek araştırma konuları tespit edilmiştir. Bu tez Deedat'ın görüşlerini bir araya getirmekle birlikte Hıristiyanlığın temel doktrinleri hakkında genel bir fikir vermeyi ve temel inanışlarına vukufiyet kazandırmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Deedat, İncil, Çarmıh, Teslîs, *Kitâb-ı Mukaddes*.

Yalova University Social Sciences Institute Master Thesis Summary

Thesis Title: Ahmed DEEDAT and His Critics to the Fundamental Christian Doctrines	
Thesis Author: Sıbğetullah KORHAN Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Salim SANCAKLI	
Date of Acceptance: 27/11/2018 Number of Pages: x (pretext) + 167 (main body)	
Department: Basic Islamic Sciences	Field of Study: Basic Islamic Sciences
His struggle against missionary activities, which increased considerably in the mid-1990s and his resistance to the onslaught on Islam –which had traditionally been a source of strength to Muslim communities including a profound source of pride in their Islamic identity, and inspired renewed self-confidence- transformed Sheikh Ahmed Hussein Deedat into an important figure in both the East and West. In addition to this, the influence of his studies and commentaries in religious and scientific circles, some of which also attracted public interest, and his being subject to magazine articles, books, academic papers and dissertations, have earned him a scholarly reputation across the globe. This thesis has been composed based on the books written by Deedat; benefitted from careful study of arguments he propounded in his lectures and speeches, as well as debates he had with Western and Christian scholars, and at times has been enriched by third party sources. The study aims to develop consciousness about missionary activities and how one might effectively oppose them by establishing familiarity with creeds and the stories of their construction in Christian history and culture and to develop familiarity with the Tawheed (monotheistic faith) that is the foundation of all Semitic religions. The study has shed light on four topics that constitute the essence of Christian creeds and has revealed the obvious similarity in key issues in the books sent by God Almighty. In addition, Christian doctrines have been dealt with through the ideas put forward by Ahmed Deedat on fundamental issues of Christian theology, such as the Authenticity of the Bible, the concepts of Original Sin, Crucifixion and Trinity, with reference to the Biblical text mainly, supplemented in places by Qur'anic explanation. The four main issues addressed in the second section covers all the fundamental doctrines of Christianity. The study consists of an introduction, one chapter developing our research and one chapter devoted to findings, results, and conclusions. The first chapter focuses on Deedat's life and works. The second chapter is devoted to his views on Christian doctrines gathered under four main headings. The final chapter examines and offers further development of some conclusions preliminarily identified in topics covered in the chapters. Lastly, some research subjects that can be studied with regard to the religions in the field of Kalaam science have been proposed. This thesis aims to provide a comprehensive and representative record of Deedat's views, as well as to give a general idea about Christianity and insight into its fundamental beliefs.	
Key Words: Deedat, Gospel, Cross, Trinity, Bible.	

GİRİŞ

ÇALIŞMANIN AMACI, ÖNEMİ, YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI

GİRİŞ

Deedat, 1987 ilkbaharında kaleme aldığı “*Crucifixion or Cruci-fiction / Çarmıha Gerilme mi, Sözde Çarmıh mı?*” adlı eserinin sonuç kısmında, gençlik çağlarında çalıştığı işyerine yakın misyoner okulu Adams Mission’daki öğrenci ve rahiplerin baskılarına maruz kalması sonrasında, Hz. İsa’nın çarmıha gerilerek öldüğünü kabul etmenin bağışlanmanın şartı olduğuna inanmaya zorlandığını belirtmektedir; bunun yanında bu zarif giyimli kibar adamların kurtuluş vesilesi olarak çarmıh meselesine sarılmalarına ve kendisinin bu inancı paylaşmadığından cehenneme gideceğini düşünerek üzüldüklerine hayretle şahit olduğunu, bundan dolayı hıristiyan teolojisinin temelini teşkil eden çarmıh meselesini araştırmaya ilgi duyduğunu dile getirmektedir.

Deedat, konuyla ilgili hıristiyan kutsal kitabını incelemesi neticesinde ortaya çıkan hakikatın *Kur’ân* hakikatlerine muvafık olduğunu gördüğünde; bunu herkesle paylaşmak için misyoner ve papazlarla tartışmak istediğini, bu hakikatleri anlatmak için halka açık konuşma ve münazaralara tevessül ettiğini ifade etmektedir. Deedat merak eden herkese bu konudaki inancının kesinlikle Nisa sûresi 157. âyetteki mefhuma paralel olduğunu beyan etmekle birlikte, samimi olduklarına inandığından, hıristiyanların öz kaynaklarından konuyu tarafsızlık ilkesine uygun bir şekilde yıllarca araştırdığını ve incelemeleri sonrasında ilginç bulgularla karşılaştığını; bundan dolayı kapısını aşındıran ve onu bu araştırmaya sevk eden misyonerlere müteşekkir olduğunu belirtmektedir. Aynı duygu ve düşüncelerle samimi hıristiyanlara yol gösterecek ve müslümanları misyonerlerin hile ve tuzaklarından korumaya yardımcı olacak bu çalışmayı insanlığın istifadesine sunmak, bizce de bir görev addedilmiştir.¹

I. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Şeyh Ahmed Deedat, hitabet ve ikna kabiliyeti ile öne çıkmış, kutsal kitaplar üzerine bireysel araştırmaları yanında saha çalışması olarak nitelendirilebilecek halka açık münazaralarla kendini geliştirmiş ve akademik çalışmalara konu olmuş aksiyoner bir düşünce ve dava adamıdır. İslâm âlemine fikrî saldırıların arttığı, hıristiyan misyonerlik faaliyetlerinin zirve yaptığı, İslâm kıtası Afrika’nın² Hıristiyanlık’la anılmaya başlandığı, müslümanların özgüvenlerini yitirerek inançlarını izhar etmekten utanır hale geldiği bir dönemde, ilim ehlinden çok az kişi davayı sahiplenirken; Deedat, Hintli müslüman âlim Rahmetullah el-Hindî’nin, Teslîs ve *Kitâb-ı Mukaddes*’in orjinelliğine dair hıristiyan doktrinlerine reddiye mahiyetinde yazdığı “*İzhârü ’l-hak*” adlı eserindeki tespitler ışığında argümanlar geliştirerek, kendisine has üslubu ve münazara tekniği ile meydana çıkmış;

¹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Crucifixion or Cruci-fiction*, Islamic Propagation Centre International, Durban 1987, s. 88.

² Nadvi, Syed Salman, “Real Causes of The Spread of Islam” *Religion in Southern Africa*, sy. III (1982): s. 31.

hıristiyanların önde gelen misyoner papazlarını halka açık münazaralarda mağlup etmiş ve *tüm izzetin Allah'a, Resulüne ve müminlere ait olduğunu*³ bihakkın isbat etmiştir.⁴

Fikrî gücünü ve psikolojik üstünlüğünü büyük ölçüde kaybetmiş olsa da iletişim araçları, sineması ve moda akımlarıyla imanî ve ahlâkî tahribatlara sebep olan, insanlığın mana ve ukbasını berbad eden, teşkilatları, fitneleri ve ordularıyla İslâm beldelerini kan gölüne çeviren, finans sistemi ve kâğıttan parasıyla her değeri manipüle ederek insanları açlığa mahkûm eden, medyası ile halkın sesini bastıran, propagandasıyla ehli hakkı sapkın, azgın ve müstebid ilan eden, özgürlük, demokrasi, dünya düzeni gibi güzellemelerle şirin gösterilen, tarihin ve insanlığın gördüğü en dehşetli bâtil din mahiyetindeki müstevlî tağut cereyanı ve bu cereyanın küresel ölçekte insanlığı esir almış yapay kültürünün himayesinde güç bulan zararlı akımlar ile misyonerlik faaliyetleri yoğun bir şekilde toplumu hedef alırken, müslümanlara mücadele ve mücahede azmini tekrar kazandırabilecek bu şahsiyeti, (Deedat) tanıtmak sorumluluk telakki edilmiştir.

Hâl-i hazırda Anadolu'da, bahusus İstanbul'da, Batılı ülkelerden birçok misyoner papaz yoğun bir şekilde propaganda faaliyeti yürütmektedir. İnanç boşluğu, eğitim, iş ve finans kanalları dâhil akla gelebilecek her yola tevessül eden misyonerler, özellikle kimlik sorunu yaşayan insanlara ulaşabilmekte ve onları etkileyebilmektedir. Deedat'a göre ancak körler ve başını toprağa gömen devekuşları, kapılarımızı⁵ aşındıran bu misyonerlerin faaliyetlerini görememektedir. Deedat, misyonerlik faaliyetlerinin sonucuna örnek olarak Küveyt'i göstermektedir. Bu küçük ülkede elli yıl öncesinde sadece bir hıristiyan aile bulunurken, 1980 yılında kilise sayısı otuz beşe ulaşmıştır. Endonezya'da 1980 yılında tam zamanlı faaliyet gösteren altı binden fazla misyonerin özel uçak pisti sayısı Endonezya devletinin inşa ettiği pistlerden fazladır. Bu arada iki bin adadan oluşan ülkede, misyonerler halkı gemilere toplayarak propaganda yapmışlardır. Hedef, yüzyılın sonunda ülkeyi tamamen hıristiyanlaştırmaktır. Şu kadarını belirtmek gerekir ki misyonerler hedeflerine nisbeten ulaşmışlardır. Şöyle ki o zamanlar neredeyse tamamen müslüman olan ülkede şimdi Hıristiyanlık ikinci büyük din olmuştur.⁶ Şu anda İstanbul'da cereyan eden yoğun misyoner faaliyetlerindeki hedefin farklı olduğunu düşünmek büyük bir yanılığdır. Bu çalışma

³ el-Münâfikun, 63/8.

⁴ Vahed, Goolam, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, Islamic Propagation Centre International, Durban 2012, s. 30.

⁵ Deedat zamanında ev ev dolaşan misyonerler, şimdilerde kurs merkezleri (genelde dil kursları) ve cafeleri mesken tutmaktadırlar. Yalnız hareket etmedikleri gibi, buldukları ortamlarda birbirlerinden habersiz insanlar gibi davranmakta, markaja aldıkları kişilerle farklı şekillerde yakınlık kurarak profilini çıkardıktan sonra uygun teknikle alanlarına çekmektedirler. Söz konusu ortamlarda çoğu zaman, gerçek katılımcı sayısından fazla misyoner bulunmakta ve bazıları kendilerini mühtedî veya Müslüman olarak tanıtabilmektedir. Böyle ortamların en belirgin özelliği sohbetin dönüp dolaşıp bir şekilde değerler ve yargılara gelmesidir. Şüphe tohumları tam da bu esnada atılmaktadır. İndirekt propapagandaya maruz kalan kişi herkesin kendisinden farklı düşündüğü hissine kapılarak bu yalnızlıktan çıkma eğilimi göstermektedir.

⁶ Deedat, *What is His Name?*, s. 13.

misyonerlerin kullandığı argümanları ve gerçeği tersyüz etmek suretiyle doğru gösterdikleri yanlışlara verilebilecek cevapları bir araya getirmeye çalışmaktadır.⁷

Kutsal kitaplar üzerine yapılan araştırmaların farklı kültürler arasında karşılıklı anlayışı geliştireceğini savunan Deedat'a göre, daha fazla müslüman ilâhiyat öğrencisinin "ahitlerin sonuncusu"⁸ *Kur'ân-ı Kerîm*'in bakış açısıyla Hıristiyanlığı araştırıp, dünyadaki diğer milletleri aydınlattığı zaman bu dünya yaşamak için daha iyi bir yer olacak, aksi takdirde sorumluluktan kurtuluş mümkün olmayacaktır.⁹

Bazı araştırmacılar, Deedat'ı, karşılaştırmalı dinler tarihi alanına nisbet etmek istese de, bilinmelidir ki; Dinler tarihi normatif değildir, bir dinin savunmasını üzerine alan teoloji, apoloji,¹⁰ kelâm gibi disiplinlerden farklı çalışma ilkelerine sahiptir ve gayesi dinî tecrübeyi herhangi bir değer hükmü koymaksızın açıklamaktır.¹¹ Deedat'ın yaptığı ise hak dinin inanç ve öğretilerini savunmak ve ona yönelik saldırıları bertaraf etmektir. Bu da tam olarak kelâm metodudur. Nitekim mütekaddimîn âlimler kelâmı; "akaidi dîniyeyi edille-i yakiniye ile bilmektir"¹² şeklinde tarif ederken; çağdaş araştırmacılar, herhangi bir dini, doğrulama veya tenkid adına yapılan çalışmaların ve tartışmaların tümünün kelâm ilminin kapsamına girdiğini beyan etmektedirler.¹³

II. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI

Bu çalışma, tezin konusunu teşkil eden yazarın, telif, münazara ve konferanslarında dile getirdiği görüşlerden istifade edilerek hazırlanmıştır. İstidlâl için kullanılan *Kitâb-ı Mukaddes*¹⁴ âyetlerinde, zaruret olmadıkça, serbest çeviri tercih edilmemiş; bunun yerine kabul görmüş Türkçe nüshalara müracaat edilmiştir. Genel olarak, Kitâb-ı Mukaddes Şirketi'nin 1941 yılında neşrettiği *Kitâb-ı Mukaddes* nüshası ile modern dilde yazıldığından ve metin düzenlemesi arkeolojik araştırmalarda ortaya çıkan yeni bulgulara daha uygun görüldüğünden, adı geçen şirketin telif ettiği *Kutsal Kitap: Tevrat, Zebur, İncil* (Yeni Çeviri

⁷ Gökteş, Evin, *230 korsan misyoner kilisesi*, Yeni Şafak Gazetesi, Ankara, 08 Ocak 2005.

<https://www.yenisafak.com/gundem/230-korsan-misyoner-kilisesi-2685741>

⁸ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Al-Quran: The Miracle of Miracles*, Islamic Propagation Centre International, Durban 1991, s. 68.

⁹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?* (Trc. Abdullah Yünel), İnkılab Kitabevi, İstanbul 1998, s. 218.

¹⁰ Hıristiyan inancını tenkitlere karşı savunan bilim dalı. (Bruce, Alexander *Balmain, Apologetics or Christianity Defensively Stated*, Charles Scribner's Sons, New York 1892, s. 33).

¹¹ Tümer, Günay, "Din" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, Ankara 1994, c. IX, s. 333-339.

¹² et-Teftâzânî, Sa'düddîn Mes'ûd b. Fahriddîn, *Şerhü'l-Makasid*, (Dü. Abdurrahman Umeyre), Âlemü'l-Kütüb, Beyrut 1998, c. I, s. 165.

¹³ Hanefî, Hasan, *Mine'l-akide ile's-sevre*, Dârü't-Tenvir, Beyrut 1988, c. I, s. 68-69.

¹⁴ Halk dilinde "İncil" terimi Tevrat, Zebur ve İncil'den müteşekkil Hıristiyan kutsal kitabını tanımlamak için kullanılmaktadır. İncil teriminin bu genel anlamı dışında özel anlamda "Yeni Ahit" yerine de kullanılmaktadır. Örneğin: İzmir protestan kilisesinin *Kitâb-ı Mukaddes* tercümelerini paylaştığı web sayfasının adresi www.incil.info 'dur.

2009) tercümelere tercih edilmiştir. Ancak çeviride eksiklikler söz konusu olduğunda kaynak gösterilen İngilizce nüshanın metnine en yakın çeviri tercih edilmiştir. İhtiyaca binaen zaman zaman âyetlerin alındığı kaynak nüsha kodlanarak, âyet numaraları ile birlikte verilmiştir. Her ne kadar müsteşriklerin çalışmalarıyla, Türkçe'ye ve akademik literatüre geçmiş taraflı bir tanımlama olan “*Kitâb-ı Mukaddes*” (Kutsal Kitap) ismi yerine Türkçe’de orijinal bir terim olan “*İncil*” isminin kullanılması tercih edilmişse de; yanlış talakkilere mahal vermemek adına, oturmuş nizamla uyularak bu tanım (*Kitâb-ı Mukaddes*) kullanılmaya devam edilmiştir. Orijinalliğini korumadığı bilinen bir kitabın “*Kitâb-ı Mukaddes*” şeklinde tanımlanması bir nevi tasdik olduğundan, bu kullanım akademik etik de bağdaşmamaktadır. Bunun yanında *Kitâb-ı Mukaddes* bölümlerini tanımlamak için meşhur tâbirleriyle “Eski Ahit” ve “Yeni Ahit” terimleri kullanılmış olsa da zaman zaman metindeki anlatımın ruhuna uygun düşecek şekilde “Tevrat” ve “İncil” tâbirleri de kullanılmıştır. Ayrıca cümlenin siyakında yumuşak akışı bozduğu durumlarda “*Kitâb-ı Mukaddes*” yerine “İncil” genel anlamıyla kullanılmıştır.

Çalışma; giriş, iki ana bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Birinci bölümde Deedat’ın hayatı ve çalışmaları ele alınırken; ikinci bölümde tezleri ve görüşlerine yer verilmiştir. Tez’in aslı konusu olan ikinci bölüm, Deedat’ın Hıristiyanlığı tenkid ettiği konulardan “Aslı günah”, “Çarmıh”, “Teslîs” ve “*Kitâb-ı Mukaddes*’in Orijinalliği” başlıklarını içerir ki bu başlıklar hıristiyan kredolarının (inanç esasları / amentü) bir özeti mahiyetindedir. Sonuç bölümünde ise bütüncül bir değerlendirme yapılmakla birlikte sonradan gelecek araştırmacılara yol haritası olabilecek görüş ve düşüncelere yer verilmiştir. Araştırmayı gereken hacimden daha fazla uzatmamak adına, Deedat’ın etkilendiği ve etkilediği şahsiyetler kısaca tanıtılmış, öne çıkan isimlere nisbeten daha fazla yer ayrılmıştır. Konular, bütünselliği bozmamak adına, olabildiğince özetlenerek işlenmiş, düşük önemde sayılan ayrıntılar elimine edilmiştir. Bu çalışmada Ahmed Deedat’ın kullanmış olduğu bazı delillere, ilmî perspektiften bakıldığında zayıf ve kırılğan görüldüklerinden, yer verilmemiştir. Karşılaştırma gerektiren bir takım bilgiler, mukayesenin kolay ve pratik olması açısından, tablo halinde verilerek; bu bilgilerin kolayca anlaşılması sağlanmış ve hacmin artması sebebiyle dikkat dağılmasının önüne geçilmiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki Deedat, Hz. İsa’ya ilâhlık isnadının temelsiz olduğunu ifade etmek için, hıristiyan kaynaklarından verdiği ilgili örneklerde zaman zaman “tanrı” kelimesini “güya” veya “sözde” anlamı katmak için çift tırnak arasında vermiştir. Bu çalışmada (sakınılmakla birlikte) benzer kullanımlar aynı maksada matuftur.

BİRİNCİ BÖLÜM
AHMED HÜSEYİN DEEDAT
HAYATI ve ÇALIŞMALARI

1. HAYATI

Ahmet Hüseyin Deedat, 1 Temmuz 1918 tarihinde, Hindistan'ın en büyük metropollerinden, Gucerat eyaletinde bulunan Surat şehrinin Tadmashvar kasabasında dünyaya gelmiştir. Babası, doğumundan kısa bir süre önce, annesi Fatıma ve kızkardeşi Rasul'ü ardında bırakarak Güney Afrika'ya göç etmiştir. O zamanlar İngiliz Kolonisi olan Hindistan'da yaşanan ekonomik sıkıntılardan dolayı, birçok insan denizaşırı ülkelerde iş arayışına girişmiştir. Daha iyi bir gelecek umudu ile çıkılan bu yolculuklarda geri dönmek genelde ulaşılamaz bir hayal olarak kalmıştır. Annesi Fatıma, babasının yokluğunda, neredeyse karın tokluğuna kasabadaki zenginlerin elbise ve bulaşıklarını yıkamıştır. Deedat ise dokuz yaşında iken, 1927 yılında, Güney Afrika'nın Kwazulu-Natal bölgesinde terzi yapan babasının yanına göç etmiş ve bu seyahatten yaklaşık dokuz ay sonra annesini kaybetmiştir. Annesinin vefatından sonra babası, Şeyh Ali İsmail'in kızı Hamide Parkar ile evlenmiş ve bu evlilikten Muhammed, Abdullah, Casim ve Ömer adında dört oğlu ve Ben Gori, Emine, Rabia, Zübeyde, Halime ve Hadice adında altı kızı olmuştur.¹⁵

Mütedeyyin bir aileye mensup olan Deedat'ın, gençliğinde, "Peygamber Âşıkları" isimli bir cemaate intisap ettiği, geleneksel İslâmî söylemin hararetli bir savunucusu olduğu ve Hz. Peygamber'in adı anılınca ağladığı söylenmektedir. Dil öğrenme konusunda doğal bir yeteneğe sahip olan Deedat, Güney Afrika'ya geldikten sonra öğrendiği İngilizce dilini, dördüncü sınıfa geçtiğinde ders arkadaşlarından daha akıcı konuşmuştur. Genelde Kur'an ve Sünnet ilimleri okutulan Pine sokağındaki Crescent (Hilal) İslâmî Okulunda medrese tarzı bir eğitim alan Deedat, bir yıl sonra Hindu Tamil Enstitüsüne geçmiş, sonrasında ise Carlisle sokakta bulunan Higher Grade okulunda eğitim görmüştür. Dördüncü sınıfta iken akıcı İngilizcesi ile öne çıkan, matematik, şiir ve tarih derslerinden iyi notlar alan Deedat, yarıyıl sınavlarının ardından öğretmenleri tarafından beşinci sınıfa atlatılmış ve bu sınıfta da en başarılı öğrenci ünvanını almıştır. İkinci evliliğinden sonra şehir merkezine yedi kilometre mesafede bulunan Cato Maron'a taşınan babası, günlük iki penny olan otobüs ücretini ödeyemediği için; Deedat'ın hergün aç bir şekilde yürüyerek okula gittiği, zaman zaman açlıktan başı döndüğünde, sınıfta bayılmamak için, nefes egzersizleri yaptığı söylenmiştir. Okul kitaplarını alacak imkânı bulunmadığından birçok kez okulu terk etmesi istenen Deedat, buna rağmen zorunlu olan altı yıllık eğitimini sınıf atlayarak beş yılda başarıyla bitirmiş ve Sastri College adındaki seçkin okula girmeye hak kazanmıştır. Buradaki boş zamanlarında Gandhi Kütüphanesini mesken tutan Deedat, İngilizcesini geliştirmiş ve iyi bir konuşmacı olmak için gereken edebî altyapıya sahip olmuştur. Okul masraflarını ödeyemediğinden eğitimini yarıda bırakan Deedat'ın içindeki okuma aşkı, onu her gördüğü yazılı materyali okuyacak kadar motive ederek, kişisel gelişimine büyük katkı sağlamıştır.¹⁶

¹⁵ Vahed, Goolam, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, Islamic Propagation Center International, Durban 2013, s. 38.

¹⁶ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 40.

Eşi Havva Hüseyin'den, biri kız ikisi erkek olmak üzere, üç çocuk babası olan Deedat, çevresindekiler tarafından saygı ifadesi olarak “amca” diye çağırılmıştır. Dâî (İslâm davetçisi) olarak şöhret bulan Deedat, Evanjelik hıristiyan din adamlarıyla halka açık tartışmalarda bulunmuştur. Çok sayıda video konferansı olan Deedat'ın çalışmalarının ana temasını, İslâm, Hıristiyanlık ve İncil oluşturmaktadır. IPCI- Islamic Propogation Center International'ın (Uluslararası İslâmî Tebliğ Merkezi) kurucusu olan Deedat, İslâm ve Hıristiyanlık'la ilgili çok sayıda kitapçık yazmış, risale de denilebilecek kitapları genelde bu kuruluş tarafından ücretsiz dağıtılmıştır.¹⁷

Kitâb-ı Mukaddes'le misyoner papazlardan daha fazla haşır neşir olan Deedat, akıcı İngilizcesi, sabrı, kışkırtmalara karşı sükûneti, mizahî üslubu ve “dinde zorlama yoktur” ilkesine bağlılığıyla Afrika'daki misyonerlik faaliyetlerini önemli ölçüde yavaşlatmıştır. Dünya basınında geniş yer bulan yüzyirmi münazara ve ikiyüz otuz beş davet ve düşünce programında söz alan Deedat'ın konuşmaları ve kitapları Arapça, Türkçe ve Fransızca başta olmak üzere birçok dile çevrilmiş ve kitaplarının yirmi milyondan fazla nüshası, ücretsiz dağıtılarak dünyanın dörtbir yanına ulaştırılmıştır.¹⁸

Deedat'ın çalışmalarının odak noktası, hıristiyanların misyonerlik faaliyetlerine karşı, müslümanlara kendilerini savunacak teolojik, kelâmî verileri sağlamaktır. Bu amaca yönelik çalışmalarında İngilizce dilini maharetle kullanan Deedat, Batı'da yaşayan müslüman ve gayri-müslimlere ulaşmayı da başarmıştır.

1934 yılında bir mobilya fabrikasında çırak olarak işe başlayarak müdürlüğe kadar yükselen Deedat, 1940'ların sonuna doğru radyo tamiri ve elektrik mühendisliği gibi teknik alanlarda giriş seviyesinde eğitimler almıştır.¹⁹ Mobilya işinde iken, Natal'ın güney sahili kesimindeki hıristiyan okulundan tanıştığı misyonerlerin, propagandalarında, Hz. Peygamber'in kılıç kullanarak insanları zorla müslüman ettiği tezini kullanmaları, Deedat'ı İslâm ve İslâm dışı kutsal metinlere ilgi duymaya sevk etmiştir.²⁰

Deedat, birgün, iş arkadaşlarının kaldığı bodrum katının hurdalığını karıştırırken Hintli meşhur âlim Rahmetullah b. Halilirrahman el-Hindî el-Keyrânevî ed-Dihlevî'nin (1818-1891) *İzhârü'l-hak* adlı kitabına rastlamış, eseri okuduktan sonra hıristiyan misyonerlerle dini tartışmalara girmeye merak salmıştır. Zira bu kitap, kendisinden bir asır önce, Hindistan'da faaliyet gösteren hıristiyan misyonerlerin faaliyetlerine karşı koymak için yazılmıştır. *İzhârü'l-hak*'ın diğer bir özelliği *Kitâb-ı Mukaddes*'teki binlerce hatayı ortaya çıkarmak suretiyle İncil'deki tahrifatı ve İncil'e dayandırılan teslîs inancının tutarsızlığını ortaya koymasıdır. Eser sayılan tüm bu özellikleriyle, Deedat'ın üzerinde derin bir etki

¹⁷ Vahed, Goolam, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 57, 81.

¹⁸ es-Salih, Hüda, “Ahmed Deedat”, *Şark el-Avsat Gazetesi*, 14 Ağustos 2005, sy. 9756.

¹⁹ es-Salih, Hüda, “Ahmed Deedat”, *Şark el-Avsat Gazetesi*, 14 Ağustos 2005, sy. 9756.

²⁰ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 30.

bırakmıştır. Bu kitaptaki veriler ışığında *Kitâb-ı Mukaddes*'i analiz eden Deedat, daha önce sorularını cevaplayamadığı stajyer misyonerlerle tartışmalara girmiştir.²¹

Deedat, tebliğ işlerine ilgisinden dolayı, yerli bir mühtedi olan Mr. Fairfax'ın İslâm araştırmaları derslerine katılmıştır. Fairfax, derslerinin ilgi görmesi üzerine, hıristiyanlara İslâm'ı anlatma metodunu işleyeceği ilave bir ders halkası oluşturmayı önermiştir. Deedat ve bazı arkadaşları buna çok sevinmiştir. Ancak kısa bir süre sonra Fairfax, finansal sorunlardan dolayı Güney Afrika'dan ayrılmak zorunda kalmıştır. Fairfax ayrıldıktan sonra, *Kitâb-ı Mukaddes* hakkında yeterli bilgiye sahip olan Deedat, sınıfın sorumluluğunu üç yıl boyunca üstlenmiş ve ilk dersinde Tesniye, 18:18 âyetini²² işleyerek ders halkasındaki öğrencileri adeta büyülemiştir. Deedat, burada verdiği derslerden edindiği deneyimleri, ileriki yıllarda dâvet alanında aktif olarak kullanmıştır.²³

2. EĞİTİMİ

Deedat, 1920-1930 yılları arasında Arapça, Urduca, Gujarati ve orta seviye İngilizce dersleri yanında yoğunlukla medrese tarzı İslâmî eğitim veren Crescent Islamic School'da öğrenim görmüştür. Akabinde Hindu Tamil Enstitüsü ve Higher Grade School'da eğitimini devam ettiren Deedat, bu okullarda yüksek başarılar elde etmesine rağmen, maddi imkânsızlıklardan dolayı öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kalmıştır. Ancak Ahmed Deedat, her türlü zor koşullara rağmen kitaplardan uzak kalmamıştır. Kendisi, tecrübelerinden dersler çıkarmış, yaptığı tartışma ve müzakerelerle kutsal metinler alanında kendini geliştirmiştir.

Deedat, Güney Afrika'ya ulaştığında tek kelime İngilizce bilmemesine rağmen, dil öğrenme hususundaki kabiliyeti sayesinde kısa sürede İngilizce dilini iyi seviyede konuşmaya başlamıştır. Azimli ve hedefe odaklanmış bir karaktere sahip olan Deedat, elindeki işi bitirmeden bırakmamış, mücadelesinde gevşeklik göstermemiştir. Deedat, müzakerelerinde tartıştığı kişilere cesurca meydan okurken; karşısındakinin şahsını değil, görüşlerini tenkid edecek kadar net, kişisel dostluk kuracak kadar samimi olmuştur. Kısa süren formal eğitimi, onun yaratıcı cesaretini ve azmini kırmamış; kendisi, İslâm karşıtlığı ve Batı hayranlığı bir sel gibi yükselirken, bu akıntıya karşı yüzmekten korkmamıştır.

Şeyh Deedat, *Kur'ân-ı Kerîm*'den çok *Kitâb- ı Mukaddes* âlimidir. Kendisinin, İncil'i anlama hususunda derinliği, perspektifi ve sade anlatımı sayesinde; Deedat, iletişime geçtiği birçok hıristiyan bilginini, dinleri hakkında yeniden düşünmeye ve inançlarını sorgulamaya sevk etmiştir. Deedat'ın bir diğer özelliği de *Kur'ân* ve İncil'in ilâhî kaynaklığını tahlil ederken, Teslîs ve Çarmıh meselelerinde ilgili kutsal metinlerine farklı bakış açısıyla, farklı dinlerden insanların ilgisini celbetmesidir.²⁴

²¹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 35, 36.

²² *Onlar için kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım; ve sözlerimi onun ağzına koyacağım, ve ona emredeceğim her şeyi onlara söyleyecek.* (Tesniye, 18/18.)

²³ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 62.

²⁴ Vahed, *Ahmed Deedat; The Man and His Mission*, s. 4.

3. İLK TEBLİĞ YILLARI (1942-1956)

Deedat'ın 1942'de Durban'ın Avalon Sinemasında, "Muhammed, Barış Elçisi" adıyla, Kemal Eğitim Grubu adına verdiği ilk konferansına, çok az sayıda dinleyici katılsa da ekserisi müslüman olan dinleyiciler tarafından konuşmasının beğenilmesi onun sahneye âşına olmasını sağlamıştır. Bu arada halka açık konuşmalarıyla Durban şehrinde şöhreti artan Deedat, Güney Afrika'nın başka şehirlerinde de konuşmalar yapmak üzere davetler almaya başlamış; on yıl sonra artık Juhannesburg ve Cape Town gibi büyük şehirlerde sayıları binleri bulan dinleyicileri, konferans salonlarını doldurmaya başlamıştır. Hristiyanlarla sorun yaşama kaygısıyla, müslüman Hintlilerin onu vazgeçirmeye çalışmasına rağmen Deedat, tebliğden uzak durmamıştır.²⁵

Deedat'ın ilk dönem dava çalışmalarının ana omurgasını, Durban şehrinde bulunan Güney Afrika'nın en büyük camii, Cuma Mescidindeki rehberli turlar oluşturmaktadır. Cuma Mescidi, geniş ve süslü mimarisiyle, yabancı turistlerin cazibe merkezi, Durban şehrinin simge mekânlarından. Yemek ikramları, konuşmalar, broşür ve kitap dağıtımından oluşan programla her gün sayıları artan yabancı turistlerin İslâm dini hakkında ilk izlenimlerinde pozitif bir bakış inşa etmeleri amaçlanmıştır. Deedat'ın bizzat rehber olarak faaliyet gösterdiği bu turların amacı, turistleri ağırlama esnasında onlara İslâm'ı ve İslâm'ın Hristiyanlık'la olan ilişkisini anlatmaktır.

IPC verilerine göre turlar çok başarılı olmuş ve sadece 1982 yılında 1400 gayr-ı müslim camiyi ziyaret etmiştir.²⁶ Bu ziyaretlerde yaşadıkları birtakım tecrübeler, turistlerde derin birtakım izler bırakabilmiştir. Nitekim IPC sekreterlerinden G. H. Vanker, 9 Mayıs 1963 tarihli IPC toplantısında gelen turistlerin, camide hiç heykel olmamasına, şaşırıldığını dile getirmektedir.²⁷

4. IPCI VE AS-SALAAM (1956-1986)

1956'da yoğun bir şekilde icra edilen halka açık konuşmalar ile Cuma Mescidi'nde rehberli turların rağbet görmesinin ardından, Güney Afrika halkının İslâm hakkındaki soruları ve bilgi talepleri artarak devam etmiştir. Tebliğ faaliyetleri esnasında, cami ofisindeki çalışmaların İslâm'a ilgi duyan çok sayıda insana ulaşmak için kifâyetsiz kaldığını gören Deedat, broşür ve kitapçık ihtiyacını karşılamak için farklı çözümlerin geliştirilmesi gerektiğini fark etmiştir. Bunun üzerine kendisi, yakın arkadaşlarından Gulam Hüseyin Vanker ve Tahir Resul ile İslâm'ı anlatmak, çeşitli kitaplar yazıp dağıtmak ve yeni mühtedilere İslâmî eğitim vermek üzere "Islamic Propagation Centre (IPC) / İslâmî Tebliğ Merkezi"ni kurmuşlardır. Bu merkez, 1957 yılında dava ve tebliğ alanında hatırı sayılır bir

²⁵ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 50.

²⁶ İstanbul Sultanahmet Camii'ni ziyaret eden turist sayısının bu rakamlara bir saatte ulaştığı göz önüne alınırsa Türkiye'nin dava alanındaki potansiyeli bariz bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

²⁷ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 134.

yer edinmiş; kuruluşun 1985 yılındaki uluslararası açılımlarından sonra merkezin ismi, IPCI (Islamic Propagation Centre International) olarak değiştirilmiştir.²⁸

Gulam Hüseyin Vanker ve Tahir Resul, Deedat'ın başarısının arkasındaki gizli kahramanlardır. Deedat, 1958 yılında Natal'ın güneyinde Braemar bölgesinde kendisine bağışlanan 300,000m² arazi üzerine, 0-9 yaş arası öğrencilere İslâmî değerlere göre eğitim veren "as-Salam Educational Institute" okulunu kurmuş; ancak fon ve insan kaynakları yetersizliğinden bu girişimde başarısız olmuş; bunun üzerine 1973 yılında okulu Muslim Youth Movement / Müslüman Gençlik Hareketi'ne (MYM) devredip IPCI'in faaliyetlerini geliştirmek üzere Durban'a geri dönmüştür. Günümüzde bu okulda örgün eğitim yanında davetçi eğitimi, öğretmen yetiştirme ve değişik mesleki beceri kursları verilmekte olup, birçok sosyal aktivite ve tebliğ faaliyeti yapılmaktadır. IPCI'ya döndükten sonraki otuz yılda daha geniş bir faaliyet yelpazesi oluşturmaya çalışan Deedat, İncil teolojisi üzerine çok sayıda ders ve konferans vermiştir. Bu dönemde dava (İslâmî tebliğ), Deedat'ın hayatında baskın unsur haline gelmiştir. Tebliğ faaliyetlerinde büyük bir başarı elde eden Deedat'ın konferanslarına katılımcı sayısı zaman zaman kırk bini aşmıştır. Çalışmaları esnasında kendisi, risale tarzında birçok kitapçık yazmış; bu arada kitap ve broşür tarzı yayınlarının milyonlarca nüshası, IPCI ve gönüllü kuruluşlar tarafından dünya çapında ücretsiz dağıtmıştır.²⁹

5. ÇALIŞMALARI

Yirmiden fazla kitapçık ve broşürünün milyonlarca nüshası dünya genelinde ücretsiz dağıtılan Deedat'ın eserleri değişik dünya dillerine çevrilmiştir. Rusça, Urduca, Arapça, Bengalce, Banglaca, Fransızca, Aramice, Çince, Japonca, Malayca, Endonezce, Zuluca, Flemenkçe ve Norveççe bu dillerden bazılarıdır. Deedat'ın çok sayıdaki konferanslarının büyük bir kısmı, münazaralarının çoğunda olduğu gibi, hıristiyan akaidinin temelini oluşturan çarmıh meselesi ve *Kitâb-ı Mukaddes*'in orjinalliği konularına odaklıdır. Değişik zaman ve mekânlarda kaydedilmiş birçok videoda genelde aynı tema işlenmiştir. Deedat, itikadî meseleler dışında Batı toplumundaki beşerî ve ahlâkî sorunlara da değinmiş; alkol, kumar, fuhuş, eşcinsellik vb. sorunlara çözüm olarak İslâm'ı önermiştir.³⁰

Deedat, Kral Faysal Ödülü'nü aldıktan sonra Ortadoğu'da yükselen popüleritesinden yararlanarak, rağbet gören dört kitapçığının birleştirilmiş versiyonu olan *The Choice: Islam or Christianity / Tercih: İslâm ve Hıristiyanlık* eserini neşretmek için gereken parayı bir araya getirmiş ve 1993 Nisan ayında kitabını tab etmiştir. Bahsi geçen kitap, daha sonra çok sayıda yayınevi tarafından basılmış; iki yılda sadece Ortadoğu'da 250,000 baskıya ulaşmıştır. 1990'lı yıllarda popüler olan kitap Kuzey Amerika'da birçok kitapçı ve tebliğ standında yer almıştır. Bu başarılı çalışması sonrasında, Deedat'ın altı kitapçığının bir araya getirilmesinden oluşan, "*The Choice: Volume Two*" kitabı neşredilmiştir. Deedat, aynı

²⁸ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 192.

²⁹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 22-130.

³⁰ Westerlund, David. "Ahmed Deedat's Theology of Religion: Apologetics through Polemics" *Journal of Religion in Africa*, 2003, sy. XXXIII, s. 274.

zamanda Abdullah Yusuf Ali'nin (1872-1953) ayrıntılı bir fihriste sahip açıklamalı meali "*The Holy Qur'an translation by Abdullah Yusuf Ali with commentary and detailed index*" adlı eserinin Güney Afrika baskısını çokça teşvik etmiş; baskı maliyetleri desteklenerek sembolik bir fiyat verilen kitabın çokça satılmasına vesile olmuştur. Ahmed Deedat, birçok konuşmasında bu kitaptan bahsetmiştir.³¹

Deedat, Hakkı savunmada dik durmasıyla o kadar gözüpekdir ki Fransa ve Nijerya'ya girişi "sivil ayaklanma çıkarabilir" bahanesiyle engellenmiştir. Güney Afrika'nın eski devlet başkanı Nelson Mandela, Suudi Arabistan'da olduğu esnada IPCI merkezini arayarak Şeyh Ahmed Deedat ile özel bir görüşme yapmış; onun İslâm dünyasında uluslararası simge bir şahsiyet durumuna gelmesinden dolayı memnuniyetini dile getirmiştir.

1986 yılında İslâmî tebliğ hizmetindeki elli yılı aşkın hizmetleri sebebiyle, kendisi, "Uluslararası Kral Faysal" ödülüne layık görülmüştür. Bu itibarlı ödül Deedat'a, İslâm'ı tebliğ etmek ve onu misyonerlerin saldırılarından korumak için bir ömür süren mücadeleden sonra verilmiştir. Böylece ömrünün sonlarında da olsa Deedat, İslâm dünyasından hak ettiği takdiri görmeğe başlamış, kendisinin çalışmaları ve mücadelesi yakından izlenmiştir. Hayatı boyunca müslümanların dikkatini ve kaynaklarını İslâm tebliğine yönlendirmeye çalışan Deedat, sonunda bunu başarmıştır. Bu ödül Deedat için hayatının bir dönüm noktası olmuş, tebliğ çalışmalarının ikinci evresi olan uluslararası arenadaki çalışmaları bundan sonra hız kazanmıştır.³²

6. TÜRKİYE'DE TANINMASI

Deedat'ın Türkiye'de yeteri kadar bilinmemekle birlikte ilk olarak, 1979 yılında Reşat Halife'nin (1935-1990) "19 Mucizesi" ile ilgili iddialarını içeren *Al-Qur'an: The Ultimate Miracle / Kur'an: Nihâi Mûcize* kitabıyla tanınmıştır. Bahâî olduğu söylenen reformist yazar Reşat Halife, bu teoriyi kendi itikadî felsefesine göre şekillendirmiş; zorlama hesaplamalarla ondokuz sayısının her âyette bulunan matematiksel bir şifre olduğunu isbat etmeğe çalışmıştır. "19" sayısı, numerolojiye önem veren Bahâî inancında kutsaldır. Halife'nin, *Kur'ân-ı Kerîm*'i bir sayı mûcizesine bağlamak için zorlama yorumlara gitmesi tepkilere neden olmuştur. Deedat, söz konusu teoriyi herhangi bir kritikten geçirmeden almış, fakat daha sonra yapılan tenkitler üzerine konuyla ilgili kitabını bir daha basmamış ve 19 mûcizesi teorisini sahiplenmekten vazgeçtiğini ilan etmiştir.³³

7. ETKİLENDİĞİ VE ETKİLEDİĞİ ŞAHSİYETLER

Deedat'ın medrese ve okul hocaları hakkında ayrıntılı bilgi mevcut değildir. Ancak Deedat'ın kendisinden ders alan, ondan etkilenen ve onun gittiği yoldan giden birçok öğrencisi ve takipçisi bulunmaktadır. Dava alanında dünya çapında faaliyet gösteren birçok

³¹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 135.

³² Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 175.

³³ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 152, 153.

kişi ondan istifade etmiş veya etkilenmiş olsa da Batı dünyasındaki önyargılardan dolayı Ahmed Deedat ile anılmak istememişlerdir.

Kendisinin etkilendiği şahsiyetlerin başında, Hıristiyanlığa reddiye olarak yazılan *İzhârü'l-hak* adlı çalışmasıyla tanınan, Hintli âlim Rahmetullah el-Hindî el-Keyrânevî gelmektedir. Kendisinin etkilediği şahsiyetlerin en önemlileri ise, küresel ölçekte şöhrete sahip İslâm davetçileri Zakir Naik, Esam Mudeer, Dawood Ngwane, Jamaluddin Ahmed, Debra Mubasshir, Yusuf Estes, Fadil Soliman, Jamal Badawi ve Shabbir Ally gelmektedir. Bunlardan bazıları Deedat ile öğrenci talebe ilişkisi içinde bulunmuşken bazıları sadece mektuplaşmış olsa da, hepsi az ya da çok ondan etkilenmişlerdir. Dolayısıyla bu şahsiyetler tanıtılırken selefi kabul edilebilecek ve bildiği herşeyin kaynağı olarak saydığı el-Hindî ve halefi addedilen öğrencisi Naik için nisbeten daha uzun bir alan ayrılacaktır.³⁴

A. Rahmetullah el- Hindî el-Keyrânevî

Deedat, Hıristiyanlık ve mukayeseli dinler ile ilgili tüm bildiklerini Mewlana Rahmetullah el-Hindî'nin (1818-1891) *İzhârü'l-hak* isimli eserinden öğrendiğini belirtmekte,³⁵ bu eseri keşfetmenin hayatında bir dönüm noktası olduğunu ifade etmektedir.³⁶ Hıristiyanlığa reddiye olarak kaleme aldığı eseriyle tanınan Hintli âlimin künyesi Rahmetullah b. Halîlirrahmân el-Hindî el-Keyrânevî ed-Dihlevî'dir. 1818 yılında Hindistan'ın Keyrâne³⁷ kasabasında doğan Rahmetullah, Delhi'de Mevlânâ Muhammed Hayât, Şah Abdülganî ed-Dihlevî, Müftü Sa'dullah, Mevlânâ Ahmed Ali, Hâfız Abdurrahman Çiştî, Mevlânâ İmam Bahş Sehbâî, Hakîm Feyz Muhammed ve Lokarşem gibi âlimlerden ders almıştır. El-Keyrânevî, Keyrâne'de bir müddet kendi açtığı medresede ders vermiş; ancak misyonerlerin artan hıristiyanlaştırma faaliyetleriyle mücadele etmek için müderrisliği bırakmıştır.³⁸

1837 yılında yarım milyon insanın ölümüne neden olan kıtlık, birçok misyonerin yardım kuruluşu kisvesi altında Hindistan'a yerleşip faaliyet göstermesine zemin hazırlamıştır. Bu faaliyetler neticesinde onlarca yetim hıristiyanlaştırılmıştır. 1841 yılında Misyonerlik faaliyetlerini yönlendirmek üzere İngilizler tarafından Agra'ya gönderilen Pfander, *Mizanü'l-Hak* adlı eserini âlimlere ve toplumda saygı gören şahsiyetlere dağıtmaya başlamıştır. Bu arada birçok âlim *Kitâb-ı Mukaddes*'in Henry Martin tarafından kaleme alınan Arapça ve Farsça tercümelerini okumaya başlamıştır.³⁹

³⁴ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 191, 224.

³⁵ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 191.

³⁶ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 45.

³⁷ Hindistan'ın Utar Pradeş eyaletine bağlı Muzaffernagar ilinin Keyrâne kasabası.
<https://en.wikipedia.org/wiki/Kairana>

³⁸ Birişik, Abdülhamit, "Rahmetullah el-Hindî", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2007, XXXIV, s. 419.

³⁹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 34.

Coğrafi bakımdan Güney Asya'da yer alan ve bölgede etkin olabilmek için önemli bir merkez sayılan Hindistan alt kıtasında,⁴⁰ 1800'li yılların ortalarına doğru, müslümanlar ve hıristiyan misyonerler arasındaki fikrî çatışmalar bir nevi kavgaya dönüşmüştür. Stratejik öneme haiz bu bölgede geride kalmanın ölümcül neticeleri olabileceğini düşünen hıristiyan İngiliz sömürge hükümeti; gücü, kaynakları ve medyası ile kutsal kitaplarındaki tahrif iddialarına karşı savunmaya geçmiştir. İngilizlerin işgaliyle birlikte XVIII. ve XIX. yüzyıllarda Katolik ve Protestan misyonerlerin faaliyetleri bölgede zirveye ulaşmıştır. Ancak XX. yüzyılın modern arkeolojik bulgularıyla desteklenen tahrif iddiaları, karşı bir atak yapılmadığı takdirde, Hıristiyanlığın ve bununla bağlantılı olarak hıristiyan Batı hegemonyasının sonunu getirebilecek seviyeye ulaşmıştır.

Gücü elde tutmak adına, başta İslâm olmak üzere diğer dinlere savaş açan hıristiyanlar, dünyanın geri kalanına mücadeleyi yaymadan önce bu bölgede İslâm'ı yok etmeğe çalışmışlardır. İslâm bu büyük, etkin ve zengin ülkede gücünü hissettirmekte, Hindistan büyük İslâmî bir güç olma yönünde ilerlemektedir. Müslümanlar, sömürgeci güçlerin hedefindeki Hint alt kıtasında; inançları, organize kurumları ve yönetim tecrübesiyle buradaki gücü temsil etmektedirler. Bu bakımdan bölgeyi hıristiyanlaştırma çalışmalarına hız verilmiş, Hindistan'a bir piskopos atanmıştır. Bunun yanında Delhi'deki büyük cami kiliseye çevrilmiş, sıradan müslümanları etkilemek ve İslâmî kimliği itibarsızlaştırmak için İslâm inancına hakaret eden kitaplar piyasaya sürülmüştür. Kışkırtmalar yer yer müslüman cinâyetleriyle sonuçlanmıştır. Bu dönemde İslâmî değerleri savunmak için birçok kitap yazılmış, camilerde çeşitli etkinlikler icra edilmiş, hıristiyan ve müslüman âlimler arasında münazaralar tertip edilmiştir. 1854 yılında Keyrânevî, İslâm karşıtı eserleriyle tanınan, bölgedeki misyonerlik faaliyetlerinin başı konumundaki Alman asıllı İngiliz misyoner Karl Gottlieb Pfander (1803-1865) ile Agra'da halka açık bir münazaraya çıkmış ve rakibini hafızalardan silinmeyen bir yenilgi ile alt etmiştir. Münazara için beş konu başlığı kararlaştırılmış, bu başlıklardan üçü Hıristiyanlık'la ilgili nesh, tahrif ve teslîs hakkında iken; ikisi de İslâm ile ilgili olup Hz. Muhammed'in (sav) peygamberliği ve *Kur'ân-ı Kerîm*'in hakkaniyeti üzerinedir. Agra'da Kilise Misyonerleri Cemiyeti'ne ait halka açık bir mekânda, 10-11 Nisan 1854'te kalabalık bir izleyici kitlesi huzurunda gerçekleştirilen münazarayı İngiliz şarkiyatçı Sir William Muir (1819-1905) yönetmiştir. Soru cevap şeklinde yapılan tartışmanın birinci celsesinde ele alınan nesh ve tahrif konularında el-Hindî galip çıkmıştır. Tahrif tartışmaları esnasında Pfander, Keyrânevî'den günümüz İnciller'inde bulunduğu halde orijinal yazmalarda bulunmayan bir bölüm göstermesini ister. Keyrânevî, I. Yuhanna kitabının beşinci bölümünün yedinci âyetini örnek olarak gösterince dinleyiciler arasında curcuna kopar. Pfander, bu küçük değişikliğin göklerden inmiş kutsal kitabı etkilemeyeceğini savunarak, tahrifi kabul etmiştir. Ertesi gün gazeteler bu itirafı manşetlere taşımışlardır.⁴¹ Taraflardan hem el-Hindî hem de Pfander, yenildikleri takdirde karşı tarafın dinine geçmeyi taahhüt ettikleri halde, diplomatlar ve halktan önde

⁴⁰ Hindistan, Pakistan ve Bangladeş ülkelerini tanımlamak için kullanılan bir terim.

<https://www.gazella.com/destinasyonlar/bolge/6>

⁴¹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 34,35.

gelenlerin de izlediği bu münazaralardan, Pfander ikinci celsede çekilmiştir. *Kitâb-ı Mukaddes*'in tahrif edildiğini ve İslâm'ın hak din olduğunu ortaya çıkaran bu zafer, İngiliz hükümetini müslümanlara karşı saldırganlığa sevk etmiştir. Bu meyanda 1857 yılında birçok tanınmış müslüman âlim katledilmiş, Rahmetullah el-Hindî, listenin başında olmasına rağmen Allah'ın inâyeti ile kurtulmuştur.

Yüzyüze tartışma bitmesine rağmen münazaranın kalan üç konusu kitaplar üzerinden tartışılmaya devam edilmiştir. Pfander, Arapça ve Farsça dillerine hâkim olduğundan İslâm dünyasında etkili bir misyonerdî. Kaleme aldığı ve 1839 yılında Urducaya çevirdiği *Mizanü'l-Hak* adlı kitabı müslüman-hıristiyan polemiği üzerine yazılmış en provokatif eser olarak tanımlanmıştır.⁴² Pfander'in yazdığı *Mizanü'l-Hak* adlı kitap, el-Hindî'nin *İzharü'l-Hak* isimli eserinden sonra yazılmış olmasına rağmen bu eserden alıntılar yapıldığı görülmektedir. Çünkü Pfander, reddiyeler üzerine kitabını yeniden gözden geçirmiş ve itirazlara cevap vermeye çalışmıştır. Eski Suudi hac bakanı Seyyid Hassan Muhammed Kutbi, *İzharü'l-Hak* için yazdığı önsözde⁴³ bu çatışmanın ilk dönem Arap müşrikler ve haçlı orduları ile yapılan savaşlardan daha büyük önemde olduğundan, burada kazanılan zaferin çok büyük bir zafer olduğuna vurgu yapmaktadır.⁴⁴

Rahmetullah el-Hindî, Pfander'in *Mizanül-Hak* kitabına reddiye olarak Farsça dilinde kaleme aldığı *İzaletü'l-Evhâm* eserini neşrettikten sonra Mart 1854'te uzun süredir yazdığı Pfander'i, *Kitâb-ı Mukaddes*'in tahrifi, *Kur'ân*'ın kelâmullah olması, İsa'nın ulûhiyeti, Hz. Peygamber'in risâleti ve teslîs konularında bir münazaraya davet etmiştir. Zikri geçen münazara, tartışma konuları bitmeden Pfander'in tartışmadan çekilmesiyle son bulmuştur. Rahmetullah, münazarada Batı kaynaklarını kullanarak aklî yönden teslîs'in tutarsızlığını ve naklî yönden İncil'in ilâhî bir kitap olma vasfını yitirmesini öne çıkararak tartışmayı kazanmıştır.⁴⁵ Münazara sonuçları açısından çok önemlidir. Zira birçok Batılı akademisyen bu münazaranın müslümanlar lehine büyük bir zafer olduğunu itiraf etmiştir. Batılı din bilimciler, ilmî ölçüğü ve günümüze değin gelen etkilerini göz önüne alarak, 1854 Agra münazarasını İslâm'la ilgili çalışmalarında bir dönüm noktası saymışlardır.⁴⁶

1857 yılında Hindistan'daki İngiliz sömürge rejimine karşı yapılan ayaklanmada Rahmetullah el-Hindî, Keyrâne bölgesinde İngilizler'e karşı savaşmış, ayaklanma başarısız olunca, adını Muslihuddîn olarak değiştirerek, deniz yoluyla Hicaz'a kaçmıştır. Bunun üzerine 30 Ocak 1862 tarihinde İngiliz hükümeti, Rahmetullah ve ailesinin tüm mal

⁴² Powell, Avril Ann, *Muslims and Missionaries in Pre-Mutiny India*, Routledge Press, Londra 1993, s. 138.

⁴³ el-Hindî, Rahmetullah Keyrânevî, *Izharu'l-Haq: Part 2 Contradictions and Errors in the Biblical Text*, Ta-Ha Publishers, London 1989.

⁴⁴ Mohammad, Noor, *Hindistan'da Misyonerlik Faaliyetleri ve Agra Tartışmaları*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya 2011, "özet".

⁴⁵ el-Hindî, Seyyid Abdullah, *Vekâi'u'l-münâzara elletî cerat beyne's-Şeyh Rahmetullah el-Hindî ve'l-Kıssî Fender el-İnkilîzî* (trc. Rifâi el-Hûlî el-Kâtib), Beyrut 1417/1996, s. 95-176.

⁴⁶ Schirrmacher, Dr. Christine, "The influence of German Biblical criticism on Muslim apologetics in the 19th century", Bonn Üniversitesi, Bonn 1997, s. 1.

varlığına el koymuştur. Sultan Abdülaziz (1830-1872) ve II. Abdülhamid (1842-1904) zamanında İstanbul'a davet edilmiştir. Rahmetullah'ın 1858 yılında İstanbul'da bulunan Pfander'in, Agra'daki münazarada müslümanların yenildiğine dair tezviratlarını çürütmesi üzerine; Pfander, İstanbul'dan kaçmış ve misyonerlik faaliyetleri devlet tarafından takip edilmeye başlamıştır.⁴⁷

1863 yılındaki gelişinde Mecidiye nişanı ile taltif edilen ve maaş bağlanan Rahmetullah, Sultan Abdülaziz ve Sadrazam Tunuslu Hayreddin Paşa'nın (1820-1890) isteği üzerine 1864 yılında münazarasını kitap haline getirmiştir. Daha sonra Mekke'de tedrisat ile uğraşmaya devam eden Rahmetullah, Hintli bir kadın hacıyı Medrese-i Savletiyye'yi kurması için teşvik etmiştir. Medrese Osmanlı devletinden bütçe desteği almış ve bazı öğreticilerine devlet nişanı verilmiştir. 3 Mart 1884'teki İstanbul'a ikinci gelişinde II. Abdülhamid tarafından Haremeyn-i şerîfeyn pâyesi verilerek Rahmetullah'a hil'at giydirilmiş, maaş bağlanmış ve yeğeni Mevlânâ Bedrû'l-İslâm, meclisi maarif üyeliğine atanarak, Yıldız Sarayı'ndaki Hamidiye Kütüphanesi'nde görevlendirilmiştir.⁴⁸

Katarakt'tan gözlerini kaybeden Rahmetullah, buna rağmen Mekke'deki tedrisat faaliyetlerini devam ettirmiş ve hicri 22 Ramazan 1308 (1 Mayıs 1891)⁴⁹ günü hakkın rahmetine kavuşarak Cennetü'l-Muallâ'da defnedilmiştir. İstiklal şairimiz Mehmed Akif Ersoy (1873-1936) "Süleymaniye Kürsüsü" adlı eserinde Rahmetullah'ı şu dizelerle anmıştır; "Besliyormuş, bereket versin o iklim-i kadîm / Rahmetullâh'a muâdil daha yüzlerce hakîm / Rûh-i edyânı görür, hikmet-i Kur'ân'ı bilir / Ulemâ var ki huzûrunda bugün Garp eğilir"⁵⁰

Rahmetullah'ın Pfander ile yaptığı münazarayı konu edinen *İzhârü'l-hak* başlıklı eserinin değişik dillere tercüme edilmiş birçok baskısını bulmak mümkündür.⁵¹ Kendisi, Pfander'in *Mizânü'l-hağ (The Balance of Truth)* adlı eserine reddiye olarak Urduca ve Farsça dillerinde ayrı ayrı kaleme aldığı *İzâletü'l-evhâm* adlı çalışmasını ise Mevlânâ Nürü'l-Hasan Kandehlevî'ye inceletip tashih ettikten sonra neşretmiştir. Bu eser, günümüzde Muhammad Taqi Usmani (74) başkanlığında bir heyet tarafından gözden geçirilerek, *İcaz-ı İsvî Cedîd* başlığıyla Urduca dilinde yeniden telif edilmiştir. *Mişkala-i Tahrîf* diye anılan *İcaz-ı İsvî* adlı eseri de yine Usmanî tarafından Lahor'da tashih edilerek 1408/1988 yılında yayınlanmıştır. Bu esere misyoner papazlar birçok reddiye yazmıştır. Rahmetullah, *İzâletü'l-ş-şükûk* adlı eserinde, misyonerlerin İslâm hakkında ortaya attığı şüphelere yönelik, Hindistan'da tanınmış bir aileden gelen Abdullah Âsım'ın 23 sorusuna cevap vermiş ve Hristiyanlık'la ilgili bazı konuları ele almıştır. 1854-55 yıllarında kaleme aldığı *Ahsenü'l-*

⁴⁷ Birişik, Abdülhamit, "Rahmetullah el-Hindî", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2007, XXXIV, s. 420.

⁴⁸ Birişik, Abdülhamit, "Rahmetullah el-Hindî", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2007, XXXIV, s. 420.

⁴⁹ Bu satırların kaleme alınması, Deedat'ın vefat yıldönümü olan 1 Mayıs 2018 tarihine tevafuk etmiştir.

⁵⁰ Ersoy, Mehmet Akif, *Safahat*, Fatih Belediyesi, İstanbul 2015, s. 138.

⁵¹ el-Hindî, Rahmetullah Keyrânevî, *Izharü'l-Hak*, İstanbul 1281, 1304, 1306; Kahire 1294, 1305, 1309.

ehâdîs (Evezahu'l-ehâdîs) fî ibtâlî't-teslîs adlı eserinde ise Pfander'in Arapça bilgisinin yetersizliğini işleyen Rahmetullah'ın, *et-Tenbihât fî isbâti'l-ihdiyâc ile'l-bi'seti ve'l-haşr* adlı eseri Tunuslu Hayreddin Paşa tarafından bastırılmış ve Sultan Abdülaziz'in isteğiyle Türkçe'ye çevrilmiştir. Kaleme aldığı birçok çalışması günümüze ulaşmayan Rahmetullah el-Hindî'nin kendisi ve kurduğu Medresetü's-Savletiyye'ye dair birçok akademik çalışma yapılmış olup, tezleri birçok ilmî dergi ve makaleye konu olmuştur. Deedat'ın argümanlarını akademik skalada tanımlamak ve daha iyi anlamak için Rahmetullah el-Hindî'nin *İzhârü'l-hak* adlı eserini okumak gerekir. Bu eser aynı zamanda Batıda birçok misyoner okulunda ve teoloji fakültelerinde kaynak eser olarak okutulmaktadır.⁵²

B. Zakir Naik

Deedat, 1987 yılında Hindistan-Mumbai'de bir konferans salonundaki konuşmasında, Mumbai Üniversitesi'nden Dr. Zakir Naik'in dikkatini celbetmiştir. 1965 doğumlu Zakir Naik, Deedat'ın hayatını tamamen değiştirdiğini ve kendisinden son derece etkilendiğini ifade etmiş, ayrıca çevresindeki birçok insanın böyle bir etki altında kaldığından bahsetmiştir.

Naik'ı ilk etkileyen anılardan biri, cesaretini toplayarak sahnedeki Deedat'a yaklaştığında, "sahne nasıl bu kadar dobra ve alttan almaz olabildiği" sorusuna aldığı cevap olmuştur. "Evladım! Bu savaşta mücadelenin iki yolu vardır: Bunlar ya kutsal su ya da ateştir. Ben ateşle savaşmayı tercih ettim. Eğer kutsal su ile mücadele edebilirsen ne ala! Ancak ben ateşi seçtim" cevabını veren Deedat, Zakir Naik'ı adeta büyülemiştir. Naik bu cevabın Ahmet Deedat'a bakışını tamamen değiştirdiğini söylemektedir. "Ben çok gençtim, dilese 'kapa çeneni' diye cevap verebilirdi. Ancak verdiği cevap çok nazik biri olduğunu anlamamı sağladı" sözleri Naik'in hislerini açıklamaktadır.⁵³

1994 yılında tebliğ dersleri vermeye başlayan Naik, 1988 ve 1994 yıllarında Deedat'ı Verulam'daki evinde ziyaret etmiştir. İkinci ziyaretinde ise o kadar etkileyici sorular sormuştur ki Deedat kendisine, "daha gelişmiş versiyon" anlamında "Deedat Plus" lakabını takmıştır. Annesi kalp doktoru olmasını çok istediği halde, Deedat'ın işaretiyle, Naik kendisini tamamen İslâmî tebliğ faaliyetlerine vermiştir. Naik, konuyla ilgili, annesiyle aralarında geçen şu anektodu aktarmaktadır;⁵⁴

Annem, Dr. Christian Barnard⁵⁵ (1922-2001) hayranıydı, tek arzusu onun gibi bir doktor olmamdı. Bir ara kendisine, "Dr. Barnard gibi mi yoksa Şeyh Ahmed Deedat gibi mi olayım" dediğim de annem, "her ikisi olmanı isterim" diye cevap vermişti. Ancak şimdi ona aynı soruyu

⁵² Birışık, Abdülhamit, "Rahmetullah el-Hindî", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2007, XXXIV, s. 419-421

⁵³ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 199.

⁵⁴ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 200.

⁵⁵ Güney Afrika'lı cerrah, Dr. Christian Neethling Barnard, dünyada ilk başarılı insandan insana kalp naklini gerçekleştiren cerrahdır. <http://www.notablebiographies.com/Ba-Be/Barnard-Christiaan.html>

yöneltiğimde, “Bin tane Chris Barnard bir Şeyh Ahmed Deedat’a kurban olsun” diye cevap vermektedir.⁵⁶

Deedat’ın çok agresif bir kişiliğe sahip olduğunu iddia edenlere de Naik’ın bir cevabı vardır;

Bazı insanlar Deedat’ın tevazu göstermesi gerektiğini söylemektedir. Dava (İslâmî tebliğ) söz konusu olduğunda, onu (Deedat), benden iyi bilen yoktur. Çünkü şu anda ben onun yerindeyim. Onun başka seçeneği yoktu. Deedat’ın İslâm ümmetine yaptığı hizmetler hiçbir şeyle ölçülemez. Müslümanlar, onun güçlü hristiyan misyonerlere karşı tek başına verdiği mücadeleyi unuttular. Samimiyetle söylüyorum. Müslüman âlimlerin tamamı ne yaptı acaba! O binlerce genç müslümana ilham verdi. Kendisinin çabaları sonucu müslümanlar İslâm ümmetine mensup olmaktan gurur duymaktadır. Onun yerinde ve sahada olmadan onun konuştuğu tarzın ne anlam ifade ettiğini bilemezsiniz. Gerçekte siz dava ile uğraşırsanız, onun bu işi daha farklı bir yöntemle yapması gerektiğini asla iddia edemezsiniz.⁵⁷

İndian Express, 2009 yılında, Zakir Naik’ı Hindistan’ın en etkili mânevî guruları arasında saymış ve onu Baba Ramdev⁵⁸ ve Sri Sri Ravi Shankar’dan⁵⁹ sonra üçüncü sıraya yerleştirmiştir.⁶⁰ Bu sıralama ön almaya yönelik taraflı bir tesbittir. Gerçekte Zakir Naik, ister müslüman ister Hindu olsun, tüm Hintlilerin hayranlığını kazanmıştır. Kendisi için, hâl-i hâzırda din alanında Hindistan’da “yaşayan” en etkili şahsiyettir, denilebilir.⁶¹

C. Esam Mudeer

XVIII. yüzyılda Amasya’dan Mekke-i Mükerrerme’ye göç etmiş bir Osmanlı subayı’nın torunu olan Esam, 1970 yılında Mekke-i Mükerrerme’de doğmuştur. Dedesi, Şerif Hüseyin zamanında Sultan ikinci Abdülhamit tarafından Mekke Harem bölgesine idareci olarak atanmıştır. Ondokuz yaşında iken Deedat’ın yanında tebliğ ve mukayeseli dinler eğitimi almıştır. Yirmi yaşında iken Deedat’ın icazeti ile gayri-müslimlere yönelik tebliğ çalışmalarına başlamış ve 1993-2005 yılları arasında Deedat tarafından, kendisine davetçi yetiştirme görevi verilmiştir. Deedat genç yaşlarda onu medya işlerine yönlendirmiş ve özellikle Batı medyasından genç davetçilere faydalı olabilecek materyalleri tercüme etmeye odaklanmasını ve misyoner kuruluşların hristiyanlaştırma faaliyetlerini izlemeye almasını istemiştir. Gazeteci-yazar olarak birçok medya kuruluşunda görev alan Esam, İslâmî uydu kanalı İqra TV’nin kuruluşunda da görev almıştır. Bu görevinden sonra sosyal medya alanında İslâm’a yönelik saldırılara karşı mücadele vermeye odaklanan Esam, bu faaliyetler kapsamında, şimdiye kadar kırk beş ülkeye ziyaretler gerçekleştirmiş, değişik programlara katılımcı veya tartışmacı olarak iştirak etmiştir. Fitne isimli filmi ile İslâm

⁵⁶ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 200.

⁵⁷ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 200.

⁵⁸ Yoga guru, Hindistan’da iş ve siyaset hayatında etkili bir isim. <https://www.mapsofindia.com/who-is-who/health-life-style/baba-ramdev-biography.html>

⁵⁹ Yoga, meditasyon ve nefes teknikleri konularında uzman, hümanist hintli dinî lider. <https://www.srisriravishankar.org/life/biography/>

⁶⁰ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 199.

⁶¹ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 199.

dünyasında tepki çeken Hollandalı parlamenter Geert Wilders ile tartışmak için 2008 yılında bu ülkeye gittiğinde Deedat'ın karalamalara karşı metodunu izleyerek hocası Deedat'ın kitapçıklarından on binlercesini Flemenkçe (Hollanda dili) yayınlayarak dağıtmıştır. “Bomba ile değil kitap ile” sloganıyla yürüttüğü kampanya Hollanda medyasının dikkatini çekmiş, çalışmaları Hollanda ve Avrupa’da çok olumlu karşılanmıştır. Esam bu tür saldırıların davet ve diyalog kurmak için fırsatlar sunduğunu Deedat’tan öğrenmiştir. Esam birçok papaz ve hahama tartışma teklif etmiştir. Mekke ve Medine’nin yıkılması çağrısında bulunan Haham Denise Friedman’a Amerikan medyası üzerinden, Minnesota’da icra edilecek “Tevrat’ta Mekke ve Medine’nin Kudsiyeti” konulu bir açık tartışmaya davet ettiğinde Haham geri adım atmış ve yerel gazete’de özür yayınlamıştır. Medya alanında yaklaşık 30 yıllık hizmetinden sonra kendisini ilmî araştırmalara ve din coğrafyası ve siyer üzerine kitaplar telif etmeye adanmış Esam’ın basılmış birçok makale ve kitabı bulunmaktadır. Arap yarımadası konulu çalışması 2012 yılında Kral Faysal ödülüne layık görülmüştür. Teliflerinden bazıları şunlardır;

Kitâb-ı Mukaddes’te Mekke ve Medine

Çarmih Şahitleri mi, Yalancı Şahitler mi?

Noel Baba ve Christmas Bayramı Hakkında Gerçek

Hıristiyanlaştırma ve Suriye Baas Partisi: Haçlı Vekâlet Savaşı

Tevrat ve İncilde Resullerin Ehl-i kitap Üzerindeki Hukuku

D. Dawood Ngwane

David Gabriel Ngwane, 30 Mart 1930’da Güney Afrika’nın Kwazulu-Natal eyaletinde küçük kırsal bir kasaba olan Mapumulo’da dünyaya gelmiştir. Yaşadığı yere yakın Katolik misyoner merkezi, bölgedeki birçok kişi gibi Ngwane’nin anne ve babasını da hıristiyanlaştırmıştır. Tüm eğitimlerini Katolik okullarında alan Ngwane, geçimini az kazandıran zor işlerden sağlamlasına rağmen, Congella’daki Kral Mesih Misyoner kilisesine katılarak kilise korosunu yönetmiştir. 1978 yılında, 48 yaşında iken üniversiteyi bitiren Ngwane, altı yıl sonra elli beş yaşında iken hukuk alanında yüksek lisansını bitirmiş ve avukatlık sertifikası almıştır. Ngwane, 1993 yılında, 63 yaşında iken hem çalışmış hem kilise korosu ve komitelerindeki aktif görevlerine devam etmiştir. Bu arada Mariannahill’deki St. Mary’s hastanesinin mütevelli heyetindeki çalışmasını da sürdüren Ngwane, aynı zamanda doktorasını tamamlamıştır.

1994 yılında tesadüfen eline geçen, Deedat’ın *Crucifixion or Cruci-fiction? / Çarmuha Gerilme mi, Sözde Çarmih mi?* kitapçığı Ngwane’nin hayatını değiştirmiştir. Kitab’ı üç defa okuyan Ngwane, ertesi gün Deedat’ı ziyarete gitmiş, duyduklarından çok etkilenmiş ve onu sık sık ziyaret etmeye başlamıştır. Kilisenin saygın bir üyesi olduğundan son kararını vermeden önce Kilise büyüklerine danışan Ngwane, üç ay beklemesine rağmen teslîs konusunda Deedat’ın tenkitlerine karşı ikna edici bir cevap alamayınca, Piskoposluk Yönetim Komitesine başvurmuştur. Komite, kendisine peder ile bir görüşme ayarlamaya karar vermiştir. Görüşmeye gittiğinde, masasında birçok İncil nüshası bulunan Peder; “teslîs inancının İncil’de yer almadığını, bunun bir kilise öğretisi olduğunu”, onun, bunu baştan bilmesi gerektiğini söyleyince bir karar vermesi gerektiğini anlamıştır.

Doktrinsel ikilem dışında, Ngwane'yi İslâm'a cezbeden şey namazdır. Yeni keşfettiği ve Hıristiyanlıkta olmayan bu ibadet ona göre çok rahatlatıcıdır. Çünkü namaz, Allah ile iletişime geçmek için bir fırsat vermektedir. Ngwane, 1995 yılında müslüman olunca David olan ismini Dawood olarak değiştirmiştir. Bu arada Ayesha adında müslüman bir hanımla evlenmiş ancak müslüman olmadan önce evlendiği iki hıristiyan eşini de boşamamıştır. İnanç hususunda tercihlerine saygı gösterdiğinden, müslüman oluşu hıristiyan olan ailesiyle iyi ilişkilerini etkilememiştir.⁶²

Ngwane, 25 Ekim 2002 tarihinde halkını İslâm ile tanıştırmak için Zulu dilinde yazdığı *Ubhaqa: The Instrument of Light* isimli kitabını piyasaya sürmüştür. Kendisi, kitabında, Afrikalıların yüzyıllarca İslâm'ın mesajından mahrum bırakıldığına çok üzüldüğünü, dolayısıyla bu kitapla İslâm hakkındaki yanlış kalıpları kırarak Afrikalıları İslâm'ın evrensel mesajını ulaştırmak için tecrübesini paylaşmak istediğini ifade etmiştir. Ngwane, Afrika'nın İslâm'ı kucaklayacağına inanıyor ve bunun önündeki en büyük engellerden biri olarak, diğer müslümanların Afrikalıları çok az ilişki kurarak onlara "ümmetin bir parçası değilmiş" gibi hissettirmelerini, göstermiştir. Kitabında eğitim ve sosyal sorunlara da değinen Ngwane, İslâm'ı keşfeden birisinin, arayışının sonuna geldiğini hissettiğini ve müslüman olmak dışında bir seçeneğinin olmadığını ifade ederken; kendisinin de İslâm'ı İslâm için tercih ettiğini, müslümanlardan değil sadece İslâm'dan etkilendiğini ifade etmiştir. Ngwane'nin en büyük üzüntüsü Deedat'ı rahatsızlığına yakın bir zamanda tanınması ve ondan yeterince istifade edememesi olmuştur.⁶³

1999 yılında Inchanga Islamic Centre ve IPCI'nın mütevelli heyetine giren Ngwane 2003 yılında IPCI'ya başkan seçilmiştir. Bunun yanında, 3 Temmuz 2003 yılında KwaZulu-Natal başbakanının da katıldığı bir galada Afrika Müslüman Birliğine başkan olarak seçilmiştir. Ngwane, kısa süren bir hastalıktan sonra 17 Eylül 2009 (h. 28 Ramazan 1430) Perşembe günü seksen yaşında hayata gözlerini kapatmıştır.⁶⁴

E. Debra Mubasshir

Fuller Theological Seminary'de iki Master tezi yazan ve Garrett-Evangelical/Northwestern Üniversitesi'nde din ve inanç araştırmaları üzerine doktora yapmış olan Prof. Debra Mubasshir, Wisconsin, Beloit College'de dinler tarihi dersleri vermiştir. Aynı zamanda Baptist kilisesinde yüksek vaize ünvanına sahip Mubasshir, İslâm'a sadece akademik araştırmaları için ilgi duymuş, ancak IPCI merkezini ziyaret ettikten sonra kendini İslâm'ın cazibesinden alıkoymamıştır. Mubasshir, İslâm'ı Hıristiyanlığın sapkın bir formu olarak gördüğünden, başta İslâm hakkında araştırmaya değer bir şey bulunmadığını düşünmüştür. Ancak akademik bir çalışma için "Nation of Islam / İslam Ulusu" isimli akımın kurucusu Elijah Muhammed'in (1897-1975) eşi Claire Evans'ı (1917-1972) araştırırken girdiği mânevî atmosfer onu İslâm'ı araştırmaya sevk etmiştir.

⁶² Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 233-236.

⁶³ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 237, 238.

⁶⁴ Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, s. 238.

Amerika'daki Afrika kökenli müslümanlarla tanıştıktan sonra önyargılarını gözden geçiren ve araştırdıkça bu dini daha çok seven Mubasshir; sadece akademik bir çalışma için girdiği bu yolda etkilenmekten korunamadığı için kendine kızmaktadır. Bir rahibe olarak kendisini cemaatine karşı sorumlu hissettiğinden, yabancı bir dine ilgi duymaması gerektiğini düşünen Mubasshir; her ne kadar araştırmasının entellektüel sınırlar içinde kalması gerektiğini düşünse de İslâm'ın cazibesine kapılmaktan kendisini alamamıştır. Mubasshir bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: “Olağanüstü bir hayat yaşayan bu Afro-Amerikan müslüman kadınların sade ve güçlü kişilikleri o kadar muhteşemdi ki; kendimi onlardan alamıyordum. Onların yaşam tarzı İslâm'ı öyle bir yansıtıyordu ki; onlar, İslâm ve müslümanlar hakkında sahip olduğum kalıplaşmış bakış açımın ötesini görebilmemi sağlamışlardı.” “Bu müslüman kadınlarda sahip olmadığım ve çok istediğim bir şey vardı. Onların müslüman yaşam tarzı ve İslâm'ı vardı, yani Allah'ın insanlığa son ahdi...”

Prof. Debra, müslümanlar hakkında kendini şartlandığı negatif kalıpları terk ettiği anda, “Allah'ın kalbini hakikate açtığını ve gözlerindeki perdeyi kaldırdığını ve böylece İslâm'ın mükemmel bir yaşam tarzı ve insanlar için Yüce Allah'ın takdir ettiği ebedi gerçek olduğunu” anladığını ifade etmektedir.

Mubasshir'e göre; müslüman bir ülkede doğup büyüyen birçok müslüman, başkalarında olmayan bu muhteşem nimetin farkında değildirlere. Allah'ın birliğine ve Muhammed'in elçiliğine dair şahadetini deklare ettiğinde kilisedeki cemaati şoke olan Mubasshir'in kaybedeceği çok şey vardı. Kendisi kazandığı bursu ile yönetici konumunda olduğu kilisedeki işini kaybedecekti. Hıristiyanlıktan kayıpları büyük olsa da İslâm'dan kazancının muazzam olduğunu söyleyen Mubasshir, “kilisede insanların önünde ayinleri yönettiği halde Allah'a nasıl ibadet edeceğini bilmediğini, bunu İslâm'a geçtikten sonra öğrendiğini” ifade etmektedir.

Mubasshir, IPCI'daki şahadetinden sonra, İslâm'ın mesajını yaymak suretiyle kendisini kurtardıkları gibi, başka hayatlar da kurtarmaları için müslümanlara, şu şekilde samimi bir çağrıda bulunmuştur; “Sevgi, hidâyet ve umut için bir araya gelen insanlara vereceğiniz o kadar şey var ki... Yüreğinizi ortaya koyarak umutsuzluk içinde ağlayan ve acı çeken insanların hayatlarına dokunmalısınız”⁶⁵

F. Jamaluddin Ahmed

1942 İngiltere doğumlu Jamaluddin Ahmed'in ilk adı Yakup'tur. Dışişleri'nde diplomat olan babası Sir John Cunningham (1885-1962), Hindistan, Mısır, Zanzibar ve Venezüella'da görev almıştır. Babası Katolik, annesi ise yahudi olan Yakup, çocukluğunda yerel sinagogdaki Tevrat okuluna (Yeshiva) kaydolmuştur. Okula her bırakıldığında yolun karşısında bulunan Roma Katolik kilisesine de uğrayan Yakup, Kilise'de rahibe ve papazların nezaketinden etkilenmiştir. Kendisi, onbir yaşındayken ikiz kardeşi Raymond'u lösemi'den kaybettikten birkaç ay sonra Roma Katolik dinine geçiş yapmıştır.

⁶⁵ <https://web.archive.org/web/20020411061028/http://www.ahmed-deedat.co.za:80/faith2.asp> 20.06.2018.

Başarılı bir öğrenci olan Yakup ondört yaşında okula kaydolmuş, dünyevi olarak önünde parlak seçenekler olmasına rağmen kilisede çalışmayı tercih etmiştir. Cambridge Üniversitesi'ni 17 yaşında bitiren Yakup, Roma'da Pontifical (Papalığa bağlı) Saint Thomas Aquinas Üniversite'sine kayıt yaptırmıştır. 6 yıllık papazlık eğitimini bitirdikten sonra 1969 yılında göreve atanan Yakup, Papa VI. Paul tarafından, Katolik Kilisesinin başına geçecek siyahi bir papaz bulması için, Güney Afrika'ya gönderilmiştir.

Yakup, Roma'da okuduğu esnada tanıştığı ve Güney Afrika'da bir Ruhban okulunda okuyan arkadaşının havaalanında onu karşılamamasına çok şaşırılmış; bunun üzerine arkadaşının okuluna uğramış ancak arkadaşını okulda bulamamıştır. Evine gittiğinde ise arkadaşısı pencereden seslenerek artık müslüman olduğunu ve arkadaş kalamayacaklarını söylemiş, neden artık bir “kâfir” olduğunu sorduğunda ise “Ahmed Deedat” cevabını almıştır. Yakup, manen çökmüş bir halde başpiskoposu ziyaret ederek Ahmet Deedat'ın kim olduğunu sormuştur. Piskopos, bu adamla asla görüşmemesi gerektiğini söyleyince, kim olduğunu bilmemekle birlikte, Deedat'ı görmeye merak salmış ve Arcade Medrese'deki IPC ofisini ziyaret etmiştir. Birkaç dakika içinde Deedat ile laf kavgasına tutuşan Yakup sonradan, bu buluşmayla yıkıldığını ve “Deedat'ın karşısında durabilmek için çelikten bir iradeye sahip olmak gerektiğini” ifade etmiştir.⁶⁶

Misyonerlik için dünyayı dolaştığından Deedat ile buluşma imkânı olmasa da İncil âyetleri ile ilgili yorumlarını sürekli düşünüp alternatif bir açıklama bulmaya çalışan Yakup, “herşeye bir cevabı olan bu adamla” otuz yıllık sevgi ve nefret ilişkisinden sonra, bir gün müslüman olmaya karar vermiştir. Kendisi bu esnada, başpiskoposun bilgisi dâhilinde, müslümanları dinlerinden döndürmek için İslâmî ilimleri tahsil ettiği Güney Afrika'da bulunmakta ve İslâm'ı öğrendikçe Katolikliğe olan inancını kaybetmektedir.

1970 Kasım ayında Başpiskopos Denis Hurley'den Roma'ya dönmesi için bir telgraf aldığına, Deedat, kendisi ile vedalaşmak için onu as-Salaam okulundaki ofisine çağırıp *Kur'ân-ı Kerîm* hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir. Okula ulaştığında öğle ezanı okunmaktadır. Deedat, “Abdestin var mı?” diye sorduğunda şaşkın bir halde, “Neden ki? Ben katoliğim” diye cevap vermiştir. Bunun üzerine Deedat; “İsa'yı sever misin?” diye sorunca Yakub, “Evet” demiştir. Deedat, bu cevabın ardından “Nasıl olur da onun gibi abdest almazsın?” diyerek, Hz. İsa'nın ibadet ettiğine dair İncil âyetlerini hatırlatmıştır. O gece başpiskoposun evinde, erkânı, kibleyi ve abdesti bilmeden kıldığı namaz, Jamaluddin'in iç dünyasını tamamen değiştirmiştir.⁶⁷

Jamaluddin, daha sonra müslüman olmuş; başpiskopos Hurley'i, kararı hakkında bilgilendirdikten sonra, hıristiyan gazeteleri onu “kâfir” ilan etmiş; Katolik kızkardeşi onun kiliseden aforoz edildiğini duyurmuş; bu esnada ailesinden, anne ve babası dışında yakınlaşabildiği kimse kalmamıştır. Anne ve babasını kaybettikten sonra Durban'dan

⁶⁶ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 144.

⁶⁷ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 145, 146.

ayrılıp Vancouver'a göç eden Jamaluddin, babasının son nefesinde şehadet getirmesi ile mutlu olmuş ve buradaki misyonunun bittiğine karar vermiştir.

Jamaluddin, uzun bir ayrılıktan sonra, Güney Afrika'ya dönerek IPCI'da hizmet etmeye başlamış ve geçimini sağlamak için bir muhasebe firmasında çalışmıştır. 1997 yılında, kendisini tamamen İslâmî çalışmalara vermek için, iş hayatını sonlandıran Jamaluddin, Newcastle Dâru'l-Ulum Medresesi'nde, Mawlana Cassim Sema ve Mufti A.K. Hoosen'den ilim tahsil ederek Azaadville yakınlarındaki Khagiso Camiine imam olmuştur. Jamaluddin, dört yıl imam kaldıktan sonra görevi başka bir imama bırakarak, Durban'a dönmüş, 2001-2006 yılları arasında Aids Farkındalık Vakfı'nda Aids hastası olan mühtedilere hizmet vermiş ve Yusuf Buckas'ın yanında Islamic Da'wah College'de çalışmıştır. Ayrıca Leopold sokağındaki Anjuman okulunda yetişkin mühtediler için kurulan medresede müdürlük yapmış, 2002-2004 yılları arasında Afrikalı çocukların gittiği bir okulu yönetmiştir.

2006 yılında ayağının kesilmesi ile sonuçlanan bir tıbbi müdahaleden sonra emekli olan Jamaluddin, 2008 yılında vefat edene kadar Durban'daki Baitul Eman huzurevinde İslâmî eğitimler vermeye devam etmiştir. Bir hayranı olarak, Deedat'ın, "agresif tutumundan dolayı" ömrünün sonunda halkın desteğini kaybettiğini ifade eden Jamaluddin; IPCI'dan istifa etmesine rağmen, vefatından kısa bir süre önce, Deedat ile ihtilafları bir kenara bırakarak barışmıştır. Ona göre; yatağa mahkûm olmak Deedat için bir rahmet olmuştur. Bedeni çalışmasa da akli melekeleri sağlam olan Deedat, bu vesile ile insanlar ile helalleşebilmiştir. Deedat, bir arkadaşı aracılığıyla Jamaluddin'i görmek istediğini bildirmiş ve daha sonra tatlı, duygusal ve hüznü bir buluşma gerçekleşmiştir. Buluşmada Deedat iki kez gözyaşlarına hâkim olamamıştır. Birincisinde Jamaluddin'in ebeveyninin vefat haberini aldığı anda, ikincisinde ise *The Choice* eserini okuyup çok beğendiğini ifade ettiğinde.⁶⁸

G. Shabbir Ally

Shabbir Ally Guyana'da, Güney Amerika'nın Karayip sahillerinde doğmuş ve 1978 yılında ailesiyle Kanada'ya (Toronto) göç etmiştir. Ailesi Hint asıllı olup Gujerat eyaletindedir. Laurentian Üniversitesi'nde İslâmî ilimler üzerine eğitim alan Ally, Toronto Üniversitesi'nde *Kur'ân* Tefsiri üzerine yüksek lisans ve doktora yapmıştır. Ally çalışmalarında *Kur'ân-ı Kerîm* âyetlerini bağlamsal olarak tahlil etmiş ve İncil'den benzer ifadeler içeren âyetler ile görüşlerini desteklemiştir.

Deedat'ın bazı eserlerine tamamlayıcı önsözler de kaleme alan Ally, hristiyan filizoflar William Lane Craig ve Michael Licona, hristiyan Tarihçisi ve İncil âlimi John Dominic Crossan, James White, Jay Smith ve David Wood gibi meşhur misyonerler ile birçok münazara yapmıştır. Toronto'da, imamlık görevi yanında Islamic Information & Dawah Centre International'ın başkanlığını yürüten Ally, konferans ve münazaralarda konuşmak

⁶⁸ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 144-147.

için uluslararası seyahatlere çıkmış, ayrıca “Let the Quran Speak” isimli televizyon programının da sunuculuğunu yapmıştır.⁶⁹

H. Fadel Soliman

Fadel Soliman zaman zaman Deedat ile mektuplaşmış ve dâvet metodu olarak onun izinden gitmiştir. 1966 yılında Mısır’da doğmuş, Birleşik Krallık’ta birçok camide imamlık ve vaizlik yapmıştır. Soliman elektronik mühendisi olduğu halde 2006 yılında Kahire Yüksek İslâmî Bilimler Enstitüsü’nde ve 2009’da Washington D.C. American Open University’de İslâm Şeriatı üzerine Yüksek Lisans eğitimleri almıştır.

Soliman, 9/11 Eylül olaylarından sonra müslümanlar ve Gayri-müslimler arasında köprüler kurmak için Bridges Foundation isimli İslâmî tebliğ derneğini kurmuştur. Ayrıca Uluslararası Ezher Âlimleri Birliği’nde danışmanlık yapan, Mısır Cumhuriyeti İslâmî İşler Yüksek Konseyi üyeliğinde bulunan, Soliman, Dünya Müslüman Gençlik Asamblesi’nin Amerika ofisi müdürlüklerinde de görev almıştır. Tüm bunlarla birlikte, Soliman, Uluslararası Müslüman Âlimler Birliği üyesi, konuşmacı, film yapımcısı ve İslâm davetçisidir. Soliman, İslâm hakkında “The Fog is Lifting” adında üç bölümden oluşan 260 dakikalık bir belgesel film çekmiştir.

Amerika, Kanada ve Birleşik Krallık’ta birçok kilise yanında, Marmara, İstanbul Şehir, Oxford, Cambridge, Bath, Edinburgh gibi üniversitelerde sunumlar yapan Soliman; 2000-2004 yılları arasında Amerika’da İslâmı tanıtan radyo ve televizyon programları sunmuştur. Türkiye dâhil birçok müslüman ülkede İslâmî tebliğ metotları ve nefis terbiyesi üzerine atölye tarzı eğitimler veren Soliman, İslâm’a yönelik önyargıları kırmak için Bridges Foundation kanalıyla 300,000 DVD dağıtmış, kırkbeş ülkede 19,000 müslüman gence İslâmî tebliğ eğitimi vermiştir.⁷⁰

İ. Jamal Badawi

Mısır asıllı müslüman bir Kanada’lı olan Dr. Jamal Badawi, Sobey School of Business, Saint Mary's ve Nova Scotia gibi birçok üniversitede ders vermiş bir yazar, vaiz, aktivist ve hatiptir. Lisans eğitimini Kahire’de bitiren Badawi, master ve doktora eğitimini Indiana Üniversitesinde tamamlamıştır. Badawi, İslâm üzerine kaleme aldığı birçok kitabın yanısıra bu alanda 350 bölümden fazla tv programını tasarlamış ve hazırlamış olduğu bu programları, Kanada ve Amerika başta olmak üzere dünyada birçok televizyon kanalında gösterime sunmuştur. Deedat Swaggart ile münazarasına hazırlık için Jamal Badawi’nin video kayıtlarından istifade etmiştir. Badawi’nin programlarına sesli ve görüntülü olarak internet üzerinden erişmek mümkündür.⁷¹

Dr. Badawi, dünya çapında birçok konferans, toplantı ve dinler arası ortak programlara katılmakta; Islamic Society of North America (ISNA) gibi birçok İslâmî organizasyonda

⁶⁹ <http://www.shabirally.com> 20. 06. 2018.

⁷⁰ <http://fadelsoliman.com/aboutfadelsoliman/> 10. 07. 2018.

⁷¹ <http://english.truthway.tv/jamalbadawi/index.html> 10. 07. 2018.

aktif görev almaktadır. İslâm'ın ve müslümanların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için kurulan, kâr amacı gütmeyen Islamic Information Foundation'ın kurucu müdürü olan Badawi, hâlihazırda, Kanada İslâm Üniversitesinde yönetim kurulu başkan yardımcılığı görevini yürütmektedir.⁷²

J. Yusuf Estes

Yusuf Estes (Joseph Edward Estes), 1944 yılında Cleveland, Ohio'da doğmuştur. Kendisi, Texas eyaletinde işadamı ve misyoner bir vaiz iken, 1991 yılında müslüman olmuş ve o günden beri İslâmî tebliğ alanında faaliyet göstermiştir. İslâm ile tanıştıktan sonra Arapça diline ilgi duyan Estes, Mısır, Fas ve Türkiye'de eğitimler almıştır. Deedat ile öğrenci-talebe vb. bir ilişkisi olmasa da IPCI ile dayanışma içinde olması, Zakir Naik gibi Deedat'ın halefleri ile ilişkisi ve Deedat'ın yolundan gitmesi itibarıyla bu listeye eklenmiştir. 2012 yılında "Dubai Uluslararası Kur'an-ı Kerîm Mesajını Yayma" ödülüne layık görülen Estes, yusufestes.com, İslâmtomorrow.com, TubeIslam.com (İslâmî video paylaşım sitesi), ChatIslam.com (İslâmî chat sitesi), WorldPreschool.com (çocuklara yönelik eğitim sitesi) sitelerinin yanı sıra, 7/24 uydu ve internet üzerinden yayın yapan GuideUS TV kanalının da sahibidir.

Estes, 2004 yılından beri düzenli olarak the Islam Channel, Peace TV ve Huda TV'de ekranlara çıkmaktadır. 2000 yılında "Dini Liderler için Birleşmiş Milletler Barış Konferansına" delege olarak katılan Estes, müzikten ekonomiye, numerolojiden astrolojiye, metafizikten teolojiye birçok alanda eğitim almış; ayrıca İslâmî düşünce, Hıristiyan kavramları ve İncil tarihi hakkında derin bilgiye sahip biri olarak hayatını İslâm, Hıristiyanlık ve Yahudiliği doğru bir şekilde anlatmaya adanmıştır. Dünya'yı gezerek her ilim ehlinin bilgi birikiminden istifade etmeye çalışan Estes, kendisini sürekli geliştirmiş, akıcı İngilizcesi ile İslâm'ı her platformda güzel bir şekilde anlatmıştır.⁷³

K. Mahomed Khan

IPCI'ya 1990 yılında katılan Mahomed Khan, hâlihazırda, bu kurumun irtibat görevlisidir. Deedat ile tanıştığında tebliğe hiç ilgi duymadığını belirten Khan; Deedat'ın oğlu Yusuf ile ofis yönetimi işlerinde beraber çalıştığını, işi esnasında banka işlerinden vize işlemlerine, muhasebeden finansal çalışmalara kadar herşeye koşturduğunu ifade etmektedir. Deedat ve oğlu Yusuf'un elinde şekillenen Khan, yirmi yıl sonra hala IPCI'nın çalışmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Khan, Deedat'ın sıcaklığı ve cömertliği karşısında ağzı açık kaldığını ve onun, Zakir Naik, Dawood Ngwane ve Jamaluddin Ahmed'e söylediği gibi kendisine de "Beta"⁷⁴ Oğlum" dediğini aktarmaktadır. IPCI'da tüm iletişim kanallarına ve

⁷² http://jamalbadawi.org/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=2
11. 07. 18

⁷³ <https://www.islamicity.org/by/yusuf-estes> 20.06.2018.

⁷⁴ "Beta" yeni, geliştirilmekte olan versiyon. Bilgisayar programcılığında kullanılan bir terim.
https://tr.wikipedia.org/wiki/Beta_s%C3%BCr%C3%BCm

taleplere bakan Khan, “Deedat’ı yöneticiliğiyle değil, davasıyla yargılamak gerektiğini” savunmaktadır.⁷⁵

8. KONFERANS VE SEYAHATLERİ

1980’li yılların başlarında Ahmed Deedat’ın çalışmaları, vatanı Güney Afrika’nın dışında da bilinmeye başlanmıştır. Deedat, hıristiyan muasırlarıyla halka açık tartışmalar yapmak üzere 1985 yılında Londra’daki Royal Albert Hall konser salonunu iki kez kiralamıştır. 1986 yılında dava alanında İslâm’a yaptığı hizmetler için Kral Faysal Ödülüne layık görülünce uluslararası arenada şöhreti ve ağırlığı artan Deedat, 66 yaşında iken 10 yıl boyunca dünyanın değişik yerlerinde konuşmalar yapmak üzere turlara çıkmıştır. Bu turlarda birçok konferansa iştirak eden Deedat, bu esnada değişik yerlerde seminerler vermiş ve tv programlarına katılmıştır. Suudi Arabistan ve Mısır’da değişik zamanlarda birçok etkinliğe iştirak eden Deedat, ayrıca 1985-1988 yılları arasında Birleşik Krallık’ta bir dizi programa katılmıştır. 1985 yılında Amerika’lı televangelist⁷⁶ Jimmy Swaggart ile yaptığı münazara en etkileyici tartışmalardan biri olarak kayıtlara geçmiştir.

Deedat, 1986 sonlarında Amerika’da birçok konferans vermiş, Robert Douglas ile “Crucifixion: Fact or Fiction? / Çarmı: Hakikat mi Hikâye mi?” başlığı altında bir münazara gerçekleştirmiş, 1987 yılında ise İsviçre’ye gitmiştir. Pakistan ziyaretinde zamanın popüler Cumhurbaşkanı Muhammed Ziyâü’l-Hak tarafından ağırlanan Deedat, 1987’de Birleşik Arap Emirlikleri ve Maldivler’e gitmiş, Maldivler’de Devlet başkanı Maumoon Abdul Gayoom tarafından onurlandırılmıştır.

Muhtelif etkinlikler için İsviçre, Umman, Srilanka, Hindistan ve Dubai’ye ziyaretler gerçekleştiren Deedat, Ekim 1991’de İsveç’te Pastor Stanley Sjöberg ile yapmış olduğu, “İsa Tanrı mıdır?” konulu münazaralarını aynı yıl, Danimarka’da Eric Bock ile de gerçekleştirmiştir. Deedat, 1994 yılında A.B.D. ve Kanada’da tartışma programlarına katılmış ve Şikago’da konferanslar vermiştir. 1995 yılında Birleşik Krallığı üçüncü kez ziyaret eden Deedat, kalp krizi geçirmesinden kısa bir süre önce 1996 yılında son turunu Avustralya’ya yapmıştır.⁷⁷

9. MÜNAZARALARI

Deedat, 1991 Ekim ve Kasım aylarında, İskandinavya turuna çıkmış, seyahatlerinde üç münazara icra etmiş ve birçok konferans vermiştir. Bu münazaraların ikisi, peş peşe iki gece Pastor Stanley Sjöberg ile İsveç Stockholm’de yaptığı münazaralardır. Birinci gecenin konusu “Is The Bible The Word of God? / Kitâb-ı Mukaddes Allah Kelâmı mıdır?” iken; ikinci gecenin konusu için “Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?” başlığı tercih edilmiştir.

⁷⁵ <http://www.ipci.co.za/about/trustees/> 11. 07. 18.

⁷⁶ Televizyon ve evanjelist kelimelerinin birleşiminden türetilmiş “Televangelist” tv programları aracılığıyla Hıristiyanlık propagandası yapan misyonerlere verilen isimdir. (“Televangelism”, Encyclopædia Britannica Online, 2015, 06 08 2018, from <http://www.britannica.com/topic/televangelism>)

⁷⁷ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 200-206.

Bundan sonra Deedat Danimarka'ya geçerek Pastör Eric Bock ile Kopenhag'da "Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?" konulu bir münazara daha gerçekleştirmiştir.⁷⁸

Deedat'ın Avrupa'da yapmış olduğu münazaralarından bazıları şunlardır:

7 Temmuz 1985 tarihinde, Londra'da, Royal Albert Hall konser salonunda, Johnson Bible College'den Prof. Floyd E. Clark ile gerçekleştirdiği "Was Christ Crucified? / İsa Mesih Çarmıha Gerildi mi?" konulu münazara.

16 Kasım 1986 tarihinde, Kansas Üniversitesinden Prof. Robert Douglas ile yaptığı "Crucifixion: Fact or Fiction? / Çarmıh, Hakikat mi Hikâye mi?" konulu münazara.

17 Temmuz 1994 tarihinde, Kanada Toronto'da, Piskopos Wakefield ile yapmış olduğu "Was Christ Crucified?" konulu münazara.

1991 yılında, Danimarka Kopenhag'da, Papaz Erik Bock ile yaptığı "Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?" konulu münazara.

1991 yılı Ekim ayında, İsveç Stockholm'da, Papaz Stanley Sjoberg ile yapmış olduğu "Is The Bible The Word Of God? / Kitâb-ı Mukaddes Allah Kelâmı mıdır?" ve "Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?" konulu iki münazara.

1985 yılı Aralık ayında, Londra'da, Anis Shorrosh ile yaptığı "Is Jesus God?" konulu ve 7 Ağustos 1988 yılında, Birmingham'da, 'The Qur'an or The Bible: Which is God's Word?' konulu iki münazara.⁷⁹

Deedat'ın münazaraları ve mukayeseli dinler alanındaki çalışmaları son yarım yüzyıla damgasını vurmuştur. Onun tartışmaları genelde müslüman olan dinleyicilerin üzerinde güçlü bir etki bırakmıştır. O, mesajını, anlaşılması kolay basit cümlelerle vermiş ve söylemlerinde yaygın olarak kullanılan kelimeleri tercih etmiştir. Misyoner hasımları kitaptan okuduğu halde, naklettiği İncil âyetlerini ezberden okuması; onunla tartışanları etkilemiş, bu sebeple papazlar, karşısına çıkmaktan korkar hale gelmişlerdir.⁸⁰

Sahne performansı, konulara hâkimiyeti ve kelimeleri kullanma hususunda becerisiyle birçok kişinin fenomeni olan Deedat, kısa bir ömre yüzlerce tartışma ve konferans sığdırmış, en yetkin din bilimcilerini tartışmalarda mağlub etmiştir. Deedat, münazaralarında şahıslar yerine olaylara ve düşüncelere odaklanmasıyla, muarızlarının bile muhabbet ve takdirini celbetmiş, birçok kimsenin hakkı görüp hidâyete ermesine vesile olmuştur. Yıllar geçmesine rağmen internette tıklanma rekorları kırmaya devam eden bu münazaralar, genel olarak *Kitâb-ı Mukaddes*'in orijinalliği, teslîs, çarmıh ve aslî günah meseleleri üzerinedir. Deedat'ın video paylaşım sitelerinde de kolaylıkla bulunabilen en meşhur münazaraları aşağıda özetle verilmiştir.⁸¹

⁷⁸ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 196.

⁷⁹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 185.

⁸⁰ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 139.

⁸¹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 106, 256.

A. John Gilchrist

Evanjelist Avukat John Gilchrist, 1974 sonlarında Deedat ile çarmıh meselesi üzerine açık bir tartışmaya girmiş ve peşinden uzun süren bir husumet devam ettirmiştir. Kendisi, Deedat'ın *The God that Never Was* isimli eserinde işaret ettiği Benoni'li avukattır. Gilchrist, 1974 sonlarında “Young Men’s Muslim Association” cemiyeti tarafından “Was Christ Crucified?” temalı sempozyumda Ahmet Deedat ile tartışmak üzere davet edilmiştir. Seminer 25 Şubat 1975 yılında Benoni’de Willowmoore Park Stadium’da gerçekleştirilmiştir. Gilchrist, Deedat’ın iddialarının aksini isbatlamaya çalıştığı *The Crucifixion of Christ: Fact not Fiction / Mesih’in Çarmıha Gerilişi: Hakikat, Masal Değil; The Textual History of the Qur’an and the Bible / Kur’ân ve İncil’in Metinsel Tarihi; Christ in Islam and Christianity / İslam’da ve Hıristiyanlık’ta İsa Mesih ve Is Muhammad Foretold in the Bible? / Muhammed İncil’de Haber Verildi mi?* gibi birçok kitapçık yazmış inatçı bir rakiptir.

Deedat sunumunun sonunda Gilchrist’ı *The Prophets: What was God’s real message to them all? / Peygamberler: Allah’ın Hepsine Gerçek Mesajı Neydi?* adlı eserinde Peygamber isimlerini Arapça yazmak suretiyle kitapçığına özgün İslâmî bir eser izlenimi vermeye çalışmakla itham etmiştir. İddiasında daha da ileri giden Deedat, Benoni’li avukat A.E. Lambat’ın görüşünü aktararak, bir yazarın adının taklit edilmesinin suç olduğunu dile getirmiş; ayrıca Gilchrist’in müslüman kimliğine bürünmesinin yanlış bir temsil ve aldatma olduğunu, bundan dolayı ceza alması gerektiğini ileri sürmüştür. Gilchrist ilerleyen günlerde Deedat’ı iddialarını geri çekmeye davet etmiş, talebinin kabul edilmemesi üzerine iftira davası açmıştır. Yargı süreci devam ederken Deedat, Gilchrist’in çapraz sorgusuna ait mahkeme kayıtlarını *the Natal Mercury, the Daily News, the Leader, the Sunday Tribune, the (Johannesburg) Star, the Cape Argus ve Muslim News* gibi Güney Afrika’nın önde gelen gazetelerinde ilan olarak vermiş, bunun üzerine mahkeme, Deedat’ı “saldırgan bir şahit” olarak tanımlayarak, davayı düşürmüş ve Deedat’ı mahkeme tutanaklarını yayınlamak suretiyle karalama kampanyası yapmaktan tazminata mahkûm etmiştir. Bu arada “Jami’atul ‘Ulama” ve “Cape’s Muslim Judicial Council” gibi birçok İslâmî kuruluş da Deedat’ı, hıristiyanları inciten agresif söylemlerinden dolayı kınamış ve bu mücadelede onu yalnız bırakmıştır.

Deedat davayı kaybetmiş olsa bile Gilchrist’ı afişe ederek hedefine ulaşmıştır. John Gilchrist de uzun yıllar boyunca Ahmed Deedat ile uğraşmaktan vazgeçmemiş, onu ve görüşlerini tenkid eden birçok yazı kaleme almıştır.⁸²

B. Josh McDowell

Deedat’ın ilk meşhur münazarası, 1981 yılı Ağustos ayında, büyük bir üne sahip olan Amerikalı hıristiyan Vaiz Josh McDowell ile Durban (Güney Afrika) Westridge Park Stadium’da yaptığı “Was Christ crucified? / Mesih İsa çarmıha gerildi mi?” konulu tartışmadır. McDowell’in, Hz. İsa’nın çarmıha gerilmesini, yargıç olan bir baba’nın trafik suçu işlemiş kızını yargılaması, sonra kestigi cezayı bizzat kendisinin ödemesi şeklinde bir

⁸² Vahed, *Ahmed Deedat; The Argumentative Muslim*, 150-153.

benzetme ile sunması muğalatanın⁸³ güzel bir örneğini teşkil etmektedir. Bu tartışmada, Deedat'ın konuya hâkimiyetini ve olayları tezini destekleyecek şekilde anlatma maharetini görmek mümkündür. McDowell rakibinin bu maharetini “kelimelerle arası çok iyi” demek suretiyle tasdik etmiş ve hakkını vermiştir. Bu tartışmanın tam metni,⁸⁴ Josh McDowell ve John Gilchrist'in birlikte kaleme aldığı *The Islam Debate* adlı eserinde bulunmaktadır.⁸⁵

C. Gary Miller

Deedat'ın ilgi çeken münazaralarından birisi, 1982 yılında Westridge Park'ta, Kanada'lı matematikçi ve teolog Dr. Gary Miller ile yaptığı “Islam and Christianity / İslâm ve Hıristiyanlık” konulu sempozyumdaki tartışmasıdır. Deedat, *Kur'ân-ı Kerîm*'den el-Mâide sûresi 82-85 âyetlerinde bahsi geçen “iyi hıristiyanlar” için, Hz. Peygamber'i saygı ve takdir ile anan Emekli Amerikalı Korgeneral James Gavin, astronom ve matematikçi Michael H. Hart ve SABC TV yönetim kurulu başkanı Bill Chalmers gibi şahısları örnek göstermiştir. Deedat, daha sonra Hıristiyanlık ve İslâm arasındaki farka dikkat çekerek, entelektüel anlamda İslâmî anlayışa yakın duran hıristiyan bilim insanlarının sözlerinden örnekler vermiştir.

Konuşmasında İslâm düşüncesini takdir eden Miller, bir hıristiyandan çok müslüman gibi görünmektedir. Miller bilahere müslüman olmuş ve Abdul-Ahad Omar adını almıştır. Deedat, Swaggart ile münazaraya hazırlandığı esnada onun Gary ile tartıştığı videolardan⁸⁶ da istifade etmiştir.⁸⁷

D. Floyd E. Clark

Deedat'ın, Johnson Bible College'den, Prof. Floyd E. Clark ile “Was Christ Crucified?” konulu münazarası, 7 Temmuz 1985 Pazar günü, Londra'da, Royal Albert Hall'de, bir sempozyum şeklinde gerçekleşmiştir. Deedat, sempozyum'da çarmıh meselesini İslâm bakış açısından anlatırken; Floyd konuyla ilgili hıristiyan bakış açısını yansıtmaya çalışmıştır.⁸⁸ İbrahim Jadwat'e göre Londra'ya turist akımının çok olduğu günlere denk

⁸³ “Muğalata” hatalı kıyas üzerinden mantık yürütme yoluyla tartışmadaki rakibi yanıltmaya çalışmak.

(İbni Sina, Ebû Alî el-Hüseyin. *eş-Şifa: el-Mantık*, (Dü. İbrahim Medkur), Matbaat el-Emiriyye, Kahire 1958, Cilt IV, s. 45-61).

⁸⁴ Takip eden linkte Deedat'ın Swaggart ile yaptığı münazaranın tam metin transkriptine ulaşabilirsiniz.
https://www.answering-islam.org/Debates/Deedat_McDowell.html

⁸⁵ McDowell, Josh ve John Gilchrist, *The Islam Debate*, Here is Life Publishers Inc., California 1983, s. 143-185.

⁸⁶ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 184.

⁸⁷ Ahmad, Rafiq ve Haroon Idrees, “The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible”, *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015), s. 166.

⁸⁸ Ahmad, Rafiq & Idrees, Haroon, “The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible”, *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015) s. 165.

gelmesi programın başarısını katlamış ve kısa sürede yoğun bir izleyici kitlesi Albert Hall konser salonunu doldurmuştur.⁸⁹

E. Jimmy Swaggart

Jimmy Swaggart, 1935 yılında Louisiana’da doğmuş, Pentecostal televanjelist⁹⁰ bir vaizdir. Swaggart, Evanjelist hıristiyanların önemli simalarından olup 1974 yılında yönetimini ele aldığı “Assemblies of God” vakfının yıllık gelirini 1980 yılında 150 milyon dolara çıkarmıştır. O zamanlar Swaggart’ın televizyon programı üçbini aşkın istasyon ve kablo tv ağlarıyla, yüzkırk ülkede seksen milyon izleyici tarafından takip edilmekteydi. Deedat’ın 03 Kasım 1985 tarihinde Swaggart ile özyurdu Baton Rouge, Louisiana’da yaptığı münazara, en meşhur münazarasıdır. “Is The Bible God’s Word? / İncil Tanrı sözü müdür?” konulu münazara Louisiana Devlet üniversitesi yerleşkesinde ve Muslim Students Associations / Müslüman Öğrenciler Birliği’nin (MSA) ev sahipliğinde icra edilmiştir.

Arkadaşı İbrahim Jadwat’a göre, bu münazara, Deedat’ın uluslararası arenada tanınmış bir şahsiyet haline gelmesinde anahtar rol oynamıştır. Bazıları bu münazarayı dinler arası en büyük tartışma olarak da tanımlamışlardır.⁹¹ Münazaraya yaklaşık 8,000 izleyici katılmıştır. Münazaranın eksenini, İncil’in tahrifi ve Hz. İsa’nın insanî kişiliği üzerinedir. Tartışmada Deedat, *Kitâb-ı Mukaddes*’teki çelişki ve tutarsızlıkları, Hıristiyanlığın kutsal metinlerinde ağır bir dilde yazılmış gayrimeşru cinsel hikâyeleri ve değişik zamanlarda metin üzerinde yapılmış düzeltmeleri ortaya koyarak, böyle bir kitabın Allah kelâmı olarak tanımlanamayacağını savunmuştur.⁹²

Deedat’a duygusal yönden yaklaşmaya çalışan⁹³ tecrübeli misyoner hedefine ulaşamayınca evanjelistlerin cedelde çokça kullandığı “muğalata” metodunu kullanarak: "Evet, İncil’in bazı bölümlerinde ufak tefek düzeltmeler yapılmış olabilir. Bir Rolls Royce otomobili düşünün, bu arabanın kapı kolu, teker vidaları değişti diye, ona Rolls Royce değil diyebilir miyiz?" şeklinde cevap vermeye çalışmıştır. Deedat, basit gibi görünen bu zekice mantık hilesine, "Allah’ın kitabı araba gibi değil, bir bardak temiz su gibidir. Bir bardak suya bir damla bile necaset damlasa, o artık arı bir su değildir..." demek suretiyle karşılık vermiştir. Dünya Pentecostal kiliseler birliği (Pentecostal Assemblies of the World) eski başkanı

⁸⁹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 184.

⁹⁰ Televizyon programları aracılığıyla misyonerlik faaliyeti yürüten Vaiz. (“Televangelism”, Encyclopædia Britannica Online, 2015, 06 08 2018, from <http://www.britannica.com/topic/televangelism>)

⁹¹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 184.

⁹² Ahmad, Rafiq ve Haroon Idrees, “The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible”, *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015) s. 163.

⁹³ Swaggart, Deedat’ı, başta Hz. İsa’ya muhalif iken dramatik bir şekilde din değiştiren Aziz Pavlus’a benzetmiş ve onu da Pavlus gibi İsa’yı kurtarıcı ve Rab kabul etmeye davet etmiştir. Deedat ise rakibinin duygusal talebini nazikçe reddetmiş ve yetişkin iki insan gibi konuşmayı teklif etmiştir. (Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 187)

Kenneth L. Jenkins tartışmayı izledikten sonra müslüman olmuş ve adını Muhammad al-Faruque olarak değiştirmiştir.⁹⁴

Deedat'ın Swaggart ile yaptığı tartışmada yakaladığı başarı şans eseri değil, büyük bir hazırlık ve profesyonel bir çalışmanın ürünüdür. Swaggart'ın dehâsına hayranlık besleyen Yusuf Deedat, günün birinde babasına Swaggart'ın videolarını göstererek onunla asla tartışmaya girmemesi konusunda uyarmıştır. Yusuf o zamanlar Natal'da bir video şirketinde çalışmaktadır ve buradaki deneyimleri tartışmanın kaydı esnasında stratejik bir başarı getirmiştir. Deedat bu kez sadece entelektüel yönden değil finansal olarak da mukayese edilemeyecek büyüklükte bir rakiple karşı karşıyadır. Eşi Havva ve oğlu Yusuf'un tartışmadan çekilmesi yönünde telkinlerine kulak asmayan Deedat programa ev sahipliği yapacak olan Amerika'daki Muslim Students Associations / Müslüman Öğrenciler Birliği'nden (MSA) Swaggart'ın tüm kitaplarını ve ellerinde bulunan ses kayıtlarını istemiş, daha sonra gece yarısına kadar bunlar üzerine çalışarak konuları ayrıntılarına kadar sindirmiş ve cevaplar hazırlamıştır. Nitekim adı geçen kuruluş daha önce Swaggart'ın Gary Miller ve Jamal Badawi ile münazaralarına da ev sahipliği yapmıştır. Deedat 16 Ekim 1986'da dev rakibi ile karşılaşmak için gereken maddi desteği temin etmek için Karaçi, Dubai ve Ebu Dabi'ye gitmiştir. Dubai'deki arkadaşı Saleem Sharief ABD'deki bir bağlantısı ile irtibata geçerek *USA Today* gazetesine 30,000 USD reklam bedelini ve Deedat'ın lojistik (otel, seyahat vb.) giderlerini karşılaması için söz alırken başka bir işadama bir saatlik programın tüm maddi külfetini üstlenmiştir.⁹⁵

Deedat 31 Ekim 1986'da New York'ta iki Afro-Amerikan grup tarafından coşku ile karşılanmıştır. Bu gruplardan biri Brooklyn, New York'ta bulunan Taqwa Camii İmamı Siraj Wahhaj'ın liderliğini yaptığı The Muslim Alliance in North America / Kuzey Amerika Müslümanları İttifakı (MANA), ikincisi ise Louis Farrakhan'ın önderliğini yaptığı Nation of Islam / İslam Ulusu grubudur. Deedat seyahatinden bir ay önce 1 Ekim 1986'da Farrakhan'a "Ses getirecek bir başarı için sınırsız desteğinize ihtiyacım var" yazan bir telgraf çekmiştir. Farrakhan'da onu yarımsız bırakmamış, Deedat'ı ve maiyetindekileri JFK havaalanından simokin giyimli adamlarıyla limuzinlerle karşılamıştır.⁹⁶

ABD'nin değişik şehirlerinde Müslümanların desteğini alan Deedat, Luisiana, Tucson, Kansas, Wichita, Los Angeles, Oklahama ve Chicago gibi birçok eyalette tertiplenen toplantılarda konuşmalar yapmış ve bu konuşmalarını Natal Video şirketinden anlaştığı iki profesyonel tarafından kayıt altına alınmasını sağlamıştır. Lawrence, Kansas'ta Islamic School of Greater Kansas City / Kansas Büyükşehir İslâmî Okulu müdürü Hamed Ghazali, Amerika turunda dağıtması için *Is the Bible God's Word?* ve *What was the Sign of Jonah?* kitaplarından onbiner adet bastırmıştır.

İslâm'ın masraflardan kısarak "pazarlanamayacağına" inanmış biri olarak Deedat, bu programda profesyonel kayıt yapmanın sağlayabildiği başarı potansiyelini keşfetmiştir.

⁹⁴ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 178-185.

⁹⁵ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 184.

⁹⁶ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 185.

Nitekim tüm münazaralarında benzer argümanlar kullandığı halde, neden Swaggart ile yaptığı tartışmanın bu kadar büyük sükse yaptığı sorulduğunda Deedat; benzer programlar için yurtdışına her gittiğinde video kayıt işini, organizasyonu tertipleyenlere havale ettiğini, onların da genelde ucuza mal etmeye çalışarak işi berbat ettiklerini, bundan dolayı Swaggart ile münazarasında, yeterli parası olmasa da, işi ehline yaptırmaya karar verdiğini dile getirmiştir. Deedat, ödünç para bularak Natal Video firmasından Cyril Ritson ve Rob Oakley adında iki Avrupa’lı profesyonel ile anlaşmıştır. Neticede paralarını kendi ödediği için daha kolay yönlendirebildiği teknisyenler iyi iş çıkarmış ve ona profesyonel bir kaset teslim etmişlerdir. Yayına hazır olduğundan dünya çapında birçok televizyon kanalı bu kasetleri programlarına almış ve bu sayede kendisine fırsat kapıları açılmıştır.⁹⁷ Deedat bu örneği vererek kenardan köşeden kırpmamayı ve en iyi teknolojiye yatırım yapmayı tavsiye etmektedir.⁹⁸

F. Anis Shorrosh

Filistin asıllı Amerikalı misyoner Anis Shorrosh, Deedat’ın 1985 İngiltere yaz turu esnasında iki farklı etkinliğin soru cevap kısmında, izleyiciler arasından yönelttiği sorularla kamuoyunun dikkatini çekmiştir. Deedat, ilk dönem uluslararası faaliyetlerinden kabul edilen bu etkinliklerde, Dr. Floyd E. Clark ile münazara etmiştir. Deedat daha sonra Shorrosh ile halka açık geniş kapsamlı iki münazara gerçekleştirmiştir. Bunlardan birincisi, “Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?” başlığıyla, Aralık 1985 yılında, Londra’da, Royal Albert Hall konser salonunda; ikincisi ise, “The Qur’an or the Bible: Which is God’s word? / Kuran mı, İncil mi? Hangisi Allah Kelâmı?” adıyla, daha büyük katılımlı bir organizasyonla, İngiltere’nin diğer büyük bir şehri olan Birmingham’da icra edilmiştir.

İkinci münazara, soru cevap bölümüyle birlikte dört saat sürmüştür. Bu münazaralarda Deedat, Shorrosh’un, *Kur’ân* âyetlerini bağlamından soyut yorumlayarak desteklemeye çalıştığı, iddialarına cevap vermiştir. Deedat’ın Arapça bilmediği göz önüne alındığında Arapça’ya hâkim bir misyonerle *Kur’ân* ve İncil üzerine tartışmanın zorlu bir performans gerektirdiği aşîkârdır. Deedat’ın Shorrosh ile yaptığı münazaralar, sayıları onbinleri bulan büyük izleyici kitlelerinin dikkatini celbetmesi açısından önemlidir.⁹⁹

G. Robert Douglas

16 Kasım 1986 tarihinde, Kansas Üniversitesinde, Prof. Robert Douglas ile yaptığı “Crucifixion: Fact or Fiction? / Çarmih: Hakikat mi Hikâye mi?” konulu münazara adından

⁹⁷ Yusuf Deedat’a göre IPCI kayıtlarındaki ses Swaggart’ın ekibinin yaptığı çekimden çok daha net çıkmıştır. Bunun da ilginç bir hikâyesi vardır; Odyotoryumda sadece bir ses jakı vardır ve Yusuf Deedat onu Swaggart’ın ekibinden önce kapmayı başarmıştır. Programın formatı konuşmacıların podyumda durmasını gerektirmektedir. Ancak Deedat kayıt için ek bir mikrofona ihtiyaç duyduğunda organizatörler temin edememiş, bunun üzerine Farrakhan’ın adamları atik davranarak yolun karşısındaki kiliseden bir mikrofon getirmişlerdir. Ezcümle; bu programdaki büyük başarı, detaylara yönelik küçük çabaların ürünüdür. (Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 186).

⁹⁸ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 186.

⁹⁹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 184.

anlaşılacağı üzere çarmıh meselesine dairdir. Hıristiyanlar Hz. İsa'nın çarmıha gerildiğine ve ebedi kurtuluşun onun kanına (kurban edilmesine) bağlı olduğuna inanmaktadırlar. Çarmıh doktrininin detayları ile ele alındığı münazarada Deedat, İncilden alıntılar yaparak Hz. İsa'nın çarmıha gerilmek suretiyle öldürülmediğini ve çarmıh efsanesinin gerçeği yansıtmadığını delillendirmeye çalışmıştır.

Robert Douglas, konuşmasının geniş bir kısmında, *Kur'an-ı Kerim*'i, yorum farklılıkları, nesh edilmiş âyetler ve kitap olarak bir araya getirilmesindeki ihtilaflar üzerinden tenkid ederek, İncile yöneltilen tahrif iddialarının etkisini kırmaya çalışmıştır. Ayrıca, çarmıh meselesinde sadece bilinen hıristiyan perspektifini aktararak Deedat'ın konuyla ilgili argümanlarına gerçek anlamda cevap vermemiştir.

Douglas farklı *Kur'an* tercümeleleri olduğu gibi İnciller'in de farklı tercümelerinin olduğunu savunurken Deedat; versiyon ve tercüme farklılığının aynı şey olmadığını, en çok kullanılan iki farklı *Kitâb-ı Mukaddes* versiyonundan biri altmış altı kitap içerirken diğerinin yetmiş üç kitap içerdiğini, iki versiyon arasında yedi kitap fark olduğunu açıklayarak cevap vermiştir. Üç saat kadar süren tartışma, izleyicilere çarmıh meselesini her iki perspektiften derinlikli olarak görme imkânı vermiştir.¹⁰⁰

H. Stanley Sjoberg

Deedat, 1991 yılı Ekim ayında, İsveç Stockholm'da, Papaz Stanley Sjoberg ile "Is The Bible The Word of God? / *Kitâb-ı Mukaddes* Allah Kelâmı mıdır?" ve "Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?" konulu iki münazara gerçekleştirmiştir. Deedat, birinci tartışmada *Kitâb-ı Mukaddes*'in iki kitabı, "Yeşaya" ve "Krallar" kitaplarının metinleri arasında intihal¹⁰¹ olduğunu dinleyicileri de şahit tutarak güzel bir deneyle ispatlamıştır. Dinleyicilere ve Sjoberg'e Yeşaya kitabı otuzyedinci babı açıp takip etmelerini söyleyen Deedat, II. Krallar kitabından ondokuzuncu babı okumuştur. Metin birebir aynı olduğundan kimse farklı bir yerden okuduğunu anlamamıştır. Nitekim Yeşaya milattan önce 700 yılında yaşamış, Krallar kitabının yazarı Jeremiya ise milattan önce 538-560 tarihleri arasında yaşamıştır.

Deedat, bu tartışmada *Kitâb-ı Mukaddes*'in muhtelif versiyonları arasındaki farklılıkları ve çelişkileri açıklamıştır. Sjoberg bir soruya cevaben, *Kur'an-ı Kerim* meallerini muhtelif *Kur'an* versiyonları şeklinde sunması üzerine Deedat, tercümelerin hatasız olmadığını, her tercümenin orijinal metninin Arapça olduğunu ve Arapça metnin dünyanın her yerinde aynı olduğunu, İnciller'de ise böyle bir durumun söz konusu olmadığını ifade etmiştir. Sjoberg'in *Kitâb-ı Mukaddes*'in tahrifine dair soruları cevapsız bırakması üzerine Deedat, konuşma sırasını alınca, "sorulara cevap vermekten o kadar güzel kaçındığı için Stanley'e şapka çıkarması gerektiğini" belirtmiştir.¹⁰²

¹⁰⁰ Ahmad, Rafiq ve Haroon Idrees, "The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible", *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015) s. 164.

¹⁰¹ *Kitâb-ı Mukaddes* farklı yazarlara isnad edilen kitaplardan müteşekkil olduğundan tekrarlar intihal olarak kabul edilmiştir.

¹⁰² Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 110.

Deedat'ın Sjoberg ile ikinci münazarası ise birincisinden bir gün sonra “Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?” konusuyla yine Stockholm’da gerçekleşmiştir. Sjoberg, bu münazarada bir önceki programda kendisine yönelik zehirleme girişimi ve tehdit iddialarıyla tartışmanın odağını farklı yönlere çekmeye çalışmış, Deedat ise hıristiyan doktrinlerinde Hz. İsa ile ilgili ortaya çıkan yanlış anlayışı, ilgili İncil ayetlerinin mantıksal bağlamında açıklamıştır. Deedat, Hz. İsa’nın hayatı boyunca alçakgönüllü davrandığını İncilden âyetlerle açıkladıktan sonra; Sjoberg’e, İncil’in herhangi bir yerinden İsa’nın ülûhiyet iddiasında bulunduğu tek bir cümle göstermesi durumunda hıristiyan olacağını belirterek meydan okumuştur. Sjoberg, Deedat’ın bu talebine karşılık herhangi bir tez ortaya koyamamıştır. Birincisinde olduğu gibi bu tartışmanın da soru cevap kısmında Deedat, dinleyiciler tarafından yöneltilen ilginç sorulara zekice cevaplar vermiştir.¹⁰³

İ. Erik Bock

Deedat, 2 Kasım 1991 tarihinde, Danimarka Kopenhag’da, Erik Bock ile “Is Jesus God? / İsa Tanrı mıdır?” konulu bir münazara yapmıştır. Bu münazarada Bock’un konuşmasından sonra Deedat cevap vermek için mikrofonu almış, alçakgönüllüğü ve Hz. İsa’yı tanrı olarak sunmaması sebebiyle; gerçek bir hıristiyan olarak tanımladığı Bock’u takdir etmiş ve dinleyicilerden onu alkışlamalarını istemiştir. Deedat ayrıca Bock’u onore etmek için *Kur’ân-ı Kerîm*’den iyi hıristiyanları öven bir âyeti mealen nakletmiştir;¹⁰⁴ *İnananlara en şiddetli düşman olarak, insanlardan yahudileri ve Allah'a eş koşanları bulursun. Onlardan, inananlara sevgice en yakın 'Biz hıristiyanız' diyenleri bulursun. Bu, onların içinde bilginler ve rahibler bulunmasından ve büyüklük taslamamalarındandır.*¹⁰⁵

J. Bishop General Wakefield

Bishop General (Başpiskopos) Wakefield’in tam adı Wesley Halpenny Wakefield’dir. Wakefield, Kanada Vancouver’da 1949’da kurulan The Bible Holiness Movement (*Kitab-ı Mukaddes*’in Kutsallığı Hareketi) isimli evanjelist misyoner kuruluşun başkanıdır. Deedat ile Wakefield arasında, Toronto, Maple Leaf Gardens’ta 17 Temmuz 1994 tarihinde gerçekleştirilen “Was Christ Crucified? / Mesih Çarmıha Gerildi mi?” konulu münazarada; Deedat, çarmıh meselesi ve kurtuluşun Hz. İsa’nın kanına bağlanması ile ilgili yanlışlıkları, İncilden kaynaklar göstererek açıklığa kavuşturmuştur.¹⁰⁶

K. Deedat ve Papa

Deedat, 1984 yılında Papa II. John Paul’ü “her konuşmasında müslümanları diyaloga çağırmasına” işaret ederek Vatikan meydanında halka açık bir tartışmaya davet etmiş;

¹⁰³ Ahmad, Rafiq & Idrees, Haroon, “The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible”, *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015) s. 164.

¹⁰⁴ Ahmad, Rafiq & Idrees, Haroon, “The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible”, *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015) s. 164.

¹⁰⁵ el-Mâide, 5/82.

⁸⁵ Ahmad, Rafiq & Idrees, Haroon, “The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible”, *Al-Idah* sy. XXXI, (Aralık 2015) s. 165.

ancak Papa bu daveti kabul etmemiştir. İlk davetinde papanın sekreteryasından olumlu cevap alınmasına rağmen bunu takip eden 17 Eylül 1984, 29 Kasım 1984 ve 27 Aralık 1984 tarihli yazışmalara cevap alınamamıştır. Bunun üzerine IPCI, 4 Ocak 1985'te Vatikan'a "Papa'nın müslümanlarla diyalog istemesinin bir blöften ibaret olduğunu ve bunu görmenin üzüntü ile karşılandığını ifade eden" bir telgraf çekmiştir. Deedat, Ocak 1985'te Papa'nın bürokratları, mektuplarına cevap vermeyi kestiklerinde, "Papa hazretleri müslümanlarla saklambaç oynuyor" konulu bir broşür dağıttırmiştir. Vatikan'ın cevap vermemesi, Hıristiyanlığın temel doktrinlerinin naklî delillerle çürütülüp savunmasız kalmasından ve İncil'in gerçek mesajının *Kur'ân*'da olduğunun ortaya çıkmasından korktuğu için Papa'nın bu davete icabet etmediği şeklinde yorumlanmıştır. Deedat hayatta olduğu sürece, Papa, Güney Afrika'yı ziyaret etmemiştir.¹⁰⁷

10. ESERLERİ

A. *Al-Quran: The Ultimate Miracle / Kur'ân: En Son Mucize*

Bu kitap, Reşad Khalifa'nın "19 mûcizesini" konu almaktadır. Khalifa *Kur'ân-ı Kerîm*'in Allah kelâmı olduğunu ispatlamak için her âyette 19 rakamının olduğunu gösteren matematiksel bir formül geliştirmiştir. Bazı âlimler Khalifa'nın bir kısım iddialarını küfür kabul etse de Deedat bu kitabı yayınlamıştır. 1 Kasım 1984 yılında Dünya Müslüman Gençlik Assamblesi başkanı Ahmet Tütüncü'ye yazdığı mektupta, matematiksel mûcizenin ateist ve agnostikleri bile titrettiği halde müslümanların neden bunun karşısında durduğuna şaşıtığını ifade etmiştir.

Prof. Salman Nadvi, 1960-1970 yılları arasında Chicago Üniversitesinde iken Khalifa ile tanışmıştır ve Deedat'a bu teoriye destek vermemesini tavsiye etmiştir. Deedat teoriyi desteklemekten vazgeçtiğini ilan ettikten sonra eser baskıdan kaldırılmıştır.¹⁰⁸

B. *Al-Quran: The Miracle Of Miracles / Mucizeler Mucizesi Kur'ân*

Türkçesi İnkılab yayınlarından Yusuf Balcı'nın tercümesiyle *Mucizeler Mucizesi Kur'ân* başlığıyla çıkan kitabın ilk baskısı 1991'de 100,000 nüsha olarak gerçekleşmiştir. Türkçe baskısının sonuna orijinal kitaptan farklı olarak *Kur'ân* mûcizelerine dair iki kısa ek dâhil edilmiştir. Adından da anlaşılacağı üzere kitap *Kur'ân-ı Kerîm*'in î'caz özelliğini konu almaktadır. Batılı bilim ve din adamlarının da görüşlerine yer veren Deedat, "Açık düşmanları bile gayri ihtiyarî (istemdişi) övgüler dizerek, bu Tanrı kitabının mûcizevi niteliğinin hakkını verirken neden onlar (müslümanlar) bunu yapmasın?" sorusunu sorduktan sonra, kitapta bazı Batılı bilim insanlarının sözlerine yer vermektedir;¹⁰⁹

¹⁰⁷ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 173, 174.

¹⁰⁸ Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 152, 153.

¹⁰⁹ Deedat, *Al-Quran: The Miracle of Miracles*, s. 14, 15.

Piskopos Reginald Bosworth Smith (1839-1908), *Muhammed and Muhammedanism* adlı eserinde; “Saflığın, stilin, hikmetin ve gerçeğin mûcizesi. Muhammed’in tek mûcizem dediği, ebedi mûcizem dediği kitap. O gerçekten de bir mûcizedir.” demektedir.¹¹⁰

Arthur John Arberry (1905-1969) *The Koran Interpreted* adlı *Kur’ân* mealinde; "Ne zaman *Kur’ân* okunduğunu işitsem, musiki dinliyor gibi olurum; sanki akan melodinin arkasında sürekli vuran bir davul sesi vardır. Tıpkı kalbimin atışı gibi." şeklinde deneyimini paylaşırken Marmaduke William Picktall (1875-1936) ise *Kur’ân-ı Kerîm*’e yazdığı meal için; tüm çabalarına rağmen tercümesinin "İnsanı gözyaşı ve vecde garkeden o eşsiz senfoni" gibi olamayacağını itiraf etmiştir.¹¹¹ Tevrat ve İncil’in aksine, aslına uygunluk bakımından *Kur’ân-ı Kerîm*’in tartışmasız bir şekilde eşsiz bir kitap olduğunu¹¹² savunan Maurice Bucaille (1920-1998) ise; "Okuma yazma bilmeyen bir insan, edebi ifadeyle bütün Arap edebiyatının nasıl en büyük yazarı olabilir? Nasıl olur da bu kişi, devrinde hiçbir insanın bilmesine imkân ve ihtimal olmayan bilimsel gerçekleri açıklayabilir?"¹¹³ Öyle ki bu konularda en küçük bir hata dahi yapılmamıştır." sözleriyle hayretini dile getirmiştir.¹¹⁴

Deedat bu kitapta, *Kur’ân-ı Kerîm*’in kayda geçirilmesinden muhafazasına, mûcizesinden belağatine, bilimselliğinden hikmetine, tarzından tertibine kadar birçok yönünü kısaca işlemiş, bu konuda yapılan mesnetsiz tezvira da cevap vermiştir. Ayrıca kitabında, Allah’ın zatına mahsus sıfatlarını anlatırken hıristiyanların ulûhiyet anlayışını tenkit etmiş, kelime ve kavramların zamanla değiştiğine dair örnekler vermiştir. “İhtilâfin Çözümü” konulu son bölümde ise Allah’ın âyetlerinin her soruna çözüm getirdiğini, âyetlerin anlatımında Allah’ın eşsiz bir mührünün bulunduğunu, ibretlik bir hikâyeye ile gözler önüne sermiştir.

Anlatılan bu hikâyenin kahramanı Musa Borman *Kur’ân-ı Kerîm*’i “Son Ahit” olarak nitelemektedir. Hikâyeye Swaziland’da “kocası ölen kadının bekleme süresi” üzerine ortaya çıkan tartışmalar üzerine Kral’ın çözüm için bir araya topladığı hıristiyan mezheplerin temsilcilerinin günübürlük süren tartışmalarda çözüme ulaşamaması ve Musa Borman’ın *Kur’ân-ı Kerîm*’den âyetler naklederek herkesin kabul edebileceği çözüme ulaşmasına dair eşsiz sunumunu konu edinmektedir.¹¹⁵

¹¹⁰ Smith, Reginald Bosworth, *Mohammed and Mohammedanism*, Smith, Elder & Co., Londra 1874, s. 234.

¹¹¹ Deedat, *Al-Quran: The Miracle of Miracles*, s. 14-15.

¹¹² Bucaille, Maurice, *The Bible ,The Qur'an & Science: The Holy Scriptures Examined in The Light of Modern Knowledge*, (Trc. Alastair D. Pannell ve M. Bucaille) CreateSpace Independent Publishing Platform, (y.y.) 2003, s. 86.

¹¹³ Bucaille, Maurice, *La Bible, Le Coran Et La Science: Les écritures Saintes Examinées à La Lumière Des Connaissances Modernes*, Pocket, Paris 1976, s. 70.

¹¹⁴ Deedat, *Al-Quran: The Miracle of Miracles*, s. 23.

¹¹⁵ Deedat, *Al-Quran: The Miracle of Miracles*, s. 67-71.

C. Arabs and Israel: Conflict or Conciliation? / Araplar ve İsrail: Çatışma mı, Uzlaşma mı?

Ahmet Deedat'ın 1989'da kaleme aldığı bu eser aynı yıl 250,000 adet basılmıştır. Adını yazarınının 1982 yılında, İsrail'in Güney Afrika yönetsel başkenti Pretorya'daki Elçilik Müşaviri Dr. E. Lottem ile gerçekleştirdiği münazaradan alan kitap, *Araplar ve İsrail: Çatışma mı, Uzlaşma mı?* başlığıyla Süleyman Gündüz tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve İnkılap Yayınları tarafından neşredilmiştir.¹¹⁶ Kitap'ta gazete haberlerinden alıntılar yapılarak çatışmalardan iç acıtıcı resimler, konuyla ilgili makaleler ve farkındalık oluşturmaya yönelik fotoğraf yarışmaları yanında Deedat'ın bu mevzuda yahudi hahamlar ve akademisyenlerle yaptığı tartışmalara da yer verilmiştir.

Filistin meselesini etik yönünden ele alan Deedat, ilgili *Kur'ân* âyetleri ile yahudilere geçmişteki esaretlerine dair bazı hatırlatmalar yaparken; yanı sıra devam ettikleri halde onları bekleyen akibetle uymayı bir nebze ihmal etmiştir. Bu tarz, Ahmed Deedat'ın sert mizacına uymasa da, güçsüz Filistinlerin daha fazla acı çekmemesi için uzlaşma arayışını yansıtmaktadır.¹¹⁷ Deedat'ın, taş atan çocuklara el bombası ile karşılık veren silahlı İsrail askerlerinin resimleri eşliğinde verdiği, Âl-i İmran sûresi 178. âyeti belki de en sert mesajı vermektedir,¹¹⁸ *İnkâr edenler sanmasınlar ki kendilerine mühlet vermemiz onlar için daha hayırlıdır. Onlara ancak günahlarını arttırmaları için fırsat veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır.*¹¹⁹

Meleklerin, Hz. İsmail'in doğumu hususunda, babası Hz. İbrahim'i halim (yumuşak huylu) bir oğlanla¹²⁰ müjdelemesini; Hz. İshak'ı müjdelerken de âlim (bilgili) bir oğlan¹²¹ ifadesini kullanmasından yola çıkarak yahudilerin kurnazlığı ve zekâsı sayesinde Arapları alt ettiğini¹²² belirten Deedat bir gazetecinin Siyonist Dr. Weizmann'a Filistin'de çoğunlukta olan Arapların sert direnişine rağmen nasıl olur da burada kendileri için bir yahudi ülkesi kurmayı umut edebildiklerini sorduğunda, Weizmann'ın "günümüzde daha iyi anlaşılabilir" cevabına da yer vermiştir. Weizmann bu soruya; "Birkaç yıl sonra onların (Filistinlilerin) çoğunlukta olmayacağı yönünde bir beklentimiz vardır." cevabını vermiştir.¹²³ Bu eser Filistin meselesinde iç acıtıcı ve ibret dolu bir yolculuğa çıkmak isteyenlerin okuyabileceği bir kitaptır.¹²⁴

¹¹⁶ Gündüz, Süleyman, *Araplar ve İsrail: Çatışma mı, Uzlaşma mı?* İnkılap Yayınları, İstanbul 1991.

¹¹⁷ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Arabs and Israel: Conflict or Conciliation?*, Islamic Propagation Center International, Durban 1989, s. 16, 37, 64, 78, 79.

¹¹⁸ Deedat, *Arabs and Israel: Conflict or Conciliation?*, s. 29.

¹¹⁹ Âl-i İmrân, 3/178.

¹²⁰ *Biz de kendisine halim (yumuşak huylu) bir oğul müjdeledik.* (es-Saffat, 37/101).

¹²¹ *Onlar: «Korkma, sana ilim sahibi bir oğul müjdeliyoruz.» dediler.* (el-Hicr, 15/53).

¹²² Deedat, *Arabs and Israel: Conflict or Conciliation?*, s. 10, 11.

¹²³ Deedat, *Arabs and Israel: Conflict or Conciliation?*, s. 16, 17.

¹²⁴ Deedat, *Arabs and Israel: Conflict or Conciliation?*, s. 17 – 53.

D. Can You Stomach the Best of Rushdie? / Salman Ruşdi'nin Yaptığı Kabul Edilebilir mi?

1989'da kaleme alınan eser, Salman Ruşdi'nin 1988'de piyasa çıkan *The Satanic Verses / Şeytan Ayetleri* adlı romanın İslâm dünyasında meydana getirdiği infial üzerine müslüman toplumu teskin etmeyi ve Batı dünyasının bu eser ve sahibine desteğini azaltmayı hedeflemektedir. Deedat bu maksada binaen, 28 Ekim 1989'da dönemin İngiltere başbakanı Margaret Thatcher'a çalışmasının bir kopyasını eklediği açık bir mektup yazmıştır.¹²⁵

Deedat'ın, Ruşdi'nin kendilerine ve kraliçeye küfürlü hakaretlerini konu alan mektubu beklediği ilgiyi görmeyince, kitap hakkında daha kapsamlı incelemeler yapmaya karar vermiştir. Deedat incelemelerinde, seviyesiz bir dil kullanan,¹²⁶ siyahlara ve kadınlara hakaret¹²⁷ içeren ve edebi değerden yoksun bu kitabın Batı edebiyatına ve kültürüne hiçbir şey katmadığını ortaya atmış ve Salman Ruşdi'nin müslümanları karşısına alarak Batılıları cezbetmek suretiyle “şeytanca” bir duygusal sömürü yaptığını ifade etmiştir. Onun bu görüşlerine cılız da olsa, Batılı bazı entellektüel çevrelerden destek verilmiştir.

Deedat, bu kitaba tepki verenlerin çoğunun aslında kitabı hiç okumadığını¹²⁸ tesbit etmiştir. Ayrıca ona göre bu tepkiler, sadece düşmanları sevindirir ve müslümanlara hiçbir fayda sağlamaz. Dolayısıyla tepkisiz kalınarak bu olumsuz etkiyi tersine döndermek mümkündür.¹²⁹

E. Christ in Islam / İslâm'da İsa Mesih

1983'teki ilk baskısından 2015'teki onuncu baskısına kadar 875,100 nüsha olarak basılan bu kitabın teması Kur'ân'da anlatıldığı şekliyle Hz. İsa'dır. Deedat, Apartheid rejiminin gücünün zirvesinde olan bu dönemde beyazlardan oluşan hıristiyanların çoğunun İslâm'ın Hz. İsa'ya bakışından habersiz olduklarından, müslümanlara düşmanlık beslediklerini fark etmiş, bunun üzerine bu kitabı kaleme almaya karar vermiştir.¹³⁰ Zira Deedat'a göre, Güney Afrika'da bir beyaz hıristiyanın, Kur'ân'da Hz. İsa'dan bahsedildiğini öğrenmesi

¹²⁵ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 211.

¹²⁶ Örn. “F*ck” (Sin-Kaf'lı küfür) kelimesi. Deedat'ın deyimiyle bu kelimeyi alfabedeki neredeyse her harf ile başlayan cümlelerde kullanıldığını görmek mümkündür.

¹²⁷ Siyahların “beyaz adamın dışkısını yediği” ve beyaz kadının “kullanıldıktan sonra atılmak için” olduğu gibi.

¹²⁸ Nitekim bir konferansta binlerce kişiye hitaben bu kitabı okuyup okumadıklarını sorduğunda sadece bir el havaya kalkmıştır.

¹²⁹ O zamanlar bu kitap hakkında ortaya çıkan tartışmalar üzerine İslâm dünyasının dört bir köşesinde tertip edilen tepki gösterilerinde onlarca müslümanın öldüğü kayda geçmiştir. Bilgi için bk. (Deedat, Ahmed Hüseyin, *Can You Stomach The Best Of Rushdie?*, Islamic Propagation Center International, Durban 1989, s. 1).

¹³⁰ Apartheid rejiminde beyaz ırk toplumda ayrıcalıklı bir pozisyonadadır. Bu ırk ayırımı öyle bir realite halini almıştır ki Deedat gibi entellektüel müslümanların dahi zihnini meşgul eder olmuştur.

neticesinde müslümanlar hakkındaki düşüncelerinin olumlu yönde etkilenmesi mümkündür.¹³¹

Hız. İsa'nın meziyetlerini Kur'an'dan âyetlerle örnekleyen Deedat, *Kitâb-ı Mukaddes* satan bir kitabevinin emekli bir papaz olan sahibi ile arasında geçen bir sohbet üzerinden *Kur'an* ve İncil'in Hız. İsa hakkındaki tanımlamalarını da karşılaştırarak Kur'an'da Hız. İsa'nın daha güzel tasvir edildiğini bu eserinde gözler önüne sermiştir.¹³² Nitekim Âl-i İmrân sûresi 42-49 âyetlerinde Hız. Meryem'den iffetli bir kadın olarak bahsedilmekte ve kendisi, tüm milletlerin kadınlarında daha üstün tutulmak suretiyle onurlandırılmaktadır. Hız. İsa ise "Allah'ın Kelimesi" olarak nitelendirilmektedir. Bunun yanında Hız. İsa'nın yahudilerin beklediği İsa olduğunun belirtilmesi, mucizevi doğumu, olağanüstü mucizelerle desteklenmesi, Allah'ın izniyle ölüleri hayata döndürebilmesi, kör ve cüzzamlıları tedavi edebilmesi gibi hususları ifade ederken; İncil'de kullanılan dilin fazlasıyla utandırıcı olduğunu, ayrıca verdiği his bakımından *Kur'an-ı Kerim*'deki zerafetten çok uzak kaldığını dile getirir. Zira İncil'in tâbirinde verilen his Hız. Meryem'e iftirada bulunan yahudilerin vehminden aşağı değildir. Nitekim İncil'de Hız. Meryem'le ilgili şu şekilde bir ifadenin mevcudiyeti bu düşünceyi destekler mahiyettedir. *Masih'in doğumu şöyle oldu: Annesi Meryem Yusuf'la nişanlıydı. Onlar bir araya gelmeden önce Meryem'in Kutsal Ruh'tan gebe olduğu anlaşıldı. Sözlüsü Yusuf doğru biri olduğundan ve Meryem'i küçük düşürmek istemediğinden, onu sessizce bırakmayı uygun gördü.*¹³³

Deedat, aynı olayı anlatan şu iki âyeti de karşılaştırmaktadır;¹³⁴

*Kur'an'da geçtiğine göre; (Meryem), 'Rabbim! Bana bir beşer dokunmamışken nasıl olur da çocuğum olur,' deyince, (Melek) şöyle cevap verdi: 'Allah dilediğini böyle yaratır. Herhangi bir şeyin olmasını dilediği an ona 'Ol' der ve o şey olur.*¹³⁵

Konuyla ilgili İncil'de ise şöyle bir ifade bulunur: *Meryem meleğe sordu: "Bu nasıl olabilir ki? Çünkü hiçbir erkekle ilişkim olmadı." Melek ona yanıt verdi: "Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüce Olan'ın gücü sana gölge salacak; ..."*¹³⁶

Deedat kitabında aşağıdaki *Kur'an* âyeti ile "ikilem içinde bulunan" hıristiyanlara mesaj göndermeyi de ihmal etmemektedir;¹³⁷

Ey kitab ehli! Dininizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında ancak doğru olanı söyleyin! Meryem oğlu İsa Mesih, sadece Allah'ın elçisi, Meryem'e atmış olduğu kelimesi ve O'ndan bir ruhtur. Allah'a ve peygamberlerine inanın ve (Allah) üçtür demeyin. Kendi yararınız için buna

¹³¹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Christ in Islam*, (önsöz; Yusuf İsmail) Islamic Propagation Center International, Durban 1993 s. 1

¹³² Deedat, *Christ in Islam*, s. 22.

¹³³ Matta, 1/18-19.

¹³⁴ Deedat, *Christ in Islam*, s. 23, 24.

¹³⁵ Âl-i İmrân, 3/47.

¹³⁶ Luka, 1/34-35.

¹³⁷ Deedat, *Christ in Islam*, s. 31.

son verin. Muhakkak ki Allah tek bir ilâhtır. O, çocuk sahibi olmaktan yüce (münezzeh)dir. Göklerdeki ve yerdekilerin hepsi O'nundur. Vekil olarak Allah yeter.138

Deedat kitabının sonunda hıristiyanları Hz. İsa hakkındaki hakikati terennüm eden şu *Kur'ân* âyetlerine kulak vermeye davet ederek eserini tamamlamaktadır;¹³⁹

İşte hakkında (yahudiler ile hıristiyanların) ihtilaf edip durdukları Meryemoğlu İsa'ya dair Hak söz budur. Çocuk edinmek asla Allah'ın şanına yakışmaz. O bundan münezzehdir. O, bir şeyin olmasını dilerse, ona sadece «ol» der, o da olur. Ayrıca o (İsa) dedi ki: “Haberiniz olsun, Allah benim de Rabbim sizin de Rabbinizdir; onun için hep O'na ibadet ediniz! İşte yegâne doğru yol budur!”¹⁴⁰

F. Combat Kit: Against Bible Thumpers / Mücadele Kiti: İncil Propagandalarına Karşı

1992'deki ilk baskısında 100.000 nüsha olarak basılan bu kitabın adını, “Fanatik Misyonerlere Karşı Alet Çantası” olarak da tercüme etmek mümkündür. Bu kitap, kendisini tebliğ çalışmalarına adayanların, misyonerlerle tartışmalarında ihtiyaç duyacakları *Kitâb-ı Mukaddes* âyetlerini bir arada ve tertipli olarak bulmaları için, klavuzluk etmek üzere yazılmış bir eserdir. Bir bakıma Deedat'ın eserlerinin bir özeti diyebileceğimiz kitabın başında önemli bir uyarı bulunmaktadır. Deedat bu ikazında, *Kitâb-ı Mukaddes*'ten herhangi bir alıntı yaparken okurların kendi el çevirilerini kullanmamalarını bunun yerine hedef dilde bir *Kitâb-ı Mukaddes* edinmelerini tavsiye etmektedir.

Bir tartışmada istidlâl için kullanılacak *Kitâb-ı Mukaddes* âyetlerini kırk dört kategorik başlık altında tasnif eden kitapta, pratik ve hızlı bir şekilde istenilen konuyla ilgili âyetleri bulmak mümkündür. Kitaptan gerektiği gibi istifade etmek için Deedat'ın konularla ilgili diğer müstakil kitaplarını da okumak faydalı olmaktadır. Deedat bu kitapçığın, tartışmalarda kullanılacak *Kitâb-ı Mukaddes* kapağının içine monte edilmesi yanında; ilgili âyetlerin yerinin *Kitâb-ı Mukaddes* içinde bulunarak işaretlenmesinin ve mümkünse âyetin istidlâl konusunun ilgili sayfanın başına belirgin bir şekilde yazılmasının büyük kolaylık sağlayacağını belirtmektedir. Kitap *Combat Kit / Muharebe Kiti* başlığını fazlasıyla hak etmektedir. Kitabın sadece fihristine göz atan bir kişi bile bir misyonerle tartışacak kadar beceriyeye sahip olabilir.¹⁴¹

G. Crucifixion or Cruci-fiction? / Çarmıha Gerilme mi, Sözde Çarmıh mı?

Kitabın son sözünde Deedat'ın imzasıyla birlikte el yazısı olarak verilen tarihten anlaşıldığına göre bu kitap 15.03.1987'de kaleme alınmıştır. Kitabın Türkçesi Abdullah Yünel'in çevirisiyle *Çarmıha Gerilme mi, Yoksa Sözde Çarmıh mı?* başlığıyla İnkılab yayınlarından çıkmıştır. Kitabın ilk baskısında *Christ Crucified – Hoax or History / Mesih'in çarmıha gerilmesi: Aldatmaca mı yoksa tarihi bir gerçek mi?* başlığı tercih

¹³⁸ en-Nisâ, 4/171.

¹³⁹ Deedat, *Christ in Islam*, s. 48.

¹⁴⁰ Meryem, 19/34 - 36.

¹⁴¹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Combat Kit: Against Bible Thumpers*, Islamic Propagation International, Durban 1992, s. 2.

edilmiştir. en-Nisâ sûresinin 157. Âyetin kısa bir tefsiri gibi kabul edebileceğimiz bu kitap günümüzün Hıristiyanlık tartışmalarına yönelik önemli argümanlar barındırmaktadır. Kitap “crucifixion” (çarmıha germe) teriminin “çarmıha germe” ve “çarmıha gererek öldürme” gibi iki anlam taşıyabileceğini ifade ederek yeni bir tartışma zemini hazırlamıştır. Deedat, müfessirlerin çoğunun aksine, belki de hıristiyan muhataplarıyla daha yapıcı bir zeminde buluşma gayretiyle, birinci anlam üzerinde yoğunlaşmaktadır. İsa Mesih’in iddia edildiği gibi çarmıha gerilmiş olsa bile çarmıhta ölmediğini nakli akıl ile uzlaştıran mantıksal bir örgü ve tarihsel delillerle isbat etme yoluna gitmektedir.¹⁴²

Deedat, kitabın isminin biraz sansasyonel olduğunu kabul etmekle beraber bu başlık için özür dilemek zorunda olmadığını düşünmektedir. Çünkü Batılıların “saçmalıklarla dolu” abartılı¹⁴³ kelimelerine ancak bu şekilde, onlardan alıntı yapılarak, denk bir cevap verilebileceğine inanır ve ilham kaynağı olarak Garner Ted Armstrong’un (1930-2003) *Plain Truth* (şub. 1984) dergisinde yayınlanan makalesine başlık olarak seçtiği “Was The Resurrection a Hoax? / Yeniden Diriliş Bir Aldatmaca mıydı?”¹⁴⁴ sözlerini referans gösterir. Deedat, ikinci olarak da Josh McDovell’in *The Resurrection Factor* adlı eserinde kullandığı şu ifadelere yer vermektedir; “Ben en sonunda şu neticeye vardım: İsa Mesih’in yeniden dirilişi, ya şimdiye kadar insanlara yutturulmuş en kötü, en acımasız, en çirkin aldatmacalardan biridir ya da tarihin en akıl almaz gerçeğidir.”¹⁴⁵

H. Is the Bible God’s Word? / Kitâb-ı Mukaddes Tanrı Sözü müdür?

Ahmed Deedat, kitabının ilk sayfalarında, Allah’ın izniyle bu eserin, zamanın en etkili tılsımı olacağına inandığını söylemektedir. Kitab’ın Türkçesi, Abdullah Yünel’in çevirisiyle İnkılab Yayınları’ndan “*Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?*” başlığı altında kitap bölümü olarak yayınlanmıştır. Kitap, İnciller’deki “düzeltme” çalışmaları neticesinde ortaya çıkan farklı sürümler ve bu sürümler arasındaki tezatları ortaya dökmektedir. Bununla birlikte daha çok hıristiyan *Kitâb-ı Mukaddes* bilginlerinin satır aralarında itiraflarına yer vererek tahrifattaki vehameti gözler önüne sermektedir.

Deedat’a göre müslüman davetçiler, diğer Kutsal kitapları araştırmayı ihmal ettiklerinden dolayı misyonerlerin zararlı faaliyetlerine karşı gerekli mücadeleyi yapamamaktadırlar. Bu kitap tam da bu derde deva olmak için yazılmıştır. Bu kitabın ehemmiyetini anlamak için, Geo G Harris’in, *How to Lead Muslims to The Christ / müslümanları İsa’ya Nasıl Sevk Edebiliriz?* isimli eserindeki tesbitlere bakmamız yeterlidir;

Şimdi de müslümanların, Kutsal Kitaplarımıza karşı yönelttiği en ciddi suçlamalara geliyoruz.
Bu suçlamann üç yönü var.

¹⁴² Deedat, Ahmed Hüseyin, *Crucifixion or Cruci-fiction*, Islamic Propagation Center International, Durban 1987, s. 4.

¹⁴³ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 5.

¹⁴⁴ Armstrong, Garner Ted, “Was The Resurrection a Hoax”, *The Plain Truth*, Şubat 1984, Sayı 42, s. 12.

¹⁴⁵ McDovell, Josh, *The Resurrection Factor*, Here's Life Publishers, San Bernardino, California 1993, s. 7.

1. “Hıristiyanların kutsal kitapları o kadar çok değiştirilmiştir ve tahrif edilmiştir ki. Kur’ân’da methedilen yüce İncil ile eğer varsa, çok az bir benzerliği kalmıştır.” ithamında bulunmaktadırlar. Bu itham şu sorulardan birisini sorarak cevaplandırılabilir: O kadar çok değiştirilen veya tahrif edilen yerler, bu kutsal metinlerin neresindedir? Kendiminkiyle mukayese edebilmem için gerçek bir İncil nüshası bulup gösterebilir misiniz? Tahrif edilmemiş İncil, geçmişte hangi devirde kullanılmıştır?

2. Müslümanlar, İnciller’imizin bozulmuş olduğu suçlamasında bulunmaktadırlar. Şu beş soru, çok açıktır ve bunları müslümanlara sormaya hakkımız vardır:

- a) Bozma ve tahrifatlar kasıtlı mı yapılmıştır?
- b) Benim İncil’imde böylesi bir bölüm gösterebilir misiniz?¹⁴⁶
- c) Bu gösterdiğiniz bölümün aslı nasıldır?
- d) Ne zaman, kim tarafından, nasıl ya da niçin bozulmuş veya tahrif edilmiştir?
- e) Bu bozulma metinle mi yoksa mânâyla mı ilgilidir?

3. Müslümanlar, İnciller’imizi, asıl İncil’in yerini alan “sahte” leri olmakla suçlamaktadır. Veya onlar İnciller’imizin insan mahsülü olduğuna, Hz. İsa’ya inen yüce İncil olmadığına inanmaktadırlar. Bir miktar araştırma, suçlamayı yapan müslümanların, geçmişte veya günümüzde, var olduğu biçimiyle *Kitâb-ı Mukaddes*’ten veya Yeni Ahit’den genellikle bihaber olduğu gerçeğini gözler önüne serecektir.

Bu mütalaanın ikinci kısmına girmeden önce, önemli bir hatırlatma yapmak istiyorum: Karşımızdaki itiraz eden kişi böylesi bir suçlamanın çürüklüğünü kavramaya başlar başlamaz, kutsal kitaplarımızdan bazı öğretileri aynı hızla kendisine açmaya başlamalıyız; böylece, çabamız müsbet netice verebilecektir.¹⁴⁷

Deedat, bu kitabı okuyan birinin, G. Harris’in argümanlarının dayanaksız olduğunu fark edeceğini ve *Kitâb-ı Mukaddes*’ten deliller getirerek bu argümanları çürütebileceğini savunmaktadır. Nitekim kitabının onaltıncı sayfasında Harris, müslümanları sıkıştırmak için meslektaşlarına, iddiaları ispatlama mükellefiyetinin müslümanların sorumluluğunda olduğunu, bunu temel bir kural addedip unutmamalarını salık vermektedir.

Deedat, misyonerler gibi kapı kapı dolaşp dinimizi pazarlayamayacağımızı, ama en azından hoşgörü ve misafirperverliğimizden istifade ederek ictimai hayatımıza ve toplumsal düzenimize kast eden, birlik ve düzenimizi bozmaya yeltenen, itikadî fitne tohumları serpmek suretiyle zayıf müslümanları tedirgin eden huzur bozucu faaliyetlere karşı koymanın bir sorumluluk olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca o, kutsalın çiğnendiği dönemlerde bu sorumluluktan kaçanların imanlarını tazelemeleri gerektiğini ifade etmektedir.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Pfander, Rahmetullah el-Hindî’den benzer bir soru sorduğunda el-Hindî, I. Yuhanna kitabının beşinci bölümünün yedinci âyetini örnek olarak göstermiştir. Pfander bu âyetin eski İncil yazmalarında bulunmadığını itiraf etmiştir. Söz konusu âyet teslis doktrinine kaynaklık teşkil etmektedir. Ayet bazı İncillerde şu şekilde yer almıştır; *Tanıklık eden üçtür: Baba, Kelime ve Kutsal Ruh*. (I. Yuhanna, 5/7, 8.)

¹⁴⁷ Harris, *How to Lead Moslems to Christ*, China Inland Mission, Philadelphia; Melbourne 1957, s. 19.

¹⁴⁸ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Is The Bible God’s Word?*, Islamic Propagation Center International, Durban 1979, s. 45.

Deedat kitabında, konferanslarıyla bu tacizcilerin sinsi planlarını ve gerçek yüzlerini ortaya koyduğunu savunmaktadır. Kendisi, bunun yanında, hedefinin, hıristiyan davetçiler tarafından rahatsız edilen ve itibarları zedelenen müslümanlara moral vermek ve özgüven rehabilitasyonu yapmak olduğunu belirtmektedir. Tacizin nasıl gerçekleştiğini öğrenmek isteyenlerin, Apartheid rejiminin “Grup Bölgeleri Yasası” gereği mecburi yerleşim düzenine göre yaşamak zorunda oldukları mahallelerde¹⁴⁹ yoksul müslümanların misyonerlerden ne tür eziyetlere maruz kaldıklarını onlara sorması gerektiğini ifade etmektedir. Deedat, bu kitabının müslümanların evinde bir kalkan gibi duracağını ve Hz. İsa'nın veya havâriyelerinden birinin öğretilerinin gerçek hakikatinin ortaya çıkarılmasının en büyük mükâfatı olacağını belirtmektedir.¹⁵⁰

İ. Muhammed (pbuh) No. 1 / Muhammed (sav) 1 Numara

Deedat bu kitapçığında Amerika'lı astrofizikçi, edebiyatçı ve hukukçu bilimadamı Michael H. Hart'ın (86)¹⁵¹ *The 100, a Ranking of the Most Influential Persons in History / Dünya Tarihine Yön Veren En Etkin 100 Şahsiyet* adlı eserinden birinci şahsiyeti (Hz. Peygamber) konu alan bölümü irdelemektedir. Hart kitabında, neden İsa Mesih'i değil de Hz. Peygamber'i bir numara seçtiğini etkili bir şekilde savunmuştur. Ona göre, Hz. Peygamber'in hem dinî hem seküler (din dışı / dünyevî) alandaki eşsiz başarısı onu tarihin en etkili kişiler listesinde zirveye yerleştirmiştir. Zira o, siyasî bir lider olarak on dört asır sonra bile etkisini devam ettirmektedir. Çevre ve sosyal dokunun zorlukları yanında öksüz ve yetim büyümesi gibi olumsuz faktörlere rağmen bedevi çöl toplumundan yüksek bir medeniyet oluşturan, müthiş devrimler gerçekleştiren ve henüz hayatta iken Arap yarımadasının en güçlü yönetimini kuran Hz. Peygamber'in şahsiyetinden çok etkilendiğini göstermekle birlikte; Hart'ın kurduğu cümlelerden, onun mânevî yönünü, yani peygamberlik vasfını yadsıdığı anlaşılmaktadır.

İlk dönem müslümanların zamanın en güçlü imparatorluklarıyla mücadelesine de dikkat çeken Hart, elde edilen başarıları iki cümleyle ifade etmektedir; “Sayısal olarak Araplar karşılarında duran güçlerin hiçbirine denk olmamakla birlikte savaş alanında her şey bambaşka idi”. Hz. Peygamber'in karizmatik siyasî liderliğinin etkisinin yüzyıllar sonra bile aynı heyecanla devam ettiğini gösteren değişik fetihlerden bahseden Hart, I. yüzyılın ilk çeyreğinde Pers ve Bizans imparatorluklarının yenilgisini ve yüzyılın bitiminde Kuzey Afrika'nın baştanbaşa fethedilmesini, Atlas Okyanusu'na inilmesini, bunun yanında Cebelitarık Boğazı'nın ötesindeki İspanya Vizigot krallığının ele geçirilmesini eserinde büyük bir heyecanla aktarmaktadır.

¹⁴⁹ Hanover Park, Chatsworth ve Riverlea'da bu mecburi yerleşim yerlerine örnek verilebilir. (Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 47).

¹⁵⁰ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 45.

¹⁵¹ Michael H. Hart, Cornell Üniversitesi'nde Edebiyat, New York'ta Hukuk, Adelphi Üniversitesi'nde Fizik alanında bilim adamı ve American Astronomical cemiyeti üyesidir. <http://www.resulullah.org/en-etkin-100-michael-h-hart>

Hart bu hızla giden müslümanların, Avrupa'nın tamamını fethetmelerine ramak kala Frenkler tarafından engellenmelerinden bahsederken; Hindistan'dan Atlas okyanusuna kadar uzanan ve dünyanın o güne dek gördüğü en büyük imparatorluğu kuran müslümanların fethettikleri bölgelerde; İslâm'a büyük bir yöneliş olduğunu ve İslâm'ın etkisinin bu toprakların büyük bölümünde kalıcı bir hal aldığını not etmiş; bunun Hz. Peygamber'in vizyonu, siyasî liderliği ve karizmatik etkinliği sayesinde gerçekleştiğini dile getirmektedir.¹⁵²

Hız. İslâm'dan farklı olarak Hz. Peygamber'in İslâm teolojisinin, ahlâkî ve mânevî ilkelerini vaz ettiğini ve bizzat kendisinin bu ilkelerin kabul görmesinde ve ibadetlerin sosyal hayata yerleşmesinde en etkili rolü oynadığını belirten Hart, Hz. Peygamber'in sadece dinî bir lider değil, ayrıca tüm zamanların en etkili siyasî lideri sayılmasının yerinde bir tesbit olacağını savunmaktadır. VII. yüzyıldaki fetihlerin İnsanlık tarihi üzerindeki kalıcı etkisine de atıfta bulunan Hart, dinî ve seküler etkilerin bu benzersiz karışımının sonucunda Hz. Peygamber'in "İnsanlık tarihinde en etkili 'tek' şahsiyet" ünvanını hak ettiğine inandığını ifade ederken başka hiç kimsenin Hz. Peygamber'le bu ünvanı paylaşamayacağına dair inancını da teyit etmektedir.

J. Muhammed (pbuh): The Greatest / Muhammed (Sav): En Büyük

Hız. Peygamber'in üstün ahlâkını konu edinen kitap ilk olarak 1990 yılında 100,000 adet olarak basılmıştır. Deedat'ın bu eseri kaleme alırken, Michael H. Hart'ın *The 100, a Ranking of the Most Influential Persons in History / Dünya Tarihine Yön Veren En Etkin 100 İsim* ve Piskopos Kenneth Cragg'ın *The Call of the Minaret / Minarenin Çağrısı* adlı eserlerinden ilham aldığı ilk bakışta göze çarpmaktadır. Zaten kendisi de kitabının ikinci sayfasının başında Lamartine'in Peygamber efendimizi övmesinden etkilendiğini ve bunları müslüman kardeşleriyle paylaşmak istediğini belirtmiştir.

Kitab'ın girişinde ümmet-i İslâm'ın kendi zamanındaki perişan haline ve özgüven eksikliğine işaret eden Deedat, başından geçen etkileyici birkaç meseleyi bu duruma örnek göstermektedir. Buna göre Kuzey Natal'da¹⁵³ küçük bir kasaba olan Dannhauser'da mevlit kandili etkinliğine çağrılan Deedat; programın tanıtım afişlerinde konuşmasının başlığının "Muhammed (pbuh) the Greatest" (Muhammed [sav] En Büyük) olarak verilmesini istemesine rağmen kasabaya vardığında duvarlarda vereceği konferansın adı olarak "Muhammed the Great" (Büyük Muhammed)¹⁵⁴ yazıldığını görünce çok kırılmıştır. Bunun üzerine programı tertip edenler Deedat'a, bunun bir matbaa hatası olduğu söylemişlerdir. Ancak iki ay sonra Güney Afrika'nın başka bir kenti, yönetsel başkent Pretorya'daki müslüman toplumdaki benzer bir davet alan Deedat, benzer bir hatanın burada da tekrarlandığını görür. Üçüncü olarak Birleşik Devletlerde Indianapolis müslüman cemaatinin bir davetine icabet eden Deedat konuşmasının konusu için isim olarak "What the Bible says about Muhammed (pbuh) / Kitâb-ı Mukaddes Hz. Muhammed hakkında ne

¹⁵² Deedat, Ahmed Hüseyin, *Muhammed (pbuh) No.1*, Islamic Propagation Center International, Durban (ts.).

¹⁵³ Güney Afrika'da bir eyalet. <https://www.britannica.com/place/KwaZulu-Natal>

¹⁵⁴ "Alexander the Great" (Büyük İskender) gibi.

diyor” şeklinde verilmesini istemesine rağmen afişlerde “A Prophet in the Bible / *Kitâb-ı Mukaddes*’te bir peygamber” şeklinde yazılmış olduğunu görür ve buna çok üzülür. Kendi kendine yabancılaşan bu toplumun nasıl bir hastalığa yakalandığını teşhis etmeye çalışan Deedat, buna “aşâğılık kompleksi” tanımını koyar. Ona göre bu toplum, Allah’ın açıkça tanımladıklarını bile alenen söylemekten çekinmektedir. Şiir tadında okunacak kitapta, başta bu iki yazar olmak üzere Batılı entelektüel dünyada, Hz. Peygamber hakkında sarfedilmiş hayret ve hayranlık içeren tanımlamalar yanında; *Kur’ân-ı Kerîm* ve *Kitâb-ı Mukaddes*’ten aynı paralelde âyetler ve açıklayıcı yorumlara da yer verilmiştir. Deedat’ın bu eserinde alıntılıdığı bilim, sanat, edebiyat dünyasından meşhur Batılı kanaat liderlerinin Hz. Peygamber hakkındaki görüşleri, sonraki dönemlerde, dünyanın birçok yerinde, kitaplarda, broşür ve afişlerde kullanılmıştır.¹⁵⁵

Deedat kitabını, American Psychiatric Association eski başkanı, Amerikalı ünlü Psikanalist Jules Masserman’ın (1905-1994) şu tesbitleri ile sonlandırmayı tercih etmiştir;

Liderler şu üç özelliği taşımalıdır;

1. Tebaasına refah ve huzur ortamı sağlamalıdır.
2. Halkın daha güvende hissedebilecekleri sosyal kurumlar oluşturmalıdır.
3. Onlara bir inanç sistemi vermelidir.

Pasteur ve Salk gibi insanlar birinci kategoriye giren liderdirler. Gandhi ve Konfüçyüs bir yönüyle, Büyük İskender, Sezar ve Hitler bir başka yönüyle ikinci kategoriye giren liderlerdir, üçüncü kategoriye de karşıladıkları söylenebilir. Hz. İsa ve Budha sadece üçüncü kategoriye girebilir. Ancak tüm zamanların en büyük lideri, üç özelliğin tümüne bir arada bulunduran, Hz. Muhammed’dir. Hz. Musa da daha düşük ölçekte bunu başarmıştır.¹⁵⁶

K. Muhammed (pbuh): The Natural Successor to Christ / Muhammed (sav): İsa Mesih’in Doğal Varisi

Deedat, 1968 yılında yazıldığı anlaşılan eserini önceki konferanlarında kullandığı argümanlardan derleyerek yazıya dökmüştür. 15 Nisan 1959 tarihinde aynı isimle bir konferans veren Deedat, bu program için hazırladığı afişlerde özellikle din konusunda eğitilmiş hıristiyanların İnciller’i (*Kitâb-ı Mukaddes*) ile beraber katılmasını teşvik etmiş; ayrıca, onlara soru sorma hususunda fırsat ayrıcalığı tanınacağını ilan etmiştir.¹⁵⁷ Deedat bu eserinde *Kitâb-ı Mukaddes*’ten alıntı yaparak Tesniye, 18/18 âyetinde geleceği haber verilen peygamberin Hz. Muhammed (sav) olduğunu savunmaktadır. Deedat, “Kalplerin ve akılların (psikolojik) savaşında” çarım meselesinin hıristiyan misyonerlerin elindeki

¹⁵⁵ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Muhammed: (pbuh) The Greatest*, Islamic Propagation Center International, Durban (ts.)

¹⁵⁶ Masserman, Jules, “Who Were History’s Great Leaders?” *Time dergisi*, New York, 15 Temmuz, 1974 sy. CIV, s. 3

¹⁵⁷ Vahed, Ahmet Deedat: *The Argumentative Muslim*, s. 137.

tek kart olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca onları bu sevdadan vazgeçirmekle, hıristiyanların eziyet ve zulümlerinden müslümanları kurtarmanın mümkün olduğunu ifade etmiştir.¹⁵⁸

Deedat, Kur'ân'dan âyetler ve siyerden örneklerle Hz. Peygamber'in yüksek ahlâkını işlemiş ve peygamberi ifade eden "mesih" "seçilmiş" "kutsal ruh" gibi bazı terimlere de kitapta yer vermiş, farklı anlamlar taşısa da bu kelimelerin peygamber anlamında kullanıldığını eserinde ortaya koymuştur. Kitab-ı Mukaddes Vakıfları ve Oxford Üniversitesi işbirliği ile neşredilen *The New English Bible*'ın (Yeni İngilizce Kitab-ı Mukaddes) 1984 tarihli ondördüncü baskısında "Joel" peygamberin isminin metinden çıkarılmasına dikkat çeken Deedat, iletişim çağında bunu yapan bir topluluğun, eski çağlarda Hz. Peygamber'i işaret eden bazı ifadeleri *Kitâb-ı Mukaddes* nüshalarından çıkarmış olabileceği ihtimalinin göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmuştur.¹⁵⁹

L. Resurrection or Resuscitation / Yeniden Dirilme mi, Suni Teneffüs mü?

1978'te ilk baskısı yapılan kitapçık hıristiyanların "yeniden dirilme" mitini konu almaktadır. Deedat, kitapçığın ilk yarısında başından geçen bir hikâyeyi aktarmaktadır; Deedat günün birinde, arkadaşının talep ettiği çift dilde *Kitâb-ı Mukaddes*'i almak için müdavimi olduğu Durban'daki *Kitâb-ı Mukaddes* dükkânına uğramıştır. Müslüman giyimli ve ağır duran bu adam (Deedat) işyerindeki tezgâhtar hanımın dikkatini çeker ve emekli papaz olan müdürüne telefonda haber verir. Müdür Papaz Roberts güzel bir karşılardan sonra elindeki İncili (*Kitâb-ı Mukaddes*) alır ve sırasıyla üç âyet okur. Birincisi; *Ebedî hayat da şu ki seni, yalnız gerçek Allah'ı ve gönderdiğin İsa Mesih'i bilsinler*.¹⁶⁰ Deedat, Kur'ân'ın Mesajına uygun bu âyeti onaylar ve "kabul ettim" şeklinde cevap verir. Buna sevinen papaz devam eder; *Size birbirinizi seviniz diye, yeni bir emir veriyorum; sizi sevdiğim gibi siz de birbirinizi seviniz. Eğer birbirinize sevginiz olursa, benim şakirtlerim olduğunuzu bütün insanlar bununla bilecekler*.¹⁶¹ buna da onay alan papaz üçüncü âyeti de okur; *Başkasını yargılamayın ki siz de yargılanmayasınız. Çünkü nasıl yargılasanız öyle yargılanacaksınız. Hangi ölçekle verirseniz, aynı ölçekle alacaksınız*.¹⁶² Muhtemelen papaz bu kadar çok *Kitâb-ı Mukaddes* alan bir adamı kazanmak için onu biraz teşvik etmek gerektiğini düşünmüştür.

Her olgun müslüman gibi, Deedat da hakkı inkâr etmemiştir. Nitekim Kur'ân'ın doğruladığı bir mesajı hasmının kitabında olduğu için reddetmek ahlâklı ve tutarlı bir davranış olamazdı. Bu kez Deedat insiyatifi ele alır ve papaza, bazı âyetlerdeki bazı cümlelerin orijinal metinden olmadığını bilâkis çevirmenin yorumu olduğunu ifade eden parantezlerin, İngilizce tercümede olduğu halde neden afrika dilindeki tercümeden

¹⁵⁸ Pakistan televizyonu PTV'de verilen röportajı, 1987. http://www.youtube.com/watch?v=ulhDA_MnpP8 27.10.2017.

¹⁵⁹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Muhummed The Natural Successor To Christ*, Islamic Propagation Center International, Durban 1990, s. 37.

¹⁶⁰ Yuhanna, 17/3.

¹⁶¹ Yuhanna, 13/34-35.

¹⁶² Matta, 17/1-2.

kaldırıldığını¹⁶³ ve Allah'ın vahyi olduğuna inanılan *Kitâb-ı Mukaddes*'in metni üzerinde böyle tasarrufta bulunmanın tahrif tanımına girip girmediğini sorar. Deedat'a göre bu *Kitâb-ı Mukaddes* çevirmenleri tenekeyi parlak altına çevirmeye çalışan eski simyacılar daha beceriklidir. Papaz henüz birinci sorunun şokunu atlatmadan Deedat; "Neden havâiriler tanıdıkları ve sevdikleri Hz. İsa'yı karşılarında görünce sevinmek yerine korktular?" diye sorar. Papaz "çünkü hayalet gördüklerini sandılar" diye cevaplar. Deedat: "Hz. İsa hayalete mi benziyordu?" sorusuna papaz "Hayır" der. "O zaman neden korktular? sorusunu yönelten Deedat kendi sorusunu cevaplar; Çünkü onlar olayın tanığı değildiler. Hz. İsa'nın asıldığı ve öldüğünü duymuşlardı, onu karşılarında görünce haliyle korkmuş ve şaşırılmışlardı. Nitekim o zor günde ... *Öğrencilerinin hepsi onu bırakıp kaçmıştı*"¹⁶⁴ Deedat konunun devamında Hz. İsa'nın yemek yemesi¹⁶⁵ ve havâirilerine ellerini ve ayaklarını göstermesini¹⁶⁶ öne sürerek onun ölmediğini, canlı-kanlı maddi bir bedene sahip olduğunu mantık çerçevesinde kanıtlamaktadır.

Kısa olmasına rağmen bu kitap işlediği konuya kafî gelmiştir. Deedat kitabın son bölümünde *Kitâb-ı Mukaddes* ve hıristiyan tezleri arasındaki tezatı ortaya koyarak hıristiyan âlemine, "Hz. İsa mı, siz mi yalan söylüyorsunuz?"¹⁶⁷ şeklinde agresif bir soru da yöneltmektedir.¹⁶⁸

M. The Choice: Islam And Christianity / Tercih: İslâm ve Hıristiyanlık

Deedat'ın değişik zamanlarda telif ettiği, risale olarak tanımlanacak kitaplarının 1993'te iki kap arasında bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan bu çalışma okuma ve arşivleme konusunda kolaylık sağlamıştır. Başta iki cilt olarak basılan eser sonraları tek cilt halinde bir araya getirilmiştir. Kitap ilk bir yıl içinde ondört kez baskıya girerek toplamda 210,000 adet basılmıştır. Kitabın başında, dava arkadaşlarından Ebi Lockhat imzasıyla, Deedat'ın kısa bir biyografisini de görmek mümkündür.¹⁶⁹

¹⁶³ İsa, hizmetine başladığı zaman, otuz yaşlarında idi, ve zannedildiği üzere, Yusuf oğlu, Heli oğlu, (Luka, 3/23) görüldüğü üzere Türkçe tercümelemlerde de orijinal metinden olmayan "ve zannedildiği üzere," ibaresindeki parantez kaldırılmıştır.

¹⁶⁴ Markos, 14/50.

¹⁶⁵ Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. İsa onu alıp gözlerinin önünde yedi. (Luka, 24/42-43)^{YC}

¹⁶⁶ Ellerime, ayaklarıma bakın; bizzat benim, kendim; bana ellerinizi sürün ve bakın; çünkü bende olduğumu gördüğünüz gibi, bir ruhta et ve kemik yoktur. (Luka, 24/39)^{KM}

¹⁶⁷ Hz. İsa (as) eylem ve söylemleriyle ölmediğini ispatlamaya çalışırken, imanlıları bunun aksini imanın esası haline getirmektedirler.

¹⁶⁸ Deedat, Ahmed Hüseyin, *Resurrection or Resuscitation*, Islamic Propagation Center International, Durban 1978, s. 1-15.

¹⁶⁹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *The Choice: Islam and Christianity*, Islamic Propagation Center International, Durban 1993.

N. *The God That Never Was / Hiç Olmayan Tanrı*

Şubat 1983 yılında çıkarılan kitapçık yedi yılda 340 bin baskıya ulaşmıştır. Eser, adından da anlaşılacağı üzere *Kitâb-ı Mukaddes*'teki Allah'a layık olmayan nitelendirmeleri konu edinmektedir. Allah'ın kemâl sıfatlarını özetlemek için İhlâs sûresinin mealiyle başlayan kitapçık, kendini peygamber yerine koyan misyonerlerin iddialarını çürüterek bu kişilere bizzat *Kitâb-ı Mukaddes*'ten cevap vermektedir. Kitab'ın ilk sayfasında ikinci paragrafta geçen hikâyede anılan ve *Kur'ân-ı Kerîm*'den bağlam dışı alıntılar yaparak Hz. İsa'nın "ulûhiyetini" isbat etmeğe çalışan sapkın misyonerin faaliyetlerinin Deedat'ı bu kitabı yazmaya sevkettiğini tahmin etmek mümkündür.¹⁷⁰

Kendisini Hz. İsa'nın havârisi olarak gören bu şahıs, iki nedenden ötürü Hz. İsa'nın tanrı olduğunu iddia etmektedir. Bu iki nedenden birincisi, "O, Tanrı ile aynı tabiattadır", ikincisi ise, "O, her yönüyle Tanrı gibidir". Deedat bu iddiaları çürütmek için her zaman yaptığı gibi *Kitâb-ı Mukaddes* âyetlerinden alıntılar yapmaktadır. Hz. İsa'nın doğumunu, bebekliğini, sünnet edilmesini, cinsiyetini, memleketini, nesebini, yeme-içmesini, fakirliğini, sefaletini, zayıflığını, vatandaşlık sorumluluğunu, dinini, ibadetini, akrabalarını, gelişim sürecini, zayıflığını, basit bazı konularda bilgisizliğini, şeytanın vesvesesine maruz kalmasını, vaftiz olmasını, tevbesini, açlığını, susuzluğunu, uykuya yenik düşmesini, ağlamasını, üzüntü ve kederini, kavgasını, telaşlanmasını, korkmasını, kaçmasını, kılık değiştirip gizlenmesini, ihânete uğramasını, tutuklanmasını, hakarete uğramasını, savunmasızlığını, idama mahkûm edilmesini, teslim olmasını, ölüm fermanını, ölümünü, kefene sarılmasını ve bunun gibi eksik beşerî yönlerini gösteren *Kitâb-ı Mukaddes* âyetlerini İstidlâl eden Deedat, akıl sahiplerinin inkâr edemeyeceği şekilde Hz. İsa'nın insan doğasını gözler önüne sermektedir.¹⁷¹

Deedat, kitabın sonsözü'nde, benzer zihniyetlere meydan okuyarak, bu adamın tüm hilelerine ve mesleğinden kaynaklı laf hokkabazlıklarına rağmen onun Hz. İsa'ya "tanrı"lık isnadını kanıtlayamayacağını, ne onun, ne de misyoner arkadaşlarının müslümanları, Hz. İsa'nın bir beşer ve bir peygamber olduğundan başka bir şeye ikna edemeyeceğini dile getirmektedir. Ayrıca Hz. İsa'nın İsrailoğullarına, Allah'ın hükmünün tamamlanacağını (Tanrı'nın Krallığı) müjdelemek için gönderildiğini ve Hz. Muhammed Mustafa'nın (asm) gelmesiyle bu haberin doğrulanmış olduğunu aktarmaktadır.¹⁷²

O. *What is His Name? / O'nun Adı Nedir?*

İlk kez Aralık 1981 yılında neşredilen kitaptan, Nisan 2016'daki onuncu baskısına kadar toplam 372,000 nüsha basılmıştır. Deedat bu kitapta, değişik toplulukları gözlemleyerek insan doğasındaki saf tanrı anlayışını ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Ona göre, tanrı anlayışı konusunda, geri kalmış ilkel topluluklar birçok medeni insandan daha saf bir anlayışa

¹⁷⁰ Deedat, Ahmed Hüseyin, *The God That Never Was*, Islamic Propagation Center International, Durban 1983, s. 1, 2.

¹⁷¹ Deedat, *The God That Never Was*, s. 2, 14.

¹⁷² Deedat, *The God That Never Was*, s. 15

sahiptir. Deedat, bu düşüncesini temellendirmek için ilkel kabilelerin tanrı anlayışından birçok örnek vermiştir. Bu örneklerden, belki de en ilginç olanı, Zulu'ların tanrı tanımıdır; "Ey Efendim, O saf ve Kutsal bir Ruhtur. Ne doğurmuş ne de doğurulmuştur ve O'nun benzeri de yoktur."¹⁷³

Deedat, kitabının adı için Güney Avustralya yerlilerinden ilkel bir kabilenin mensuplarının tanrıyı ifade etme biçimi olan "Atnatu"yu tercih etmiştir. Sonraki baskılarda ise "*What is His Name? / O'nun ismi nedir?*" başlığınının kullanıldığı görülmektedir. "Atnatu" kelime olarak "anüs'ü olmayan" yani yemeye ve içmeye ihtiyacı olmayan anlamındadır. Bu tarif aslında Deedat'ın araştırmalarından ortaya çıkan tüm sonuçların külmasyonu ve özeti gibidir. O yemez içmez ve eşi benzeri bulunmaz. Bu noktadan yola çıkarak "teslîs" inancını tenkid eden Deedat, Hz. İsa'nın yemek yediğini İncilden âyetlerle açıklamaktadır. Allah ile ilgili Kitab- Mukaddes'ten hatalı tariflere de yer veren bu kitap, saf Allah inancının en güzel şekilde Kuran âyetlerinde verildiğini bir kez daha ortaya çıkarmıştır.¹⁷⁴

Kitap'ta Allah için kullanılan değişik isimleri tahlil eden Deedat, Yüce Yaratıcı'nın en özel ve eşsiz isminin Allah olduğunu açıkça ortaya koymuş, "El, Elay, Elah, Alah, Elohim" gibi isimlendirmeler için de dilin kullanımından doğan farklılıklar ifadesini kullanır. Deedat, dilden kaynaklanan bu farklılıklar bir kenara bırakıldığında bu kelimelerin aynı ismi ifade ettiği tesbitinde bulunur. YHWH veya Yahova kelimelerini de tahlil eden Deedat, bunların isim değil "Ey O" (Ya hû)¹⁷⁵ anlamında çağrı edatıyla birlikte kullanılmış bir sıfat olduğunu ortaya koyar. Bu esere bir nevi İhlas süresinin dirayet tefsiri de denilebilir.¹⁷⁶

*Deki; O Allah'tır, O tektir, Samed olan Allah! O, doğurmamış ve doğmamıştır. Ona hiç kimse de denk değildir.*¹⁷⁷

P. What the Bible Says About Muhammad / Kitâb-ı Mukaddes'in Hz. Muhammed Hakkında Söyledikleri

İlk kez 1976'da kaleme alınan çalışmanın 2015'e kadar 520,000 nüshası basılmıştır. Kitap, eski bir yahudi olan mühtedi astronom, matematikçi ve fizikçi yazar, Samau'al al-Maghribi'nin (1130-1180) *Ifham al-Yahud: Silencing The Jews* adlı eserinde işlediği Tesniye, 18/18 âyetinin Hz. Peygamber'i işaret ettiğine dair tezini¹⁷⁸ işlemektedir. Deedat, *Kur'ân* ve Sünnet'te verilen eski peygamberlerin Hz. Peygamberi (sav) müjdelediklerine dair haberlerle de uyuşan bu tesbiti kullanmış ve büyük kitlelere ulaştırmıştır.

¹⁷³ Deedat, Ahmed Hüseyin, *What is His name?*, Islamic Propagation International, Durban 2005, s. 8.

¹⁷⁴ Deedat, *What is His name?*, s. 21 – 39.

¹⁷⁵ Kelime tasavvuf edebiyatı vesilesiyle Türkçe'ye de aynı şekilde geçmiştir. (Türer, Osman, "Hû" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1998, c. XVIII, s. 260, 261).

¹⁷⁶ Deedat, *What is His name?*, s. 26 – 32.

¹⁷⁷ el-İhlâs, 112/1 - 3.

¹⁷⁸ al-Maghribi, Samau'al, *Ifham al-Yahud: Silencing The Jews*, American Academy For Jewish Research, New York 1964, s. 45.

Al-Maghribi, Tesniye, 2/4-6¹⁷⁹ ve Çölde Sayım, 20/14. (Hz. Yakub'un erkek kardeşi Esav'ın neslinin [amelikalılar] İsrailoğullarının kardeşleri sayılmasıyla ilgili) âyetlerde olduğu gibi; Tesniye, 18/18. âyetin de aynı paralelde değerlendirilebileceğinden ve bu âyette belirtilen İsrailoğullarının kardeşlerinin Araplar olarak yorumlanması gerektiğinden bahsetmektedir. Nitekim Hz. İbrahim'in iki oğlundan İshak (as) Yahudi neslinin babası iken, kardeşi İsmail (as) Arap soyunun babasıdır.

Bu âyette Yüce Allah, Hz. Musa'ya hitaben şöyle buyurmaktadır; *Onlar için kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım ve sözlerimi onun ağzına koyacağım ve ona emredeceğim her şeyi onlara söyleyecek.*¹⁸⁰

Deedat, hıristiyanlar bu âyetin Hz. İsa'yı işaret ettiğini söylemelerine rağmen, bu âyetin işaret ettiği peygamberin Hz. Muhammed'den başkası olamayacağını tutarlı mantıksal çıkarımlarla ispatlamaktadır. Buna göre âyette Musa'ya hitaben kullanılan "senin gibi" ifadesindeki benzerliğin Hz. İsa'da bulunmadığını; nitekim bu tanımın Hz. Peygamber'e tam ve hassas bir şekilde, adeta biçilmiş kaftan gibi oturduğunu ifade etmektedir. Deedat'ın konuyla ilgili yapmış olduğu mukayese aşağıda tablo şeklinde verilmiştir.¹⁸¹

BENZERLİK YÖNÜ	Hz. Musa	Hz. Muhammed	Hz. İsa
DOĞUM	Normal Doğum	Normal Doğum	Mûcizevi Doğum ¹⁸²
MİSYONU	Peygamber	Peygamber	Güya "tanrı oğlu"
EBEVEYN	Baba ve Anne	Baba ve Anne	Sadece Anne
MEDENİ HALİ	Evli ve Çocuklu	Evli ve Çocuklu	Evlenmemiş
DAVETİNİN KABULÜ	Kavmi onayladı	Kavmi onayladı	Kavmi Reddetti
SİYASİ OTORİTESİ	Vardı ¹⁸³	Vardı	Yoktu
ASKERİ MÜCADELE	Yapmış	Yapmış	Yapmamış
DÜŞMANLARI YENME	Firavun Boğuldu	Mekke Fethedildi	İdama mahkûm edildi

¹⁷⁹ Sonra halka şu buyrukları vermemi söyledi: 'Seir'de yaşayan kardeşlerinizin, Esavoğulları'nın ülkesinden geçeceksiniz. Sizden korkacaklar. Çok dikkatli davranın. (Tesniye, 2/4)

¹⁸⁰ Tesniye, 18/18.

¹⁸¹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *What the Bible Says About Muhammed*, Islamic Propagation Center International, Durban 1976, s. 1-13.

¹⁸² Annesi Bakire'dir. Baba olmadan doğmuştur. (Âl-i İmrân, 3/47).

¹⁸³ Hz. Musa'nın idam cezalarını onayladığı görülmektedir. Bu siyasi otoritenin göstergesidir. (Çölde Sayım, 15/36)

ÖLÜMÜ	Normal Ölüm	Normal Ölüm	Çarmıha Gerilme (güya)
DEFN EDİLMESİ	Mezarda	Mezarda	Mezarı yok
İLAHÎ YÖNÜ	İnsandır	İnsandır	Hıristiyanlara göre “tanrı”
RİSALET YAŞI	40	40	30
YENİ ŞERİAT	Yahudi Şeriatı	İslâm Şeriatı	Yok ¹⁸⁴
ÖLÜMDEN DİRİLME	Yok	Yok	Dirildiği iddia edilir

Tablo 1

Deedat, âyetteki “*sözlerimi onun ağzına koyacağım*” ibaresini, başka hiçbir kutsal metinde olmayan bir hitap şekli olan ve “de ki” hitabıyla başlayan *Kur’ân* âyetleriyle açıklamaktadır. O, bu ifadenin, “kişiye bilmediği bir şeyi ezberletmek, ona söyletmek” anlamına geldiğini belirtmektedir. Aslında Deedat’ın tüm bu tesbitleri, bir papazla tartışmasında ortaya çıkmış ve karşılıklı itirazlarla gelişmiştir.¹⁸⁵ Papaz, Deedat’a Hz. Muhammed ve Hz. Musa hakkında benzerlikler konusunda hak vermekle birlikte, “bedene girmiş tanrı’nın günahlar için kendini feda etmesi” hakikatı yanında bu sözlerin bir önemi olmadığını vurgulamıştır. Sonrasında ise söz konusu âyeti, peşinden gelen ve korkunç bir tehdit içeren şu âyetle birlikte okumuştur: *Ve vaki olacak ki benim ismimle söyleyeceği sözlerimi dinlemeyecek olan adamdan ben arıyacağım.*¹⁸⁶

Deedat, bu âyeti “mûcizeler mûcizesi” olarak tanımlamakta ve âyetteki “**sözlerimi**” ile uyumlu olarak Hz. Peygamber’in *Kur’ân*’ı kendi sözleri değil Allah kelâmı olarak sunduğunu belirtmiştir. Ayrıca ona göre Hz. Peygamber, “**benim ismimle**” tanımına uygun olarak, *Kur’ân* okurken besmele ile yani, “Allah’ın adıyla” başlamıştır. *Kitâb-ı Mukaddes’in* bu âyetinin işareti “adrese teslim” denilecek türden, o kadar kesin ve nettir ki; Âyetin remzine muhatap olacak İshak oğullarının (beni İsrail) kardeşlerinden, yani İsmail’in nesli olan Araplardan, Hz. Peygamber dışında bir peygamber çıkmamıştır.¹⁸⁷ Allah her türlü noksanlıktan yücedir.¹⁸⁸

Deedat, Eski Ahit’de yer alan bu âyetin tasdiki mahiyetinde, Yeni Ahit’den de bir örnekle tezini desteklemektedir. Bu da Yuhanna, 1/19-26 âyetlerinden başkası değildir. Bu âyetlerde vaftizci Yahya’ya sorulan üç soru vardır? Sen İlyas mısın? Sen Mesih misin? Sen

¹⁸⁴ Yahudi Şeriatı ile hükmetmiştir; *Sanmayın ki, ben şeriatı yahut peygamberleri yıkmağa geldim; ben yıkmağa değil, fakat tamam etmeğe geldim.* (Matta, 5/17).

¹⁸⁵ Papaz Van Heerden ile Deedat arasında, papazın Transvaal’daki evinde geçen münazara (Deedat, *What the Bible Says About Muhammed*, s. 1).

¹⁸⁶ “arayacağım” intikam almak anlamında kullanılmıştır. Katolik Douay-Rheim nüshasında, metin, “intikam alacağım” şeklindedir. (Tesniye, 18/19).

¹⁸⁷ es-Sâbûnî, Muhammed Ali, *Safvetü’t-Tefasir*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2016, c. IV, s. 475; Arapça orijinal eser için bkz.: es-Sâbûnî, Muhammed Ali, *Safvetü’t-Tefasir*, Darü'l-Kur’ân’il-Kerim, Beyrut, c. II, s. 457.

¹⁸⁸ Deedat, *What the Bible Says About Muhammed*, s. 5 -9.

o Peygamber misin? Bu İncil âyetlerinden de açıkça anlaşılıyor ki; yahudi toplumu Mesih'ten sonra gelecek bir Peygamberi de bekliyordu. Şurası da kesindir ki Hz. İsa'dan sonra yirmi yüzyıl geçmesine rağmen lakabı Ebü'l-Kasım olan Hz. Muhammed Mustafa'dan başka semavi mucizelerle desteklenmiş, gerçek bir Peygamber gelmemiştir.¹⁸⁹

Q. What Was the Sign of Jonah? / Hz. Yunus'un Alâmeti Neydi?

1981'de ilk baskısı yapılan kitapçığın muhtevası 6 yıl sonra kaleme alınan ve daha kapsamlı bir çalışma olan "*Crucifixion or Cruci-fiction? / Çarmıha Gerilme mi, Sözde Çarmıh mı?*" eserinde de işlenmiştir. Kitap "Mesih" veya "Christ" tanımlamalarının isim değil birer sıfat olduğunu açıklamakla başlamaktadır. Deedat bu çalışmasında, Hz. İsa'nın Mesih olduğuna dair bir delil ve mucize isteyen yahudilere verdiği cevabı¹⁹⁰ tahlil ederek çarmıh meselesini açıklamaya çalışmış; bu şekilde tarihi vesikalar yanında peygamberlik sözleriyle de çarmıhta ölümün gerçekleşmediğini ispatlamaya çalışmıştır.¹⁹¹

R. Who Moved the Stone / Taşı Kim Kaldırdı?

Eser, Çarmıh meselesinde Hz. İsa'nın mezarına gidenlerin karşılaştıkları olayları anlatan İncil âyetlerini tahlil ederek çarmıhta ölümün gerçekleşmediğini isbat etmektedir. Oniki sayfadan müteşekkil ve içerik olarak *Crucifixion or Cruci-fiction? / Çarmıha Gerilme mi, Sözde Çarmıh mı?* adlı eserinde de mevcut olan bu kitabın, adı geçen daha kapsamlı eserden önce yazıldığı anlaşılmaktadır. Eser, boş mezar olayını araştıran Albert Henry Ross'un (1881-1950) Frank Morison müstear ismiyle kaleme aldığı ve bu eser ile aynı ismi taşıyan kitabındaki bazı tesbitlerle başlamaktadır. Morrison kitabında boş mezar meselesinin hala çözülemediğini belirttikten sonra bazı hipotezler öne sürmektedir. Bu hipotezlerden ilki, Arimetyalı Yusuf'un, Hz. İsa'nın bedenini daha uygun bir istirahat yerine götürdüğü yönündedir. Kitap şu sorulara cevap aramaktadır;¹⁹²

Neden Mecdelli Meryem sabah gün ağarmadan mezara gider?

Neden Mecdelli Meryem mezar ziyaretine giderken yanında masaj yağları götürmektedir?

Ziyaretçiler normalde mezarı açarlar mı?

Mezar ziyaretine gidenlerin cesetle bir işleri olur mu?

Mecdelli Meryem çürüyen bir "ölüye mi" masaj yapmak istemiştir?

Neden mezar açılmıştır?

Neden kefen bezleri açılıp kenara bırakılmıştır?

¹⁸⁹ Deedat, *What the Bible Says About Muhammed*, s. 21, 22.

¹⁹⁰ İsa da cevap verip onlara dedi: Kötü ve zina işleyici nesil bir alâmet arar; ona Yunus peygamberin alâmetinden başka bir alâmet verilmiyecektir. (Matta, 12/39)

¹⁹¹ Deedat, Ahmed Hüseyin, *What Was the Sign of Jonah?*, Islamic Propagation Center International, Durban 1989.

¹⁹² Deedat, Ahmed Hüseyin, *Who Moved the Stone*, Islamic Propagation Center International, Durban 2006, s. 3-5.

Neden Mecdelli Meryem çok iyi tanıdığı Hz. İsa'yı karşısında görünce onu bahçıvan sandı?

Neden Hz. İsa bahçıvan kılığına girmişti?

Neden Hz. İsa yahudilerden korkuyordu?

Mecdelli Meryem çürümüş bir cesedi mi yoksa yaralı bir bedeni mi götürmek istemişti?

Mecdelli Meryem bir erkek cesedini tek başına kaldırabilir miydi?

Hz. İsa neden Mecdelli Meryem'in ona dokunmamasını istemişti?

“Henüz Baba'ma çıkmadım” ne anlama geliyordu?

Nikodemus ve Arimetyalı Yusuf yaralı arkadaşlarını (Hz. İsa) geceden mezar odasından alıp gizli bir yerde pansuman ve tedavi etmiş olabilirler mi?

Bu soruları tahlil ettikten sonra “Hz. İsa'nın hayatındaki en gizemli saatlerde vuku bulan olaylar içinde çarmıhta ölme olayı kesinlikle olmamıştır” sonucuna varan Deedat; tarihin en gizemli olaylarından biri olan Hz. İsa'nın akibetini net olarak aydınlatmış olmasa da, ortada dolaşan hikâyenin gerçeği yansıtmadığını ortaya çıkarmıştır.¹⁹³

11. ELEŞTİRİLER

Deedat, son yarım yüzyılın özellikle mukayeseli dinler alanında en çok konuşulan ve tartışılan isimlerinden biri olmuştur. Onu destekleyen çalışmalar yanında birçok eleştiri de kaleme alınmıştır. Değişik kesimlerden Deedat'a yöneltilen eleştiriler genelde tezlerine yönelik değil üslubuna yönelik olmuştur. Nitekim misyonerler için “modern zamanın haçlı orduları”, “agresif propagandacılar”¹⁹⁴ ve “asabi incilciler”; yeniden doğuşçular için “yeni bir hastalık” gibi terimler kullanması misyonerler tarafından aşağılayıcı olarak kabul edilmiş ve eleştirilmiştir.

Deedat, müslümanlar tarafından da değişik platformlarda eleştirilmiştir. Ahmed Deedat'ın eleştirilere klasik cevabı, muhataplarını halka açık bir münazaraya davet etmektir.¹⁹⁵ En çok üslubu ile eleştirilen Deedat, ilk davet yıllarında, Güney Afrika'daki müslüman ve hıristiyan toplumlarının arasında fitneye sebebiyet verebileceği endişesiyle, Hintli müslümanlar tarafından sahnelerden uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. Müslüman âlimler, ilmî yeterliliğini sorgulayarak faaliyetlerini tenkit ederken; bazıları, “tahrif edilmiş” İncil'i kaynak göstermesini İslâm akaidinden sapma olarak nitelemiş; başkaları, dağıttığı İngilizce *Kur'an-ı Kerim* mealinin yazarı Abdullah Yusuf Ali'nin itikadî yorumları üzerinden onu eleştirmişlerdir.¹⁹⁶

1980 yılında, çarmıh meselesi üzerine konuşmalarından dolayı *The Majlis* gazetesinin sahibi ve editörü Mawlana Ahmad Sadık Desai gibi bazı aşırıcular, Deedat'ı ve Müslüman

¹⁹³ Deedat, *Who Moved the Stone*, s. 5 – 12.

¹⁹⁴ “Bible Thumpers” anlamında.

¹⁹⁵ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 91.

¹⁹⁶ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 97.

Gençlik Hareketini (MYM) İslâm dairesinin dışına çıkmakla itham etmişlerdir. Desai daha da ileri giderek; Deedat'ın İslâm hakkında bilgisiz olduğunu, imanlarını korumak için, müslümanların onun derslerine katılmaktan şiddetle sakınmalarını, faaliyetlerine katılım sağlamamalarını ve onu camiden uzak tutmaları gerektiğini deklare etmiştir. Kısa bir süre sonra Deedat ve arkadaşlarından Müslüman Gençlik Hareketi müdürü Fuad Hendricks, Güney Afrika Zekât Fonu başkanı Abdul Aziz Shaik ve Müslüman Öğrenciler Birliği üyesi Yusuf Ahmed ile birlikte Port Elizabeth'teki Durban Street Camii önünde saldırıya uğramıştır. Fuad Hendricks'e göre bazı âlimlerin Deedat ile uğraşmasının nedeni, "Deedat'ın kendi alanlarına girdiğini, çalışmalarıyla onların yetersizliğini gözler önüne serdiğini ve halk nezdindeki itibarlarını tehlikeye attığını" düşünmelerindedir.¹⁹⁷

Ömrünün sonlarına doğru aşırıcılık ve şiddet ile de ilişkilendirilmeye çalışılan Deedat'ın, Usame bin Laden (1957-2011) ile görüşmesi bu amaca yönelik kullanılmıştır. Gözüpekliği ve bazıları tarafından sorunlu olarak tanımlanan üslubu ile Deedat, dünyanın birçok yerinde olumlu değişimlere sebep olmuşsa da ona yönelik eleştiri ve engellemeler de eksik olmamıştır. Nitekim Maldivler'de ilan ve afişleri yasaklanırken, Singapur'da ülkeye girişi engellenmiş; Nijerya ve Fransa'da ülkeye giriş yapmadan havaalanından ülkesine geri gönderilmiştir. Bu arada Malezya'da konuşma içeriklerine dair kısıtlamalar getirilmiş, öz vatani Hindistan'dan vize talebi reddedilmiş ve Avustralya'dan sınırdışı edilmek ile tehdit edilmiştir. Bununla birlikte özellikle 1980'lerden sonra birçok ülkede en üst düzeyde ağırlandırılmış ve onurlandırılmıştır.¹⁹⁸

Defalarca ehl-i sünnet ve cemaat akidesine mütemessik olduğunu ikrar ettiği halde Kadıyânîlikle¹⁹⁹ bile itham edilen Deedat'ı eleştirilere maruz bırakan, belki de en büyük hatası, kamuya açık olmayan özel bir sohbetinde Hindu dinini eleştirdiği konuşmasına ait video kayıtlarının sızdırılmasıdır. Bu olay medya tarafından suistimal edilmiş ve uzun süre gündemde tutulmuştur. Kamuoyundaki infial üzerine geri adım atılmışsa da tepkiler dinmemiş, gazeteler sansasyonel haberlerle fitne ateşini canlı tutmayı başarmışlardır.²⁰⁰

Deedat'ı ve IPCI'yı büyük ölçüde izole eden olaylar neticesinde müslüman toplumun fikir önderleri, hatta en yakın çalışma arkadaşları, Deedat'ı tenkid ederek onu yalnız bırakmışlardır. Adam Peerbhai, Mohammed Makki, I.M. Bawa, A.S.K. Joommal ve üvey abisi Abdullah Deedat gibi müslüman eleştirmenler, Ahmed Deedat'ın yaklaşımının müslüman-hıristiyan ilişkilerine zarar verdiğini düşünmekle birlikte; onun İslâm ve hıristiyan teolojileri hususunda bilgisinin derinliğini de sorgulamaktaydılar. Onlar, davanın, özellikle halka açık tartışmalarda, "yumuşak sözle" icra edilmesi gerektiğine inanmaktaydılar. Berkeley üniversitesinden, ödüllü yazar ve antropojist Charles

¹⁹⁷ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 98.

¹⁹⁸ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 97-99; 198.

¹⁹⁹ es-Salih, Hüda, "Ahmed Deedat: Ölümüne Papazların ve Hahamların Ağladığı İslam Davetçisi", *al-Sharq al-Avsat Gazetesi*, sy. 9756, 14 Ağustos 2005.

<http://archive.aawsat.com/details.asp?article=317545&issueno=9756#.W3zqX-gzY2w>.

²⁰⁰ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 196, 197.

Hirschkind, birçok müslümanın “tebliğ çalışmalarının sakin ve seviyeli bir ortamda ve sosyal faydayı bozacak ihtiraslardan uzak durarak” icra edilmesi gerektiği hususunda hemfikir olduklarını nakletmektedir.²⁰¹

Konuyla ilgili yoğun tartışmalar, genel olarak, *Al-Balaagh*, *Majlis*, ve *Al-Mujaddid* gibi İslâmî medya ile *The Grafik* ve *Leader* gibi geniş halk kitlesine hitap eden gazeteler tarafından öne çıkarılmış; ayrıca bu tartışmaların el ilanları gibi geçici yayınlar ile de yayılması sağlanmıştır. *Al-Mujaddid* dergisinin Aralık 1960 sayısında; “Bay Deedat ve arkadaşlarına, onların (IPC), ‘İslâmî Tebliğ Merkezi’ olduğunu; bu merkezin, İslâmî tanıtmak ve propagandasını yapmak için kurulduğunu; buranın, hıristiyan inancına saldırmak için “Hıristiyanlığı Yıkma Merkezi” olmadığını hatırlatmak gerekir.” ibaresiyle tepkinin özünü ortaya koymuştur.²⁰²

Deedat, 25 Nisan 1960 Pazartesi günü, Durban belediye binasında, ikibin kişiyi aşkın dinleyiciye, “Was Christ Crucified / İsa Çarmıha Gerildi mi?” konulu bir konuşma irad etmiş; konuşmasında, yoğun bir şekilde Kur’ân, İncil ve tıp otoritelerinden alıntı yaparak, Hz. İsa’nın çarmıhta çok kısa süre kaldığını, ölmediğini, sadece bayıldığını ve indirildikten sonra tekrar kendine geldiğini belirtmiştir. Çoğunluğu müslümanlardan oluşan dinleyiciler onu alkışlarken, yerli halktan, öğretmen, sporcu ve yazar Adam Peerbhai, en-Nisâ sûresi 157. âyeti referans göstererek, klasik İslâmî öğretilerde Hz. İsa’nın çarmıha gerilmediği iddiasıyla, onunla tartışmaya girmiştir. Peerbhai, Deedat’ın hıristiyan bakış açısını yansıtarak geneli müslüman olan dinleyicilerin kafasını karıştırdığı kanaatindeydi.²⁰³

Cape Town, Salt River bölgesinde Addison Street Mosque camiinde müderrislik yapan Peerbhai, *Glory of Jesus in the Koran (1950)*, *Hadis Text on the Second Coming of Jesus* ve *Missing Documents from the Gospel of Barnabas (1967)* isimli kitapların yazarıdır. Peerbhai, Mart 1977’de Deedat’ın Cape Town’da yaptığı konuşmalardan sonra ortaya çıkan müslüman-hıristiyan gerginliğinde de, Natal ve Transvaal Âlimler Cemiyeti’ni (Natal and Transvaal Jami’atul ‘Ulama), Müslüman Şer’î Konseyi’nin (Muslim Judicial Council) yolundan giderek, Deedat’ı kınamaya davet etmiştir.²⁰⁴

Deedat’a en sert eleştirileri yöneltenlerden biri de, aylık *Muslim Digest* ve yılda bir çıkarılan *Ramadan Annual Muslim Digest* dergilerini altmış beş yıl boyunca yöneten Hint asıllı âlim Mohammed Makki’dir. Hindistan, Bareilly’de bulunan Daru’l Ulûm medresesinde Şeyh Abdul Aleem Siddiqui’den ilim tahsil eden Makki, sağlam geleneksel bir itikada sahip olup İngilizce, Farsça, Urduca ve Gujarati dillerini konuşmaktadır. Makki, Deedat ile her konuda zıtlaşmaktadır. 1986 yılında çıkan *Muslim Digest* dergisinin dördüncü sayısının başmakalesinde Makki’nin yaklaşımı bir bakıma özetlenmiştir;

²⁰¹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 240-243.

²⁰² Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 91.

²⁰³ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 93.

²⁰⁴ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 92, 93.

Zaman zaman dinî fanatikler ortaya çıkmıştır. Ayrıca, dinî felsefelerini büyük topluluklara dayatmaya çalışan radikaller türemiştir. Ancak, bu ülkede gayri-müslimleri müslümanlara düşman etmede, İslâmî çevrelerde ve kendi müslüman cemaati arasında kin ve nefret'e sebebiyet verme hususunda hiçbiri Deedat'ı geçememiştir.²⁰⁵

Makki, 1960 Nisan ayının başlarında, Deedat'ı çoğunluğu müslüman olan dinleyicilerini, çarmıh meselesinde, hıristiyan bakış açısıyla yanlış yönlendirdiğini savunarak eleştirmiştir. Makki, bu konuşmadan sonra bir iş adamı ile birlikte karşılaştıkları Deedat'ın, Hz. İsa'nın urûcu ile ilgili hadisten haberdar olmadığını itiraf ettiğini söylemiştir. Ancak bununla birlikte Deedat'ın, 12 Temmuz 1960 yılında nebevî hadislerde ifade edilen Hz. İsa'nın urûcunu kabul ettiğini beyan eden mektubundan sonra, hıristiyan perspektifinden çarmıh meselesini anlatmaya devam etmesinde samimiyetini sorgulamıştır. Deedat ise “çarmıh meselesinde İslâmî bakış açısını anlatmadığını; bilâkis, Hz. İsa'nın ölümüyle ilgili hıristiyan anlayışını eleştirmek için hıristiyan metinlerini kullandığını” ifade etmektedir.

Makki, 1986 yılında kaleme aldığı bir yazısında Deedat'ın kendi itirafıyla; “dünyevî ilimler hususunda yetkin olmadığını” ve dinî ilimleri Joseph Perdu²⁰⁶ gibi şüpheli kaynaklardan edindiğini ifade etmektedir. Makki, Deedat'ın İslâm akaidi hususunda bilgisinin yetersizliğinden dolayı Perdu, Muhammed Asad ve Reşad Halife gibi müslümanların şaibeli inançlarından kolayca etkilendiğini ve bu durumun, onun İslâm hakkındaki görüşlerini “aşırı tehlikeli” kıldığını savunmuştur.²⁰⁷ Muslim Digest, Temmuz-Ekim, 1986 sayısında Makki, Deedat'a şu tenkitleri yönltmektedir;

Deedat, 'İslâm tahtına taliptir' (tebliğ alanında tek otorite olmayı istemektedir). Deedat, gerçekte kendisinden başka kimseyi temsil etmemektedir. O, dünya müslümanlarını temsil etmemektedir; Güney Afrika müslümanlarını temsil etmemektedir; Natal Eyaleti müslümanlarını temsil etmemektedir; Durban Şehri müslümanlarını temsil etmemektedir; ikamet ettiği küçük kasabası Verulam müslümanlarını da temsil etmemektedir. Gerçekte, Verulam Camii'nin mütevellî heyeti, Deedat'ı, kendi öz kasabasındaki tek müslüman mescidinde bir konuşma yapmaktan bile men etmiştir.²⁰⁸

Deedat ve Makki arasında gerginliği artıran başka nedenler de vardır. Onlar sınırlı olan yerel finans kaynakları üzerine rekabet içindeydiler. Makki, IPC'nin, kendi düşüncesi olan bir İslâmî takvim neşretme fikrini “ödünç” almasından rahatsızdı. Deedat'ın denizaşırı kaynak bulma hususunda başarısı da var olan tansiyonu yükseltmiştir. *Al-Balaagh* dergisinin imtiyaz sahibi ve editörü A.S.K. Joommal'a göre; “Her ikisi de dik kafalıydı ve hiçbiri bir santim taviz vermek istemiyordu.”²⁰⁹

Üvey kardeşi Abdullah Deedat da Ahmed Deedat'a sert eleştiriler yöneltenler arasındadır. Abdullah'ın eleştirilerinin çıkış noktası en-Nahl sûresi, 125. âyetindeki; “*Rabbinin yoluna hikmet ve güzel söz ile çağır*” ilâhî emridir. Abdullah, 1954-56 yılları arasında Mısır'da el-

²⁰⁵ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 93.

²⁰⁶ Fransız bir mühtedî olan Joseph Perdu Bahaî olmakla itham edilmektedir. Deedat, bir süre Perdu'nun Arapça kurslarına iştirak etmiştir. (Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 93).

²⁰⁷ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 93.

²⁰⁸ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 94.

²⁰⁹ Vahed, *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 94.

Ezher'de okurken İhvanü'l Müslimin ile tanışmış; Mısır milliyetçi hareketinden etkilenmiştir. Abdullah daha sonra İngiltere, Fransa ve İsrail'in Süveyş kanalının millileştirilmesi kararına tepki olarak, 29 Ekim 1956 tarihinde Mısır'ı işgal etmesiyle birlikte eğitimini yarıda bırakarak ülkeyi terk etmek zorunda kalmıştır. Kısa süren eğitim faaliyetlerinden sonra 1960 yılında *Al-Mujaddid* gazetesini çıkaran Abdullah, *Kur'ân-ı Kerîm*'in mesajının yeterince açık olduğunu, insanların âlimlere danışmak yerine direk *Kur'ân* ve sünnete müracaat etmeleri gerektiği fikrini yaymaya çalışmıştır.

Abdullah, İslâmî tebliğ hususunda Deedat'ın üslûbuna şiddetle karşı çıkmıştır. Deedat'ın Nisan 1960'daki çarımh meselesi üzerine konuşmasından sonra *Al-Mujaddid* dergisinde; *Onların Allah'tan başka taptıklarına sövmeyin ki onlar da cahillikle Allah'a sövmesinler.*²¹⁰ meâlindeki âyete gönderme yaparak, “Stop this farce” (Bu saçmalığı durdurun) manşetiyle çıkardığı başyazısında; “Kesin olan bir şey vardır ki eğer Bay Deedat ve arkadaşları, müslümanlar ve hıristiyanlar arasında herhangi bir anlayış ve umut meydana getirmek istiyorlarsa bu saçmalığı durdurmalılar.” ifadelerine yer vermiştir. Abdullah, dinlerarası diyalogu savunmuş ve Ahmed Deedat'ın Hıristiyanlığı yıkma görüşüne karşı çıkmıştır. Zira ona göre “Hıristiyanlığın yıkılması durumunda İslâm insanları cezbetmeyecektir.”²¹¹

Abdullah, 16 Ocak 1987'de samimi bir özür yayınlarak IPCI'ya katılmıştır. Bu kadar saldırıdan sonra gelen bu hareket ile *Al-Balaagh* editörü Joommal şoke olmuş ve Abdullah'ın editörlüğünü yaptığı *El-Mujaddid* dergisinin eski sayılarının iki kardeşe gösterilerek hâfizalarının tazelenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. IPCI'ya girme nedeninin “organizyonu olumlu bir yöne çekmek olduğunu” iddia eden Abdullah, birkaç yıl içinde Deedat ile oğlu Yusuf'un dik kafalı olduğunu ve değişimin mümkün olmadığını anladığını” ifade etmiştir. Abdullah Deedat, 27 Ağustos 1989'da bir mektup yazarak “ilgili ulema cemiyetleri aracılığıyla da afişe edilen, Deedat'ın yakışık almayan hareketlerinden dolayı” IPCI'dan istifa ettiğini açıklamıştır.²¹²

Al-Balaagh dergisinin sahibi ve editörü A.S.K. Joommal, (Atâullah Ali Sarfaraz Khan Joommal), Deedat'ın davaya pozitif katkılarına takdir etmiş ancak eksik yönlerini de eleştirmeyi ihmal etmemiştir. O, Deedat'ın yaptığı güzel işleri “taşlayıcı” yaklaşımıyla berbat ettiğini, konuşma tarzının agresif, atılgan ve sokak kavgacısı tarzını andırıldığını belirtmiştir. Joommal, diğer muarızlarından farklı olarak, ihtilaflara rağmen Deedat ile yakın bir ilişki içine girmiş, yayınlanmadan evvel kitaplarını okuyup tashih etmiştir. Ona göre Deedat “muhteşem bir konuşmacıdır ve sıradan müslümanların akılları ile kalplerine hitap etmektedir.” Hastalık yıllarında Deedat'ı çokça ziyaret eden Joommal, Deedat'ın büyüklüğünü itiraf etmekle birlikte, IPCI ve Deedat'ın para akışıyla hedeften saptığını, bundan etkilenmemenin çok güçlü bir seciye gerektirdiğini ifade etmiştir.²¹³

²¹⁰ el-En'âm, 6/108.

²¹¹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 96.

²¹² Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 95-97.

²¹³ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 99.

Professor Salman Nadvi, eleştirilerini açık ifade etmeyen biri olarak, Deedat'ın yaklaşımını benimsemediğini kendisi ile birebir görüşmelerinde ifade etmiştir. Nadvi, agresif tartışmadan yana değildir. Ona göre “biri başkasının dinini kötülense, o da sırtını döner ve aynı şekilde karşılık vermeye çalışır.” Nadvi, Deedat'ın Papa'yı münazaraya davet etmesini de eleştirmektedir. Nadvi'ye göre “her dinî inanç rasyonel olarak tartışılıp çürütülemez”. Ancak Deedat bu görüşe katılmamaktadır. Ona göre hıristiyanlarla tartışmak en-Nahl sûresi, 125. âyete²¹⁴ göre Allah'ın emridir. Aslında Deedat, “hıristiyanların yanlış yolda olduğu halde, yükselmesine karşın; müslümanların doğru yolda iken yok olduğunu düşündüğünden” bu durumu değiştirmeye azmetmiştir.²¹⁵

Deedat'ın 19 Şubat 1979 tarihinde, Durban belediye binasında verdiği “The Qur'an or the Bible? Which is God's Word / Kur'ân mı, İncil mi? Hangisi Allah Kelâmıdır?” konulu konferansı tansiyonları yükseltmiş, sokak duvarlarına müslümanlara hakaret içeren yazılar yazılmıştır. Olaylara binaen, Islamic Council of South Africa (Güney Afrika İslâmî Konseyi) adlı kuruluşun genel sekreteri Ibrahim Bawa, “Deedat'ın konferanslarının toplumda sağlıklı insan ilişkileri inşa etme hususunda katkı yapmadığını ve İslâm'ın bize diğer milletlerin kitaplarını eleştirme hakkını vermediğini” ifade etmiştir. Bawa'ya göre Deedat çok yeteneklidir ancak İslâm ve Hıristiyanlık arasında karşılaştırma yaparak insanları provoke etmektedir. Deedat'a göre kendisinin sahnede saldırıya uğraması ve sokaklarda nefret içerikli grafitiler ile karşılık verilmesi; ortaya attığı sorulara, hıristiyan fanatiklerin cevap bulamamasındandır.²¹⁶

Avustralyalı gazeteci Keysar Trad, müslümanların hıristiyanlar ile tartışmasına karşı çıkan âlimler hakkındaki görüşünü sorduğunda Deedat; Bu “zavallıların” tarihlerinden haberdar olmadığını, Hz. Peygamber'in Necran yahudileriyle Mescidi Nebevi'de üç gün - üç gece tartıştığını ifade etmiştir.²¹⁷

Deedat'ı eleştirenlerin başında, ilk davet yıllarından beri kendisine şahsi bir kin güden, bu işi mahkemelere kadar götüren Benoni'li avukat John Gilchrist gelmektedir. Gilchrist'in Josh McDowell ile birlikte kaleme aldığı *The Islam Debate* adlı eserinde Deedat'ın McDowell ile yaptığı münazaranın transkriptine yer verilmiş ve tezleri çürütülmeye çalışılmıştır.²¹⁸

²¹⁴ Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et! Rabbin, kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve O, hidayete erenleri de çok iyi bilir. (en-Nahl, 16/125)

²¹⁵ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 100.

²¹⁶ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s.140.

²¹⁷ Trad, Keysar, ‘With Shaykh Ahmed Deedat,’ *Nida' ul Islam*, Mayıs-Haziran 1995.
<http://members.fortunecity.com/zamincl/zaminclife/zam6.htm>

²¹⁸ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 96, 156

Antropolog Profesör Charles Hirschkind'e göre; "Modern tüketim toplumunun norm ve uygulamaları açısından tanıtım ve şeffaflık tüm dinî pratiklerin koşulu haline gelmiştir."²¹⁹ Deedat, reklamın ve halka ulaşmanın önemini iyi bilmektedir ve amaçlarına yönelik medyayı ustaca kullanmayı başarmıştır. Kendisi, Ortadoğuda *Şark al-Awsat*, *Arab News* ve *Al-Muslimoon* gazeteleri aracılığıyla geniş çaplı bir tanınmışlık kazanarak halka mâl olmayı başarmıştır. O, Güney Afrika gazetelerinde reklamlar vermiş, Birleşik Krallığı ziyaret ettiğinde *The Guardian* ve *The Independent* gibi ana akım medyada gündemi kaplamıştır.²²⁰ Ayrıca Amerika'da *Time* dergisi ve *USA Today* gibi gazetelerde ilanları yayınlanmıştır. Dava arkadaşları medya kullanımı hususunda başta aynı fikri paylaşmamış olsalar da sonradan Deedat'ın, medyaya gündem olmakla başarıyı yakaladığını itiraf etmişlerdir. IPCI kurucularından arkadaşı Ebi Lokhat, Deedat'ın çok iyi bir pazarlamacı olduğunu belirtmiş, çok tepki aldığı Hinduizm ve Körfez savaşı kasetleriyle bile medyanın gündemini işgal ederek geniş kitlelere ulaşma hedefini yakalayabildiğini dile getirmiştir.²²¹ Jamaluddin Ahmed, ise kendisi için, "Deedat, beş şiling vererek *Kur'ân-ı Kerîm*'i yerel gazetede reklam ederken; bu işin neticesinde kazanabileceği güç ve para aklına bile gelemezdi. O, sadece bunun iyi bir iş olduğuna ve Allah'ın onu mükâfatlandıracağına inanmıştı." demektedir.²²²

Günün birinde Durban belediye konferans salonunda sahnede konuştuğu sırada, ehli kitap olan hıristiyanlara hakaret ettiği bahanesiyle babası onu binlerce insan arasında eleştirerek küçük düşürmüştür. Deedat, babasına çok saygılı olduğu halde eleştiriye aldırılmayarak bildiği yoldan devam etmiştir. Deedat'ın eleştirilere aldırılmamasının nedeni diğerlerinden farklı düşünmesidir. Ona göre standart tepkiler normal zamanlar içindir. İslâm toptan bir saldırı ve tehdit altında iken kibar davranmak uygunsuzdur. Tüm eleştirilere rağmen Deedat, Allah'ın emrini uyguladığından emindir ve baskılara boyun eğmeyi reddetmiştir.²²³

12. HASTALIĞI VE ÖLÜMÜ

Avustralya turundan döndükten iki gün sonra, 3 Mayıs 1996 Cuma günü kalp krizi geçiren Deedat'ın boyundan aşağısı felç olmuş; beyin sapını etkileyen serebrovasküler (beyin-damar hastalıkları ile ilgili) bir hastalık yüzünden konuşamaz ve yutkunamaz hale gelmiştir. Riyad'daki Kral Faysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne uçakla götürülen, burada dokuz ay tedavi gören ve bilincinin tamamen açık olduğu rapor edilen Deedat; tablo

²¹⁹ Hirschkind, Charles, *The Ethical Soundscape: Cassette Sermons and Islamic Counterpublics*, Columbia University Press, New York 2006, s. 137.

²²⁰ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 196

²²¹ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 196.

²²² Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 143.

²²³ Vahed, *Ahmet Deedat: The Argumentative Muslim*, s. 92, 100.

üzerinden bir dizi göz hareketiyle okunan harfleri onaylamak suretiyle, kelimeler ve cümleler oluşturarak iletişim kurmayı başarmıştır.²²⁴

Son 10 yılını Güney Afrika'daki evinde yatakta geçiren Deedat'ın bakımıyla eşi Havva Deedat ilgilenmiştir. O, yatağa bağlı yaşarken bile sürekli insanları davaya sahip çıkmaya teşvik etmiş; dünya'nın her yerinden mektuplar almış, yerel ve uluslararası ziyaretçileri kabul etmeğe devam etmiştir.

Deedat, 8 Ağustos 2005 Pazartesi sabahı saat 07:00'ye doğru yaşadığı yer olan Kwazulu-Natal eyaletinin Verulam şehrinde Tereyennen yolu üzerindeki evinde hayata gözlerini kapatmış ve Verulam mezarlığına defnedilmiştir. Eşi Havva Deedat ise eşinden bir yıl yirmi gün sonra 28 Ağustos 2006 Pazartesi günü, 85 yaşında iken, kocası Deedat'ın evinde vefat etmiştir.²²⁵

²²⁴ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 18.

²²⁵ Vahed, *Ahmet Deedat: The Man and His Mission*, s. 25.

İKİNCİ BÖLÜM
DEEDAT'IN TEMEL HİRİSTİYAN AKAİDİNE TENKİTLERİ

1. HİRİSTİYAN AKAİDİNİN TEMELLERİ

IV. yüzyılda ortaya çıkan ve “Havâriilerin İnanç Esasları” olarak tanımlanan metin, Hıristiyanlık’ta inanç esaslarını düzenleyen kredoların (inanç esasları / âmentü) en eskisi “sayılmaktadır”.²²⁶ Üç bölüm ve on iki maddeden oluşan bu kredo on iki havâriye nisbet edilmiştir. Ayrıca bu kredonun, hıristiyan kutsal kitabından önce geldiği iddia edilmiştir. Erken dönem Hıristiyanlığın ve İncil’in (Yeni Ahit) tanrı anlayışı yahudi inançlarından farklı olmamakla birlikte, I. yüzyılın sonlarına doğru Grek felsefesinden etkilenerek teslîs inancına doğru evrilmiştir. Eski pagan kültürünü yansıtan bu yeni tanrı anlayışı, İnciller’de Hz. İsa’ya atfedilen bazı âyetlerin yorumlanmasıyla da desteklenmeye çalışılmıştır. Tanrı, yahudi kültüründe, saygı ve sevgi ifadesi anlamında, “Baba” olarak nitelendirilmiştir. Yahudilerle aynı dili konuşan Hz. İsa’nın da Tanrı’ya “Babam” şeklinde hitap ettiği İnciller’de görülmektedir. Elçilerin İşleri, 2/46 âyetinde,²²⁷ ilk dönem hıristiyanların inanç ve ibadette yahudi geleneklerine bağlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, “Baba” ifadesi hıristiyanlar tarafından zamanla farklı yorumlanmış ve tevhîd inancından uzaklaşmıştır. Yahudi ve hıristiyanlar arasındaki gerginlikler inançta olduğu gibi ibadet şekillerinde de değişime yol açmıştır.²²⁸

Hıristiyanlıkta müslümanların “İslâm’ın Şartları” ve “İman’ın Şartları” örneğinde olduğu gibi derli toplu bir inanç ve muâmelât listesi yoktur. Mütedeyyin hıristiyanlar, *Kitâb-ı Mukaddes*’te verilen öğretiler doğrultusunda, daha açık ifade etmek gerekirse kilisenin *Kitâb-ı Mukaddes* yorumuyla, hayatlarına yön vermeğe çalışmaktadırlar. Hıristiyan inanç ve muâmelât esaslarını ve bunların öncelik derecelerini ortaya koyacak, tüm hıristiyanların ittifakla kabul ettiği bir metodoloji, ilmî disiplin, kurallar manzumesi bulunmamaktadır. Ancak bununla birlikte, kredoları (iman esasları / âmentü) incelendiğinde, derin yorum farklılıklarına rağmen, hıristiyanların aslî günah, çarmih (kefare), teslîs ve *Kitâb-ı Mukaddes*’in yanılmazlığı inancı etrafında birleştiğini söylemek mümkündür. Değişik hıristiyan mezheplerinin temelde benzerlik arz eden kredolarında, duygusal yönü ağır basan soyut ifadeler yer almaktadır. Çalışmada ele alınan “Aslî günah, Çarmih ve Teslîs” başlıkları tüm bu esasları özetler mahiyette olup, bunlara kaynaklık teşkil eden *Kitâb-ı Mukaddes*’in orjinallliği konusu ile beraber işlenmiştir. I. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar gelen değişik tarihlerde deklare edilmiş yüzlerce kredo saymak mümkündür.²²⁹

²²⁶ IV. yüzyılda karşımıza çıkmakla birlikte, en erken M.S. 64 yılında kaleme alındığı iddia edilmektedir. (Aydın, Mehmet, "Hıristiyanlık" *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1998, c. XVII, s. 340-345).

²²⁷ *Her gün birlikte mâbede devam edip evde ekmek kırarak sevinçle ve yürek sadeliğiyle yemek yiyorlardı.* (Elçilerin İşleri, 2/46)

²²⁸ Aydın, Mehmet, “Hıristiyanlık”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1998, XXVII, s. 345-348.

²²⁹ Fikir vermesi açısından takip eden satırlarda bu kredolardan bazıları deklarasyon tarihleri ile birlikte verilmiştir. IV. yüzyıldan önceki tarihler ihtilaftır. “The Didache ‘Havâriilerin inanç esasları’ (60-150), The Creed of Aristides of Athens (100s), The Old Roman Symbol or Old Roman Creed (c. 215), The Creed of Cyprian of Carthage (250), The Der Balyzeh Papyrus (200-350), The Creeds of Arius and Euzoius (320/327), The Creed of Alexander of Alexandria (321-324), The First Synod of Antioch (325), The Second Dedication of Antioch (341), The Baptismal Creed of Jerusalem (350), The Apostolic

Constitutions (350-380), Barmen Declaration of Faith, Confessing Church (1934), World Evangelical Alliance Statement of Faith (1951), National Association of Evangelicals Statement of Faith (1943), Anglican-Lutheran Pullach Report (1972), Brief Statement of Faith (1983), Common Christological Declarations Between the Catholic Church and the Assyrian Church of the East (1994), The Call to Unity, Lausanne (1927), The Scheme of Union of the Church of South India (1929/1942), The Grace of our Lord Jesus Christ, Edinburgh (1937), Affirmation of Union, Edinburgh (1937), The Constitution of the Church in South India (1947), Message of the First Assembly of the World Council of Churches (1948), The Unity We Have and Seek (1952), A Message from the Second Assembly of the World Council of Churches (1954), The Unity of the Church, St. Andrews (1960), The Church's Unity, World Council of Churches, New Delhi (1961), The Holy Spirit and the Catholicity of the Church, Uppsala (1968), What Unity Requires, Nairobi (1975), Baptism, Eucharist, and Ministry, Lima (1982), Uniatism, Method of Union of the Past, and the Present Search for Full Communion (1993), Pillars of Adventism (1848), Adventist Baptismal Vow (1941), 28 Fundamental Beliefs (Adventist) (1980), Hans Denckh's confession Before the Council of Nuremberg (1525), The Schleitheim Confession (1527), The Mennonite Concept of Cologne (1591), The Dordrecht Confession (1632), The Anglican Catechism (1549/1662), Thirty-Nine Articles (1563), Lambeth Articles (1595), Affirmation of St. Louis (1977), Five Articles of Remonstrance (1610), Thomas Helwys Confession of Faith (1611), Baptist Confession of Faith (1644), Baptist Confession of Faith (1677/1689), The Orthodox Creed of the General Baptists (1678), The Philadelphia Confession (1688), New Hampshire Confession of Faith (1833), The Free-will Baptist Confession (1868), Abstract Principles for Southern Baptist Seminary (1858), The Doctrinal Basis of the New Zealand Baptist Union (1882), Doctrinal Basis of the Baptist Union of Victoria, Australia (1888), The Statement of the Baptist Union of Great Britain and Ireland (1888), The Statement of Faith of the American Baptist Association (1905), Johann Kargel's Confession (1913), Baptist Faith and Message, Southern Baptist Convention (1925), The Doctrinal Statement of the North American Baptist Association (1950), Baptist Faith and Message, Southern Baptist Convention (1964), Baptist Affirmation of Faith, Strict Baptist Assembly (1966), Romanian Baptist Confession (1974), The Statement of Beliefs of the North American Baptist Conference (1982), Baptist Faith and Message, Southern Baptist Convention (2000), Christian Church: The Design for the Christian Church (1968), The Cambridge Platform (1648), Savoy Declaration (1658), The Declaration of the Congregational Union of England (1833), The Declaration of the Boston National Council (1865), The Declaration of the Oberlin National Council (1871), The "Commission" Creed of the Congregational Church (1883/1913), Doctrine of the African Orthodox Church (1921), The Ninety-Five Theses (1517), Augsburg Confession (1520), Augsburg Confession (1530), Apology of the Augsburg Confession 1530 (Lutheran Response to Confutatio Augustana), Book of Concord (1580), Saxon Visitation Articles (1592), The Reaffirmed Consensus of the Trinity Lutheran Faith (1655), The Definite Platform (1855), Minutes of Some Late Conversations (1744), The Scripture Way of Salvation (1765), Articles of Religion (1784), Confession of Faith, United Methodist Church (1968), The Statement of Fundamental Truths of the Assemblies of God (1914), Scots Confession (1560), Westminster Confession of Faith (1646), The Confession of the Waldenses (1655), The Confession of the Cumberland Presbyterian Church (1814/1883), The Confession of the Free Evangelical Church of Geneva (1848), The Confession of the Free Italian Church (1870), The Auburn Declaration (1837), Auburn Affirmation (PCUSA) (1924), Book of Confessions (PCUSA)[part 1; Second Edition 1970], The Creed of the Evangelical Presbyterian Church of Chile (1983), Living Faith: A statement of Christian Belief, Presbyterian Church in Canada (1984), Cambridge Platform (1648), The Confession of the Society of Friends (1675), Richmond Declaration (1887), The Sixty-seven Articles of Ulrich Zwingli (1523), The Evangelical Counsel of Ansbach (1524), Ten Conclusions of Berne (1528), First Helvetic Confession (1536), The Consensus of Geneva (1552), First Scotch Confession (1560), Craig's Catechism (1581), Second Helvetic Confession (1586), Gallican Confession (1559), Belgic Confession (1561), Heidelberg Catechism (1563), The Hungarian Confession (1570), Second Scotch Confession (1580), Irish Articles (1615), Canons of Dordt (1618-19), Westminster Confession of Faith 1646, Savoy Declaration 1658, Helvetic Consensus (1675), Second London Confession of Faith

Kredolara örnek olarak 325 yılında tebliğ edilen İznik Kredo'su aşağıda verilmiştir.

Her şeye gücü yeten, görülen ve görülmeyen, bütün şeylerin Yaradanı olan bir tek Baba Allah'a inanıyoruz; Bir tek Rab İsa Mesih'e inanıyoruz: Allah'ın oğlu, Baba'dan doğan biricik oğul, yani Baba'nın özvarlığından oluşan Allah'tan Allah, Nurdan Nur, gerçek Allah'tan gelen gerçek Allah, yaratılmış değil, doğurulmuş, Baba'nın aynı öz varlığına sahip olan, Kendi aracılığıyla gökteki ve yerdeki her şey yapılmış, biz insanlar için ve kurtuluşumuz için gökten inmiş, insan bedeni almış ve insanlar arasında yaşamış, sıkıntı çekmiş ve üçüncü günde ölümden dirilmiş, göğe yükselmiş, dirilerle ölüleri yargılamaya gelecek olan odur; ve Kutsal Ruh'a²³⁰ da inanıyoruz.²³¹

Başta Hıristiyanlığa geçmek için sadece Hz. İsa'ya iman etmek yeterli görülürken zamanla Baba, oğul ve kutsal ruha inanma şeklinde teslis'in basit formu kabul edilmiş, peyderpey başka maddelerin eklenmesiyle kredonun çerçevesi genişlemiş, IV. yüzyıldan sonra Batı'da "Havarilerin İnanç Esasları" kredosu baskın gelirken, Doğu'da ise İznik kredosu benimsenmiştir.²³²

Philip Schaff (1819-1893), *The Creeds of Christendom: With a History and Critical Notes* adlı eserinde 1900'lü yıllara kadar ortaya çıkan yüzlerce kredoyu tarihleri ve içerikleri ile birlikte vermiştir. Jaroslav Pelikan'ın (1923-2006) Schaff'tan 125 yıl sonra kaleme aldığı *Credo: Historical and Theological Guide to Creeds and Confessions of Faith in the Christian Tradition* ve Valerie R. Hotchkiss ile birlikte kaleme aldıkları *Creeds and*

(1677/1689), Walcheren Articles (1693), Belhar Confession, Dutch Reformed Mission Church (1986), Cambridge Declaration (1996), The Edict of Michael Cerularius and of the Synod of Constantinople of 1054 (1054), The Dictatus Papae of Pope Gregory VII (1075), The Synod of Constantinople (1341), The Synod of Constantinople (1347), The Synod of Constantinople (1351), The Synod of Constantinople (1691), The Synod of Constantinople (1838), The Council of Constance (1414-18), Confutatio Augustana (1530), Decrees of the Council of Trent (1563), Tridentine Creed - Profession of Faith of Pius IV (1564), Cum Occasione of Pope Innocent X (1653), The Dogma of the Immaculate Conception (1854), The Vatican Council-First Dogmatic Constitution of the Church of Christ (1870), The Dogma of the Assumption of the Virgin Mary (1950), Maasai Creed, Holy Ghost Fathers (1960), Vatican II Council, Dogmatic Constitution on the Church (1964), Credo of the People of God Profession of Faith of Paul VI (1968), Common Declaration of Pope John Paul II and [Armenian] Catholicos Karekin I (1996), Ad Tuendam Fidem of Pope John Paul II (1998), A New Creed (1968), Statement of Faith of the United Church of Christ (1959/1977), Waldensian Confession (1655), Doctrinal Statement of the Evangelical Theological Society (1949, 1990), Chicago Statement on Biblical Inerrancy (1978), Chicago Statement on Biblical Hermeneutics (1983), Danvers Statement (1988)" bu kredolardan bazılarıdır.

(Schaff, Philip, *The Creeds of Christendom: With A History and Critical Notes*, c. 1 The History of Creeds, Harper & Brothers Publishers, New York 1884; Pelikan, Jaroslav. *Credo: Historical and Theological Guide to Creeds and Confessions of Faith in the Christian Tradition*, Yale University Press, New Haven 2003; Pelikan, Jaroslav ve Valerie R. Hotchkiss. *Creeds and Confessions of Faith in the Christian Tradition*, Yale University Press, New Haven 2003).

²³⁰ Son cümleden de anlaşıldığı üzere 325 yılında toplanan konsilde "Kutsal Ruh" ekanîm-i selaseden sayılmamıştır. Dolayısıyla teslis inancının 381 yılında toplanan İstanbul konsilinde Hıristiyanlığa girdiğini söylemek mümkündür.

²³¹ Yazman, *Yakup, İznik Konseyinde ne Oldu?*, Ar Matbaacılık, İstanbul 1990, s. 6.

²³² Schaff, Philip, *The Creeds of Christendom: With A History and Critical Notes*, bs. 4, c. I, The History of Creeds, Harper & Brothers Publishers New York 1884, s. 6.

Confessions of Faith in the Christian Tradition adlı hacimli eserleri bir nevi üstte geçen eserin yerini almış referans kaynaklarıdır. Bu eserler XX. yüzyılın kredolarını da içermektedir. Bu kredolar dışında günümüzde bazı evanjelistlerin deklare ettiği kişisel kredolardan yola çıkarak, listenin ileriki zamanlarda daha da uzayacağını tahmin etmek mümkündür. Bu kadar kredonun mevcudiyeti temel hıristiyan akaidinin her kesimden onay alabilecek net bir inanç esasları listesinin olmadığını göstermektedir.

Hıristiyanlık, monoteistik (tevhîd inancına dayalı) bir din olarak tanımlanmasına rağmen, teslîs inancı ile diğer semavi dinlerden ayrılmıştır. Nitekim Çarmıh travması üzerine ortaya çıkan edebiyat her yönüyle Hıristiyanlığı kuşatmış ve şekillendirmiştir. Bu inancın nüfuz etmediği alan neredeyse kalmamıştır. Haddi zatında çarmıh meselesinin günümüz Hıristiyanlığının tüm kurumlarının merkezinde yer aldığını ve tüm doktrinlerinin özünü teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Nitekim bu anlayışı ilk tevdi eden Aziz Pavlus *Mesih dirilmemişse, bildirimiz de imanınız da boştur*.²³³ sözleri ile bu görüşü teyit etmektedir. Bu âyete gönderme yapan Deedat, “Aziz Pavlus’un Hıristiyanlığı Hz. İsa’nın pıhtılaşmış kanına indirgeyerek içini boşalttığını ve şeriatı çarmıha gerdiğini” ifade etmektedir. Prof. Jurgen Moltman’ın “İsa’nın haçtaki ölümü, tüm hıristiyan ilâhiyatının temelidir...” sözleri, Hıristiyanlığın aslından ilk sapmayı teşkil eden olgunun çarmıh meselesi olduğunu gözler önüne sermektedir.²³⁴ Moltman, bu hususu şu şekilde dile getirmektedir:

İsa Mesih’in çarmıhta ölümü tüm hıristiyan teolojisinin odak noktasıdır. Bu sadece teolojik bir mevzu değildir. Gerçekte bu durum, Hıristiyanlığın yeryüzündeki problemlere girişi ve çözüm anahtarlarıdır. Hıristiyanlığın ulûhiyet hakkında, yaratılış hakkında, günah ve ölüm hakkında beyanatlarının tamamı çarmıha gerilmiş Mesih’i merkeze almaktadır. Tarih hakkında, kilise hakkında, inanç ve arınma hakkında, gelecek hakkında ve umut hususunda tüm hıristiyan beyanatlarının kaynağı çarmıha gerilmiş Mesih’tir. Yeni Ahit’in çeşitliliği İsa’nın çarmıha gerilmesinde ve yeniden dirilmesinde bir araya gelmekte ve yine bu noktadan seylan etmektedir.²³⁵

Bu durumda, hıristiyan akaidinin temelinde çarmıh meselesinin bulunduğunu, aslî günah, kefarete ve teslîs temel doktrinlerin bu mesele üzerine bina edildiğini ve onunla bağlantılı olarak *Kitâb-ı Mukaddes*’in yanılmazlığı tartışmalarının devam ettiğini söylemek mümkündür.

2. KİTÂB-I MUKADDES

A. Tanımı

Diğer başlıklara bir nevi kaynaklık teşkil ettiğinden konulara *Kitâb-ı Mukaddes* ile başlanmıştır. Ancak konuya girmeden önce hıristiyan kutsal kitabının nasıl bir kitap olduğunu bilmek faydalı olacaktır. Birçok müslümanın zihin dünyasında “İncil” ve “*Kitâb-ı Mukaddes*” aynı şeyi ifade eden kavramlar olsa da akademik literatürde durum farklıdır. “*Kitâb-ı Mukaddes*” yerine “İncil” tâbirinin kullanılması “galat-ı meşhur” olarak tâbir edilse de halk arasında “*Kitâb-ı Mukaddes*” yerine “İncil” teriminin genel anlamda

²³³ Korintliler, 15/14.

²³⁴ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 2.

²³⁵ Moltmann, Jurgen, *The Crucified God*, Fortress Press, Minneapolis 1973, s. 204.

kullanılması kabul görmüş, ilmî çevrelerde ise bu terim daha çok özel anlamında “Yeni Ahit” için kullanılmıştır. Her iki kullanımın doğru olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim dilin kullanımı ile ilgili kuralları tesbit etmede takip edilen doğru yöntem tümevarımdır.²³⁶

İncil, “*Kitâb-ı Mukaddes*’in “Eski Ahit” ve “Yeni Ahit” diye tâbir edilen iki ana bölümünden Hz. İsa’ya indirildiğine inanılan, ikinci bölümün adıdır. Birinci bölüm ise Hz. Musa’ya indirildiğine inanılan, yahudilerin kutsal kitabı Tevrat’tır. Zebur da Tevrat ile birlikte birinci bölüm içinde yer almaktadır. Aslında *Kitâb-ı Mukaddes* birçok yazara isnad edilen onlarca kitaptan oluşan bir koleksiyondur. İçeriğindeki yetmiş küsur kitaptan Hz. İsa’ya isnad edilen kısım İnciller denilen dört kitaptır. Bu dört kitabın Hz. İsa’ya nisbeti de mecâzîdir. Nitekim ilham aldığı iddia edilen dört farklı yazar bu kitaplarda Hz. İsa’nın öğretisini nakletmeye çalışmışlardır. İncilin çok az bir kısmı Hz. İsa’dan nakledilen sözlerdir. Bu oran Yeni Ahit’te, tekrar eden âyetler dâhil, yüzde yirmi civarındadır.²³⁷ *Kitâb-ı Mukaddes*’in tamamı²³⁸ içinde ise, bu oran yüzde beşe tekabül etmektedir.²³⁹ Bazı İnciller’de Hz. İsa’ya ait sözler kırmızı olarak renklendirilmiştir. Böyle bir kopya araştırmacılar için kolaylık sağlayabilmektedir. Tevratın da (Eski Ahit) tamamı Hz. Musa’ya isnat edilmemektedir. *Kitâb-ı Mukaddes*’in Hz. Musa’ya isnat edilen kısmı “Pentateuch” olarak tanımlanan ilk beş kitaptır. Bunlar sırasıyla; Tekvîn (Genesis/Bereşit),²⁴⁰ Çıkış (Exodus/Şemot), Levililer (Leviticus/Vayikra), Çölde Sayım (Numbers/Bemidbar) ve Tesniye’dir (Deutronomy/Dıvarim).²⁴¹ *Kitâb-ı Mukaddes* değişik zamanlarda farklı farklı peygamberlere indirildiğine inanılan kitaplarla birlikte bazen peygamber olmadığı halde ilâhî ilhamla yazdıklarına inanılan²⁴² birçok yazarın yazdıklarının bir araya getirilmesi ile oluşmuştur.²⁴³

Kur’ân-ı Kerîm’deki âyet numaralarına benzer bir numaralandırma sistemi kullanan *Kitâb-ı Mukaddes*’te, *Kur’ân*’dan farklı olarak üç kademeli bir fihrist düzeni takip edilmektedir. *Kur’ân-ı Kerîm*’de önce sûre sonra da sûrenin içinde âyet numarası şeklinde bir tertip

²³⁶ Göçer, Ali, "Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Yeri, İşlevi ve Öğretimi: Bütünlük İlkesi ve Tümevarım Yöntemi Ekseninde Tematik Bir Yaklaşım" *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Şubat 2015 c. IV sy. 1, Makale No: 22, s. 233-242.

²³⁷ Yeni Ahit’in 7,959 âyetinden 1,599 âyeti / 181,253 kelimesinden 36,450 kelimesi Hz. İsa’ya nisbet edilmektedir. (Hinds, Arthur, *The Complete Sayings of Jesus: The King James Version of Christ's Own Words*, D.H. Pierpont and company, Williamsburg Massachusetts, 1927, s. 5).

²³⁸ KJV’de 31,102 âyet bulunmaktadır.

²³⁹ Hinds, Arthur, *The Complete Sayings of Jesus: The King James Version of Christ's Own Words*, D.H. Pierpont and company, Williamsburg Massachusetts, 1927, s. 5.

²⁴⁰ Kitap isimleri İngilizce ve İbranice dillerinde verilmiştir.

²⁴¹ Adam, Baki, "Tevrat" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2012, XLI, s. 40 -45.

²⁴² Yeni Ahit’in tamamı bu kabilden kitaplardır.

²⁴³ Aydın, Mehmet, “Hıristiyanlık (Kutsal Metinler ve Dinî Literatür)”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1998, XVII, s. 340-345.

sözkonu iken, *Kitâb-ı Mukaddes*'te önce kitap adı, sonra bab numarası ve son olarak bab içinde âyet numarası şeklinde bir tertip sözkonusudur.²⁴⁴ Örneğin; Tesniye, 18/18 âyeti arandığında; *Kitâb-ı Mukaddes*'in içinde “Tesniye” kitabı bulunur, onun içinde onsekizinci bölüm (bab) bulunur, bölümün içinde onsekizinci âyete gidilir.

Kitâb-ı Mukaddes'in içerdiği kitapların sayısı mezhepten mezhebe farklılık göstermektedir. Hıristiyanların büyük çoğunluğunu teşkil eden Katoliklerin, *Kitâb-ı Mukaddes*'i yetmiş üç kitap içerirken Protestanlarınki altmış altı kitaptan müteşekkildir. En uzun düzen ise seksen bir kitap ile Etiyopya Ortodoks Tewahedo Kilisesinin *Kitâb-ı Mukaddesi*'dir. Misyonerler bu farklılıkların birden fazla *Kitâb-ı Mukaddes*'in mevcudiyeti anlamına gelmediğini; Eski Ahit'de otuz dokuz, Yeni Ahit'de yirmi yedi kanonik²⁴⁵ kitap bulunduğunu; bunun tüm hıristiyanlar tarafından kabul edildiğini, bazı mezheplerce kabul edilen diğer kitapların deutro-kanonik²⁴⁶ olduğunu ve kitap sayısı konusunda ihtilafın sadece Eski Ahit (Tevrat) ile ilgili olduğunu ileri sürmektedirler. Ancak konu araştırıldığında bu yorumun genel görüşü yansıtmadığı açığa çıkmaktadır. Nitekim Etiyopya Ortodoks Tewahedo Kilisesi'nin Yeni Ahit kanonu otuz beş kitaptan oluşmaktadır.²⁴⁷

B. Orjinallği

Bir kitabın Allah'tan gönderildiğini kabul etmek için onun bir peygamberden nakledildiğine dair kesin kanıt bulunmalı ve tam olarak indirildiği gibi, hiçbir değişikliğe maruz kalmadan sağlam ve kesintisiz bir rivâyet zinciriyle bugüne ulaşmış olması gerekmektedir. Bu bağlamda halkın bir kesiminden ortaya atılmış ve kanıtlanmamış iddialar delil olarak kabul edilemez. Hem Katolikler hem de Protestanlar, *Kitâb-ı Mukaddes*'teki kitapların bir kısmının orjinallği hususunda ihtilaf içindedirler. Bunun dışında, hıristiyanların kabul etmediği ve günümüz nüshalarında yer almayan birçok kitap vardır. Keyrânevî'ye göre İncil'in (Yeni Ahit), günümüz nüshalarında yer almayan kitaplarının sayısı yetmişden fazladır. Bu kitaplar, Hz. Meryem'e, havârilere veya öğrencilerine nisbet edilmektedir.²⁴⁸

Kitâb-ı Mukaddes'in ihtilafı kitap ve âyetlerini konu edinen hacimli eserler mevcuttur. Ayrıca hıristiyanlar, ittifakla kabul ettikleri kitaplar için rivâyet senetleri ortaya koyamamaktadırlar. Mevcut isnadlar ise zan ve tahminden öteye geçememektedir.²⁴⁹ Zan

²⁴⁴ Her ana bölüm “kitap”, alt bölümler ise “bab” veya “bölüm” olarak tabir edilir.

²⁴⁵ İlahî vahiy ürünü sayılan sahih kaynak. Zıddı “apokrif”tir.

²⁴⁶ Sıhhati, kaynağının doğruluğu şüpheli dinî metin.

²⁴⁷ Mikre-Sellassie, G. Ammanuel. «The Bible and its Canon in the Ethiopian Orthodox Church.» *The Bible Translator* New York (1993) sy. XLIV s. 111-123.

<http://www.ubs-translations.org/tbt/1993/01/TBT199301.html> 20 8 2018

²⁴⁸ El-Hindî, *Izharu 'l-Haq: Part 1 The Books of the Bible*, s. 14, 15.

²⁴⁹ Phillips, John Bertram, *The Gospels: Translated into Modern English*, The Macmillan Company, New York 1953, s. 1.

ise hiçbir şeyi kanıtlamamaktadır.²⁵⁰ Durum bu iken, bir grup insan veya akademisyen tarafından somut delil olmadan bir peygambere atfedilen bir kitabı onaylamanın mantıksızlığı açığa çıkmaktadır. Hıristiyanlara göre bu kitapların güvenilir bir rivâyet senedine sahip bulunmaması, Hıristiyanlığın ilk üç asırda karşılaştığı sosyal sıkıntılardır.²⁵¹

Hıristiyanların, tarihte yahudilerle ittifak etmedikleri halde, *Kitâb-ı Mukaddes*'teki Eski Ahit bölümünün yahudi kutsal metinleri ile uyum içinde olmasını, tahrife karşı kanıt olarak kullanması yersizdir. Çünkü hıristiyanlar tarih sahnesine çıktıklarında, Tevrat'ta tahrif mevcuttu. Elimizdeki Tevrat, Hz. Musa'dan yüzyıllar sonra, m.ö. 545 yılında, Ezra tarafından kaleme alınmıştır.²⁵² Tahrifin başlangıcı ise Hz. Musa zamanına dayanmaktadır.²⁵³ Şöyle ki; yahudiler Tevrat'ta kelimelerin yerini ve cümle yapısını değiştirmek suretiyle anlamları istekleri doğrultusunda değiştirmişlerdir.²⁵⁴ Dolayısıyla tahrif hem metin hem de mâna (yorum) yönünden gerçekleşmiştir.²⁵⁵ *Kur'ân-ı Kerîm* ifadeleri²⁵⁶ ve tarihi bulgular Tevrat'ın tahrif edildiği hususunda şüpheye yer bırakmamaktadır.²⁵⁷ Günümüz İncillerinin Allah'a isnad edilmesi ise başlı başına bir komedidir. Nitekim bunların peygamberden nakledildiğine dair rivâyet senedi olmadığı gibi, insanlar tarafından yazıldığı hususunda müslümanlar,²⁵⁸ yahudiler ve hıristiyanlar hemfikirdirler. Bununla birlikte, İnciller'de Hz. İsa'nın öğretisinden esinlenen sözlü geleneğe ve terimlere sadık kalınmamış; ilk dönem yazarların metinleri olduğu gibi alınmamış ve tercümelerde mana (yorum) yönünden tahrifat yapılmıştır. *Kur'ân-ı Kerîm*'de, tahrif ile ilgili âyetler incelendiğinde özellikle Tevrat'taki (Eski Ahit) tahrifatın yorumla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda metin ile ilgili tahrifatın yorumdaki tahrifatı takip ettiği ve nisbeten sınırlı kaldığı söylenebilir. Nitekim *Kitâb-ı Mukaddes*'teki bazı cümleler İlahî maksadı açığa çıkarmakta, yahudi ve hıristiyan tezlerine karşı delil olarak kullanılabilir.

²⁵⁰ Yûnus, 10/36.

²⁵¹ El-Hindî, *Izharu'l-Haq: Part 1 The Books of the Bible*, s. 15.

²⁵² el-Cüveynî, İmamü'l-Harameyn, *Şifâü'l-Ğalil*, Maktabat Ezheriyye, Kahire 1978, s. 31.

²⁵³ el-Makdisî, Mutahhir bin Tahir, *Kitabü'l-Bed'i ve't-Tarih*, Maktabat es-Sekafet ed-Diniyyeh, Kahire, (ts.) c. I, s. 153.

²⁵⁴ Bîrûnî, Muhammed bin Ahmed. *el-Asaru'l-Bakiye mine'l Kuruni'l-Haliye*, Maktabat es-Sekafet ed-Diniyye, Kahire: (ts.), s. 23

²⁵⁵ Şehristani, Muhammed bin Abdulkarim. *el-Milel ve'n-Nihal*. Düz. Ahmed Fehmi Muhammed, Daru'l-Kütüb el-İlmiyye, Beyrut 1992. c. II, s. 234.

²⁵⁶ *Yahudiyim diyenlerden öyleleri var ki; (kelimeleri yerlerinden kaydırıp) tahrif ederek, onları anlamlarından uzaklaştırırlar...* (en-Nisâ, 4/46).

²⁵⁷ Adam, Baki, "Tevrat", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2012, c. XLI, s. 40-45

²⁵⁸ *Elleriyle (bir) Kitap yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında satmak için «Bu Allah katındandır» diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay haline onların! Ve kazandıklarından ötürü vay haline onların!* (el-Bakara, 2/79).

Kitâb-ı Mukaddes'in orjinalliği konusu açıldığında hıristiyan misyonerler zaman zaman agresif tepkiler verebilmektedirler. Hâlbuki onlar da bir şekilde tahrifatın gerçekleştiğini kabul etmektedirler. Bununla birlikte ellerindeki kitabın Allah kelâmı olduğunu iddia etmekte ve onunla amel etmeye davet etmektedirler. Ayrıca kitap sayısında bir konsensüs de sağlanamadığından, değişik mezheplerin *Kitab-ı Mukaddes* nüshaları hacim ve içerik yönünden farklılık göstermektedir. Nitekim Protestan *Kitab-ı Mukaddes*'inde altmış altı kitap varken Katoliklerinkinde yetmiş üç kitap bulunmakta, bazı mezheplerde²⁵⁹ bu sayı seksen bire kadar çıkmaktadır.²⁶⁰ Günümüzde yüzlerce versiyonu bulunan *Kitab-ı Mukaddes*'in bazı versiyonlarında bulunan bir kitap veya bir pasaj diğerlerinde olmayabilmektedir.²⁶¹ Ayrıca farklılıkların tercüme ve kelime farklılıklarından kaynaklandığı iddiası da her zaman gerçeği yansıtmamaktadır.²⁶²

Elimizdeki İncillerin Allah kelâmı olup olmadığı konusunda hıristiyan âleminde ortak bir görüş olmamakla birlikte, muteber bazı Evanjelik²⁶³ akademisyenler İncilin beşerî olduğunu açıkça söyleyebilmektedir. Şöyle ki; Moody Kitâb-ı Mukaddes Enstitüsü akademisyenlerinden William Graham Scroggie (1877-1958), aynı zamanda kitabının adı olan *Kitâb-ı Mukaddes Tanrı Sözü müdür?* sorusunu “Beşerîdir, fakat yine de İlahîdir” başlığı altında şu şekilde cevaplandırmaktadır;

Her ne kadar bazıları mesnetsiz bir bağınazlığın sonucu olarak inkâr etse de evet, *Kitâb-ı Mukaddes* beşerîdir. Bu kitaplar²⁶⁴ insanların zihinlerinden süzölmüş, insanların lisanında vücut bulmuş, insanların eliyle yazıya dökölmüş ve üsluplarında insan karakterisitigi taşımaktadırlar.²⁶⁵

Kudüs Anglikan Kilisesi'nden Piskopos Kenneth Cragg (1913-2012), tahrifatı şu sözleriyle itiraf etmektedir:

Yeni Ahit ise öyle değil²⁶⁶.. İşin içinde özetleme ve editleme (baskıya hazır hale getirmek için gereken düzeltmeler) var; işin içinde tercih, kopyalama ve tanık var, İnciller, müelliflerin

²⁵⁹ Etyopya Ortodox Kilisesine göre İncildeki kitap sayısı 81'dir.

<http://www.islamic-awareness.org/Bible/Text/Canon/ethiopian.html>

²⁶⁰ Cowley, Roger W. “The Biblical Canon Of The Ethiopian Orthodox Church Today” *Ostkirchliche Studien*, 1974, XXIII, s. 318-323. <http://www.islamic-awareness.org/Bible/Text/Canon/ethiopian.html>

²⁶¹ Örn. Ecclesiasticus Katolik İncillerde olduğu halde Protestan İncillerinde yer almamaktadır. KJV bazı eski sürümlerinde kanonik (vahiy kaynaklı) olmayan ancak tarihi değeri olan yazılar (apocryphal) olarak eklemiştir, ancak sonraki baskılarda metinden kaldırmıştır.

²⁶² El-Hindî, *İzhar-ül Hakk* (Trc. Ö. Fehmi, N. Efendi), Sönmez Neşriyat, İstanbul 2005, s. 52-56.

²⁶³ “Evanjelist” aktif misyonerlik faaliyetinde bulunan hıristiyanlara verilen addır. (Tınaz, Nuri, “Yehova Şahitleri” *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2013, c. XLIII, s. 394).

²⁶⁴ *Kitâb-ı Mukaddes* tek bir kitap değil, değişik zamanlarda, farklı yazarların kaleme aldığı muhtelif kitapların derlemesidir.

²⁶⁵ Scroggie, William Graham, *Is the Bible the Word of God?*, The Sunday School Times, Philadelphia 1922, s. 15.

²⁶⁶ Kur'ân gibi değil.

arkasında gizli bulunan kilise zihniyetinin ürünleridir. Bunlar, tecrübeyi ve tarihi temsil etmektedirler.²⁶⁷

Birçok hıristiyan bilgin İncil'in orjinalliğini isbatlamaya çalışırken bir şekilde bu kitabın insan ürünü olduğunu açık bir şekilde ifade ettiği halde; bazı fanatik hıristiyanlar bu kitabın ilâhî olduğuna dair tartışmaya girmekten çekinmemektedirler. Deedat'a göre, bir hıristiyan tarafından misyonerlik faaliyetine maruz kalan müslümanın yapabileceği en iyi savunma, misyonerin iddialarının aksini isbat eden İncil âyetlerini örnek göstermek ve bu yoldan tartışmak olacaktır. Ancak bu şekilde tartışmaya son noktayı koyabileceğini düşünenler yanılmaktadır. Böyle bir durumda misyoner, muhatabının İncil'den getirdiği delilleri çürütemezse, genelde hileli bir soruya başvurmaktadır; "*Kitâb-ı Mukaddes*'in Allah kelâmı olduğunu kabul ediyor musun?"

Deedat'a göre soruyu soranın maksadı bilgi almak değildir ve muhtemelen soru meydan okuma tarzında gelmiştir. Sıradan görünse de, bu soru çift tarafı keskin bıçak gibidir. Bu soruya olumlu veya olumsuz cevap veren kişi tartışmayı kaybedecektir. Nitekim profesyonel bir misyoner düşünmeye fırsat vermeden bastırır, "evet" veya "hayır" cevabını almaya çalışır. Deedata göre; delili zayıf olanların sıkboğaz ederek köşeye sıkıştırma tekniği eski çağlardan beri değişmemiştir. Bu soruya "evet" cevabı veren kişi İncil'deki teslîs inancı dâhil her şeyi kabul etmiş olur ki bu bir bühtandır; "hayır" cevabı veren kişi ise delil getirdiği kitaba inanmamakla kendini inkâr etmiş olur ve misyoner bu durumu aleyhine kullanmaktan geri durmaz.

Deedat'a göre bu soruya maruz kalan kişi kanaatini ayrıntılarıyla açıklamalıdır. Nitekim *Kitâb-ı Mukaddes*'in içeriğinde, herkesin fark edebileceği şekilde, Allah sözü, peygamber sözleri ve tarihçilerin sözleri vardır. Hıristiyanlar bu üç türden kaynağı, İslâmî literatürdeki gibi, farklı kolleksiyonlar (Kuran, Hadis, Siyer, Tefsir vb.) halinde bir araya getirmemiştir. *Ben, Ben Rabbim ve benden başka kurtarıcı yoktur*²⁶⁸ âyetinde hitabın Allah'tan geldiğine şüphe yoktur. *İsâ cevap verdi: Tüm emirlerin ilki, 'Dinle ey İsrail; Rabbimiz olan Tanrı tek Rabdir*²⁶⁹ âyetinde konuşanın Hz. İsâ olduğunu herkes anlayabilir. *(Hz. İsâ) uzakta yapraklı bir incir ağacı görüp belki onda bir şey bulurum diye geldi; yanına varınca da yapraklardan başka bir şey bulmadı...*²⁷⁰ bu sözlerin de üçüncü şahıs tarafından söylendiği aşikârdır. Bunlara "tarihçilerin sözleri" denir ki İncil, bu üçüncü türden sözlerle doludur. Bir müslüman bu üç tür metnin aynı kuvvette metinler olmadığını çok iyi bilmekte iken; karşısındaki misyoner bu ayırımı yapmadan hedefine en uygun şekilde bu metinleri yorumlayabilmektedir.²⁷¹

İbn Hazm (ö. 456/1064) ve İbn Teymiyye (ö. 728/1323) gibi müslüman âlimler, bahsi geçen meseleler ile ilgili *Kitâb-ı Mukaddes* üzerine geniş hacimli çalışmalar yapmışlardır.

²⁶⁷ Cragg, Kenneth, *The Call of the Minaret*, Oneworld, Oxford 1956, s. 249.

²⁶⁸ Yeşaya, 43/11.

²⁶⁹ Markos, 12/29.

²⁷⁰ Markos, 11/13.

²⁷¹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 4-6.

Kurtubalı İbn Hazm, bu konuda beş ciltlik *Kitab al-Fisâl fi'l-Milel wa'l-Ahwâ wa'l-Nihâl* adında muazzam bir eser kaleme almıştır. Bu eser ona Batıda “Father of Comparative Religion” ünvanını kazandırmıştır.²⁷²

C. Nüshalarda Farklılıklar

Hiz. İisâ'nın İncil'i tebliğ ettiği bilinmekle birlikte günümüzde birçok yazara nisbet edilen İnciller dışında bizzat Hiz. İisâ'ya nisbet edilen bir İncil'e rastlanmamaktadır. Ayrıca Hiz. İisâ'nın İncil'i yazdığına veya yazdırıldığına dair elde herhangi bir vesika da bulunmamaktadır. Şu hâlde “*Kitâb-ı Mukaddes*'in Allah kelâmı olduğunu kabul ediyor musunuz?” sorusuna muhatabı zorda bırakabilecek şöyle bir soru ile cevap verilebilir; “Hangi *Kitâb-ı Mukaddes*?” cılız bir ses tonu ile inkâr yoluna gitse de tek bir *Kitâb-ı Mukaddes* olmadığını hristiyanlar gayet iyi bilmektedir. Deedat'a göre, şayet bir kimse elinde diğer İncillere nisbetle daha küçük hacimli olan Roma Katolik *Douay-Rheims* (DR) nüshasını göstererek “sen bu kitabı mı Tanrı sözü kabul ediyorsun?” derse hristiyan misyoner şaşırarak “bu hangi *Kitâb-ı Mukaddes*?” diye karşılık verecektir. Douay versiyonu hacim olarak piyasadaki diğer İnciller'den farklıdır. Çünkü Catholic Truth Society bu versiyonda metinlerin özlü ve kısa olmasına özen göstermiştir.²⁷³

Roma Katolik *Kitâb-ı Mukaddes*'i Douay-Rheims (DR), elimizdeki İncillerin en eskisidir. Bu kitap 1582'de Aziz Jerome'un Latin Vulgata'sı kaynak alınarak Fransa Rheims'de yayımlanmış ve 1609 yılında Douay'da çoğaltılmıştır. En eski olmasına rağmen bu kitap Protestanlar ve kültü hristiyanlar tarafından şüpheli kaynak (Apokrifal) olarak tanımlanmış ve Protestan *Kitâb-ı Mukaddes*'inde bulunmayan yedi kitaptan dolayı kabul edilmemiştir.

Kitaplarındaki uyarıya²⁷⁴ aldırmayan hristiyanlar, *Kitâb-ı Mukaddes*'e büyük miktarlarda ekleme ve çıkarma yapmaktan çekinmemişlerdir. Protestanlar yedi kitabı, *Kitâb-ı Mukaddes*'ten tamamen çıkarıp atmışlardır. Ya da, Protestan bakış açısından konuşmak gerekirse; Katolikler bu yedi kitabı *Kitâb-ı Mukaddes*'e eklemişlerdir. Bunlar; Yodis'in Kitabı (Judith), Tobyas'ın Kitabı (Tobit), Süleyman'ın Özdeyişleri (The Book of Wisdom), Sirak veya Vaiz (Sirach, also called Ecclesiasticus), Baruk'un Kitabı, (Baruch), I. Makabeler (I. Maccabees), II. Makabeler (II. Maccabees)

Ayrıca Ester (Esther) kitabından 7 bab, Danyal (Daniel) kitabından iki bab ve bir dua, Katoliklerin *Kitâb-ı Mukaddes*'inde olduğu halde Protestanların kitabında yer almamaktadır. Katolikler, Protestanları Allah'ın kitabından bazı bölümleri atmakla itham ettikleri halde; az gelişmiş ülkelerde konuşulan 1500 kadar dile çevrilmiş *Authorized Version / Resmi Nüsha* (AV) ve *King James Version* (KJV) olarak anılan Protestan

²⁷² Vahed, *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*, s. 35.

²⁷³ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 7, 8.

²⁷⁴ *Bu kitabın peygamberlik sözlerini her işitene ben şahadet ediyorum: Eğer bir adam bunlara bir şey katarsa, Allah bu kitapta yazılmış olan belâları ona katacaktır; ve eğer bir adam bu peygamberlik kitabının sözlerinden çıkarırsa, Allah bu kitapta yazılmış olan hayat ağacından ve mukaddes şehirden onun payını çıkaracaktır.* (Vahiy, 22/18-19)

nüshalarını misyonerlik faaliyetlerinde kullanmaktadırlar. Katolik veya Protestan, birçok hıristiyan hâl-i hazırda bu iki versiyonu kullanmaktadır. AV versiyonu KJV'den revize edilmiştir. Bu nüsha 1611'de yayımlandıktan sonra 1881'de gözden geçirilmiştir. 1952'de tekrar gözden geçirilen kitap, *Revised Standard Version / Gözden Geçirilmiş Standart Nüsha* (RSV) adıyla piyasaya sürülmüştür. 1971'de yeniden incelenen bu nüsha 1989'daki revizyonda *New Revised Standard Version / Yeni Gözden Geçirilmiş Standart Nüsha* (NRSV) adını almış, 2001'de tekrar revize edilerek *English Standard Version / İngilizce Standart Nüsha* (ESV) adını almıştır. 1901'de basılan *American Standard Version / Amerikan Standart Nüsha* (ASV) ise Kral James nüshasının (KJV) farklı bir revizyonudur.

1952 tarihli RSV'nin (Gözden Geçirilmiş Standart Nüsha) önsözünde, KJV'nin (King James Nüshası) en çok dayandığı nüshanın, İncilin anlamını kasten saptırmak ve gerçeğe aykırı tercüme etmek suçlamasıyla 1536'da yakılarak idam edilen William Tyndale'in (1494-1536) tercümesi olduğu bilgisi verilmiştir. Bu önsözde ayrıca KJV'nin "kabul edilemez hatalar barındırması" ve XIX. yüzyılın ortalarında bu nüshanın dayandığı yazmalardan daha eski yazmaların ortaya çıkmasıyla yeni bir revizyona ihtiyaç duyulduğundan; 1870'te İngiltere kilisesinin başlattığı revizyon çalışmalarının 1881-1885'te yayımlandığı belirtilmektedir.

Bu vahim hatalardan bahsedenler, en muteber, "en yüksek ehliyeteye haiz" hıristiyan din âlimleridir. Peki 1850'lerde ortaya çıkan bu vahim hatalar ve revizyon ihtiyacı 1881'de yayınlanan yeni çalışmayla sona ermişmidir? Deedat'ın bu soruya cevabı; "hayır"dır. Yehova şahitlerinin çıkardığı "Awake" dergisinin Eylül 1957 baskısında, çağdaş araştırmacılara dayandırılarak, *Kitâb-ı Mukaddes*'te 50,000 civarı hatanın bulunduğu ifade edilmektedir.²⁷⁵ Bu hataların İnciller arasında en tutarlı nüsha olarak kabul edilen KJV'ye yöneltmesi işin garabetini ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu revizyon çalışmalarına rağmen 50,000 hatanın fark edildiği göz önüne alındığında, bu kitapta Allah bilir daha ne kadar hata vardır diye sorgulayan Deedat; "*Kitâb-ı Mukaddes* Allah'a isnad ediliyorsa bu hatalar kime aittir? Allah'a mı? Haşa!" sözleri ile muhataplarını düşünmeye sevk etmektedir.²⁷⁶ *Vay, kitabı elleriyle yazıp da sonra az bir paha ile satabilmek için; bu, Allah katındandır, diyenlere! Ellerin yazdıklarından dolayı vay onlara! Vay onlara. O kazanmış oldukları yüzünden.*²⁷⁷

Düzeltilmiş Standart Nüsha'nın (RSV) tesbit ettiği hatalardan birkaç tanesini şöyle örneklendirmek mümkündür;

1. *Bunun için Rabbin kendisi size bir alâmet verecek; işte, bakire gebe kalacak ve bir oğul doğuracak ve onun adını İmmanuel koyacak.*²⁷⁸

²⁷⁵ "50,000 Errors in the Bible", *Awake Magazin*, Brooklyn New York, 8 Eylül 1957, XXXVIII, No.17, s. 25.

²⁷⁶ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, 12, 13.

²⁷⁷ Bakara, 2/79.

²⁷⁸ Yeşaya, 7/14. ^{AV}

Âyetteki “bakire” kelimesi yerine RSV “bir genç kadın” ifadesini tercih etmiştir. Çünkü İbranice kaynakta “bakire” ibaresi geçmemektedir.²⁷⁹

2. *Zira Allah dünyayı öyle sevdi ki edindiği biricik oğlunu verdi; ta ki ona iman eden her adam helâk olmasın ancak ebedî hayatı olsun.*²⁸⁰

Kilisenin vaazına ve progandasına nüve teşkil eden ve teslîs inancının temelini oluşturan “edindiği biricik oğlu” ibaresindeki “edindiği” kelimesi RSV editörleri tarafından *Kitâb-ı Mukaddes*’ten çıkarılmıştır. Bu konu aşağıda Deedat’ın anlatımıyla verilmiştir;

Edinildi, Yarattılmadı: “İsa, Tanrı’nın edindiği biricik oğludur; edindiği, yarattığı değil!” ifadesi, geleneksel hıristiyan kateşizminin (ilmihal) tamamlayıcısıdır ve *Kitâb-ı Mukaddes*’ten şu cümleye dayanmaktadır: *Zira Allah dünyayı öyle sevdi ki edindiği biricik oğlunu verdi; ta ki ona iman eden her adam helâk olmasın ancak ebedî hayatı olsun.*²⁸¹ Cübbesinin hakkını veren hiçbir papaz, hıristiyan olması muhtemel birine vaaz ederken, “babanın edindiği biricik oğlu” ifadesini alıntılamağdan geri durmaz. Fakat bu uydurma “edindiği” kelimesi, musahhihler tarafından, damdan düşer gibi, kimseye çaktırlmadan, herhangi bir mazeret gösterilmeksizin *Kitâb-ı Mukaddes*’ten çıkarılmıştır. Onlar kilise fareleri kadar sessizdirler ve gözün takip etmekte âciz kaldığı işlerine okuyucunun dikkatini çekmezler. Allah’a hakareten başka anlamı olmayan bu “edindiği” kelimesi, “*Kitâb-ı Mukaddes*’ten çıkarılan ibarelerden yalnızca bir tanesidir. Allah (cc), *Kitâb-ı Mukaddes* bilginlerinin bu sahtekârlığı açığa çıkarmalarını 2000 yıl beklememiş ve bunu en güçlü ifadelerle mahkûm etmiştir; *Rahmân çocuk edindi’ dediler. Hakikaten siz, pek çirkin bir şey ortaya attınız. Rahmân’a çocuk isnadında bulunmaları yüzünden, neredeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak, dağlar yıkılıp göçecektir! Hâlbuki çocuk edinmek Rahmân’ın şânına yakışmaz.*²⁸² İslâm dünyası, bu çalışmada “İş birliği yapan elli hıristiyan mezhebin” beyin takımını ve “en yüksek ilmî ehliyete sahip otuziki din bilginini”, *Kitâb-ı Mukaddes*’i Kur’ânî hakikate yakınlaştırmalarından dolayı kutlamalıdır. *O (Allah) doğurmamış ve doğmamıştır.*^{283 - 284}

3. *Çünkü gökte şehadet edenler üçtür: Baba, Kelime ve Kutsal Ruh ve bu üçü birdir.*²⁸⁵

Teslîs inancını en net biçimde ifade eden, teslîs doktrinine kaynak gösterilen cümle bu âyettedir. Deedat’ın deyimiyle “Hıristiyanlığın mihenk taşı” mesabesindeki bu ibare eski yazmalarda olmadığından “haklı gerekçelerle” RSV nüshasından “sessizce” çıkarılmıştır. Ancak bir önceki nüshaya dayanan yüzlerce dilde tercüme, dünyanın her tarafında dolaşmakta ve bu hurafe, “din tacirleri tarafından” misyonerlik propagandalarında kullanılmaktadır. Deedat bu propagandanın kurbanlarına, “Bu insanlar hesap gününe kadar gerçeği bilemeyeceklerdir.” sözleriyle hayıflanmakta ve bu yalanı metinden çıkarma dürüstlüğünü gösteren *Kitâb-ı Mukaddes* araştırmacılarını kutlamaktadır.²⁸⁶

²⁷⁹ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 14, 15.

²⁸⁰ Yuhanna, 3/16. ^{KM}

²⁸¹ Yuhanna, 3/16. ^{AV}

²⁸² Meryem, 19/88-92.

²⁸³ el-İhlâs, 112/3.

²⁸⁴ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 15, 16.

²⁸⁵ I. Yuhanna, 5/ 7. ^{AV}

²⁸⁶ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 16, 17.

4A. *İmdi Rab İsa onlarla konuştuktan sonra göğe alındı ve Allah'ın sağında oturdu.*²⁸⁷

4B. *Ve vâki oldu ki onları takdis ederken kendilerinden ayrıldı ve göğe kaldırıldı.*²⁸⁸

1952'de RSV yayınlanmadan evvel tüm *Kitâb-ı Mukaddes*'lerde bulunan ve dört İncil'in sadece iki yerinde geçen "Hz. İsa'nın kaldırılıp cennete alınması" bu versiyonda kaldırılmıştır. 1952 tarihli bir RSV baskısında ilginç bir şekilde Markos İncili'nin onaltıncı bölümünde, dokuzuncu âyetten yirminci âyete kadar olan kısım metinden kaldırılıp sadece dipnotta verildiği görülmektedir. Bilindiği üzere 1950 öncesi *Kitâb-ı Mukaddes* versiyonları Hz. İsa'dan sonra V. veya VI. asırdaki yazmaları esas almıştır. *Kitâb-ı Mukaddes* araştırmalarının gelişmesi neticesinde 1952 tarihli RSV'nin musahhihleri, Hz. İsa'dan sonraki III. ve IV. yüzyıllara ait yazmalara ulaşabilmişlerdir ki bunlar en eski yazmalar olarak kabul edilir, ancak bu yazmalarda göğe kaldırılma ile ilgili herhangi bir ibare bulamamışlardır. Deedat'a göre dört İncil yazarının ittifakla Hz. İsa'nın eşeğe binme hikâyesini işledikleri halde²⁸⁹ "Hz. İsa'nın göğe yükselişi hakkında tek kelime yazmamaları, bu yazarların ilâhî ilham aldıkları iddiasıyla bağdaşmamaktadır. Bilimselliğin dogmaya yenik düşmesi ve bu âyetlerin tekrar İncil nüshalarına alınmasını Ahmed Deedat, özgün anlatımıyla şöyle ifade etmektedir;

O Kadar Uzun Boylu Değil! Ateşli İncilciler ve *Kitâb-ı Mukaddes* çığırtkanlarının jetonlarının düşmesi fazla zaman almadı. Vaazlarının temelini oluşturan "Hz. İsa'nın Göğe Yükselişi"nin *Kitâb-ı Mukaddes* araştırmalarına kurban gittiğini anlayana kadar; RSV'nin yayıncıları çoktan 15 milyon dolar net kâr elde etmişlerdi. Propagandacılar büyük bir yaygara koparıp elli mezhebin teşkil ettiği iki dinî heyetin de desteğini alarak, atılan bölümlerin Tanrı'nın "ilham edilmiş" kelâmına yeniden ilave edilmesi konusunda yayıncıyı zorladılar. 1952'den sonraki RSV baskılarında, çıkarılan bölüm "metne yeniden eklenmiştir." Bu çok eski bir oyundur. Yahudi ve hıristiyanlar "Semavî Kitaplarını", bir kaç bin yıldan beri sürekli olarak kurgulayıp duruyorlar. Şimdikilerle eski kalpazanların arasındaki fark, eski kalpazanların "önsöz" yazma ve "dipnot" düşme sanatını bilmemeleriydi; yoksa bizim modern kahramanlarımızın tahrifatlarını ve sahte paraları altın diye yutturmak için kendi lafazan mazeretlerini sıralamaları gibi onlar da bu marifetleri sıralarlardı!²⁹⁰

Bu âyetlerin tekrar metne eklenmesi ile ilgili açıklama önsöze şu şekilde yansımıştır: "Heyet'e, şahıslar ve iki mezhepsel komite tarafından birçok değişiklik teklifi sunulmuştur. Bütün bu teklifler heyet tarafından büyük bir titizlikle değerlendirilmiş." Neticesinde

²⁸⁷ Markos, 16/19.

²⁸⁸ Luka, 24 51.

²⁸⁹ ... ve onu onun (eşegin) üzerine oturtular. (Matta, 21/7).

...ve O da onun (eşegin) üzerine oturdu. (Markos, 11/7).

... İsa'yı onun (eşegin) üzerine koydular. (Luka, 19/35).

... ve İsa (eşegin) üzerine oturdu. (Yuhanna, 12/14).

²⁹⁰ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 19-21.

“çıkarılmış iki bölüm, Markos’un son âyetleri (16/9-20) ... ve Luka 24/51, metne yeniden eklenmiştir.”²⁹¹

D. Allah Kelimesinin Kaldırılması

Cyrus Ingerson Scofield (1843-1921) 8 ilâhiyatçı ile birlikte kaleme aldığı *Scofield Reference Bible* isimli *Kitâb-ı Mukaddes* nüshasında Yüce Yaraticının adını İbranice kaynaklarda verildiği üzere “Alah” olarak yazmayı uygun görmüştür. Ne var ki Ahmed Deedat’ın halka açık toplantılarda bunu dile getirmesini müteakip; yeni baskılarda bu kelime metinden çıkarılmıştır.²⁹²

E. Uydurma Bölümler

Deedat *Kitâb-ı Mukaddes* bilginlerinin “suçüstü yakalanmış kadın” hikâyesi²⁹³ gibi “Şüpheli Thomas”²⁹⁴ babının da uydurma olduğunu belirtmelerine rağmen hıristiyanların “bağnazlıktan ötürü” bu bölümlerin *Kitâb-ı Mukaddes*’ten çıkarılmasını kabul etmediklerini belirterek, iki hikâyedeki iki noktaya kısaca dikkat çekmektedir. Ona göre Romalıların, Hz. İsa ile bir hesabı veya intikam alacak bir sebebi olmadığı halde onunla birlikte çarşıya gerilen ve Roma yönetimine isyan ile suçlanan iki mahkûmun deriden ipler ile çarşıya bağlanması; Hz. İsa’nın ise çivilenmesinin mantıklı bir açıklaması olmayacağından kendisinin de deriden iplerle bağlanmış olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak Yuhanna’ya göre bu olaydan sekiz gün sonra Hz. İsa yukarıdaki oda’ya girdiğinde Thomas’a hitaben; ...*Parmağını uzat ellerime bak; elini uzat böğrüme koy, ama inançsız olma, imanlı ol*²⁹⁵ demiştir. Hikâyenin devamını Deedat şöyle anlatmaktadır;

Thomas, yanılanın kendisi olduğunu farketmiştir. Hz. İsa’nın canlı olduğunu ispatlayan her delili, büyük bir hata yaparak, kabul etmemiştir. Hain Yehuda hariç tüm havâripler, Hz. İsa’yı gördüklerine, ona dokunduklarına, onunla beraber yemek yediklerine şahitlik etmişlerdir, fakat Thomas buna inanmamıştır! Neye inanmamıştır? Hz. İsa’nın hayaletinin değil, yaşayan, damarlarında kan dolaşan Hz. İsa’nın etrafta gezindiğine... Şimdi ise Hz. İsa’nın maddî bedeninin varlığını ispatlayan fizikî gerçekliğiyle karşı karşıya kaldığından dolayı ‘*Rabbim*²⁹⁶ ve *Tanrım!*’²⁹⁷ diye haykırırvermiştir.²⁹⁸

²⁹¹ National Councils of The Churches of Christ, *The Holy Bible: Revised Standard Version*, Collins, New York 1973. <https://archive.org/stream/holybiblerevised00newy#page/n9/search/PROPOSALS>.

²⁹² Bkz. Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 22.

²⁹³ Yuhanna, 8/1-11

²⁹⁴ Yuhanna, 20/25.

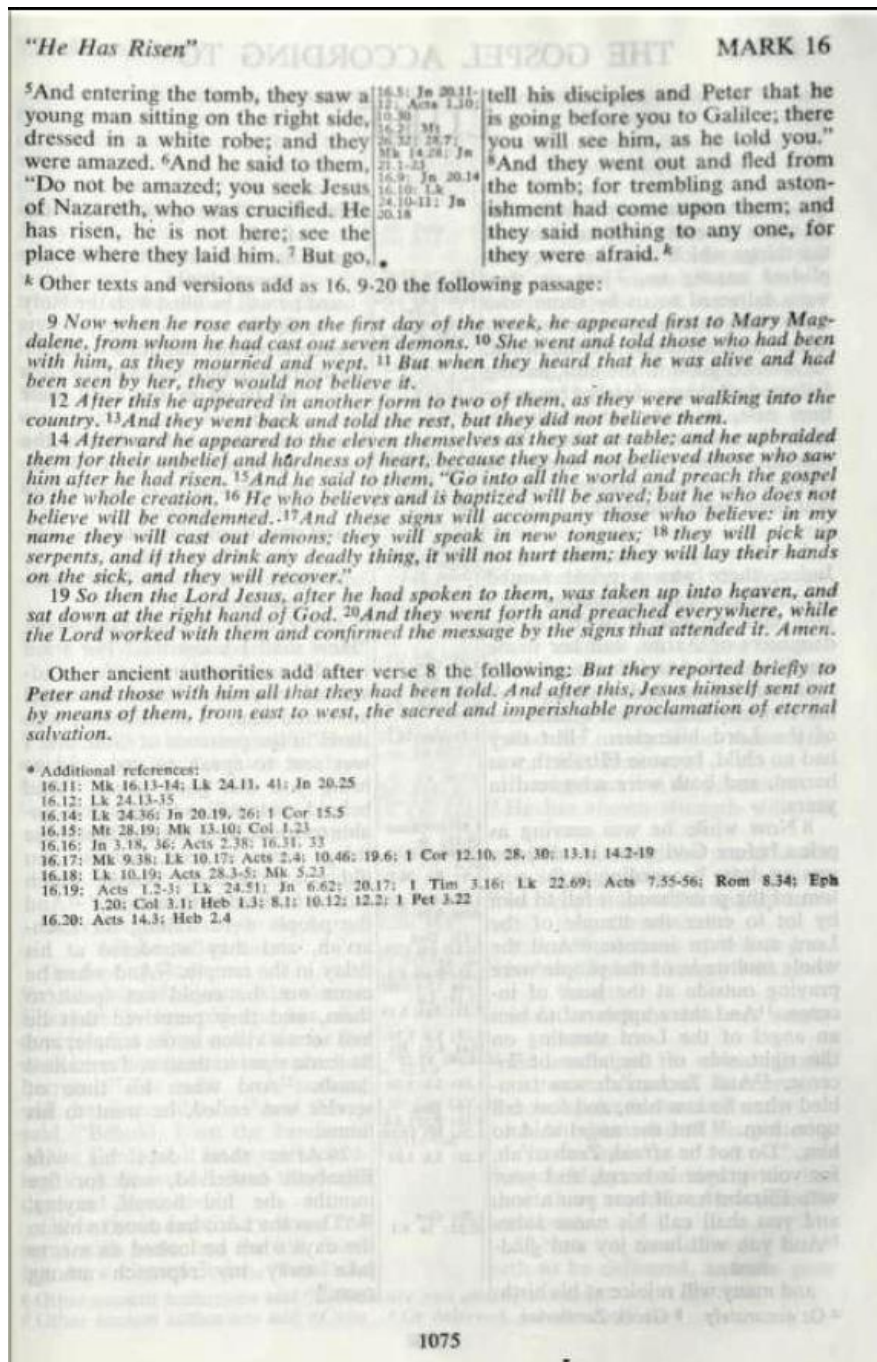
²⁹⁵ Yuhanna, 20/27.

²⁹⁶ Bu bir şaşkınlık vurgusudur. Türkçe’de “aman Tanrım”, “Allahım” veya İngilizce’de “Oh my God” dediğimizde muhababımızı Tanrı yerine koymadığımız gibi, bu ibareden de öyle bir anlam çıkmamaktadır. Ne var ki misyonerlere “İsa hiçbir zaman kendisine tapılmasını istemedi” dediği zaman bu İncil âyetini göstererek, Hz. İsa’nın böyle bir ifade karşısında tepkisiz kalmasını onay anlamında yorumlamaktadırlar.

²⁹⁷ Yuhanna, 20/28

²⁹⁸ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 76, 77.

Tomas neyin farkına vardı? Thomas tam o noktada Hz. İsa Mesih'in kendi Yehova'sı olduğunu mu farketti? O ve diğer havârilere, secdeye mi kapandılar? Asla! Onun sözleri kendine hayıflanmanın bir ifadesidir. Biz bu sözleri her gün telaffuz ederiz: "Allahım! Ne kadar da aptalım!" Sizi dinleyen kişiyi böylece Allah yerine mi koymuş oluyorsunuz?²⁹⁹

Resim 1

National Council of Churches of Christ, *The Holy Bible: Revised Standard Version*, Thomas Nelson & Sons, New York 1952, s. 1075.

²⁹⁹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 76, 77.

Üstteki resimde Markos, 16. babın 8. âyette bittiği görülmektedir. Eski yazmalarda bulunmayan Hz. İsa'nın göğe çıkarılması ile ilgili âyetler sadece dipnot olarak verilmiştir.³⁰⁰

Resim 2

National Council of Churches of Christ, *The Holy Bible: Revised Standard Version*, Thomas Nelson & Sons, New York:1952, s. 1123

³⁰⁰ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 17-19.

Üstteki resimde, RSV nüshasının 1952 yılındaki ilk baskısında Yuhanna, 8. Bölüm'ün 12. âyetten başladığı görülmektedir. Birinci âyetten onbirinci âyete kadar olan bölüm, elli mezhebin destek verdiği, en yüksek ehliyete hâiz otuz iki Hristiyan âlim tarafından uydurma oldukları gerekçesiyle *Kitâb-ı Mukaddes*'ten çıkarılmıştır. Bulunan en eski yazmalara dayanan bu iddialı çalışma kısa sürede milyonlarca sattıktan sonra kiliselerden gelen baskılara, ticarî kaygılarla boyun eğen telif sahibi Collins şirketi bu âyetleri sonraki baskılarda yeniden metne eklemiştir.³⁰¹

F. İtirafklar

Seventh Day Adventist Kilisesi'nin kurucularından Ellen Gould Harmon White (1827-1915), *Kitâb-ı Mukaddes*'in tahrifatını şu sözleriyle dile getirmektedir;

Bugün okumakta olduğumuz *Kitâb-ı Mukaddes*, işini çoğu kez harikulâde bir tutarlılıkla yapmış nasihlerin bir ürünüdür. Fakat nasihler yanılmaz değildir ve açıkça ortadadır ki Tanrı, onların tamamını asıl metni yazıya dökerlerken hatadan beri kılmayı uygun görmemiştir. İleriki sayfalarda ise; “Tanrı'nın *Kitâb-ı Mukaddes*'i özellikle koruduğunu gördüm” “Ama *Kitâb-ı Mukaddes*'in kopyalarının sayısı az iken, bilgili insanlar, onu daha anlaşılır kıldıklarını düşünerek, bazı durumlarda kelimelerini değiştirdiler. Gerçekte ise, geleceğin yönlendirdiği kendi görüşlerine dayandırmak suretiyle anlaşılır olan *Kitâb-ı Mukaddes*'i içinden çıkılmaz hale getirmiştir.³⁰²

Deedat'a göre bu hastalıklı bir düşüncedir. White Hanım ve takipçilerinin “Doğrusu İncil Allah'ın şaşmaz sözüdür” dedikten sonra “Evet, müdahale edilmiştir ama saftır” “O beşerîdir, ama yine de ilâhîdir” demekle saçmalamakta olduklarını, kelime ve kavramları anlamsızlaştırdıklarını ve “şairler gibi gerçeklerle oynama” hakkını kendilerinde görmekte olduklarını göstermektedir. ve *Onların kalplerinde hastalık vardır.*³⁰³ diyerek tepkisini dile getirmiştir.³⁰⁴

Bu hususta Yehova Şahitleri'nin de itirafları kayda değerdir; “İlham edilmiş orijinallerin elle çoğaltılması sırasında beşerî zayıflık unsuru devreye girdiğinden, bugüne ulaşmış olan orijinal dildeki binlerce kopyanın hiçbiri birbirine benzer değildir. Hatta birbirine tam olarak benzeyen iki kopya bile bulunmamaktadır.” Yehova Şahitleri'nin sonraki baskılarda İnciller'inden³⁰⁵ çıkardığı 27 sayfalık bu önsözde şu tesbitlere de yer verilmiştir; “LXX'in³⁰⁶ orijinal metninde yapılmış olduğu gibi, hristiyan Yunan kaynaklarının orijinal yazmalarında da müdahale ve değiştirmeler yapılmıştır.” Deedat'a göre “hiçbir tahrifat

³⁰¹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 16.

³⁰² White, Ellen Gould Harmon, *Bible Commentary*, Review and Herald Publishing Association, Washington, D.C. 1956, I., s. 14.

³⁰³ Bakara, 2/10.

³⁰⁴ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 23.

³⁰⁵ Yeni Dünya Çevirisi

³⁰⁶ LXX (70) Yehova Şahitleri'nin İncil'e verdikleri bir isimdir.

Kitâb-ı Mukaddes'in doğruluğunu farkedilir şekilde etkilemez" diyen bu hastalıklı zihniyetle uğraşmak cidden zordur.³⁰⁷

Dr. Graham Scroggie *Kitâb-ı Mukaddes Tanrı Sözü müdür?* kitabında, bu sorunun cevabı için bizi adil olmaya ve kitabı sabırla dinlemeden karar vermemeye davet etmektedir;

Bu konuyu (*Kitâb-ı Mukaddes*'in ilâhî kaynaklığı) incelerken çok adil olalım. Unutmayalım ki *Kitâb-ı Mukaddes*'in kendi hakkında söylediklerine kulak vermeliyiz. Bir mahkemede, doğruluğundan şüphe etmemiz için ciddi bir gerekçemiz yok ise, ya da yalancılığını ispat edemiyorsak, şahidin doğru söylediğini varsayalım. Tabii ki *Kitâb-ı Mukaddes*'e de bu fırsat tanınmalı ve onu sabırla dinlemeliyiz.³⁰⁸

*Kitâb-ı Mukaddes*in kendi ifadesi incelendiğinde, ilk beş kitapta³⁰⁹ 700'den fazla yerde üçüncü şahıstan hikâyeye edilen bir anlatımla karşılaşılmaktadır. Bu da hitabın Allah'tan olmadığı gibi Musa'dan da olmadığı ve yazılanların, duyularını yazan bir yazarın eseri olduğunu teyit etmektedir.³¹⁰

Aşağıdaki örneklere göz atalım.

Ve Rab ona söyledi, çekil, aşağı in...

... Ve Musa Rabbe dedi, halk gelemez...

... Ve Rab Musa'ya dedi, halkın önünde devam et...

... Ve Rab Musa'yı çağırdı...

*... Ve Rab Musa'ya dedi, git ve...*³¹¹

Deedat'ın bu tezine en sağlam delili ise Tesniye (Yasanın tekrarı) kitabında Musa'nın ölümünden sonra yazıldığına dair şüphe götürmeyen şu âyetlerdir;

*Böylece Rab 'bin sözü uyarınca Rab 'bin kulu Musa orada, Moav ülkesinde öldü. Rab onu Moav ülkesinde, Beytpeor karşıdaki vadide gömdü. Bugün de mezarının nerede olduğunu kimse bilmiyor. Musa öldüğünde yüz yirmi yaşındaydı. Ne gözleri zayıflamıştı, ne de gücü tükenmişti. İsraililer Moav ovalarında Musa için otuz gün yas tuttular. Sonra Musa için ağlama ve yas tutma günleri sona erdi. Nun oğlu Yeşu bilgelik ruhuyla doluydu. Çünkü Musa ellerini üzerine koymuştu. İsraililer onu dinliyor ve Rab 'bin Musa'ya verdiği buyruklar uyarınca davranıyorlardı. O günden bu yana İsrail'de Musa gibi Rab 'bin yüz yüze görüştüğü bir peygamber çıkmadı.*³¹²

³⁰⁷ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 24.

³⁰⁸ Scroggie, William Graham, *Is the Bible the Word of God?*, s. 29.

³⁰⁹ Tekvin, Çıkış, Levililer, Çölde Sayım, Tesniye (Yasanın Tekrarı).

³¹⁰ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 25

³¹¹ Deedat'ın bu tezini benzer tüm âyetlere uygulamak mümkün değildir. İlahi hitapta belağat ve bedii vardır. Bu tür yazınlarda hitap yönü değişiklik gösterebilmektedir. *Kur'ân-ı Kerîm*'de benzer ifadelere rastlansa da bu ifade şekli eski devirlerde yaşanan olaylar için kullanılmıştır. Musa'ya hitab eden kitapta ise böyle bir kullanım sıradışıdır.

³¹² Tesniye, 34/5-10.

Bu âyetlerin Musa'nın sözleri olmadığı gibi ondan nakledilen sözler de olmadığı aşikârdır. Tevrat Musa'ya indiğine göre bu sözlerin Tevrat'tan olmadığını da bilebiliriz. Netice olarak bu sözlerin vahiy kaynaklı olmadığını ortaya çıkmaktadır. Olsa olsa bunlar sözlü gelenekler yoluyla Musa'dan ve Tevrat'tan söylentileri nakleden bazı insanların sözleri olabilir. Çünkü bir yazarın kendi ölümünden sonra gelişen olayları anlatması söz konusu değildir.³¹³

G. Senetler

Öncelikle “Yeni Ahit” ve “Eski Ahit” isimlerinin otantik bir kaynağa dayanmadığını belirtmekte fayda vardır. Zira bu ayırım ve bölümlendirme sonradan gelen insanların isimlendirmeleridir. Deedat'a göre bugün dört binden fazla versiyonuna sahip olduğumuz İncillerden günümüze kadar gelen hiçbir nüshası sağlam bir senede sahip olmadığı gibi yazarının imzasını dahi taşımamaktadırlar. Bundan dolayı isimlerinin başlarında “a göre” faraziyesi bulunmaktadır.³¹⁴ Matta'ya isnad edilen ilk İncil'in metni, bu kitabın Matta'ya ait olmadığını isbatlar niteliktedir.³¹⁵ Örneğin; *Ve Hz. İsa oradan geçerken gümrük yerinde oturan ve Matta denilen bir adam görüp ona: Ardımca gel, dedi. O da kalkıp ardınca gitti.*³¹⁶ âyetinde olduğu gibi. Bu yazıları Matta'nın yazmadığını bilmek için çok zeki olmak gerekmemektedir. Matta İncil'ini modern İngilizceye çeviren John Bertram Phillips (1906-1982), Matta İncil'i hakkında; “Önceleri bu İncil, havâri Matta'ya alfedilmişse de son zamanlarda bu görüş hemen hemen tüm bilginler tarafından reddedilmektedir.”³¹⁷ sözleriyle görüşünü ortaya koymaktadır.³¹⁸

Aşağıda günümüz İngilizce *Kitâb-ı Mukaddes* versiyonlarının tarihi oluşum süreçlerini ve kaynak nüshalarını gösteren tablo verilmiştir. Tabloda İncil (Yeni Ahit) için en eski yazmaların IV. yüzyıla ait olduğu görülmektedir

³¹³ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 25.

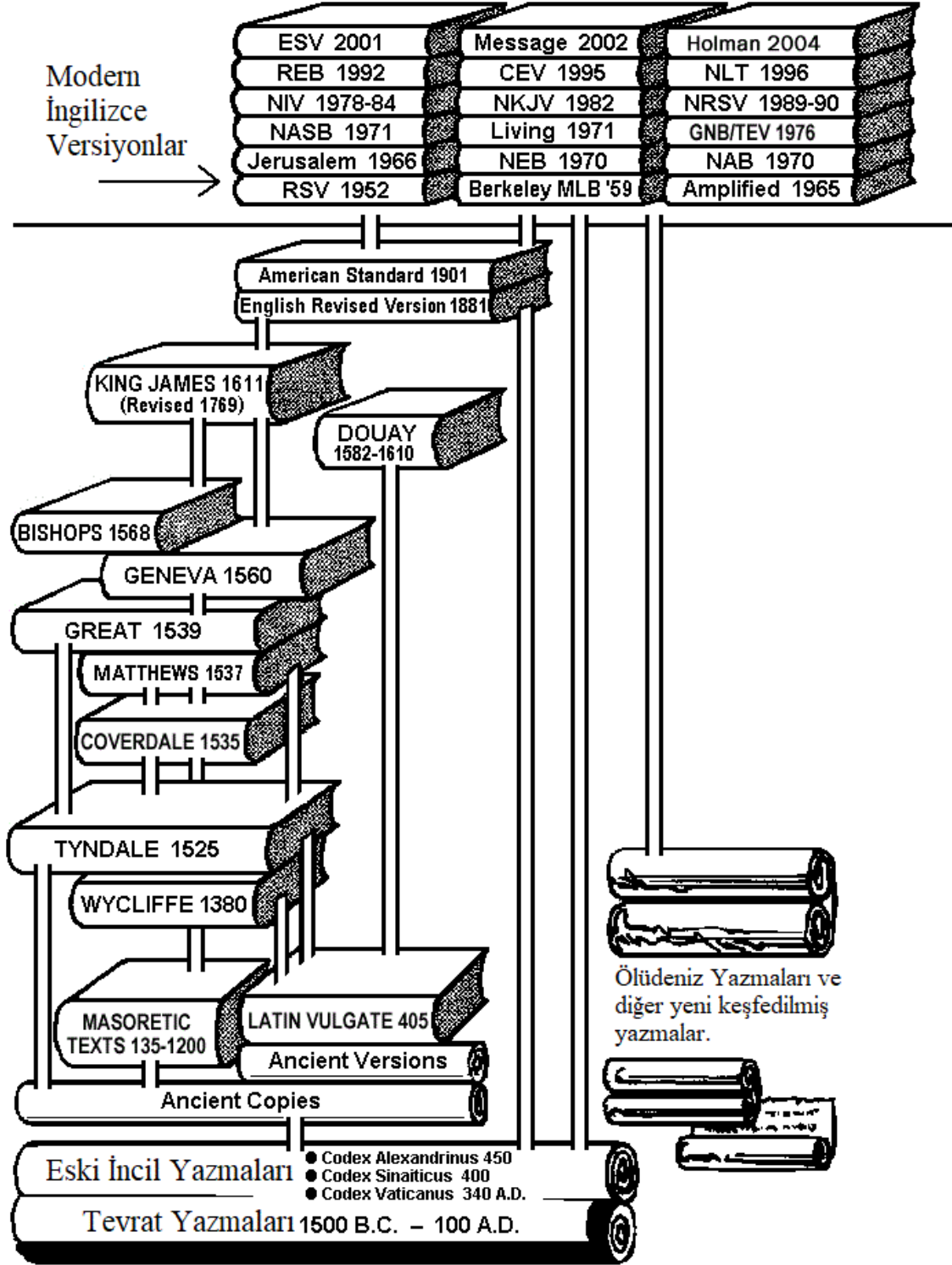
³¹⁴ Yeni nüshalarda direk isim kullanılmaktadır. Örn. eski nüshalarda Matta'ya göre İncil (Gospel According Matthew) yazılırken yeni nüshalarda Matta İncili veya İngilizce de sadece “Matthew” kullanılmaktadır.

³¹⁵ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 26-29.

³¹⁶ Matta, 9/9.

³¹⁷ Phillips, John Bertram, *The Gospels: Translated into Modern English*, The Macmillan Company, New York 1953, s. 1.

³¹⁸ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 26.

Charted adapted, corrected and updated from Thompson Chain Reference Study Bible by David Ahl, 2015, www.BibleStudyMen.com

Resim 3

<http://truthaboutgod.net/Bible/oldbibletranslatiosonline.html> web sayfasından alınmıştır.
28.07.2018 01:38

H. İntihal

J. B. Phillips'in dikkat çeken diğer bir tesbiti de Matta'nın başka bir İncil yazarı olan Markos'tan kopya çekmesidir. Phillips, bu konuda şöyle demektedir:

Kolaylık olsun diye Matta olarak isimlendirebileceğimiz yazarın, muhtemelen sözlü geleneklerin derlemesi olan gizemli bir kaynaktan yararlanmış olduğu bellidir. O, olayların sıralamasını yeniden düzenlemiş ve bazen de, yekdigerinin birebir benzeri olan hikâyeler için farklı kelimeler kullanmış olmasına rağmen, Markos'un İncil'inden serbestçe faydalanmıştır. Üslup anlaşılır rahat ve düzenlidir. Matta, sanki malzemesini çok dikkatli bir şekilde kendisi toplamış gibi; kendine güvenir bir tarzda yazmakta ve sadece materyallerinin doğruluğuna değil, aynı zamanda tarihî gerçeklerin ardında yatan ilâhî plana kesinlikle inanmaktadır.³¹⁹

Bu sözler hıristiyanların, dört İncil yazarının vahiy (veya ilham) aldığı ve bundan dolayı farklı yazarların yazdığı İnciller'in birbirine benzediğine dair tezini çürütmektedir. Bu arada Matta'nın Markos'tan kopya çektiğini varsayıldığında bu kişinin havâri olan Matta olmadığı söyleyenebilir. Çünkü havâri olan Matta Hz. İsa ile birlikte ve peygamberliğe birinci elden şahit iken Markos on yaşlarında bir çocuktur. Bu durumda Matta İncili için söylenecek tek ifade; "Bilinmeyen bir yazar ve isnadı bilinmeyen bir belge" olabilir.³²⁰

Sinoptik³²¹ İnciller başta olmak üzere diğer İnciller'de de durum farklı değildir. Ancak hıristiyanların Kutsal Kitap anlayışı müslümanların *Kur'ân* hakkındaki anlayışına benzemektedir. Bölümün başında Kenneth Cragg ve Dr. Scroggi'den yapılan alıntılar bu anlayışı özetler mahiyettedir. Capetown Üniversitesinde Teoloji bölüm başkanı Prof. Cumptsy ile "Kitâb-ı Mukaddes Tanrı Sözü müdür?" konulu bir sempozyumda bir araya gelen Deedat, intihali ispatlamak için çoğu hıristiyan olan ilâhiyat öğrencisi dinleyicilerine ellerindeki İnciller'den "Yeşaya" kitabından 37. babı açarak kendini takip etmelerini ister. Okumayı bitirdikten sonra metnin aynı olup olmadığını sorar ve sualine, herkesten, "aynı" cevabını alır. Bunun üzerine oturma başkanından önünde açık olan kitaba bakmasını ve kitabın "II. Krallar" kitabının 19. bölümü olduğunu dinleyicilere söylemesini ister. Herkes şaşırmıştır. Deedat bu şekilde %100 oranında intihali isbat ettiğini söylemektedir. Prof. Cumptsy, bu sempozyumun sonunda, soru-cevap bölümünde, "hıristiyanların *Kitâb-ı Mukaddes*'in metin olarak Allah tarafından vahyedildiğine" inanmadığını teyit etmiştir.³²²

İncilleri hangi yazarların diğerlerinden kopyaladığı belli değildir. Ayrıca RSV'nin çevirisinde görev almış 32 yazara göre "Krallar" kitabının kimin tarafından telif edildiği bilinmemektedir. İleriki sayfalarda "Kitâb-ı Mukaddes" içindeki bazı bölümlerin (kitapların) müelliflerinin yer aldığı liste verilecektir. Bu liste edebiyat doktoru ve New York Bible Society (New York *Kitâb-ı Mukaddes* Cemiyeti) genel sekreteri Papaz David

³¹⁹ Phillips, *The Gospels: Translated into Modern English*, s. 1.

³²⁰ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 29.

³²¹ Synoptic kelimesi "tekgöz" (aynı bakış açısına sahip) anlamındadır. Birbirine aşırı benzerliklerinden dolayı Matta, Markos ve Lukas İncillerine "Sinoptik İnciller" denilmektedir.

³²² Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 31.

Jones Fant (1921-1982) tarafından kaleme alınmıştır.³²³ Deedat'a göre bu listenin varlığı en itibarlı din adamlarının bile *Kitâb-ı Mukaddes*'i Allah sözü olarak görmediklerinin açık itirafı gibidir. Bununla birlikte bu din adamları, herhangi bir insan veya insanlar tarafından yazıldığına inandıkları bu kitabın insanlar tarafından, noktasından virgülüne kadar, kelime kelime Allah tarafından vahyedilmiş ilâhî bir kitap olarak kabul edilmesini beklemekte ve bu yönde çaba sarfetmektedirler.³²⁴

İ. Asit Testi

Bir kitabın Allah katından gelip gelmediğine, inanan veya inanmayan insanların sözlerine bakarak karar veremeyiz. Bunu öğrenmenin yollarından bir tanesi metni kritik bir teste tabi tutmaktır. Bununla birlikte, mutlak bilginin sahibinden gelen bir metinde tutarlılık ararız. Nitekim son ilâhî kitabın tavsiyesi de bu yöndedir. ...eğer o, Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı, onda birçok tutarsızlık bulurlardı.³²⁵ Hıristiyanlar çoğu zaman insanları aksine inandırmaya çalıştıkları halde bir şekilde gerçeği itiraf etmekte, sonrasında ortaya çıkan tartışmalarda ise yanlış anlaşıldıklarını savunmaktadırlar. Kusur, dilde değil, hıristiyanların yetiştirildiği zihin dünyasındadır diyen Deedat, bu iç dünyasındaki karmaşayı şu sözlerle ifade etmektedir;³²⁶

Kutsal Komünyonlarında ekmek, ekmek değil, ettir; şarap kandır; üç birdir; insan sözü ilâhîdir! Fakat yanlış anlaşılmasın; yeryüzü krallığı (dünya işleri) ile ilgilenirken o kadar sade değildirler; o zaman en açık olan onlardır. Onlarla sözleşme yaparken iki kat dikkatli olmalısınız! Farkettirmeden sizi bile satmış olabilirler.³²⁷

J. Tezatlar

Hz. Davud'un yahudi nüfusu ile ilgili sayım yapması hakkındaki hikâye "Tarihler" ve "Samuel" kitaplarında geçmektedir. Ancak iki hikâyede mevzubahis emir aynı olmakla birlikte âmir farklıdır. Bir yazara göre ilham kaynağı Tanrı iken; *İsraile karşı Rabbin öfkesi yine alevlendi, ve: 'Git, İsraili ve Yehuda'yı say' diye Davudu onlara karşı tahrik etti.*³²⁸ diğer yazara göre şeytandır; *Şeytan İsraile karşı kalktı, ve İsraili saymak için Davudu tahrik etti.*³²⁹ Allah mı? Şeytan mı? Şark ile garbın birbirinden uzaklığı kadar zıtlık içeren bu tezatın ilâhî kaynaklı olduğunu kimse iddia edemez. Ne var ki hıristiyanlar *Kitâb-ı Mukaddes*'teki tezatlarla övünmektedirler. A.B.D.'de yayınlanan evangelist *The Plain Truth* dergisi "*Kitâb-ı Mukaddes: Dünya'nın En İhtilafı Kitabı*" başlığı altında şu ibarelere yer vermektedir; "İnsanın bildiği hemen hemen tüm kötülükleri mazur gösterme adına

³²³ *Kitâb-ı Mukaddes*'teki kitapların müellifleri için *Collins'in Haşiyeli RSV*'sine de müracaat edilebilmektedir.

³²⁴ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 30, 31.

³²⁵ en-Nisâ, 4/82.

³²⁶ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 34, 35.

³²⁷ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 35.

³²⁸ II. Samuel, 24/1.

³²⁹ I. Tarihler, 21/1.

Kitâb-ı Mukaddes'teki cümlelerin mütemadiyen yanlış olarak kullanıldığını ve suistimal edildiğini bazı kimseler haklı olarak iddia etmektedirler.³³⁰

RSV editörleri, "Samuel" kitabının yazarı için tek kelimeyle bilinmiyor demekte, "Tarihler" kitabı için ise "Bilinmiyor, belki de Ezra tarafından toplanıp yazıldı" demektedirler. Deedat kendine has tarzı ile bu durumu kritik etmektedir; "Bu *Kitâb-ı Mukaddes* bilginlerinin mütevazılıklarına hayran olmamız lazım, fakat onların 'muhtemelen'leri 'mümkün'leri ve 'belki'leri, bağnaz hıristiyanlarca daima 'hakikaten'e çevrilir. Bu meçhul yazarların saçmaları neden zavallı Ezra ve Hz. İsa'ya mal edilsin?"³³¹

Şu iki âyet aynı olaydan bahsetmektedir;

*Gad Davut'a gidip şöyle dedi: Rab diyor ki 'Hangisini istiyorsun? Üç yıl kıtlık mı? Yoksa kılıçla seni kovalayan düşmanlarının önünde üç ay kaçıp yok olmak mı? ...'*³³²

*Gad Davut'a gidip durumu anlattı ve şöyle dedi: Ülkende yedi yıl kıtlık mı olsun? Yoksa seni kovalayan düşmanlarının önünden üç ay kaçmak mı istersin? ...'*³³³

Eğer hıristiyanların iddia ettiği gibi, noktasından virgülüne *Kitâb-ı Mukaddes*'teki her söz ilâhî vahiy kaynaklı ise, Yüce Allah, Gad'a kaç yıl kıtlık olacağını söyledi? Üç mü, yedi mi?³³⁴

Yine bir olay hakkında iki âyet şu şekildedir;

*Yehoyakin kral olduğu zaman sekiz yaşında idi; ve Yeruşalimde üç ay on gün krallık etti; ve Rab'bin gözünde kötü olanı yaptı.*³³⁵

*Yehoyakin kral olduğu zaman on sekiz yaşında idi; ve Yeruşalimde üç ay krallık etti; ve anası Yeruşalimli Elnatanın kızı olup adı Nehuşta idi.*³³⁶

Görüldüğü gibi Yehoyakin tahta otururken yaşı II. Tarihler, 36/9'da sekiz olarak verilmişken II. Krallar, 24/8'de onsekiz olarak verilmiş. Kral olarak kaldığı süre içinse birincisinde üç ay on gün verilmişken; ikincisinde üç ay olarak verilmiş. Çelişkili bu iki ifadenin aynı anda doğru olması mümkün olmadığına göre bu iki sözü aynı anda Allah'a isnad etmemiz imkân dâhilinde değildir.³³⁷

Bu iki âyette sayılar konusunda ifadeler çelişkilidir;

³³⁰ Schroeder, "The Bible: World's Most Controversial Book", *The Plain Truth*, Temmuz 1975, s. 8.

³³¹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 36, 37.

³³² I. Tarihler, 21/11-12.

³³³ II. Samuel, 24/13.

³³⁴ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 38.

³³⁵ II. Tarihler, 36/9.

³³⁶ II. Krallar, 24/8.

³³⁷ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 39.

*Ve Suriyeliler İsrailin önünden kaçtılar; ve Davud Suriyelilerden yedi yüz araba cenkçilerile kırk bin atlı telef etti, ve ordu başbuğu Şobakı vurdu, ve o orada öldü.*³³⁸

*Ve Suriyeliler İsrailin önünden kaçtılar; ve Davud Suriyelilerden yedi bin araba cenkçilerile kırk bin yaya asker öldürdü, ordu başbuğu Şofakı³³⁹ da öldürdü.*³⁴⁰

Öldürülen arabalı sayısı yediyüz mü? Yedi bin mi? Peki öldürülen kırk bin asker, atlı mı, yoksa yaya mı? Kafası karışık bu iki yazarın aynı kaynaktan vahiy aldığını savunmak mümkün müdür?³⁴¹

Bir örnek daha vermek gerekirse;

*Ve bir karış kalınlıkta idi; ve onun kenarı bir kâse kenarı gibi, zambak çiçeği gibi işlenmişti; iki bin bat³⁴² su alırdı.*³⁴³

*Ve kalınlığı bir avuç idi; ve kenarı bir kâse kenarı gibi, zambak çiçeği gibi işlenmişti; ve içi üç bin bat su alırdı.*³⁴⁴

Deedat'a göre 2000 ile 3000 arasında farkı ayırt edememek, affedilemez bir beceriksizliktir. İki metin arasında tezat olduğu açıktır. Strazburg Üniversitesi, *Kitâb-ı Mukaddes* araştırmaları bölümünden, Nobel Barış ödüllü öğretim görevlisi Dr. Albert Schweitzer (1875-1965), "Hiçbir mûcize iki artı ikinin beş ettiğini veya bir çemberin dört açısı olduğunu ispatlayamaz. Ve ne kadar çok olsa da hiçbir mûcize, Hıristiyanlığın öğretilerindeki veya kitaplarının görünen yüzündeki herhangi bir çelişkiyi ortadan kaldıramaz."³⁴⁵ demiştir.³⁴⁶

Tezatlar ile ilgili başka örneklerde mevcuttur;

*Ve atlarla cenk arabaları için Süleyman'ın dört bin ahır ve on iki bin atlısı vardı...*³⁴⁷

*Ve Süleyman'ın cenk arabaları için kırk bin ahır bölüğünde atları ve on iki bin atlısı vardı.*³⁴⁸

³³⁸ II. Samuel, 10/18.

³³⁹ Türkçe nüshalarda aynı isim değişik bölümlerde farklı şekillerde verilmiştir; Şofak, Şovak, Şobak.

³⁴⁰ I. Tarihler, 19/18.

³⁴¹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 39.

³⁴² 1 Bat, 37 Litre'ye denk gelen bir hacim birimidir. (Schmidt, Peter, *Biblical Measures and their Translation*, SIL International, Dallas 2014, s. 11).

³⁴³ I. Krallar, 7/26.

³⁴⁴ II. Tarihler, 4/5.

³⁴⁵ Schweitzer, Albert, *The Quest of Historical Jesus*, Adam and Charles Black, Londra 1906, s. 22.

³⁴⁶ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 42

³⁴⁷ II. Tarihler, 9/25

³⁴⁸ I. Krallar, 4/26

Aynı olayı anlatan iki âyetteki sayılar arasındaki fark 36,000'dir. Deedat, birilerinin ilk yazmalarda sayıların harfle değil de rakamla belirtilmiş olabilebileceğini, fazla yazılmış sıfırlardan dolayı aksaklıklar olabileceğini iddia edebileceğini kaydederek; yahudilerin Eski Ahit'de "0" rakamını kullanmadıklarını, Hz. Süleyman zamanında yahudilerin sıfırdan haberdar olmadıklarını, Milattan sonra VIII. yüzyılda müslüman Matematikçi Ebu Abdullah Muhammed bin Musa el-Harezmi'nin (ö. 850) sıfırı matematiğe kazandırdığını, Ortadoğu ve Avrupa'nın sıfır rakamını Araplardan yüzyıllar sonra öğrendiğini, ayrıca, Yahudilerin edebî eserlerinde sayıları rakamlar ile değil kelimelerle ifade ettiğini belirttikten sonra, 36.000'lik bir tutarsızlığın ilâhî vahiy mi, yoksa insan ürünü mü? olduğunu sorgulamaktadır.³⁴⁹

Sayılarla ilgili bu ölçekte sorunu olan yazarların akademik ehliyetlerinin hangi seviyede olduğu tartışılır. Ancak kitabın aslı vahiy kaynaklı olsa dahi, bu "zabıtı zayıf" yazarların metinlerine güvenmek akıl karı değildir. A.S.K. Joommâl'ın yazdığı, *The Bible: Word of God or Word of Man? / Kitâb-ı Mukaddes: Allah Sözü mü, İnsan Sözü mü?* kitabında bu alıntılarla ilgili kapsamlı bilgiye ulaşmak mümkündür.³⁵⁰ Ayrıca çevrimiçi ortamda bazı web sitelerinde mantıksızlık, çelişkiler, eşcinsellik ve benzeri anahtar kelimelerle kategorize edilmiş *Kitâb-ı Mukaddes* âyetlerindeki tezatları incelemek mümkündür.³⁵¹

K. Sunî Delil

Misyonerler, kutsal kitaplarının Allah kelâmı olduğunu naklî bir delille ispatlamaya çalışırlar. Onlara göre *Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır.*³⁵² Ancak birkaç nüshayı gözden geçirdiğimizde, bu âyetin maksada uygun bir şekilde, bazı kelimelerin yeri ile oynanarak yeniden düzenlendiğine şahit olmaktadır. Yunanca orijinal metinde özne ve nesnelere yeri farklıdır.

Birçok kiliseyi temsilen bir heyet (İngiliz, İskoçya, Metodist, İngiliz Presbiteriyan, Baptilist Birliği vb.) ile İngiliz ve Yabancı Kitab- Mukaddes Derneği'nin telif ettiği tercüme olan *New English Holy Bible* nüshasında bu âyet anlam olarak Yunanca aslına uygun şekilde çevrilmiştir. Buna göre ayet şu şekildedir; *Allah tarafından mülhem olan her yazı*³⁵³ *talim, tedip, islâh ve salâhta olan terbiye için de fâidelidir.*³⁵⁴ Amerikan Resmi Nüsha (AV) nisbeten orijinal metne sadık kalsa da Katolikler "Douay" nüshasında *Tanrının ilham ettiği*

³⁴⁹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 44

³⁵⁰ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 44.

³⁵¹ Örn. www.skepticsannotatedbible.com Bu web sayfasındaki her yorumu onayladığımız anlamına gelmemektedir. Ancak bazı tezat konularının görülüp daha muteber kaynaklardan araştırılması için faydalı olabilmektedir.

³⁵² II. Timoteos, 3/16 ^{YC}

³⁵³ Vahiy yoluyla gelen, ilham edilen.

³⁵⁴ Timoteos, 3/16 ^{KM}

her yazı, öğretme, uyarma, doğruya yöneltme açısından faydalıdır.³⁵⁵ şeklinde daha öz bir çeviri yapmışlardır. Müslümanlar ve hıristiyanlar, ilâhî vahyin, talim, terbiye, ıslâh ve irşad şeklinde dört amacı hedef edindiğine dair görüşte hemfikirdirler. Ahmed Deedat *Kitâb-ı Mukaddes*'i bu ilkeler doğrultusunda teste tabi tutmaktadır. Kitabın bu testi geçip geçmediği aşağıdaki konular incelenerek anlaşılabilir.³⁵⁶

L. Maksada Uymayan Ayetler

Deedat, önceki paragrafta zikrettiğimiz dört maksat kuralına uyup uymaması hususunda *Kitâb-ı Mukaddes* âyetlerini tahlil etmek maksadıyla, bizi, Tekvin, (Yaratılış) 38. bölümde bulunan yahudilerin atası Yehuda'nın hikâyesini okumaya davet etmektedir. Yehuda'nın Er, Onan ve Şela adında üç çocuğu vardır. Tamar adında bir kadınla evlendirdiği ...*ilk oğlu Er, Rabbin gözünde kötü idi; ve Rab onu öldürdü.*³⁵⁷ Bu âyetin mesajının zikrettiğimiz dört maksattan biri olan Terbiye'ye yönelik, “Yanlış yapma ölürsün!” anlamında yorumlanabilir.

Yehuda'nın yahudi geleneklerine göre, zürriyetsiz olarak ölen kardeşinin nesebini devam ettirmek maksadıyla, ölen kişinin hanımını nikâhladığı kardeşi Onan, *kardeşine soy yetiştirmemek için menisini yere boşaltıyordu. Bu yaptığı Rab'bin gözünde kötüydü. Bu yüzden Rab onu da öldürdü.*³⁵⁸ Burada da “Yanlış yapma ölürsün!” mesajı verilmektedir.

Hikâye'nin devamında, kendisine söz verdiği halde, ...*O da kardeşleri gibi ölmesin, ...*³⁵⁹ diye onu üçüncü oğluyla evlendirmeyen Yehuda'dan, gelini intikam almaya karar verir, Tamar Timnat'a koyun kırmaya giden kayınbabasının geçeceği yol üzerine oturur ve tanınmamak için yüzünü örterek tuzak kurar. *Yehuda onu görünce fahişe sandı. Çünkü yüzü örtülüydü. Yolun kenarına, ona doğru seğirterek, kendi gelini olduğunu bilmeden, 'Hadi gel, seninle yatmak istiyorum' dedi. Tamar, 'Seninle yatarsam, bana ne vereceksin?' diye sordu.*³⁶⁰ Bir oğlak ücret için anlaşılan Yehuda, *teminat olarak mühür, kaytan ve asasını verip onunla yattı. Tamar hamile kaldı.*³⁶¹ Deedat'a göre; bu âyetlerin vahyin hangi maksadına mebni olduğunu araştırmadan evvel, bu iğrenç hikâyeden çocukların hangi ahlâkî dersi çıkaracağını sorgulamak daha yerinde olacaktır. Nitekim en basit çocuk hikâyelerinde bile ders çıkarmaya yönelik ahlâkî bir amaç gözetilmektedir! Amerikalı ünlü Psikolog Dr. Vernon Jones, sosyal bir deneyin tahlilinde “hikâyelerin karakterde kalıcı

³⁵⁵ Timoteos, 3/16 DRC

³⁵⁶ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*. s. 45.

³⁵⁷ Tekvin, 38/7.

³⁵⁸ Tekvin, 38/9-10.

³⁵⁹ Tekvin, 38/11.

³⁶⁰ Tekvin, 38/15, 16.

³⁶¹ Tekvin, 38/17, 18.

etkiler bıraktığı” sonucuna ulaşmıştır. Zira bâtil’ı tasvir, sâfi zihinleri idlâl eder.³⁶² Deedat’a göre;³⁶³

Kitâb-ı Mukaddes’te yer alan ırza geçme, öldürme, aile içi ilişkiler ve vahşiliklerin hıristiyan çocuklara verdiği zararın ne kadar fazla olduğu günlük gazete haberlerinden görülebilir. Batı ahlâkının kaynağı böyleyse, Metodistlerin ve Roma katoliklerinin “Allah’ın Evinde” homoseksüel evlilikleri kıymalarında ve 8000 “oğlan’ın (eşcinseller için kullanılan ‘örtücü’ bir kelime) Temmuz 1979’da Londra Hyde Park’ta gazeteci ve TV kameraları önünde “mallarını” teşhir etmesinde hiçbir garip yan yoktur.³⁶⁴

Hikâyenin devamında Yehuda zina yaptığı kadını yakarak cezalandırma girişiminde bulunur; *Yaklaşık üç ay sonra Yehuda’ya, “Gelinin Tamar zina etmiş, şu anda hamile” diye haber verdiler. Yehuda, “Onu dışarıya çıkarıp yakın” dedi.*³⁶⁵ Ancak gelin tedbirini almıştır; *Tamar dışarı çıkarılınca, kayınbabasına, ‘Ben bu eşyaların sahibinden hamile kaldım’ diye haber gönderdi, ‘Lütfen şunlara bak. Bu mühür, kaytan, değnek kime ait?’* Olayın aslı ortaya çıkınca yakma cezasından vazgeçilir ve ensest neredeyse kutsanır; Yehuda; ... *‘O benden daha doğru bir kişi’ dedi, Çünkü onu oğlum Şela’ya almadım. (Yehuda) bir daha onunla yatmadı.*³⁶⁶ Bu gibi edep dışı olayların *Kitâb-ı Mukaddes*’te yer almasına tepki gösteren Deedat, bunları vahyin dört amacından hangi kategoriye girebileceğini sorgulamaktadır. Deedat’ın şahsına münhasır yorumu aşağıda verilmiştir.³⁶⁷

Allah, Yehuda’yı girdiği ensest ilişkiden ötürü takdis etmektedir! Eğer sen (Er), kötülük işlersen Allah seni katleder, eğer sen (Onan) “ tohumunu” dökersen Allah seni öldürür, fakat hınçla ve hileyle kaynatasının ‘tohumunu’ alan bir gelini de ödüllendirir! hıristiyanlar Tanrı’nın Kitabı’ndaki bu şerefi hangi kategoriye sokuşturacaklardır?³⁶⁸

Elbette ki bu âyetlere bu dört kategoride³⁶⁹ yer bulmak mümkün değildir. Deedat’a göre bu âyetleri ilâhî metinler için ortak kıstaslarımız olan talim, terbiye, ıslâh ve irşad kategorilerinden birine yerleştirebilecek bir misyoner ödüllendirilmelidir. Çünkü bu “iğrenç” hikâye ancak “müstehcen” kategorisine girmeyi hak etmektedir.³⁷⁰

M. Zararlı İçerik

1925 Nobel edebiyat ödülü dâhil birçok uluslararası saygın sanat ve edebiyat ödülüne layık görülen yazar ve eleştirmen George Bernard Shaw (1856-1950) *Kitâb-ı Mukaddes*’i “yeryüzündeki en tehlikeli kitap” olarak tanımladıktan sonra, bu kitabın “kilit altında tutulması” gerektiğini belirterek çocukların bu kitabın zararlı etkilerinden korunmasını

³⁶² “Yanlı işlerden bahsetmek, saf zihinleri yoldan çıkarır” anlamında bir atasözü.

³⁶³ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 47.

³⁶⁴ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 47

³⁶⁵ Tekvin, 38/24.

³⁶⁶ Tekvin, 38/26.

³⁶⁷ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 49.

³⁶⁸ Deedat, *Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?*, s. 68.

³⁶⁹ Talim, Terbiye, Islâh ve Irşad.

³⁷⁰ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, S.49.

tavsiye etmektedir. Argümanlarının dayandığı kitap bu kadar zayıf ve eleştiriye açık iken, misyoner olarak tâbir edilen bazı insanların hala bu kitabı savunabilmesini Deedat, “Bunlar, propaganda yapmak için belirli âyetlerle programlanmış insanlardır.” sözleriyle açıklamaktadır.³⁷¹

N. Tohum Edebiyatı

Lût kavminin ahlâksız davranışlarından dolayı korkunç bir şekilde helak edildiğini anlatan ibret vesikası hikâyeyi³⁷² takip eden âyetlerde, iki öz kızının Hz. Lût ile yatmasını “döl koruma” edebiyatıyla neredeyse kutsayan³⁷³ bir “mukaddes” kitabın sadece “Tekvin” (Yaratılış) kitapçığında kırk yedi yerde “Tohum” (veya döl) kelimesini görmekte şaşılacak bir şey yoktur. Nitekim sırf soyları yüzünden bir kavmin çocuklarının ve bebeklerinin dahi öldürülmesini emreden,³⁷⁴ başka bir kavmin ağaçlarını ve hayvanlarını bile affetmeyen³⁷⁵ bu kitaptaki “merhametli” Tanrı, Lût’un kızlarının ensest ilişkisinden meydana gelen bir kavmi yine sırf soylarından dolayı kutsamakta ve dokunulmaz³⁷⁶ ilan etmektedir.³⁷⁷

O. Müstehcenlik

Deedat’a göre, Ohala ile Ohaliba adında iki kız kardeşin cinsel içerikli hikâyelerini anlatan Hezekiel 23. bölümde yer alan pornografik içeriklerin altı çizildiğinde rengârenk bir kitap ortaya çıkmaktadır. Modern dünyanın özgürlük anlayışında bile sanatsal yapıtlarda sansürden geçemeyen birçok sahneden daha fazla pornografi içeren bu kitabı, “akıllı işaretler”le onsekiz yaş üstü uygunluk kategorisinde değerlendirmek mümkündür. Hz. Lût’un kızlarının baştan çıkarma ve ensest hikâyesini aile ortamında sohbet edebilecek kadar “medeni cesarete sahip” kimse muhtemelen bulunamaz! Peki, bu metinler daha önce belirtilen dört maksattan hangisine örnek teşkil etmektedir? Bunları anlatmaktan maksat “İrşad” (yol gösterme) olamaz, çünkü bunları okuyup örnek alan yoldan çıkmış biridir. “İslah” da (düzeltme, doğrultma) olamaz, bu örneklik ancak ifsad (bozma) getirir. “Terbiye” de olamaz, zira bu hikâyeler muhayyileye ancak edepsizlik ilham eder. Bunlardan maksat kastedtiğimiz anlamda “Tâlim” (eğitim) de olamaz, bunlardan maksat, olsa olsa cinsellik veya cinsi sapkınlıklar eğitimi olabilir. Beşinci ihtimal “boş

³⁷¹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 50

³⁷² Tekvin, 19/1-29.

³⁷³ *Böylece Lut'un iki kızı da öz babalarından hamile kaldılar. Büyük kız bir erkek çocuk doğurdu, ona Moav adını verdi. Moav bugünkü Moavlular'ın atasıdır. Küçük kızın da bir oğlu oldu, adını Ben-Ammi koydu. O da bugünkü Ammonlular'ın atasıdır.* (Tekvin, 19/36-38).

³⁷⁴ *Şimdi git, Amalekliler'e saldır. Onlara ait her şeyi tümüyle yok et, hiçbir şeyi esirgeme. Kadın erkek, çoluk çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür.* (I. Samuel, 15/3).

³⁷⁵ II. Krallar, 3/25.

³⁷⁶ *Ammonlular'a yaklaştığında onlara düşman gözüyle bakma, onları savaşa kışkırtma. Çünkü mülk edinmen için Ammonlular'ın ülkesinden sana hiçbir toprak parçası vermeyeceğim. O ülkeyi mülk olarak Lut soyuna verdim.* (Tesniye, 2/19)

³⁷⁷ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 48.

konuşma”dır ki bu Allah hakkında muhaldir. Bu âyetler Allah katından ilham edilmemiş ise, şeytan’ın ilhamı ile yazılmış olma ihtimalı yadsınamaz.³⁷⁸

P. Soyağaçları

Deedat, Hıristiyan din adamlarının mücizevi bir şekilde babasız doğduğu için gerçekte bir şeceresi olmayan sözümona “rab” ve “kurtarıcı”larına, Musa’nın şeriatına göre taşlanarak öldürülmeyi hak eden ve on jenerasyon alt nesle kadar Allah’ın cemaatine kabul edilmeyen ensest ürünü “p**lerden”³⁷⁹ bir nesep uydurmuşlardır.³⁸⁰ Allah bir oğul edinmişse oğluna (başka) bir baba icad etmesi ve onun soyunu böyle bir ecdada nisbet etmesi düşünülemez. Bu onun keremindedir, *çünkü Tanrı dünyayı o kadar çok sevdi ki biricik oğlu’nu verdi. Öyle ki ona iman edenlerin hiçbiri mahvolmasın, hepsi sonsuz yaşama kavuşsun.*³⁸¹ vb. sözlerle başlayan cümleler hakikatı arayanlar için bir şey ifade etmemektedir.³⁸²

İlâhî ilham ile metinleri yazdığı iddia edilen iki İncil yazarı Matta ve Luka’nın bize ulaşan vesikalarında birbirinden ciddi farklara sahip iki şecere ile karşılaşmaktadır. Anlaşıyor ki diğer iki İncil yazarına bu ilhamlar ulaşmamıştır. Aşağıda verilen listede görüldüğü üzere, Matta’ya göre Hz. Davud ile Hz. İsa arasında yirmi altı ced var iken Luka’ya göre kırk bir ced vardır. İki şecere arasında tek ortak ismin “Yusuf” olması da dikkatimizden kaçmamaktadır. Yusuf ise Luka’ya göre Hz. İsa’nın “farazi” babasıdır. Büyük ölçüde zıtlıklar içeren bu iki listenin kaynağının bir (ve ilâhî) olması beklenemez. Bu iki İncil yazarının bu listeleri yazmadaki, daha doğrusu soyağacını bir şekilde Davut (as)’a ulaştırma çalışmalarındaki gaye *Kitâb-ı Mukaddes*’te geçen bir kehaneti gerçekleştirme gayretidir.³⁸³ Matta’ya göre şecere Hz. Süleyman yoluyla³⁸⁴ Hz. Davud’a ulaştığı halde, Luka’nın listesinde Natan üzerinden³⁸⁵ ulaşmaktadır. Hıristiyanlar yüzlerce yıl geçmesine rağmen bu şecerelerle ilgilenmeye ve araştırmaya devam ediyorlar. Bu gayreti takdir eden Deedat, şecere konusunu aşağıdaki sözleriyle tahlil etmektedir;³⁸⁶

Davud’un sulbünün aynı anda hem Süleyman hem de Natan kanalından anesine ulaşabilmesinin mümkün olmadığını söylemek için kişinin jinekolog olması gerekmiyor. Biz her iki yazarın da kafası karışık yalancılar olduğunu biliyoruz; çünkü Hz. İsa’ya annesi, hiçbir erkeğin aracılığı olmadan, mücizevi bir şekilde gebe kalmıştır. Her ne kadar Davud yoluyla

³⁷⁸ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 50, 51.

³⁷⁹ *Gayri meşru doğan biri Rab’bin topluluğuna girmeyecek. Soyundan gelenler de onuncu kuşağa dek Rab’bin topluluğuna girmeyecektir.* (Yasanın Tekrarı, 23/2).

³⁸⁰ Vurgular Deedat’a aittir.

³⁸¹ Yuhanna, 3/16.

³⁸² Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 52.

³⁸³ *Davut bir peygamberdi ve soyundan birini tahtına oturtacağına dair Tanrı’nın kendisine ant içerek söz verdiğini biliyordu.* (Elçilerin İşleri, 2/30).

³⁸⁴ Matta, 1/6.

³⁸⁵ Luka, 3/31

³⁸⁶ Deedat, *Is The Bible God’s Word?*, s. 52, 53.

fizikî bir akrabalığı kabul etsek bile, her iki yazarın, bu apaçık delilden ötürü, yalancılığı ispatlı kişiler olarak kalacaklardır.³⁸⁷

Hız. İsa'nın Nesebi					
Matta İncil'ine Göre ³⁸⁸		Luka İncil'ine Göre ³⁸⁹			
1	Rehavam	1	Natan	26	Yosek
2	Aviya	2	Mattata	27	Şimi
3	Asa	3	Menna	28	Mattitya
4	Yehoşafat	4	Mala	29	Mahat
5	Yehoram	5	Elyakim	30	Nagay
6	Uzziya	6	Yonam	31	Hesli
7	Yotam	7	Yusuf	32	Nahum
8	Ahaz	8	Yehuda	33	Amos
9	Hizkiya	9	Şimon	34	Mattitya
10	Manaşşe	10	Levi	35	Yusuf
11	Amon	11	Mattat	36	Yannay
12	Yoşiya	12	Yorim	37	Malki
13	Yehoyakin	13	Eliezer	38	Levi
14	Şealtiel	14	Yeşu	39	Mattat
15	Zerubbabil	15	Er	40	Eli
16	Avihut	16	Elmadam	41	Yusuf
17	Elyakim	17	Kosam	42	Hız. İsa
18	Azor	18	Addi		
19	Sadok	19	Malki		
20	Elihut	20	Neri		
21	Elazar	21	Şealtiel		
22	Mattan	22	Zerubbabil		
23	Yakup	23	Reşa		
24	Yusuf	24	Yohanana		
25	Hız. İsa	25	Yoda		

Tablo 2

Matta ve Luka İncilleri'nde Hız. İsa'ya izafe edilen soyağaçları arasındaki fahiş tezat üstteki tabloda görülmektedir.

³⁸⁷ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 54.

³⁸⁸ Matta, 1/6-16.

³⁸⁹ Luka, 3/23-31.

Q. İlham Kaynakları

Markos

Markos İncili diğer sinoptik İncillere kaynaklık eden ilk İncil olarak gösterilmektedir. Bu İncil, bazı hıristiyanlar tarafından Hz. İsa zamanında henüz on yaşlarında bir çocuk olan Aziz Markos'a isnad edilmektedir.³⁹⁰ Matta ve Luka İncillerinin yüzde seksen beş oranında bu İncilin kaynaklığından istifade ettiği belirtilmektedir. Muhtemelen milattan sonra 64-65 yılında büyük Roma yangını zamanında yazılmış olan bu İncil'in yazarı Kudüslü Yuhanna Markos olup, Elçilerin İşleri, 12/12 âyetinde anılan, havâriilerin toplandığı mekân annesinin evidir. IV. yüzyılın tarihçilerinden Eusebius, Papias'tan rivâyetle Markos'un, Peter'den Aramice dilinde sözlü olarak dinlediklerini Yunanca'ya çevirerek bu kitabı yazdığını nakletmektedir. Bu İncil'in ilk yazmaları 16/8 âyetinde son bulmaktadır. *Kitab-ı Mukaddes* bilginleri, devamındaki âyetlerin sonradan eklendiğini ittifak ile kabul etmişlerdir.³⁹¹

Matta

Matta ve Luka İnciller'inin %85 oranında ya Markos'tan intihal edildiği veya gizemli "Q"dan³⁹² geldiği bilinmektedir.³⁹³ Önceki sayfalarda intihal konusu işlenirken, Matta İncil'ine kısaca değinilmiş ve bu İncilin Aziz Matta'ya isnad edilemeyeceğini şu âyetle açıklanmıştı; *Ve İsa oradan geçerken gümrük yerinde oturan ve Matta denilen bir adam görüp ona: Ardımca gel, dedi. O da kalkıp ardınca gitti.*³⁹⁴ Görüldüğü üzere, Aziz Matta metinde üçüncü şahıs olarak anılmaktadır. Kişi'nin kendisini "O" diye tanımlaması ne gramatik ne gündelik dilde teamüle uymamaktadır. *Kitab-ı Mukaddes* müfessirlerinden John Bertram Phillips (1906-1982) "Önceleri bu İncil, havâri Matta'ya atfedilmişse de son zamanlarda bu görüş hemen hemen tüm bilginler tarafından reddedilmektedir."³⁹⁵ sözleri ile bu görüşü teyit etmektedir.³⁹⁶

Luka

Luka ise İncil'ini nasıl derlediğini ve "iddia edilen" ilhamın kaynağını bize açık fikirlilikle şöyle anlatmaktadır;

³⁹⁰ Deedat'a göre bu görüş gerçeği yansıtmamaktadır.

³⁹¹ Phillips, John Bertram, *The New Testament in Modern English*, Galand Books, New York 1953, s. 64.

³⁹² Deedat, Gizemli "Q" ile kaynağı belirsiz söylentileri, bir nevi sözlü geleneği ifade eder.

³⁹³ "Q" türevsel bir hipoteze göre Luka ve Matta İncillerinin kaynağı konumundaki Markos inciline ek olarak ikinci bir kaynağı ifade etmektedir. Bu kaynağın kaybolmuş bazı belgeler olabileceği söylense de genel kanı sözlü geleneği ifade ettiği yönündedir. Ancak çağdaş İncil bilginleri bu hipotezi zayıf görmekte ve bu iki İncilin Markos İncilinden farklı olarak aktardıkları bölümlerde benzerliklerini, Luka'nın, Markos dışında, Matta'dan da kaynak olarak istifade etmiş olabileceği tezi ile açıklamaktadırlar. (Goodacre, Mark, *The Synoptic Problem: A Way Through the Maze*, Continuum, Londra & New York 2005, s. 105-109).

³⁹⁴ Matta, 9/9.

³⁹⁵ Phillips, *The Gospels: Translated into Modern English*, s. 1.

³⁹⁶ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 28-30.

*Sayın Teofilos, Birçok kişi aramızda olup bitenlerin tarihçesini yazmaya girişti. Nitekim başlangıçtan beri bu olayların görgü tanığı ve Tanrı sözünün hizmetkârı olanlar bunları bize iletiler. Ben de bütün bu olayları ta başından özenle araştırmış biri olarak bunları sana sırasıyla yazmayı uygun gördüm. Öyle ki sana verilen bilgilerin doğruluğunu bilesin.*³⁹⁷

J. B. Phillips (1906-1982), Luka İncili'ne yazdığı tefsirin giriş bölümünde “Bizzat Luka'nın kendi sözlerinden de anlaşıldığı gibi o, varolan malzemeleri dikkatle karşılaştırıp kurgulamıştır. Bununla beraber, birçok ilave malzemeye kolaylıkla erişebildiği de anlaşılmaktadır. İstifade ettiği bazı kaynakları aşağı yukarı tahmin edebilmekteyiz.” demekle bu âyetleri anlama noktasında bizimle hemfikir olduğunu ortaya koymaktadır.³⁹⁸

Yuhanna

Deedat'a göre *Yuhanna İncili*'nin yazarı ne Allah ne de Aziz Yuhanna'dır. Bu iddiasını ispatlamak için bizi metindeki hitabı incelemeye davet eden Deedat, tezini şu âyetlerle desteklemektedir;

*Bütün bunlara tanıklık eden ve bunları yazan öğrenci budur. Onun tanıklığının doğru olduğunu biliyoruz.*³⁹⁹

*Bunu gören adam tanıklık etmiştir ve tanıklığı doğrudur. Doğruyu söylediğini bilir. Siz de iman edesiniz diye tanıklık etmiştir.*⁴⁰⁰

Bu âyetlerdeki zamirlerden yazarın üçüncü bir şahıstan rivâyetle yazdığı görülebilmektedir. Böyle tâli bir rivâyete ne onikilerden olan Aziz Yuhanna ne de son yemekteki diğer Yuhanna ihtiyaç duymaktadır. Bu arada Yuhanna ismi Hz. İsa'nın yaşadığı zamanlarda çok kullanılan bir isimdir. Öyle ki Hz. İsa'nın yakın arkadaşları arasında Yuhanna isminde iki kişi bulunmaktadır. Sözü edilen Yuhanna bu ikisinden biri olmadığına göre meçhul bir şahıstır.⁴⁰¹

R. Yazarlar

Collins' RSV'nin sonunda *Kitâb-ı Mukaddes*'teki kitaplar üzerine önemli notlar vardır. Bu bilgilerden belki de en ilginç, *Kitâb-ı Mukaddes*'teki kitapların yazarlarının yer aldığı bölümdür. İddialı ve ciddi bir araştırmanın ürünü olan eserdeki bu bilgiler, hıristiyanların kendi kutsal kitaplarına bakışını da özetlemektedir. Bir fikir vermesi açısından, Deedat'ın 1971 *Collins' RSV* 12-17 sayfalarından alıntılıdığı yazarların listesi kısmen alıntılanarak aşağıda verilmiştir.⁴⁰²

³⁹⁷ Luka, 1/1-4.

³⁹⁸ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 57.

³⁹⁹ Yuhanna, 21/24.

⁴⁰⁰ Yuhanna, 19/35.

⁴⁰¹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 57.

⁴⁰² Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 59.

Kitap	Yazar
Tekvin	: Hz. Musa'ya indirilen beş kitaptan biri.
Mısır'dan Çıkış	: Genelde Hz. Musa'ya isnad edilir.
Levililer	: Genelde Hz. Musa'ya isnad edilir.
Çölde sayım	: Genelde Hz. Musa'ya isnad edilir.
Tesniye	: Genelde Hz. Musa'ya isnad edilir.
Yeşu	: Büyük bir kısmı Yeşu'ya isnad edilir.
Hâkimler	: Muhtemelen Samuel'dir,
Rut	: Kesin olarak bilinmemekte. Samuel olabilir.
I. Samuel	: Bilinmiyor.
II. Samuel	: Bilinmiyor.
I. Tarihler	: Bilinmiyor , Muhtemelen Ezra tarafından toplanıp düzenlenmiştir.
II. Tarihler	: Sanki Ezra tarafından toplanıp düzenlenmiştir.
I. Krallar	: Bilinmiyor.
II. Krallar	: Bilinmiyor.
Ezra	: Muhtemelen Ezra tarafından toplanmış ya da düzenlenmiştir.
Ester	: Bilinmiyor.
Eyyub	: Bilinmiyor.
Mezmurlar	: Başka yazarlar olsa da, başlıca Hz. Davud tarafından yazılmıştır.
Vaiz	: Şüphelidir , Ancak çoğunlukla Hz. Süleyman'a izafe edilir.
Yeşaya	: Ağırlıklı olarak Yeşaya tarafından yazdığına inanılır. Bazı kısımları başkaları tarafından yazılmış olabilir.
Yunus	: Bilinmiyor.
Habakkuk	: Doğum yeri ve tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 3

Deedat'a göre yahudi ve hıristiyanların Allah'a isnad ettikleri kutsal kitaplarını elleriyle yazdıklarını itiraf etmeden yüzyıllar önce *Kur'ân* bu hakikatı gerekçesiyle birlikte şu şekilde beyan etmektedir.⁴⁰³

*Elleriyle kitap yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında satmak için «Bu Allah katındandır» diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay haline onların! Ve kazandıklarından ötürü vay haline onların!*⁴⁰⁴

S. Değerlendirme

150 yıl öncesine kadar bir papaz⁴⁰⁵ kilise minberinden şu şekilde gürleyebilmekteydi; “*Kitâb-ı Mukaddes* Arş’ın Sahibi’nin sesinden başkası değildir. Her bir kitabı, her bir babı, her bir âyeti, her bir hecesi, her bir harfi en Yüce olanın direkt kelâmıdır. Kusursuz, Yanılmaz ve Üstün olanın.”⁴⁰⁶ Günümüzde aklı başında hiçbir hıristiyan’dan buna benzer hamasetli bir iddia duyamazsınız. Fanatik misyonerler bile İncil’in insanlar tarafından yazıldığını kabul etmekte hatta bu gerçeği inkâr edenleri cehâlet ile nitelemektedirler. Nitekim evanjelik misyonerlerin çıkardığı bir dergi bu çıkmazı şu sözlerle dile getirmiştir; “İlahiyatçıların, dinsizleri ikna edemediği çelişkiler mevcut olup, bilginlerin halâ mücadele ettiği metin ile ilgili güçlükler vardır. Bu ve diğer sorunları, sadece *Kitâb-ı Mukaddes*’i okumamış bir câhil inkâr edebilir.”⁴⁰⁷

“Okuyucu şayet açık fikirliyse, *Kitâb-ı Mukaddes*’in, Hıristiyanlığın ‘elebaşlarının’ iddia ettiği gibi bir şey olmadığını şimdiye kadar anlamış olması gerekir.”⁴⁰⁸ diyen Deedat, sürekli saldırıya maruz kalan müslümanların, misyonerlerin hile ve tuzaklarına karşı koymak için *Kitâb-ı Mukaddes* hakkında bilgi sahibi olmalarının gerekliliğine işaret etmiştir. Mevcut haliyle, birçok yönden, *Kitâb-ı Mukaddes*’in insan sözü olduğunu ispatlayan Deedat, bu kitabın içeriğinin ilham edilmiş sözler dahi olamayacağını açığa çıkarmıştır. Bununla birlikte Deedat’ın *Combat Kit* adlı eseri, hıristiyan ilim çevreleriyle *Kitâb-ı Mukaddes* hakkında tartışanlar için el kitabı görevini görmektedir.⁴⁰⁹

Tahrif geleneği, Batı hıristiyan kültüründe o kadar kanıksanmıştır ki; hâl-i hâzırda bir Avrupa ülkesinin aralarında yahudi ve hıristiyan cemaati temsilcileri ve yazarların bulunduğu üç yüz kadar kişinin *Kur'ân-ı Kerîm*’den bazı âyetlerin çıkarılmasını teklif ettikleri yazılı beyanata üç eski başbakan ve cumhurbaşkanlığı yapmış bir şahsiyetin destek vermesi bunun çarpıcı bir örneğidir.⁴¹⁰ Bu girişimden anlaşılıyor ki; kendi kutsal

⁴⁰³ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 59, 60.

⁴⁰⁴ el-Bakara, 2/79.

⁴⁰⁵ John William Burgon (1813-1888).

⁴⁰⁶ A.S.K. Joommal, *The Bible: Word of God or Word of Man?* I.M.S. Publications, Johannesburg 1975, s. 7.

⁴⁰⁷ *The Plain Truth*, Temmuz 1975.

⁴⁰⁸ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, Epilogue, s. 62 – 64.

⁴⁰⁹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 62 – 64.

⁴¹⁰ Le Parisien gazetesinin 22 Nisan 2018 tarihli baskısında yayımlanan habere göre Fransa’da, yahudi ve hıristiyan cemaati temsilcileriyle yazarların aralarında eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ve üç eski

kitaplarında bunu yapmalarının önünde ahlâkî bir engel bulunmamaktadır. Deedat, hıristiyan yaklaşımını iyi deneyimlemiş bir yazar olarak tahrifatın devam ettiğini aşağıdaki sözleriyle ortaya koymaktadır;⁴¹¹

Fontana Yayınevi'nin bastıracağı "*The Gospels in Modern English*" (Modern İngilizce'de İnciller) kitabını hemen satın alın. Bu, ucuz bir baskıdır. Hıristiyanlar, Philips'in benzersiz şerhlerini, Luka İncil'i tercümesinden çıkarttırmaya karar vermeden hemen bir tane alın. Bu arada RSV yazarları da çevirilerinden "Önsöz"ü atmaya kalkıştırlarsa hiç şaşmayın.⁴¹² Bu, çok, çok eski bir alışkanlıktır. Hıristiyanlıkta çıkarı olanlar, dillerinin altındaki baklayı farkında olmadan çıkardıklarını anlar anlamaz, durumu "düzeltmeye" çalışırlar. Şu anda yaptığım alıntılar onların elinde bir gecede tarih olabilir.⁴¹³

Deedat, *Kitâb-ı Mukaddes* kritikleri hakkında ayrıntılı bilgi için A.S.K. Joommal'ın yazdığı, *The Bible; Word of God or Word of Man?* kitabının incelenmesini önermektedir. Şunu da belirtmek gerekir ki; bazı müslümanların ifrat yoluna giderek *Kitâb-ı Mukaddes*'i her yönüyle inkâr etmesi İslâmî bir yaklaşım değildir. Allah Resulünün ehl-i kitabı ne tasdik ne de tekzib edilmesini istemesi, bu kitapların tamamen bozulmadığını göstermektedir.⁴¹⁴ *Kur'ân-ı Kerîm*'in Asr-ı saadette yaşayan yahudilere hitaben; *Tevrat'ta Allah'ın hükmünün bulunduğunu* belirtmesi de bu görüşü doğrulamaktadır.⁴¹⁵

3. ASLÎ GÜNAH

Aslî günah , (Peccatum Originis) Pavlus'un yorumuyla hıristiyan teolojisine girmiş ve Aziz Agustin tarafından doktrin haline getirilmiştir. Bu doktrine göre Hz. Âdem ile birlikte dünya'ya giren günah çocuklarına da sirâyet etmiş ve her doğan çocuk bu suçtan pay almıştır. Bu suça kefarete olarak Hz. İsâ çarmıha gerilmiş, sadece ona iman ederek vafiz olanlar günahattan kurtulabilmiştir.

Aslî günah doktrinine dayanak Pavlus'un Romalılara yazdığı mektuplardan şu ibarelerdir; *Günah bir insan aracılığıyla, ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi.*⁴¹⁶ Pavlus'u bu görüşe sevk eden etken Tekvîn, 2/7-25 ve 3/1-24 gibi Hz. Âdem'i konu alan Tevrat âyetleridir. Hıristiyanlığa göre günah ırsî olarak Âdem ve Havva'nın çocuklarına geçmiş ve hepsi azaba müstahak olmuşlardır. Ancak Meryem'in rahminde Hz. İsâ'ya hülul eden tanrı, oğlunu dünyaya

başbakanın da bulunduğu 300 kişinin imzasıyla yayımlanan *Kur'ân-ı Kerîm*'den "şiddet ve yahudi karşıtı fikirleri yaydığı gerekçesiyle bazı âyetlerin çıkarılması" yönündeki bildiri yayımlamışlardır. (Le Parisien Gazetesi, 22 Nisan 2018)

⁴¹¹ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 55.

⁴¹² Sonraki baskılarda bu önsöz büyük ölçüde değiştirilmiştir. (Ridling, Zaine, *The Bible: New Revised Standard Version*, kopyası incelendi.)

⁴¹³ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 55.

⁴¹⁴ "Siz ehl-i kitabın sözlerini ne tasdik, ne de tekzib ediniz." Buhârî, "Tefsir" 11. bab. 12. hadis.

⁴¹⁵ *İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında dururken seni nasıl hakem yapıyorlar da ondan sonra da dönüyorlar? Onlar inancı değillerdir.* (el-Mâide, 5/43).

⁴¹⁶ Romalılar, 5/12.

gönderip kurban etmekle (kefâret) aslî günah ı ortadan kaldırmış ve vaftiz olmak suretiyle her insanın günahattan kurtulabilmesine imkân tanımıştır.

Değişik hıristiyan mezhepleri, Filipililer, 2/5-11; I.Korintliler, 1/12; Romalılar, 5/12-18; Galatyalılar, 3/14 âyetlerini referans göstererek aslî günah konusunda farklı yorumlara gitmiş ise de genel görüş üstte anlatılan gibidir. Aslî günaha referans gösterilen Hz. Âdem'in hayatı ile ilgili âyetler Tevrat'ta (Eski Ahit) olmasına rağmen, Yahudilikte Hıristiyanlığın aslî günah doktrinine benzer bir yorum bulunmamaktadır.⁴¹⁷

Deedat bu doktrine, *Hiç kimse bir başkasının suçunu (günahını) yüklenmez.*⁴¹⁸ âyeti ile cevap vermekte ve basit bir mantık yürütme ile doktrini çürütmektedir. Deedat'a göre "Âdem ve Havva'nın günahından dolayı herkesin lekelenmesi ve bundan dolayı sorumlu olmadığı halde bu günahı devralması, herşeyin yaratıcısı Tanrı'nın "biricik edinilmiş oğlunu" bu günaha kefâret olarak kurban etmesiyle bu gizemli laneti nötralize etmesi adil değildir." Ona göre; "ilkel kabilelerde bile bu kadar saçma bir safsata kurgulanmamıştır". Âdem ve Havva'nın işlediği günahattan dolayı başkalarının cehenneme gidecek olması ve bunun tek çözüm yolu olarak; her şeye gücü yeten evrenin yaratıcısı Tanrı'nın çaresiz kalarak yeryüzüne inmesi, acizlik içinde bir kadının rahminde dokuz ay kalması, sünnet edilmesi, emzirilmesi, kundağa girmesi, doğa kanunlarına tabi olması, yemek yemesi, kovulması, dayak yemesi, eziyet ve işkencelere maruz kalması ve neticede otuz üç yaşında çarmıha gerilerek idam edilmesi, düşmanlarına yenilerek ölmesi akıl dışı olduğu gibi, başkasının işlediği günahattan dolayı kiyamete kadar doğan tüm insanların günahkâr olup cehenneme mahkûm olması da adil değildir, Masum bir insanın suçlulara kefarete olsun diye kurban edilmesi ilâhî adalete aykırıdır.

"Düşünün ki Tanrı bu kadar günahkâra güç yetiremedi de kendi masum öz oğlunu kurban etti." diyen Deedat'ın "Tanrı tüm bunları sevgisinden dolayı yapmıştır" diyenlere cevabı ise; "Siz buna sevgi mi diyorsunuz? Masum bir adamı öldürmek! Bu ilginç bir mantık yürütmedir." Yeşaya, 43/25 âyetinde⁴¹⁹ Yüce Allah günahları kendi lütfundan sildiğini belirtmektedir. Her zaman yaptığı gibi, bu meselede de *Kitâb-ı Mukaddes*'in tanıklığına müracaat eden Deedat; *Ölecek olan*⁴²⁰ *günah işleyen kişidir. Oğul babasının suçundan sorumlu tutulamaz, baba da oğlunun suçundan sorumlu tutulamaz. Doğru kişi doğruluğunun, kötü kişi kötülüğünün karşılığını alacaktır.*⁴²¹ âyetini görüşlerine delil

⁴¹⁷ Tümer, Günay, "Aslî Günah", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1991, III, s. 496-497.

⁴¹⁸ ez-Zümer, 39/7.

⁴¹⁹ *Ben, kendi keremimle senin günahlarını silen Ben'im; ve senin suçlarını anmayacağım.* (Yeşaya, 43/25)

⁴²⁰ *Kitâb-ı Mukaddes*'te cehennem "ölüm" ile cennet ise "yaşam" ile betimlenmiştir. Örneğin; ... *Sözümü işitip beni gönderene iman edenin sonsuz yaşamı vardır.* (Yuhanna, 5/24); *Benim O olduğuma iman etmezseniz, günahlarınızın içinde öleceksiniz.* (Yuhanna, 8/24)

⁴²¹ Hezekiel, 18/20.

göstermektedir. Bu âyet *Kur'ân-ı Kerîm*'den üstte verilen âyetle de birebir örtüşmektedir.⁴²²

Deedat'a göre, Hz. İsa, sefî olan geçmiş peygamberler ve halefi Hz. Muhammed Mustafa (sav) gibi "sade ve apaçık" bir mesaj vermiştir; "Allah'a iman et ve onun emirlerine itaat et." Nitekim Hz. İsa kurtuluşu soran bir yahudi'ye, "emirlere itaati" tavsiye etmiştir.⁴²³ Eğer onun kanı günaha kefarete olacak olsaydı bu zorlu yolu tavsiye etmesi abesle iştiğal olacaktı. Ayrıca *Kitâb-ı Mukaddes*'e göre düşmanları hak bir peygamberi (Hz. İsa) öldüremezdi.⁴²⁴ Bunun için yahudiler, onu öldürerek, onun mesih olmadığını ispatlamaya çalışmışlardır. Bu durumda ya öldürülen birisi yoktur, ya da biri öldürüldü ise bu İsa Mesih değildir.⁴²⁵

Aslî günah ve kefarete doktrinleri çarmıh meselesinin sebep ve sonuçları olduğundan; genelde çarmıh konusu içinde satır aralarında bulunmaktadır. Bu doktrinler birbirinden bağımsız değerlendirilemeyeceğinden "çarmıh" meselesi içinde homojen bir şekilde işlenmişlerdir.

4. ÇARMIH

A. Çarmıh ve Kökeni

Çarmıh (çehâr mıh) Farsça bir kelime olup dört çivi anlamına gelmektedir.⁴²⁶ Siyasî suçluları ve asileri cezalandırmak için Romalılar tarafından çokça kullanılan çarmıha germe yöntemi; daha önceleri Asurlular, Persler, Kartaca Fenikelileri, Mısırlılar ve Yunanlılar tarafından da kullanılmıştır.⁴²⁷ Çarmıh, Fenikeliler tarafından isyancı akımları yıldırma ve takipçilerinin yüreklerine korku salmak için, ızdırap veren yavaş bir öldürme ve onur kırıcı bir ceza olarak icad edilmiştir. Otuz altı saatten daha kısa bir süre çarmıhta kalarak ölen mahkûm pek azdır.⁴²⁸ Daha önceleri mahkûmu bir kazığa bağlayarak ölüme terk etme şeklinde uygulanan ceza; Romalılar tarafından daha dehşetengiz bir hal olan haç şekline evrilmiştir. Hızlı ve yavaş iki çeşit çarmıh metodu geliştiren Romalılar hızlı ölmesini istedikleri mahkûmların çarmıhlarına destek çıkıntıları eklemekten; zaman zaman çarmıha gerdikleri kişinin uzuvlarını bağlamak yerine çarmıha çiviler ve bacaklarını kırmak suretiyle ölümünü hızlandırdılar.⁴²⁹

⁴²² Peace TV'deki konferansı ve Anis Shorosh ile münazarasından sonra sorulan soruya verdiği cevaptan alınmıştır. <https://www.youtube.com/watch?v=Xtf8sIzDHqQ>

⁴²³ Matta, 19/16,17.

⁴²⁴ *Ancak, kendisine buyurmadığım bir sözü benim adıma söylemeye kalkışan ya da başka ilahlar adına konuşan peygamber öldürülecektir.* (Tesniye, 18/20).

⁴²⁵ Deedat, *Christ in Islam*, 42, 43.

⁴²⁶ Halim, Süleyman, "Çarmıh" *New Persian English Dictionary*, Farhang Muaser, Tahrân 1991, s. 283

⁴²⁷ Tümer, Günay, "Çarmıh", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1993, VIII., s. 230.

⁴²⁸ Dosker, Henry Elias, "cross" *The International Standard Bible Encyclopedia*, The Howard-Severance Company, Chicago 1915, s. 762.

⁴²⁹ Deedat, *Crucifixion or Crufi-fiction*, (önsöz).

B. Hıristiyan Teolojisinde Çarmıh

Çarmıh inancı, Hıristiyanlığın nüvesini teşkil etmektedir. İtikat ve muâmelâtın tamamı bu inancı esas alarak dizayn edilmiştir. Bilindiği üzere, İslâm ve Hıristiyanlığın itikat ve ulûhiyet anlayışındaki farklılıklar genelde Pavlus'un mektuplarına dayanmaktadır.⁴³⁰ Aslında Hz. İsa'ya göre kurtuluş şer'i emirlere itaat ile mümkündür. Nitekim Hz. İsa Kurtuluş'u soran bir adama, *Yaşama kavuşmak istersen, O'nun buyruklarını yerine getir*⁴³¹ dediği halde; Pavlûs, emirleri (şeriatı) çarmıha germiş, kurtuluşu Hz. İsa'nın kanına bağlamış ve bu konuda şöyle demiştir; *Masih (çarmıhta ölüp) dirilmemişse, bildirimiz de imanınızda boştur.*⁴³²

Hz. İsa'nın dininden ilk önemli sapmaların çarmıha gerilme olayı üzerine meydana geldiği anlaşılmaktadır.⁴³³ Deedat'a göre Pavlus, Hıristiyanlığı Hz. İsa'nın kanına indirgeyerek içini boşaltmış; kurtuluşu Hz. İsa'nın ölmesi ve dirilmesine bağlamış, bunun dışında kalan tüm iyi amelleri *kirli paçavralar*⁴³⁴ mesabesinde saymıştır. Prof. Jurgen Moltman, (92) "İsa'nın haçtaki ölümü, tüm hıristiyan ilâhiyatının temelidir..."⁴³⁵ sözü ile olayı özetlemiştir. Kısacası Hıristiyanlık çarmıh, çarmıh ise Hıristiyanlıktır. Pavlus'un öğretilerinde "hıristiyanların, Hz. İsa'nın pıhtılaşmış kanından başka insanlığa sunacakları birşey yoktur". *Kur'ân-ı Kerîm* Hıristiyanlığın çıkış noktası olan bu akideyi şu âyetle temelsiz bırakmaktadır.⁴³⁶

*Bir de inkârlarından ve Meryem'e büyük bir iftira atmalarından ve "Biz Allah'ın peygamberi Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük" demelerinden dolayı kalplerini mühürledik. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar. Fakat onlara öyle gibi gösterildi. Onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, bu konuda kesin bir şüphe içindedirler. O hususta hiçbir bilgileri yoktur. Sadece zanna uyuyorlar. Onu kesin olarak öldürmediler.*⁴³⁷

Deedat'a göre Hazreti Peygamber'e gelen vahyi kabul etmeyen hıristiyanlara âyetle cevap vermek mantıklı bir yaklaşım değildir. Çünkü onlar, olay yerinden fersah fersah uzaklıkta ve hadiseden altı yüzyıl sonra yaşamış birinin tanıklığını kabul etmemektedirler. Bu durumda yapılacak en doğru iş hıristiyanların kendi şahitleri mesabesinde olan dört İncil'in yazarlarının tanıklıklarını çapraz sorguya alarak tahlil etmektir. *De ki; eğer doğru söylüyorsanız delilinizi getirin.*⁴³⁸ Tabii ki birbirine benzemeyen binlerce farklı versiyonu bulunan ve gerçek anlamda isnatları teyit edilmemiş, eldeki en eski yazmalarında bile

⁴³⁰ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 2.

⁴³¹ Matta, 19/17.

⁴³² I. Korintliler, 15/14.

⁴³³ Yıldız, Mehmet, *Barnabas İncili*, (dipnot) Ayyıldız Matbaası, İstanbul 2005, S.360.

⁴³⁴ Yeşaya, 64/6.

⁴³⁵ Moltmann, Jürgen, *The Crucified God*, Fortress Press, Minneapolis 1973, s. 204.

⁴³⁶ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 2.

⁴³⁷ en-Nisâ, 4/157.

⁴³⁸ el-Bakara, 2/111.

yazarlara ait bir imza veya mühür bulunmayan, normalde herhangi bir medeni ülkede mahkemede delil sayılamayacak sahipsiz belgelerden oluşan bir kitabı tahlil ederek farklı *Kitâb-ı Mukaddes* versiyonlarına inanan her kesimden hıristiyan'ın kabul edeceği net bir sonuca ulaşmak mümkün olmamaktadır.⁴³⁹

Dört İncil'in isnad edildiği yazarların havâri olduğu varsayılırsa (ki bunlardan en az ikisinin on iki havâriden olmadığı söylenmektedir) yeminli tanıklıkları hükmünde olan İnciller'den yola çıkarak, görgü şahidi olmadıkları itibarıyla, şahitliklerinin reddine hükmedilmesi gerekmektedir. Çünkü bu şahitlerden Markos, Hz. İsa'nın hayatındaki en kritik anında "Tüm havâriyelerinin onu yüzüstü bırakıp kaçtığını"⁴⁴⁰ söylemektedir. Burdaki "tüm" kelimesinin kesinlik ifade ettiğini ve Markos'u da içine aldığı belirten Deedat, bununla birlikte iki milyara yakın hıristiyanın kredibilitesini almış bu dört İncil'in tanıklığına başvurarak konuyu incelemektedir.⁴⁴¹

C. Deedat'ın Meseleye Yaklaşımı

Deedat, çarmıha germenin her zaman ölümle sonuçlanmadığını, en-Nisâ sûresi, 157. âyette geçen "salaba" fiilinin çarmıha gererek öldürme anlamına geldiğini, hemen öncesinde gelen ve atıf vavıyla bağlı olduğu "katala" (öldürme) fiilinin de bu görüşü teyit ettiğini ifade etmektedir. *Kur'ân-ı Kerîm*'in başka bir yerinde, el-Mâide sûresi, 33 âyetinde de "salaba" fiili idam cezası anlamında kullanılmış, en-Nisâ sûresi, 157. âyetinde olduğu gibi hemen öncesindeki "katala" fiiline atıf edatı ile bağlanmıştır. Deedat, çarmıh uygulamasının her zaman ölümle neticelenmeyebileceği savından yola çıkarak İncil'de geçen crucifixion kelimesinin çarmıhta ölmeyi değil, sadece çarmıha gerilmeyi de (ölümsüz) ifade edebileceğini savunarak; bu tartışmadaki hıristiyan muhataplarıyla bir nevi ortak zeminde buluşmuş ve bu noktadan onların tezlerini çürütme yoluna gitmiştir. Çünkü Deedat, stratejisini cedel ilminde yakînî burhanlardan evveliyat⁴⁴² üzerine kurmakta; tartışmasını rakiplerinin kutsal kitabı İncil üzerinden yapmakta ve ihtilafın çıkış noktası olan çarmıha gerilmeyi reddetmekle başlamanın tartışmanın başlamadan bitmesi anlamına geldiğini bilmektedir. Aslında belîğ anlatımıyla bu bağlamdaki tüm ihtimallere set çeken *Kur'ân-ı Kerîm*'in ifadesi kesin ve nettir; *Oysa onu ne öldürdüler ne de astılar.*⁴⁴³ Deedat, bu âyette belirtilenlere tam bir teslimiyetle inandığı halde,⁴⁴⁴ tartışmayı İncil üzerinden götürdüğü için çarmıha gerilmeyi olmuş varsayarak metinlerdeki açık bazı ifadelerde

⁴³⁹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 5.

⁴⁴⁰ Markos 14/50.

⁴⁴¹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 6.

⁴⁴² Evveliyât: Zihnin hiçbir vasıtaya başvurmadan doğrudan kabul ettiği önermelerdir. (Gelenbevî, İsmâil, *Şarh İsagoci*, Hanefiye Kitabevi, İstanbul, ts.)

⁴⁴³ en-Nisâ, 4/157.

⁴⁴⁴ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 88.

mantık örgüsünü kullanmak suretiyle tezatları ortaya çıkarmakta ve çarmıha gerilmiş olsa bile, çarmıhta ölümün gerçekleşmediğini ispat etmeye çalışmaktadır.⁴⁴⁵

D. Çarmıha Götüren Olaylar

İncil, Hz. İsa'nın Tanrı'nın Krallığı'nı tesis etmek umuduyla girdiği macerayı şu şekilde tasvir etmiştir; *Siyon* kızına deyin ki 'İşte, alçakgönüllü kralın, eşeğe, evet sıpaya, eşek yavrusuna binmiş sana geliyor.*⁴⁴⁶ Eşek sıpasının sırtında⁴⁴⁷ Yeruslaim'e doğru kararlı ve yavaş adımlarla giden Hz. İsa'ya halk tezahüratlarla destek vermekteydi. *Halkın büyük bir bölümü giysilerini yolun üzerine serdi. Bazıları da ağaçlardan dal kesip yola seriyordu. Önden giden ve arkadan gelen kalabalıklar şöyle bağıryorlardı: "Davut Oğlu'na hozana! Rab'bin adıyla gelene övgüler olsun, En yücelerde hozana!"*⁴⁴⁸ Bu tasvirten anladığımız kadarıyla Hz. İsa halkı motive etmeyi başarmıştır. Öyle ki vadedilen zaferin derhal gelmesini beklemekteydiler. *...ve onlar, Tanrı'nın Egemenliği'nin hemen ortaya çıkacağını sanıyorlardı.*⁴⁴⁹ Hz. İsa sözleriyle devrim isteyen yüreklere cesaret veren güçlü bir lider portresi çizmekte idi; *Beni kral olarak istemeyen o düşmanlarıma gelince, onları buraya getirin ve gözümün önünde kılıçtan geçirin!*⁴⁵⁰ Kudüs'e yaklaştığında halk *Hurma dalları alarak onu karşılamaya çıktılar. "Hozana!"*⁴⁵¹ *Rab'bin adıyla gelene, İsrail'in Kralı'na övgüler olsun!"* diye bağıryorlardı.⁴⁵² Bu güçlü motivasyon yahudi elitleri korkutmuştu. *Ferisiler ise birbirlerine, 'Görüyorsunuz, elinizden hiçbir şey gelmiyor. Bütün dünya onun peşine takıldı' dediler.*⁴⁵³ Hz. İsa gerginliğin tonunu kontrollü bir şekilde yükseltmektedir; *Bu dünya şimdi yargılanıyor. "Bu dünyanın egemeni": şimdi dışarı atılacak.*⁴⁵⁴ Söylemden eyleme geçme zamanı geldiğini düşünen Hz. İsa, biraz daha ileri giderek; *...Yeruslaim'e çıktı. Mabette sığır, koyun ve güvercin satanlar ile sarrafları oturmakta buldu. İplerden bir kamçı yapıp hepsini, koyunları da sığırları da mabetten kovdu, sarrafların paralarını döktü ve masalarını devirdi.*⁴⁵⁵

Görülen o ki; Hz. İsa halkı motive etmekle beraber muhtemelen arkadaşları ve halk tarafından söylenen hamasetli sözlerle kendi motivasyonunu da oldukça yükseltmiş;

⁴⁴⁵ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, Shabber Ally'nin yazdığı önsöz.

⁴⁴⁶ Matta, 21/5.

⁴⁴⁷ Öğrenciler gidip İsa'nın kendilerine buyurduğu gibi yaptılar. Eşekle sıpayı getirip üzerlerine giysilerini yaydılar, İsa sıpaya bindi. (Matta 21/6-7)

⁴⁴⁸ Matta, 21/8-9.

⁴⁴⁹ Luka, 19/11.

⁴⁵⁰ Luka, 19/27.

⁴⁵¹ Şükürler olsun anlamında tezahürat için kullanılan bir ifade.

⁴⁵² Yuhanna, 12/13.

⁴⁵³ Yuhanna, 12/19.

⁴⁵⁴ Yuhanna, 12/31.

⁴⁵⁵ Yuhanna, 2/13-15.

onların zayıf imanını⁴⁵⁶ bildiği halde bu uğurda savaşıacaklarına ikna olmuştur. Arkadaşlarının canlarını vermeye hazır olmadıklarını farketmişinde ise iş işten geçmiştir. Aslında “fetanet” sıfatına haiz bir peygamberin sosyal olguyu okuyamaması ve bu şekilde yanlış hesap yapması beklenemez. Gerçek şu ki Hz. İsa'nın planı “imanı zayıf”⁴⁵⁷ bu topluluğun geçici heyecanını kullanmak suretiyle mâbed yönetimine korku salmak ve birkaç sadık arkadaşının gerçek gayretiyle Roma yönetimi ile karşı karşıya gelmeden insiyatifi ele geçirmektir. Çünkü mâbedi kimin yönettiği Roma'nın pek umurunda değildir. Bununla birlikte mâbedi kim yönetiyorsa yahudi toplumunu da mahkemelerini de o yönetmektedir. Plan mükemmel bir şekilde işlese bu büyük zaferin ilk adımı olacaktır. Zira mâbede kadar girilmiş, masalar devrilmiş, mâbed yönetiminin sinir uçları harekete geçirilmiş ve ikinci aşama denilebilecek; yahudi din adamlarının saldırısını beklemek üzere güvenli bir yer olan Getsemani bahçesinde pusuya yatılmıştır.⁴⁵⁸ Fedailer silahlanmış olarak çatışma için motive edilmiştir.⁴⁵⁹ Ancak yol arkadaşlarının gevşekliğini görmek ve değişim fırsatını kaçırmaya ihtimali onu fevkalade üzmektedir.⁴⁶⁰ Bu konudaki kaygıları da yersiz değildir. Nitekim *Öğrencilerin yanına döndüğünde onları uyumuş buldu. Petrus'a, “Demek ki benimle birlikte bir saat uyanık kalamadınız!”* diyerek sitemde bulunmuştur.⁴⁶¹

Mâbed kâhinleri ise olayın odağını mâbedden Romaya çevirmek ve Hz. İsa'yı Roma yönetimiyle karşı karşıya getirmek istedikleri için havârilere rüşvetle kandırdıkları Yehuda'yı ve isyanın Roma yönetimine karşı olduğu iddiasıyla ikna ettikleri Roma askerlerini yanlarına alarak bahçeye baskın yapmışlardır. Roma ile karşı karşıya gelmenin ne anlama geldiğini bilen Hz. İsa askerleri karşısında görünce derhal “b” planına geçmiş havâriyelerini kılıç kullanmaktan men etmiştir.⁴⁶² Çünkü Roma'nın karşısında durmak imkânsızdır. Ayrıca bir Roma askerini öldürdükleri takdirde inananların, hatta tüm yahudilerin kılıçtan geçirilmesi kuvvetle muhtemeldir!⁴⁶³

Deedat başarısız girişimi İncil ışığında şu sözlerle dramatize etmiştir;

Kudüs ruhban idaresinin hâkimiyetinin alaşağı edilmesi çok yakındı ve bu durum, Romalıların defedilmesinin ve “Tanrının Krallığının kurulmasının müjdecisiydi. Ama yazık ki

⁴⁵⁶ “Az imanları” için bkn. (Matta, 6/30; 8/26; 14/31; 16/8; ve Luka, 12/28)

⁴⁵⁷ İsa da bunu bilerek dedi: *Ey az imanlılar!* (Matta, 16/8)

⁴⁵⁸ Sonra Hz. İsa öğrencileriyle birlikte Getsemani denen yere geldi. Öğrencilerine, “Ben şuraya gidip dua edeceğim, siz burada oturun” dedi. (Matta, 26/37)

⁴⁵⁹ Petrus, ‘Seninle birlikte ölmem gerekse bile seni asla inkâr etmem’ dedi. Öğrencilerin hepsi de aynı şeyi söyledi. (Matta 26/35)

⁴⁶⁰ Petrus ile Zebedi'nin iki oğlunu yanına aldı. Kederlenmeye, ağır bir sıkıntı duymaya başlamıştı. Onlara, ‘Ölesiye kederliyim’ dedi. ‘Burada kalın, benimle birlikte uyanık durun.’ Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp dua etmeye başladı. ‘Baba’ dedi, ‘Mümkünse bu kâse benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin istediğin olsun.’ (Matta 26/38-39)

⁴⁶¹ Matta, 26/40.

⁴⁶² İsa'yla birlikte olanlardan biri, ani bir hareketle kılıcını çekti, başkâhinin kölesine vurup kulağını uçurdu. O zaman İsa ona, ‘Kılıcını yerine koy!’ dedi. ‘Kılıç çekenlerin hepsi kılıçla ölecek.’ (Matta 26/51-52)

⁴⁶³ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 1-14.

Hız. İsa'nın bu büyük umutları gerçekleşmedi. Davud'un oğlunu, İsrail'in kralını (Hz.İsa) yüceltmek için yapılan "osanna"lara ve "yaşa"lara rağmen tüm çabalar, nemli bir barut gibi söndü. Bütün bu nümayiş, olması gereken zamandan kırk yıl önce vukû bulmuştu. Hz. İsa, Ferisilerin, havâriyelerinin aşırı coşkunluk göstermelerini engellemesi yönündeki uyarılarına aldırmış etmedi.⁴⁶⁴ Hesabını yanlış yapmıştı. Artık başarısızlığın bedelini ödemesi gerekiyordu. Yaptıkları tüm çocukça gürültü patırtıya rağmen; halkı, özgürlük için bedel vermeye hazır değildi.⁴⁶⁵

Peygamberlerin fetanet ve siyaset konusunda maharetleri yadsınamaz bir gerçektir. Hz. İsa da hesaplarını doğru yapmış, yapması gerekenleri yerine getirmiş, Allah yolunda cihad etmekten geri durmamış, zaman ve mekanın el verdiği şekilde strateji değişikliğini de seri bir şekilde icra etmiştir. Daha önce havâriyelerine *İşte, kurtların arasına koyunlar gibi gönderiyorum sizi. Yılan gibi akıllı, güvercin gibi zararsız olun!*⁴⁶⁶ diye yol gösteren Hz. İsa şimdi onları tedrici olarak savaşa hazırlamaktaydı;⁴⁶⁷

Sonra Hz. İsa onlara, "Ben sizi kesesiz, torbasız ve çariksiz gönderdiğim zaman, herhangi bir eksiğiniz oldu mu?" diye sordu. "Hiçbir eksiğimiz olmadı" dediler. O da onlara, "Şimdi ise kesesi olan da torbası olan da yanına alsın" dedi. "Kılıcı olmayan, abasını satıp bir kılıç alsın."⁴⁶⁸

Stratejisinin bir parçası olarak havâriyelerle gece vakti şehrin dışında korunaklı taş duvarlarla örtülü bir zeytinyağı üretim tesisi olan Getzemani bahçesine giderek, usta bir taktisyen gibi, silahlı havâriyelerini iki savunma hattı oluşturacak şekilde mevzilendiren ve iyi silahşörlere olan kaya lakaplı Petrus ve Zebedinin iki oğlu Yuhanna ve Yakub'u yakın koruma olarak yanına alan Hz. İsa, çift taraflı çalışan Yehuda'nın yerlerini mâbed kâhinlerine bildireceğini tahmin etmiş⁴⁶⁹ ve buna göre bir strateji izlemiştir. Bu plana göre mâbed kâhinleri ve yahudi muhafızlar mekânı basacak, savunma pozisyonu almış havâriyeler de onlara güçlü bir darbe indirmek suretiyle ya yönetimi ele geçirecekler ya da en azından, Mesihî öldürüp davasını bâtil ilan etmek isteyen, yahudi din adamlarına geçit vermeyeceklerdi. Deedat, Hz. İsa'nın, hıristiyan tezlerinin aksine hem kendisini silahlı unsurlarla korumak hem de Allah'tan kendisini kurtarması için dua etmekle, Çarmih'a gitmeye hiç de niyetli olmadığını şu sözlerle ifade etmektedir;⁴⁷⁰

Biraz ileri gitti, yere kapanıp (tam da müslümanların namazda yaptıkları gibi) dua etmeye başladı. 'Ey Babam, eğer mümkünse bu kâse benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin dediğin olsun!'⁴⁷¹ (Bu iradesini Allah'ın iradesine teslim eden iyi bir müslümanın hususiyetidir)

⁴⁶⁴ Kalabalığın içinden bazı Ferisiler ona, "Öğretmen, öğrencilerini sustur!" dediler. (Luka, 19/39)

⁴⁶⁵ Deedat, *Çarmih Gerilme mi, Çarmih hikâyesi mi?*, s. 100.

⁴⁶⁶ Matta, 10/16.

⁴⁶⁷ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 12.

⁴⁶⁸ Luka, 22/35-36.

⁴⁶⁹ Yehuda lokmayı aldığı anda şeytan onun içine girdi. İsa ona, "Ne yapacaksan tez yap" dedi. (Yuhanna, 13/27).

⁴⁷⁰ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 15.

⁴⁷¹ Matta, 26,37/39.

*Derin bir acı içinde olan Hz. İsa, daha hararetle dua etti; teri, toprağa düşen kan damllarına benziyordu.*⁴⁷²

Deedat'a göre Hz. İsa, yahudilerin herhangi bir tutuklama girişiminde, havâriilerin göstereceği gayret konusunda yanılmıştır. Ayrıca yahudilerin yeterli güce sahip mâbed muhafızlarıyla baskın yapacağını beklemekle de hata etmiştir. Nitekim yahudiler işi sağlama almayı tercih etmiş ve yanlarında Romalı askerlerle Hz. İsa'yı tutuklamaya gelmişlerdir. Daha önce nöbette uyuyan havâriiler ise kararsızca hareket ederek tutuklamaya bir nevi zemin hazırlamışlardır. İncil olayı şu şekilde tasvir etmektedir; *Böylece Yehuda yanına bir bölük askerle başkâhinlerin ve Ferisiler'in gönderdiği görevlileri alarak oraya geldi. Onların ellerinde fenerler, meşaleler ve silahlar vardı.*⁴⁷³ Karşılarında Roma askerlerini görünce gafil avlanmış ve kafaları karışmış olan havâriilerden biri: *Muallim, onlara kılıçla vuralım mı?*⁴⁷⁴ dedi. O esnada kaya lakaplı Petrus, Hz. İsa'nın cevabını beklemeden kılıcını çekmiş ve başkahinin kölesinin sağ kulağını uçurmuştu bile. Havâriiler gibi Hz. İsa da Romalı askerlerin geleceğini beklemiyordu. Hz. İsa, Rüzgârın tersine döndüğünü anlayınca, havâriilerine mukavemet göstermemeleri hususunda telkinde bulundu. Tam teçhizatlı ve iyi eğitilmiş Roma askerlerine karşı en ufak bir direnişin katliamla sonuçlanabileceğini bildiğinden; ... *Kılıcını yerine koy, çünkü kılıç tutanların hepsi kılıçla helâk olacaktırlar.*⁴⁷⁵ diyerek olası bir felaketi önlemiştir.⁴⁷⁶

E. Yargılanma

Kudüs girişimi başarısız olan ve Getzenami bahçesinde Roma askerleri tarafından derdest edilen Hz. İsa'yı arkadaşları yalnız bırakmışlardır. Markos, tüm havâriilerin onu terkettiğini şu net sözlerle ifade etmektedir: *O zaman hepsi İsa'yı bırakıp kaçtılar.*⁴⁷⁷ Deedat olayı özgün yorumuyla aşağıdaki gibi anlatmaktadır;⁴⁷⁸

İhtiyaç Ânında Çekip Gittiler: Dünya tarihinde, böylesi alçakça bir hiyanet görülmemiştir. İsa aleyhisselâm, en adî karşılığı, her zaman kendi seçilmiş havâriilerinden görmüştür. Prof. Momerie,⁴⁷⁹ "Muallim"lerinin onca yaptığına karşı "havâriilerin" verdikleri karşılığı şöyle özetlemektedir;

"En yakın havâriileri, onu ve yaptıklarını hep yanlış anlıyorlardı. Ondan kendisini yahudilerin kralı olarak ilan etmesini istiyorlardı; düşmanlarının üstüne gökten ateş yağdırmasını istiyorlardı, krallığında onun sağ ve sol kolu olmak istiyorlardı; kendilerine Baba'yı (Tanrı) göstermesini, fiziki gözleriyle görebilecek şekilde onu tecessüm ettirmesini istiyorlardı; onun

⁴⁷² Luka, 22/44.

⁴⁷³ Yuhanna, 18/3.

⁴⁷⁴ Luka, 22/49.

⁴⁷⁵ Matta, 26/52.

⁴⁷⁶ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, 12-18.

⁴⁷⁷ Markos, 14/50.

⁴⁷⁸ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 21.

⁴⁷⁹ Alfred Williams Momerie (1848–1900)

büyük planıyla uyuşmayan her şeyi yapmak ve ona da yaptırmak istiyorlardı. Sonuna kadar ona bu şekilde davrandılar. Ve o gün geldiğinde, hepsi onu yüzüstü bırakıp kaçtılar.”⁴⁸⁰

Eğer Hz. Muhammed (s.a.v.) “Tarihin en etkili insanı” ise,⁴⁸¹

Eğer Hz. Muhammed (s.a.v.) “Tüm dini şahsiyetlerin en başarılısı” ise,⁴⁸²

Eğer Hz. Muhammed (s.a.v.) “Tüm zamanların en büyük lideri” ise,⁴⁸³

Eğer Hz. Muhammed (s.a.v.) “Bugüne kadar yaşamış insanların en büyüğü” ise,⁴⁸⁴

O zaman rahatlıkla Hz. İsa Mesih’in de “Allah’ın elçilerinin içinde en bahtsız” olduğu söylenebilir. Havârileri, onu her zaman yanlış anladılar. Kendi kavmi, yahudiler, her zaman onun sözlerini çarpıttılar. Sözüm ona takipçileri ise bugün bile öğretilerini yanlış yorumlamaktadırlar. Eğer Hz. İsa yahudi değil de Japon olsaydı, takipçilerinin sadakatsizliğine ve döneçliğine katlanmaktansa harakiri yapmayı tercih ederdi.⁴⁸⁵

F. Suçlama

Sanhedrin’de⁴⁸⁶ Başkahin Kayfaz başkanı olduğu mahkeme kurulunda henüz mahkeme başlamadan heyete *Bütün bir kavim yok olacağına bir adamın ölmesi, bizim için daha hayırlıdır.*⁴⁸⁷ demek suretiyle peşin bir hükme varmıştır. Yahudi geleneklerine aykırı olarak gece toplanan mahkemede heyetin yalancı şahitlere yol göstermesine rağmen iddiaları birbirini tutan iki kişiyi bile biraraya getirememişlerdir: *Bazıları kalkıp ona karşı yalan şهادette bulundular.*⁴⁸⁸ *Böyle iken de şهادetleri birbirine uymadı.*⁴⁸⁹ Hz. İsa kendisini savunmak için; *Ben âleme açıkça söyledim; ben daima bütün yahudilerin toplandıkları havralarda ve mâbette öğrettim ve gizlide hiçbir şey söylemedim.*⁴⁹⁰ dediğinde bu sözlerinden rahatsız olan bir görevli ona vurmuştur. Hz. İsa, *Eğer kötü söyledimse, o kötülüğü ispatla; fakat iyi ise, niçin bana vuruyorsun?*⁴⁹¹ diye karşılık vermiştir.

Hz. İsa’yı bir türlü mahkûm edemeyen *Başkâhin ona yeniden, “Yüce Olan’ın oğlu mesih sen misin?” diye sordu. Hz. İsa, “Benim” dedi. “Ve sizler, İnsanoğlu’nun Kudretli Olan’ın sağında oturduğunu ve göğün bulutlarıyla geldiğini göreceksiniz.*⁴⁹² yahudi kültüründe Allah’ın kulları anlamında, Allah’ın çocukları tâbirini kullanmak doğal karşılanmıştır. Nitekim bu kullanım Eski Ahit’de de karşımıza çokça çıkmaktadır. Mesih ise beklenen

⁴⁸⁰ Momerie, Alfred Williams, *Defects of Modern Christianity*, William Blackwood and Sons, Edinburgh & Londra 1885, s. 40.

⁴⁸¹ Hart, Michael H., “Muhammed” *The 100 : A Ranking of The Most Influential Persons in History*, Galahad Books, New York 1978.

⁴⁸² “Muhammed: Prophet of Islam” *Encyclopedia Britannica*, 11. bsk.

⁴⁸³ Masserman, Jules, “Who Were History's Great Leaders?” *Time Magazin*, 15 Temmuz 1974, s. 3.

⁴⁸⁴ Lamartine, Alphonse de, *Histoire de la Turquie*, Librairie du Constitutionnel, Paris 1854, c. II, s. 276-277

⁴⁸⁵ Deedat, *Çarmıha Gerilme mi, Çarmıh hikâyesi mi?*, s. 115.

⁴⁸⁶ Yahudi dinî bir kurul. <https://www.britannica.com/topic/sanhedrin>

⁴⁸⁷ *Yuhanna*, 11/50.

⁴⁸⁸ *Markos*, 14/57.

⁴⁸⁹ *Markos*, 14/59.

⁴⁹⁰ *Yuhanna*, 18/20.

⁴⁹¹ *Yuhanna*, 18/23.

⁴⁹² *Markos*, 14/61-62.

peygamberi ifade etmektedir. Her iki kelimedede de suç unsuru olmamasına rağmen *Başkâhin* giysilerini yırtarak, “Artık tanıklara ne ihtiyacımız var?” dedi. “Küfürü işittiniz. Buna ne diyorsunuz? Hepsi Hz. İsa’nın ölüm cezasını hak ettiğine karar verdiler.”⁴⁹³ Deedat’a göre; Günümüzde hıristiyanlar da yahudilerle aynı görüştedirler. Ancak iki tarafın görüşleri arasında sonuç itibarı ile bir fark vardır; yahudiler, küfür ile itham ettikleri Hz. İsa’yı öldürmek suretiyle başlarındaki “beladan” kurtulmuşlar; hıristiyanlar ise onun kefareti olarak çarmıha gerilmesiyle “asli günah” belasından kurtulmuşlardır.⁴⁹⁴

Yahudi mahkemesi ittifakla karar verse de idam cezası ve infazı sadece Roma makamlarının yetkisinde olduğundan onu sabah erkenden Vali Pontius Pilatus’a götürdüklerinde Pilatus, “onu siz alın, kendi yasanıza göre yargılayın”⁴⁹⁵ demiştir. Yahudi yetkililer, “Bizim hiç kimseyi ölüm cezasına çarptırmaya yetkimiz yok” demişlerdir.⁴⁹⁶ Sorunlu Celile bölgesinden birini yargılamak istemeyen Pilatus, davayı Herod’a⁴⁹⁷ havale etmiş, Herod ise Hz. İsa ile yahudilere karşı bir çeşit iş birliği yapmayı denemiştir. Ancak bu gerçekleşmeyince onu tekrar Pilatus’a göndermiştir. Yahudiler küfür isnadıyla hüküm giydirdikleri Hz. İsa’yı Roma makamları nezdinde mahkûm etmek için kendisini “vatan hainliği ve bölücük” itham etmişlerdir. *onu şöyle suçlamaya başladılar: “Bu adamın ulusumuzu yoldan saptırdığını gördük. Sezar’a vergi ödenmesine engel oluyor, kendisinin de Mesih, yani bir kral olduğunu söylüyor.”*⁴⁹⁸ Bu suçlamanın dayanağı bulunmamaktadır. Çünkü Hz. İsa, zamanında onu böyle bir tuzağa çekmeye çalışanlara ...*Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tanrı’ya verin...*⁴⁹⁹ demiştir.⁵⁰⁰ Bu söz günümüzde birçok ulus tarafından atasözü olarak kullanılmaya devam etmektedir.⁵⁰¹

⁴⁹³ Markos 14/63-64.

⁴⁹⁴ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 23-27.

⁴⁹⁵ Bu ayet, yahudilerin içişlerinde, Roma’dan bağımsız özerk bir yönetime sahip olduklarını göstermektedir.

⁴⁹⁶ Yuhanna, 18/31.

⁴⁹⁷ Herod, Yahudiye ülkesinin Sezar’a bağlı kralıdır.

⁴⁹⁸ Luka, 23/2.

⁴⁹⁹ Matta, 22/21.

⁵⁰⁰ *Bunun üzerine Ferisiler çıkıp gittiler. İsa’yı, kendi söyleyeceği sözlerle tuzağa düşürmek amacıyla düzen kurdular. Hirodes yanlılarıyla birlikte gönderdikleri kendi öğrencileri İsa’ya gelip, “Öğretmenimiz” dediler, “Senin dürüst biri olduğunu, Tanrı yolunu dürüstçe öğrettiğini, kimseyi kayırmadığını biliyoruz. Çünkü insanlar arasında ayırım yapmazsın. Peki, söyle bize, sence Sezar’a vergi vermek Kutsal Yasa’ya uygun mu, değil mi?” İsa onların kötü niyetlerini bildiğinden, “Ey ikiyüzlüler!” dedi. “Beni neden deniyorsunuz? Vergi öderken kullandığınız parayı gösterin bana!” ona bir dinar getirdiler. İsa, “Bu resim, bu yazı kimin?” diye sordu. “Sezar’ın” dediler. O zaman İsa, “Öyleyse Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tanrı’ya verin” dedi. Bu sözleri duyunca şaşıtlar, İsa’yı bırakıp gittiler. (Matta, 22/15-22)*

⁵⁰¹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 27, 28.

G. Savunma

Yahudiler, peygamberliği farklı yorumlayarak, Vali Pilatus'a Hz. İsa'yı, kral olmak isteyen biri olarak takdim etmişlerdir. Böylelikle onu Sezar'a karşı isyan çıkarmaya teşebbüs eden siyasî bir suçlu olarak idam ettirebileceklerini hesaplamaktaydılar. Fakat bir bozguncuya benzemeyen bu sakin adamın suçlu olabileceği konusunda, Pilatus'un şüpheleri vardır. Yahudiler valiliğin önünde birikmiş slogan atarken beraat kararı vermek hiç de kolay değildir. *Pilatus, "onu siz alın, kendi yasanıza göre yargılayın" dedi. Yahudi yetkililer, "Bizim hiç kimseyi ölüm cezasına çarptırmaya yetkimiz yok" dediler.*⁵⁰² Bu sözleriyle yahudiler, ölüm cezasından daha aşağı bir kararla yetinmeyeceklerini Pilatus'a hissettirmişlerdir. *Pilatus yine vali konağına girdi. Hz. İsa'yı çağırıp ona, "Sen yahudiler'in kralı mısın?" diye sordu.*⁵⁰³ sorunun şekli bir ithamdan çok ibraya yönelik gibidir! *Hz. İsa şöyle karşılık verdi: "Bunu kendiliğinden mi söylüyorsun, yoksa başkaları mı sana söyledi?"*⁵⁰⁴ Bunun üzerine *Pilatus, "Ben yahudi miyim?" dedi. "Seni bana kendi ulusun ve başkâhinlerin teslim ettiler. Ne yaptın?"*⁵⁰⁵ dediğinde, cevap tüm şüphe bulutlarını dağıtır mahiyettedir; *Hz. İsa, "Benim krallığım bu dünyadan değildir" diye karşılık vermiştir. "Krallığım bu dünyadan olsaydı, yandaşlarım, yahudi yetkililere teslim edilmem için savaşırıldardı. Oysa benim krallığım buradan değildir.*⁵⁰⁶ şeklinde cevap vermiştir. Hz. İsa'nın cevapları tatminkâr, verdiği izlenim iyidir. Ayrıca, *Pilatus yargı kürsüsünde otururken karısı ona, "O doğru adama dokunma. Dün gece rüyamda onun yüzünden çok sıkıntı çektim" diye haber gönderdi.*⁵⁰⁷

Yahudilere güvenmeyen Pilatus, olayın aslını Hz. İsa'dan öğrenmek istemektedir. *Pilatus ona, "Gerçek nedir?" diye sordu. Bunu söyledikten sonra Pilatus yine dışarıya, yahudiler'in yanına çıktı. Onlara, "Ben onda hiçbir suç görmüyorum" dedi.*⁵⁰⁸ Pilatus beraat kararı vermek için nabız yoklamakta, bir nevi denge politikası izlemektedir. Ancak, *başkâhinler ve görevliler Hz. İsa'yı görünce, "Çarmıha ger, çarmıha ger!" diye bağıştılar. Pilatus, "onu siz alıp çarmıha gerin!" dedi. "Ben onda bir suç bulamıyorum!"*⁵⁰⁹ demiştir. Hiddetli kalabalığı yatıştırmak zor olmasına rağmen mahkûm edecek delillerin yetersizliği de ortadadır. *Bunun üzerine Pilatus Hz. İsa'yı salıvermek istedi. Ama yahudiler, "Bu adamı salıverirsen, Sezar'ın dostu değilsin!" diye bağıştılar. "Kral olduğunu ileri süren herkes Sezar'a karşı gelmiş olur."*⁵¹⁰ Bu o zamanlarda etkili bir tehdittir. Sezar'a sadakatının

⁵⁰² Yuhanna, 18/31.

⁵⁰³ Yuhanna, 18/33.

⁵⁰⁴ Yuhanna, 18/34.

⁵⁰⁵ Yuhanna, 18/35.

⁵⁰⁶ Yuhanna, 18/36.

⁵⁰⁷ Matta 27/19.

⁵⁰⁸ Yuhanna, 18/38.

⁵⁰⁹ Yuhanna, 19/6.

⁵¹⁰ Yuhanna, 19/12.

sorgulanması, valinin karşı karşıya kalmak isteyeceği bir şey değildir. *Pilatus bu sözleri işitince Hz. İsa'yı dışarı çıkardı. Taş Döşeme -İbranice'de Gabbata- denilen yerde yargı kürsüsüne oturdu.*⁵¹¹ Yapılan tezahüratlar ve bağırışlar mahkeme üzerinde baskı oluşturmaktaydı. Kalabalığın istekleri karşılanmazsa yahudiler arasındaki bu sorun, şehirdeki Roma yönetiminin sorunu haline gelebilirdi. *Pilatus, elinden bir şey gelmediğini, tersine, bir kargaşalığın başladığını görünce su aldı, kalabalığın önünde ellerini yıkayıp şöyle dedi: "Bu adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın!"*⁵¹² Pilatus kendini ibra etmiş ve isteksizce yahudilerin idam talebini kabul etmiştir. *Kitâb-ı Mukaddes*, onun yahudilere teslim edilmesini şu şekilde aktarmaktadır; *Fısıh Bayramı'na Hazırlık Günü'ydü. Saat on iki sularıydı. Pilatus yahudiler'e, "İşte, sizin kralınız!" dedi.*⁵¹³ Ancak yahudilerin amacı onu teslim almak değildi, zaten onu kendileri yakalayıp teslim etmişti. Yetkilerinde olmayan idam kararını valiye aldirmek için baskı kurmaktaydılar. *Onlar, "Yok et onu! Yok et, çarmıha ger!" diye bağırıştılar. Pilatus, "Kralınızı mı çarmıha geyim?" diye sordu. Başkâhinler, "Sezar'dan başka kralımız yok!" karşılığını verdiler.*⁵¹⁴ Vali'nin gayreti boşunaydı, kâhinler kaos planıyla şantaj yapmaktaydılar. *Bunun üzerine Pilatus Hz. İsa'yı, çarmıha gerilmek üzere onlara teslim etti.*⁵¹⁵

H. İnfaz

İbretlik ve yavaş bir öldürme biçimi olan çarmıha germe onur kırıcı bir ceza olduğundan, bu ceza ile sadece mahkûm değil, bir bakıma fikirleri de halkın nazarında idam edilmektedir.⁵¹⁶ Sanılanın aksine çarmıha gerilen kişi her zaman çarmıha çivilenmemekte, genelde deri bir bağ ile kollarından bağlanmaktadır. Vücudu dengede tutmak için de ortada, bacak arasına gelen kısımda bir sadil ve vücudun ağırlığını taşıması için ayağın altında hafif bir çıkıntı bulunmaktadır. Ayrıca süre kısıtlı olduğu zamanlarda hızlı bir ölüm için mahkûmun bacakları 'cruci-fragium' denilen bir sopayla kırılmaktadır.

Yahudiler çok aceleci davranarak fısıh bayramı arefesinin yoğunluğunda gece yarısından itibaren on iki saate altı duruşma sığdırmışlardır. Şöyle ki kendi mahkemeleri Senhadrin'den Vali Pilatus'a, Pilatus'tan Herod'a, Herod'dan tekrar Pilatus'a getirilen Hz. İsa'nın idam kararı, tartışmaların gölgesinde gün ortasında ancak alınabilmiş ve gün doğumundan dokuz saat sonra, yani öğlen saat üç gibi çarmıha gerilerek hükmü infaz edilmiştir. Henüz akşam olmadan, *yahudi yetkililer Pilatus'tan çarmıha gerilenlerin bacaklarının kırılmasını ve cesetlerin kaldırılmasını istediler. Hazırlık Günü olduğundan,*⁵¹⁷ *cesetlerin Şabat Günü çarmıhta kalmasını istemiyorlardı. Çünkü o Şabat*

⁵¹¹ Yuhanna, 19/13.

⁵¹² Matta 27/24.

⁵¹³ Yuhanna 19/14.

⁵¹⁴ Yuhanna 19/15

⁵¹⁵ Yuhanna 19/16.

⁵¹⁶ Marjinalize etmek.

⁵¹⁷ Hazırlık günü "bayram arefesi" anlamında kullanılmaktadır. Ertesi gün Fısıh Bayramıdır.

*Günü büyük bayramdı.*⁵¹⁸ Bu metinden anlaşıldığına göre çarmıhta kalma süresi üç saati geçmemiştir. *The Life of Christ / Mesih' in Hayatı* adlı eserinde Papaz Frederic William Farrar (1831-1903) “Hz. İsa çarmıhta yalnızca üç saat kalmıştı” demektedir.⁵¹⁹

Yorgunluk, uykusuzluk ve işkenceden bitap düşen Hz. İsa, çarmıha gerildikten kısa bir süre sonra hareketsiz kalmış ve yaşam belirtilerini kaybetmiştir. Bundan dolayıdır ki; Beraber infaz edilen iki kişinin bacakları sopa darbesiyle (cruci-fragium) kırıldığı halde kendisinin bacakları kırılmamıştır. *Bunun üzerine askerler gidip birinci adamın, sonra da Hz. İsa'yla birlikte çarmıha gerilen öteki adamın bacaklarını kırdılar. Hz. İsa'ya gelince onun ölmüş olduğunu gördüler. Bu yüzden bacaklarını kırmadılar.*⁵²⁰ İnfaz için acele eden yahudiler, öldüğünü düşündükleri Hz. İsa'yı çarmıhtan indirmek için de aceleci davranmışlardır. Çünkü ertesi gün hem fışh bayramı hem de yahudilerin kutsal günü Cumartesi (Şabbat) günüydü. Aynı zamanda, cesedi gece çarmıhta bırakmak yahudilere göre haramdır. Bununla ilgi Tevrat'ta şu uyarı yer almaktadır; *Cesedi bütün gece ağaç üzerinde kalmayacaktır, fakat o günde onu mutlaka gömeceksin; çünkü asılmış olan adam Allah tarafından lanetlidir ve Tanrın olan Rabbin miras olarak sana vermekte olduğu diyarını murdar etmeyeceksin.*⁵²¹

İ. Kurtuluş

Hz. İsa'nın çoktan ölmüş gibi duran bedenini askerler çarmıhtan indirmiş ve onlardan biri mızrak darbesiyle onun böğrünü yardığında kan ve su akmıştır. Yuhanna'nın, *hemen böğründen kan ve su aktı*⁵²² cümlesinde “hemen” ifadesi kanın ve suyun darbe ile birlikte geldiğini gösterir ki bu da canlılık alametidir. Glasgow Kraliyet Hastanesinde anestezi uzmanı olan Dr. W. B. Primrose, Bu hadise ile ilgili olarak “Çıkan su, sopalarla kırbaçlanmanın aşırı tahrik edici etkisinden dolayı kan ve sinir damarlarında meydana gelen tahribâtın bir sonucuydu.” demektedir.⁵²³ Bu durumda denilebilir ki; Çarmıh üzerinde hareketsizlik ve yorgunluktan kan dolaşımı yavaşlayan Hz. İsa'nın imdadına bir mızrak yetişmiş ve bu kanama neticesinde kan akışı doğal düzenine dönmüştür. *Kitâb-ı Mukaddes Ansiklopedisi*'nde, Hz. İsa'nın mızrak saplandığında canlı olduğu açıkça belirtilmektedir.⁵²⁴

Pavlus'a göre *Yeryüzünde olduğu günlerde Mesih, kendisini ölümden kurtaracak güçte olan Tanrı'ya büyük feryat ve gözyaşlarıyla duâ ve yakarıшта bulunmuş ve takvası nedeniyle*

⁵¹⁸ Yuhanna, 19/31.

⁵¹⁹ Farrar, Frederic William, *The Life of Christ*, Cassel Company, Londra 1887, s. 495, 511.

⁵²⁰ Yuhanna, 19/32, 33.

⁵²¹ Tesniye 21/23.

⁵²² Yuhanna, 19/34.

⁵²³ Glasgow Kraliyet Hastanesinde anestezi uzmanı olan Dr. W. B. Primrose, bu mevzûdaki kanaatini Londra'da yayınlanan *Thinkers Digest* dergisinin 1949 Kış sayısında belirtmiştir.

⁵²⁴ Cheyne, Thomas Kelly, Black, John Sutherland, “cross” *Encyclopedia Biblica: A Dictionary of the Bible*, The Macmillan Company, New York 1899, c. I, sütun 960

*bu yakarışları işitilmişti.*⁵²⁵ Allah, Hz. İbrahim'i, Zekeriya'yı ve Yûnus'u (asm) işittiği gibi, Hz. İsa'nın da duasını işitmiş ve icabet etmiştir. Hz. İsa'nın duası ile ilgili İncil'de şöyle bir ifade bulunmaktadır; *Derin bir acı içinde olan Hz. İsa, daha hararetle duâ etti. Teri, toprağa düşen kan damlalarına benziyordu.*⁵²⁶ Son olarak infaz günü saat üçe doğru Hz. İsa yüksek sesle, *Eli, Eli, lema şevaktani?*⁵²⁷ yani, *Allah'ım, Allah'ım, beni neden terk ettin?* diye bağırdığı nakledilmiştir. *Doğru kişinin yalvarışı çok güçlü ve etkilidir.*⁵²⁸ Nitekim İncil yazarları ittifakla şu sözlere yer vermektedirler; *Öğleyin on iki sularında güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü.*⁵²⁹ Fırtına ve yağmurda kalabalık dağılmış, *İsa'nın çarmıhının yanında ise annesi, teyzesi, Klopas'ın karısı Meryem ve Mecdelli Meryem duruyordu.*⁵³⁰ Sadık dostları Nikodemus ve Arimetyalı Yusuf ise yönetim üzerindeki nüfuzlarını kullanarak bürokratik işlemleri derhal başlatmış, üç saat geçmeden Hz. İsa'yı çarmıhtan indirterek teslim almışlardır. İdam mangasının başındaki komutan da o esnada iman etmiştir; *Olanları gören Yüzbaşı, "Bu adam gerçekten doğru biriydi" diyerek Tanrı'yı yüceltmeye başladı.*⁵³¹ Vali Pilatus'un onu suçsuz bulması, Pilatusun hanımının gördüğü kâbus, infazın bayram arefesinde sıkışık bir zamana denk gelmesi, yüzbaşının iman etmesi, çarmıh'tan aceleyle indirilmesi, askerlerin ayaklarını kırmamaları, ikindiye doğru bastıran karanlık, güneş tutulması ve şimşeklerden Allah'ın inâyetinin Hz. İsa ile birlikte olduğu görülmektedir.⁵³²

*Bütün kemiklerini tutar, onlardan hiçbiri kırık değildir.*⁵³³ Kemiklerinin kırılmamasını hıristiyanlar kehanetin gerçekleşmesi olarak sunmaktadırlar. Hâlbuki eğer kişi canlı ise kemiklerin bir değeri vardır, ölmüş biri için bunun bir önemi yoktur. Çarmıhtaki birisi için bacaklarının kırılması veya kırılmaması ölüm ve hayat arasındaki ince çizgi gibidir. *Onun çoktan öldüğünü gördüler ve bacaklarını kırmadılar.*⁵³⁴ Onu ölü gibi hareketsiz gördüler, bir doktor gibi tetkik etmediler, nabzını tutmadılar. Günümüzün gelişen teknolojisine ve tıptaki ilerlemelere rağmen ölmüş teşhisi konan bazı hastaların ölmediği, saatler, bazen günler sonra ortaya çıkmaktadır.⁵³⁵

Deprem, güneş tutulması ve şimşekler kalabalığı dağıtmış, müşfik ellerin önünde bir engel kalmamıştır. *Akşam olunca, İsa'nın şakirdi olmuş Arimetyalı Yusuf adlı zengin bir adam*

⁵²⁵ İbraniler, 5/7.

⁵²⁶ Luka, 22/44.

⁵²⁷ Matta, 27/46.

⁵²⁸ Yakub 5/16.

⁵²⁹ Matta, 27/45; Markos, 15/33; Luka, 23/44.

⁵³⁰ Yuhanna, 19/25.

⁵³¹ Luka, 23/47

⁵³² Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 34, 35.

⁵³³ Mezmurlar, 34/20.

⁵³⁴ Yuhanna, 19/33.

⁵³⁵ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 34, 35.

geldi.⁵³⁶ Bu adam gerçekten doğru⁵³⁷ biriydi⁵³⁸ diyen Romalı yüzbaşı ile Pontius Pilatus'un yanına giderek defin işlemleri için cesedi almak istediler. Pilatus, İsa'nın bu kadar çabuk ölmüş olmasına şaşıtı. Yüzbaşığı çağırıp sordu: 'Öleli çok oldu mu?'⁵³⁹ Pilatus'un hayreti çarmıhta ölümün bu kadar hızlı gerçekleşmeyeceğini bilmesindedir. Bu durumda Hz. İsa'nın ölmüş olmasına inanmak gerçekten zordur. Hele ki bacakları kırılan iki çarmıhdaşları ölmemiş ve tedavi altına alınmışsa!⁵⁴⁰ Pilatus, Yüzbaşından durumu öğrenince Yusuf'a, cesedi alması için izin verdi.⁵⁴¹ Pilatus'un Hz. İsa ile alıp veremediği yoktu. Zaten çarmıh kararını zoraki imzalamıştır; yani, yaşayıp yaşamaması pek de umurunda değildir.⁵⁴²

Cenaze işlerinde (veya yaralı diyelim) *annem ve kardeşlerim*⁵⁴³ dediği on iki havâriden kimse yoktu. Hepsi onu bırakıp kaçmışlardı.⁵⁴⁴ Gizli havârieleri Arimetyalı Yusuf ve Nikodemus büyük bir sessizlik içinde gasil ve tekfin işlerini yapmak üzere onu almışlardı.⁵⁴⁵ Birkaç saat zaman alacak gasil, yağlama ve kefenleme gibi yahudi vecibeleri esnasında, varsa, bir hayat belirtisi ortaya çıkmış olmalıdır. Sadece, *Mecdelli Meryem ile Yose'nin annesi Meryem, İsa'nın nereye konulduğunu gördüler.*⁵⁴⁶ Hz. İsa'nın yaşadığını görmüşler ise, bu adamlar, bunu ilan etmeyecek kadar da aklı başında insanlardır. Çünkü böyle bir durumda yahudiler onu sağ bırakmazdı.⁵⁴⁷

Jim Bishop (1907-1987), "*The Day Christ Died*" isimli eserinde, Hz. İsa'nın kabrinin "enin bir buçuk metre, boyunun iki metre, derinliğinin ise yaklaşık beş metre" olduğunu ve içinde inip çıkmak için çıkıntılar bulunduğunu nakletmektedir.⁵⁴⁸ İnfaz ile birlikte yahudiler amaçlarına ulaşmış ancak içlerini kemiren şüpheden kurtulamamışlardır. İşi çok aceleye getirdiklerinin ve hayati bazı hatalar yaptıklarının farkına vardıklarında iş işten geçmiştir. Ahmed Deedat'ın deyimiyle bu işte "bir bit yeniği" vardı. Cesetler (tetkik

⁵³⁶ Matta, 27/57.

⁵³⁷ Bazı İncil nüshalarında "Bu adam gerçekten Tanrı'nın Oğlu'ydü!" ibaresi geçmektedir. Bu durum, hıristiyanların "Tanrı'nın Oğlu" tabirini, mecazî anlamda, "doğru ve salih insan" anlamında kullandıklarını göstermektedir. (Matta, 27/57; Markos, 15/39).

⁵³⁸ Luka, 23/47.

⁵³⁹ Markos, 15/44.

⁵⁴⁰ Deedat, *Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?* s. 136.

⁵⁴¹ Markos, 15/45.

⁵⁴² Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 29, 36.

⁵⁴³ Matta, 12/49.

⁵⁴⁴ *O zaman öğrencilerinin hepsi onu bırakıp kaçtı.* (Markos, 14/50).

⁵⁴⁵ *Akşam olunca, İsanın şakirdi olmuş Arimatealı Yusuf adlı zengin bir adam geldi. Bu adam Pilatusa gidip İsanın cesedini istedi. O zaman Pilatus verilsin diye emretti.* (Matta, 27/57, 58).

⁵⁴⁶ Markos, 15/47.

⁵⁴⁷ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s 41.

⁵⁴⁸ Bishop, Jim, *The Day Christ was Born and The Day Christ Died*, Galahad Books, Newyork 1993, s. 514.

edilmeden) çabucak teslim edilmişti, beraber infaz edilen arkadaşları -ondan farklı olarak- ayakları kırılmasına rağmen halen yaşıyorlardı, mezar Hz. İsa'ya sempati duyan zengin ve güçlü bir yahudi olan Arimetyalı Yusuf'a ait özel bir arazide, bir yaralının hayatını idame ettirebileceği genişlikte ve gizli havâriilerin kolayca ulaşabileceği güvenli bir yerdeydi. En önemlisi de çarmıha kadar götürdükleri Hz. İsa ölmemişse bundan sonra ona zor güç yetirebileceklerdi. Şüpheleri yerindeyse iş işten geçmişti, yine de durumu kontrol altına alabilmek umuduyla, *Ertesi gün, yani Hazırlık Günü'nden sonraki gün, başkâhinlerle Ferisiler Pilatus'un önünde toplanarak, Efendimiz” dediler, “O aldatıcının, daha yaşarken, ‘Ben öldükten üç gün sonra dirileceğim’ dediğini hatırlıyoruz.*⁵⁴⁹

Deedat'a göre yahudilerin yaptığı, kuş uçtuktan sonra kafesin kapısını kapatmayı akıl etmek gibidir.⁵⁵⁰ Pilatus'a giderek, “...*buyruk ver de üçüncü güne dek mezarı güvenlik altına alsınlar. Yoksa öğrencileri gelir, cesedini çalar ve halka, ‘Ölümden dirildi’ derler. Son aldatmaca ilkinden beter olur.*”⁵⁵¹ diyen yahudiler bu sözleriyle farkına varmadan gerçek niyetlerini de, yani davanın aslında Sezar'la alakalı olmadığını açık etmişlerdi. Yahudilerin acemi düzenbazlıklarından bıkmış olan *Pilatus onlara, “Sizin de muhafızınız var; gidin ve olabildiğiniz kadar emin olun.*⁵⁵² diyerek terslemiştir.⁵⁵³

Yahudilerin birinci hatası öldüğünü düşündüklerinden dolayı bacakları kırılmadan Hz. İsa'yı çarmıhtan indirtmeleriydi. İkinci hataları, gerekli tedbiri almayarak gizli havâriilerin ona yardım etmesine imkân vermeleriydi. Son hata ise iş işten geçtikten sonra, ertesi gün Pilatus'a gitmeleriydi. *Onlar bir düzen kurdular. Allah da (buna karşılık) bir düzen kurdu. Allah, düzen kurucuların en hayırlısıdır.*⁵⁵⁴ Deedat olayı bu âyet-i kerîme ile özetlemektedir.⁵⁵⁵

J. Kaçış

Yahudi takviminde haftanın ilk günü Pazar son günü ise Sebt yani Cumartesi'dir. İncil'e göre *Haftanın ilk günü erkenden, ortalık daha karanlıkken Mecdelli Meryem mezara gitti.*⁵⁵⁶ Yine İncil'e göre mezara gitmenin maksadı cesedi kokulu baharatlarla yağlamak, ovalayıp meshetmektir. Hâlbuki yahudiler ilk gün, definden önce ölüyü ovalamaktadır. Hiçbir semavi dinde ceset definden sonra herhangi bir ritüele tabi tutulmamaktadır. Ölümünün üzerinden neredeyse üç gün geçmiş, çürümeye yüz tutmuş bir cesedi ovalamak

⁵⁴⁹ Matta, 27/57-58.

⁵⁵⁰ Deedat, *Kitâb-ı Mukaddes Allah sözü müdür?*, s. 139.

⁵⁵¹ Matta, 27/59.

⁵⁵² Matta, 27/60.

⁵⁵³ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 42.

⁵⁵⁴ Âl-i İmrân, 3/54.

⁵⁵⁵ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 44.

⁵⁵⁶ Markos 16/9; Yuhanna 20/1.

mantıklı değildir. Normalde ceset üç saat içinde sertleşmekte (rigor mortis)⁵⁵⁷ ve üç gün içinde bozulmaya başlayarak hızlı bir şekilde çürümektedir. Ovalama, böyle bir cesedin sadece parçalanıp dağılmasını sağlayabilir. Bu durumda, ziyaretçilerin henüz yaşayan birini görmeye gittiklerini söylemek yerinde olacaktır. Nitekim Arimetyalı Yusuf ve Nikodemus “güya” defin öncesi son görevleri yaparken Meryem de orada bulunmaktadır. Ancak otuz altı saat sonra Hz. İsa ile ilgilenmek üzere geri döndüğünde *Taşın mezarın girişinden kaldırılmış olduğunu görmüştür.*⁵⁵⁸ Öldükten sonra dirilmiş birisinin bedene ihtiyacı olmadığı gibi dışarı çıkmak için taşı kaldırmaya da ihtiyacı bulunmamaktadır. Ancak İncil’e göre Meryem, *Eğilip içeri baktı, keten bezleri orada serili gördü.*⁵⁵⁹ Deedat’a göre, “kefenden kurtulamaya çalışan birisi ancak ölümün eşiğinden dönmüş birisi olabilir, öldükten sonra ruhani bedeni ile dirilen biri değil.”

*Meryem dışarda, mezara dönmüş ağlıyordu.*⁵⁶⁰ Bir ara döndüğünde, *İsa'nın orada durduğunu gördü. Ama onun İsa olduğunu anlamadı.*⁵⁶¹ Çok sevdiği bir insanı düşünerek ağlamakta olan biri, kaybını görür görmez onu tanıması beklenir. Dahası var; İsa ona, *"Ey kadın, niçin ağlıyorsun?" diye sordu. "Kimi arıyorsun?" Meryem onun bahçıvan olduğunu sanarak, "Efendi" dedi. "onu sen kaldırdıysan nereye koyduğunu bildir de kendisini oradan alayım.*⁵⁶²

Meryem, kendisiyle konuştuğu halde Hz. İsa’yı tanımamış, üstelik onu bahçıvan sanmıştır. Bu da gösteriyor ki Hz. İsa kendini kılık değiştirmiş, tanınmamak için sesini bile değiştirmiştir. Öbür âlemden gelen birisi neden korkuyor olabilir ki? Ölümünden sonra ölüm’ün olmadığını kutsal kitap teyit etmektedir.⁵⁶³ Hem kılık değiştirmemişse Meryem neden onu bahçıvana benzetsin ki? *onu sen kaldırdıysan nereye koyduğunu bildir de kendisini oradan alayım.*⁵⁶⁴ diyen Mecdelli Meryem’in bir ceset aramadığı açıktır. Hz. İsa’nın öldüğünü varsaydığımızda bu âyette birçok tutarsızlık göze çarpmaktadır; Öncelikle, bir adamın bir ölüyü mezardan çıkarıp başka yere götürmesini beklemek mantıksızdır. Aslında Meryem bahçıvana hastayı nereye götürdüğünü sormaktadır, cesedi (mezardan alıp) nereye gömdüğünü değil. Deedat’a göre, birçok İncil versiyonunda (örn. KJV) ibarelerden açıkça anlaşılacağı gibi Meryem “onu alıp götürüyüm” diyor. Mezar orda dururken Meryem bir cesedi alıp nereye götürmek istesin ki? Meryem’in sıradan bir İbrani kadın olduğunu düşünürsek, acaba bir erkek cesedini nasıl taşımayı düşünüyordur? Ayrıca

⁵⁵⁷ Rigor mortis veya ölüm sertliği, kaslardaki biyokimyasal bir değişiklikten kaynaklanan ve ölünün uzuvlarını katılaştıran bir ölüm belirtisidir.

⁵⁵⁸ Yuhanna, 20/1.

⁵⁵⁹ Yuhanna, 20/5.

⁵⁶⁰ Yuhanna, 20/11.

⁵⁶¹ Yuhanna, 20/14.

⁵⁶² Yuhanna, 20/15.

⁵⁶³ *İnsanın bir kez ölmesi, sonra da yargılanması kaçınılmaz olduğu gibi, ... (İbraniler, 9/27).*

⁵⁶⁴ Yuhanna, 20/15.

İngilizce İncillerde cansız için kullanılan “it” zamiri değil, canlı için kullanılan “him” zamiri kullanılmış olduğu da dikkatlerden kaçmamaktadır.⁵⁶⁵

Nihâyet Hz. İsa sesini belli ederek, *ona*, “*Meryem!*” dedi. *O da döndü, İsa’ya İbranice, “Rabbuni!”⁵⁶⁶ dedi; ki Muallim demektir.⁵⁶⁷ Bu heyecan ve sevinçle Meryem ona dokunmak, belki de sarılmak istedi ancak İsa Meryem’e, “Bana dokunma” dedi. “Çünkü daha Baba’nın yanına çıkmadım. Ama kardeşlerime git ve bildir. Babamın ve Babanızın, Tanrımın ve Tanrınızın yanına çıkıyorum.⁵⁶⁸ “Bana dokunma” demesinden Hz. İsa’nın bir insan olduğu, bedene sahip olduğu ve şeri emirlerle mükellef olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sağlam görünse de işkence, dayak ve kırbaçların etkisinden ağrılar çeken ve böğründe kapanmamış bir mızrak yarası olan Hz. İsa’ya bu imanlı kadının sarılması zayıflamış bünyesinde büyük acılara sebep olabilirdi. Üstelik kanıt için uzaklara gitmeye gerek yok, zaten bu cümlenin başında açıkça “Allah’a çıkmadığını” yani daha ölmediğini bizzat kendisi bildirmektedir. Ayrıca peşinden gelişen olaylar da bu iddiayı destekler mahiyettedir. *Ne var ki onlar, Hz. İsa’nın yaşadığını, Meryem’e görüldüğünü duyunca inanmadılar.⁵⁶⁹ âyetinden Meryem’in havârilere Hz. İsa’nın ruhaniyetini değil cismini gördüğünü söylediği anlaşılmaktadır.⁵⁷⁰**

Hz. İsa kılık değiştirip yahudilerden kaçmaya devam ederken aynı gün içinde, Meryem’den başka, iki havâriyle daha karşılaşmış, onlarla kudüse yaklaşık otuz km mesafede bulunan Emayus’a kadar gitmiş, fakat havâriiler onu tanımamışlardır. Ta ki *Gitmekte oldukları köye yaklaştıkları sırada Hz. İsa, yoluna devam edecekmış gibi davrandı. Ama onlar, “Bizimle kal. Neredeyse akşam olacak, gün batmak üzere” diyerek onu zorladılar. Böylece Hz. İsa onlarla birlikte kalmak üzere içeri girdi.⁵⁷¹ Bu iki havâri, ısrarlı davetlerine icabet eden Hz. İsa’nın sofraya otururken, ekmeği her zaman yaptığı gibi besmeleyle bölmesinden onu tanımışlardır. Onlarla sofrada otururken Hz. İsa ekmeği aldı, şükretti ve ekmeği bölüp onlara verdi. O zaman onların gözleri açıldı ve kendisini tanıdılar.⁵⁷² Âyetin devamından, Hz. İsa’nın havâriilerine dahi güvenemediği ve tanındığında aceleyle uzaklaşıp izini kaybettirdiği anlaşılmaktadır. *O zaman onların gözleri açıldı ve kendisini tanıdılar. Hz. İsa ise gözlerinin önünden kayboldu.⁵⁷³ Tüm bunlar Hz. İsa’nın kılık değiştirerek yahudilerden**

⁵⁶⁵ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 45-48.

⁵⁶⁶ “Rabbuni” İbranice’de, efendim, hocam veya üstadım anlamında bir geri dönüt hitap sözcüğüdür.

⁵⁶⁷ Yuhanna, 20/16.

⁵⁶⁸ Yuhanna, 20/17.

⁵⁶⁹ Markos, 16/11.

⁵⁷⁰ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 47, 48.

⁵⁷¹ Luka, 24/28-29.

⁵⁷² Luka, 24/30-31.

⁵⁷³ Luka, 24/31.

kaçtığına işaret etmektedir. Nitekim birilerine mûcizevi bir şekilde görünmek için, uzun yollar yürümek, yorgunluk ve açlık çilesini çekmek gerekmektedir.⁵⁷⁴

Bu iki havâri de diğer havârilere haber ulaştırdıklarında onları inandıramamışlardır. *Bunlar gidip (havârielerin) geri kalanına bu işi anlattılar, fakat hiçbirisi onlara inanmadı.*⁵⁷⁵ Bu havârieler birçok mûcizeyi, cinleri, şeytanları ve hatta ölümden dirilen insanları görmüşlerdi. Şayet gelenler, Hz. İsa bize mûcizevi bir şekilde göründü deselerdi kolaylıkla inanabilirlerdi. Onların inanmadıkları, Hz. İsa'nın henüz sağ olmasıydı. Çünkü çarmıha gerilip idam edildiğini ve hatta gömüldüğünü duymuşlardı.⁵⁷⁶ Ancak gelen bu haberler, kanlı-canlı, yemek yiyen birini, yani maddi bedeniyle Hz. İsa'nın henüz hayatta olduğunu göstermekte idi. Deedat'a göre; "bu kadarı, onların az imanı⁵⁷⁷ için çok fazladır."⁵⁷⁸

Emayus'tan gelen iki havâri kalkıp hemen Yerusâlim'e döndüler. Onbirler'i ve onlarla birlikte olanları toplanmış buldular. Bunlar, "Rab"⁵⁷⁹ gerçekten dirildi, Simun'a görünmüş! diyorlardı. Kendileri de yolda olup bitenleri ve ekmeği böldüğü zaman İsa'yı nasıl tanıdıklarını anlattılar. Bunları anlatırlarken İsa gelip aralarında durdu. Onlara, "Size esenlik olsun!"⁵⁸⁰ dedi.⁵⁸¹

Deedat'a göre Hz. İsa'nın Emayus'tan daha evvel çıkmasına rağmen diğer iki havâriden daha geç varmasının da bir anlamı vardır. Hz. İsa muhtemelen bir yerlerde durup yaralarını temizlemiştir. Eğer kültürlü hristiyanların iddia ettiği gibi, mûcizevi bir şekilde bir anda bir yerde beliriyor olsa, onlardan evvel orada bulunması gerekmektedir. İncil yazarlarının, mürşide keramet isnad etmeye çalışan mürit gibi, bu olayı birçok soru işareti barındıran ezoterik bir hadise şeklinde aktarması hayret vericidir. Kendileri bile bu kadarının çok fazla olduğunu düşünmüşlerdir ki Hz. İsa'nın "kapılar kapalıyken"⁵⁸² içeri girdiğini anlatan hikâyeyi Yuhanna'dan kelimesi kelimesine nakleden diğer bir İncil yazarı, olayları olduğu gibi "dikkatle araştırıp tahkik ederek"⁵⁸³ aktarmaya çalıştığını deklare eden Luka'nın,

⁵⁷⁴ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 51, 52.

⁵⁷⁵ Markos, 16/13.

⁵⁷⁶ Vurgular Deedat'a aittir.

⁵⁷⁷ "Az imanları" için bkn. Matta, 6/30; 8/26; 14/31; 16/8; ve Luka, 12/28.

⁵⁷⁸ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 51, 52.

⁵⁷⁹ İngilizce birçok nüshada "Rab" kelimesinin karşılığı olan "Lord" kelimesi ayette geçmemektedir. Bununla birlikte eski gelenekte "rab" Allah'a mahsus bir tanım değildir. Arapça'da evin sahibi anlamında "rabbü'l-beyt" kullanıldığı gibi, İngilizce'de de toprak ağası için "Lord" terimi kullanılmaktadır.

⁵⁸⁰ Bu ayetten anlaşıldığına göre, Hz. İsa müslümanların selam verdiği gibi selamlaşmaktadır. Arapça TMA nüshasında ibare tam olarak *السَّلَامُ عَلَيْكُمْ* (es-Selâmu Aleyküm) şeklindedir.

⁵⁸¹ Luka 24/35-36.

⁵⁸² *Haftanın o ilk günü akşam olunca, öğrencilerin yahudi yetkililerden korkusu nedeniyle buldukları yerin kapıları kapalıyken İsa geldi, ortalarında durup, "Size esenlik olsun!" dedi.* (Yuhanna, 20/19).

⁵⁸³ Luka, 1/3.

“kapılar kapalıydı” bölümünü metinden çıkardığı görülmektedir. Luka’nın metni üstteki alıntıda verilmiştir.⁵⁸⁴

Hamasetle uğruna ölüme gideceklerini beyan eden⁵⁸⁵ ve en zor zamanında yanında olmayan⁵⁸⁶ havâriiler karışık duygular içindeydiler. *Ürktüler, bir hayalet gördüklerini sanarak korkuya kapıldılar.*⁵⁸⁷ Yatıştırmak ve teskin etmek için “Hz. İsa onlara, “Neden telaşlanıyorsunuz? Neden kuşkular doğuyor içinizde?” dedi. “Ellerime, ayaklarıma bakın; işte benim! Dokunun da görün. Hayaletin eti kemiği olmaz, ama görüyorsunuz, benim var.”⁵⁸⁸ dedi. Havâriiler şoka girmiştir, kelimeler bir hayal gibi gelmektedir. Duyuların kavrayabileceği bir iletişim safhasına girmek elzem olmuştur; *Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi. Sevinçten hâlâ inanamayan, şaşkınlık içindeki öğrencilerine, “Sizde yiyecek bir şey var mı?” diye sordu. Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. İsa onu alıp gözlerinin önünde yedi.*⁵⁸⁹ Bu âyetlerin verdiği ortak mesaj Hz. İsa’nın, ölmediğini, aksine yaşadığını; inananlara, belki daha çok, sonradan gelecek nesillere ispatlamaya çalıştığıdır.⁵⁹⁰

Hz. İsa’nın tehlike anında gizlenme ve kaçarak kurtulma eğilimi çarmıh olayına özel bir durum değildir. Bu tepki kendisinden daha önce de görülmüş karakteristik bir özelliktir. Hz. İsa, günün birinde halka açık bir yerde tebliğ yaparken, onu taşıyan ve yakalamaya çalışan yahudilerden kaçtığı şu İncil âyetinde anlatılmaktadır; *Onu yine yakalamaya yeltendiler. Ama İsa ellerinden sıyrılıp gitti.*⁵⁹¹ Altaki âyette de Hz. İsa’nın benzer bir olayda gizlendiği ve kaçtığı görülmektedir. *Ona atmak için taşlara yapıştılar. Ama İsa kendisini gizledi ve tapınaktan ayrıldı.*⁵⁹² Ölümcül olmayan bu tehlikelere karşı Hz. İsa’nın verdiği tepki, linç girişimi ve idam mahkûmiyeti karşısında gelişen garip olayları açıklamaktadır.⁵⁹³

⁵⁸⁴ Deedat, *Crucifixion or Crucii-fiction?* s. 52, 53.

⁵⁸⁵ Petrus, “Seninle birlikte ölmem gerekse bile seni asla inkâr etmem” dedi. Öğrencilerin hepsi de aynı şeyi söyledi. (Matta, 26:35).

⁵⁸⁶ O zaman öğrencilerinin hepsi onu bırakıp kaçtı. Markos, (14/50).

⁵⁸⁷ Luka, 24/37.

⁵⁸⁸ Luka, 24/38-39.

⁵⁸⁹ Luka, 24/40-43.

⁵⁹⁰ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 58, 59.

⁵⁹¹ Yuhanna, 10/39.

⁵⁹² Yuhanna, 8/59.

⁵⁹³ Deedat, *The God That Never Was*, s. 12.

K. Yukarıdaki Oda

Deedat mantık yürüterek *Yuhanna*, 20/19 âyetinde belirtilen ve kültürlü hıristiyanlara mesnet olan “*kapılar kapalıyken Hz. İsa'nın içeri girdiği*”⁵⁹⁴ konusuna da açıklık getirmektedir. Deedat, ikinci katında herkesin giremediği ve en az on dört kişilik bir yemek masası olan bir toplantı odasına sahip evin sadece bu odadan ibaret olamayacağını ayrıca belirtmektedir. Bir odası bu kadar büyük ise, iki katlı bu ev muhtemelen hayli büyüktür. Böyle bir ev saray yavrusu bir malikânedir. Deedat, kendi evinde dört giriş kapısının bulunduğunu, buna kıyasla bu malikânenin en az iki giriş kapısının olacağını varsayarak, şöyle bir açıklama getirmektedir;

Hız. İsa'nın bu malikâneye âşina olduğunu, hizmetçiler ve diğer aile efradı ile tanışık olduğunu göz önüne alırsak ki; âşina olduğu bu yeri havâriyelerine ayrıntılı bir şekilde anlatmasından anlaşılabilir. ⁵⁹⁵ O halde kapıyı çalarak veya belki de kendi anahtarı ile eve girmiş olma ihtimali göz ardı edilmemelidir. Güvenlik endişesiyle sadece evin dışarıya açılan kapılarının kapalı olması beklenir, evdeki her odanın kapılarının kapalı (kilitli) olduğu düşünülmez. Hız. İsa eve girdikten sonra tabii olarak yürüyüp yukarı kata çıkmış ve odanın kapısını açarak içeriye girmiştir. ⁵⁹⁶

L. Korkunun Nedeni

Bilindiği üzere Hız. İsa, aynı gün hem sabahın karanlığında mezar başında ağlayan yalnız bir kadına yani Mecdelli Meryem'e, hem de lüks malikânenin ikinci katında büyük bir masanın etrafında toplanmış on küsur havâriye görünmüştür. Meryem'in aksine bu 10 kahraman muallimlerini karşılarında görünce donup kalmışlardır. Ancak Meryem, onu mezar başında gördüğünde, bu on küsur adam kadar korkmamış, hatta sevinçten çılgına dönmüş ve Hız. İsa'ya sarılmak istemiştir. Buradaki iki korku karşılaştırıldığında ortaya ilginç bir tablo çıkmaktadır. Zira insana korku veren kendi kötü amelidir. *Dosdoğru olanlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.* ⁵⁹⁷ Havâriyelerinin hepsi en zor anda onu bırakıp kaçmışken, ⁵⁹⁸ korkudan kapalı kapılar ardında saklanıyorken, ⁵⁹⁹ hatta kendilerini gizlemek için onu inkâr etmekten geri durmazken, ⁶⁰⁰ Mecdelli Meryem olayları takip etmiş, neler olduğunu gözleri ile görmüş, amiyane tâbirle, kefeni yırtmış yani hayatta kalmış Hız.

⁵⁹⁴ *Haftanın o ilk günü akşam olunca, öğrencilerin yahudi yetkililerden korkusu nedeniyle buldukları yerin kapıları kapalıyken İsa geldi, ortalarında durup, “Size esenlik olsun!” dedi. (Yuhanna 20/19)*

⁵⁹⁵ *İsa onlara, “Bakın” dedi, “Kente girdiğinizde karşınıza su testisi taşıyan bir adam çıkacak. Adamı, gideceği eve kadar izleyin ve evin sahibine şöyle deyin: ‘Öğretmen, öğrencilerimle birlikte Fısıh yemeğini yiyeceğim konuk odası nerede?’ diye soruyor.’ Ev sahibi size üst katta, döşenmiş büyük bir oda gösterecek. Orada hazırlık yapın. (Luka, 22/10-12)*

⁵⁹⁶ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 53.

⁵⁹⁷ el-Ahkâf, 46/13.

⁵⁹⁸ *O zaman öğrencilerinin hepsi onu bırakıp kaçtı. (Markos, 14/50).*

⁵⁹⁹ *Haftanın o ilk günü akşam olunca, öğrencilerin yahudi yetkililerden korkusu nedeniyle buldukları yerin kapıları kapalıyken İsa geldi, ortalarında durup, “Size esenlik olsun!” dedi. (Yuhanna, 20/19).*

⁶⁰⁰ *Petrus kendine lanet okuyup ant içerek, “O adamı tanımıyorum!” dedi. (Matta, 26/74).*

İsâ'yı bulabilmek için mezarın içine bile girmiştir. Havârilere ise, suçluluk duygusunun verdiği ızdırapla öyle bir ruhi çöküntü içindedirler ki onu karşılarında gördüklerinde *ürktüler, bir hayalet gördüklerini sanarak korkuya kapıldılar.*⁶⁰¹ Havârilere, Hz. İsâ'nın akibetiyle ilgili tüm bilgileri onun öldüğü ve gömüldüğü üzerine duyumlardan ibarettir. Hiçbiri Golgotya'da hazır bulunmamış ve gözleriyle yargılamayı ve çarmıh olayını görmemişlerdir.⁶⁰²

Hz. İsâ onlara selam verip kendilerini biraz sakinleştirdikten sonra şoku atlatmaları için; *“Ellerime, ayaklarıma bakın; işte benim! Dokunun da görün. Hayaletin eti kemiği olmaz, ama görüyorsunuz, benim var.”* Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi.⁶⁰³ Ellerini ve ayaklarını göstermesinden tekrar dirildiğini değil bilakis hala yaşadığını isbat etmeğe çalışmıştır. Mantık dili ile ifade etmek gerekirse, Hz. İsâ'nın havârilere göstermeye çalıştığı burhanın⁶⁰⁴ yakiniyattan dört sağlam öncüle dayandığı görülmektedir.⁶⁰⁵ Herkes, hiçbir delile ihtiyaç duymadan kabul eder ki *bir ruhta et ve kemik bulunmaz.*⁶⁰⁶ Bu âyet çevrildiği her dilde, şüpheye mahal bırakmayacak şekilde, Hz. İsâ'nın ölmediğini, ölüp tekrar dirilmediğini ve bizzat kendisinin, havârilere bu gibi evhamlardan sakındırıldığını açık ve seçik olarak gözler önüne sermektedir. Deedat'a göre sadece bu âyetle misyonerlerin argümanlarını çürütmek mümkündür.⁶⁰⁷

Tartışma hususunda ısrarcı davranan bazı misyonerlerin, yeniden diriltiilenin ruhanî olmasının bir gereklilik olmadığına dair iddialarına cevap yine âyetin içinden verilebilmektedir, *“bir ruhta et ve kemik yoktur.”*⁶⁰⁸ Bundan başka yedi kocalı yahudi kadın hikâyesinde de Hz. İsâ *“onlar meleklerle birdirler”*⁶⁰⁹ diyerek bir bakıma ölümden sonraki hayat formunu açıklamaktadır.

Et ve kemik burhanıyla kısmen şoku atlatan havârilere tamamen sakinleştirmek için Hz. İsâ, *Sevinçten hâlâ inanamayan, şaşkınlık içindeki öğrencilerine, “Sizde yiyecek bir şey var mı?” diye sordu. Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. İsâ onu alıp gözlerinin*

⁶⁰¹ Luka, 24/37.

⁶⁰² Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 54, 55.

⁶⁰³ Luka, 24/39-40.

⁶⁰⁴ Burhan: İlm-i yakîni elde etmek için yakîni mukaddimelerden tereküp eden kıyastır. Tümevarım veya tüm dengelim şeklinde olabilir. (Gelenbevî, İsmâil, *Şarh İsagoci*, Hanefiye Kitabevi, İstanbul, ts.)

⁶⁰⁵ Burhan'ın terettüp ettiği Yakîniyyât altıdır: Evveliyât: “Bütün parçadan büyüktür” gibi Müşahadat: “Ateş yakıcıdır” gibi Mücerreat: “Alkol sarhoş eder” gibi Hadsiyat: “Ay ışığını güneşten alı” gibi Mütevatirat: “Peygamber mucize göstermiştir” gibi Fitriyyat: “bir tektir, iki çifttir” gibi. (Gelenbevî, İsmâil, *Şarh İsagoci*, Hanefiye Kitabevi, İstanbul, ts.)

⁶⁰⁶ Luka, 24/39.

⁶⁰⁷ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 49 – 54.

⁶⁰⁸ Luka, 24/39.

⁶⁰⁹ Luka, 20/36.

*önünde yedi.*⁶¹⁰ Tüm bunları dirildiğini değil, bedenî olarak diri olduğunu ispatlamak için yapmıştır. Zaten aksi durum için, yani tekrar diriltilmiş olduğunu isbat etmek için, bunların hiçbirine ihtiyaç yoktu, sadece onlara görünmesi yeterliydi. Tabii ki yemek yeme ihtiyacı fizikî bedeninin özelliğidir. “Eğer İsa, gerçekte gıdaya ihtiyacı olmadığı halde, sırf yiyebildiğini göstermek amacıyla böyle bir eylemde bulunmuş olsaydı bu, yapmacık bir tavrı, gayri ahlâkî bir davranış şekli olacaktı.”⁶¹¹

Hıristiyanların çarmıh konusundaki ısrarı, nerdeyse iki bin yıldır programlandıkları kolay kurtuluşa varma isteğinden kaynaklanmaktadır. Kiliselerin öğretilerine göre onların, sadece Hz. İsa'nın kendileri için ölüp dirildiğine inanmaları kurtuluş için yeterlidir. Yuhanna'ya göre *Mesih dirilmemişse, bildirimiz de imanınız da boştur.*⁶¹² Kişi buna inanmadığı takdirde tüm iyi amelleri “*kirli paçavralar gibi*”⁶¹³ değersizdir.⁶¹⁴

M. Kehanet

Fanatik misyonerler, günümüzün kilise doktrinini destekler mahiyette, İncil'den alıntılar yaparak; Hz. İsa'nın Kudüse ölmek için gideceğini ve üçüncü günde tekrar dirileceğini önceden haber verdiğini savunmaktadırlar. Örn. *onunla alay edecek, üzerine tükürecek ve onu kamçılıyıp öldürecekler. Ne var ki o, üç gün sonra dirilecektir.*⁶¹⁵

Ne var ki azınlıkta kalan bu kaynaklar somut olaylara dayanan gerçek hikâyeye ile bağdaşmamaktadır. Bu durumda, ya hikâyeye yanlıştır, ya da öyle bir kehanet yoktur. Herkesin kabul edeceği üzere İnciller, Hz. İsa'dan asırlar sonra yazılmıştır. Hz. İsa'nın kendi zamanında yazdığı ve yazdırdığı tek satır bulunmamaktadır. Hıristiyan ilâhiyatçı Vincent Taylor (1887-1968) çarmıh meselesinde, İncil yazarlarının, sanki Hz. İsa bu hâdiselerden önceden bahsetmiş gibi sözler uydurup, bu sözleri Hz. İsa'nın ağzından söylediklerini belirtmekte ve bunu “*vaticinium ex eventu*” (Hâdise'den sonraki kehanet) olarak tanımlamaktadır.⁶¹⁶ Hıristiyan entelektüel dünyasının bu husustaki tenkitlerinin cılız kalmasını Deedat, misyonerlerin bağnazlığına bağlamaktadır;⁶¹⁷

Hıristiyan misyonerler, evanjelistler ve haçlılar, adı Taylor, Schweitzer, Brandon veya Anderson olsa da, samimi veya büyük ilim sahibi olan bu düşüncedeki Hıristiyan âlimlerin sözlerine kulaklarını tıkamayı tercih etmektedirler. Ne zaman bu âlimler, bu bağnazların “sevgili” önyargılarıyla ters düşen bir söz sarf etseler, onlara hemen “haricî kaynak” ve

⁶¹⁰ Luka, 24/41-43.

⁶¹¹ Schweitzer, *The Quest of Historical Jesus*, s. 64.

⁶¹² I. Korintliler, 15/14.

⁶¹³ Yeşaya, 64/6.

⁶¹⁴ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 61.

⁶¹⁵ Markos, 10/34, Ayrıca bkz. Markos, 9/31-32 ve Markos, 8/31-32.

⁶¹⁶ Taylor, Vincent, *Gospel According to St. Mark: An Introduction and Commentary*, MacMillan, Londra 1953, s. 437.

⁶¹⁷ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 64.

“yirminci asrın çocukça mütalâları” yaftasını yapıştırıverirler. Bu yüzden ben, bu zor işe korkusuzca girip, alnımın akıyla çıkmaya mecburum.⁶¹⁸

N. Mûcize

Mûcizeye meraklı yahudi kavminden *bazı din bilginleri ve Ferisiler*, “*Öğretmenimiz, senden doğaüstü bir belirti görmek istiyoruz*” dediler.⁶¹⁹ Selefî Hz. Musa’dan çok kez mûcize isteyip her seferinde bir bahane bularak inanmayan bu hastalıklı zihniyeti iyi bilen Hz. İsa onlara şu karşılığı verdi: “*Kötü ve vefasız kuşak bir belirti istiyor! Ama ona Peygamber Yûnus’un belirtisinden başka bir belirti gösterilmeyecektir.*”⁶²⁰ Dr. Arthur Temple Lyttelton (1862-1903) Mûcizeyi “İnsan gücünün ötesinde bir fiil” olarak tanımlamaktadır.⁶²¹ Âyetten anlaşıldığı üzere, Yûnus peygamberin hikâyesi çarmıh meselesi ile ilgili problemi çözecek ipuçlarını barındırmaktadır.

Yûnus’un hikâyesini herkes bilmektedir. Biz burada bize lazım olan kısmıyla yetineceğiz. *Rab bir gün Amittay oğlu Yûnus’a, “Kalk, Ninova’ya, o büyük kente git ve halkı uyar” diye seslendi...*⁶²² Yûnus, uzun süre tebliğ görevini ifa ettikten sonra halkından birkaç kişi dışında kimse ona iman etmeyince; onlardan umudu kesmiş, Tarsus’a gitmek üzere bir gemiye binmiştir. Ne var ki gemi denizde fırtınaya tutulmuştur. Denizcilerin bâtil inanışına göre, bu sıkıntıdan kurtulmak için, Rabbine isyan ederek günah işlemiş birini denize atmaları gerekmektedir. Yûnus atılmak için gönüllü olsa da, bu şekilde vicdanları rahat etmemiştir. Ancak çektikleri kur’a neticesinde Yûnus’u denize atmışlardır. Dev bir balık, geniş bir mezar gibi, Yûnus’u yutmuştur. Hemen peşinden kabaran öfkeli dalgalar ve fırtına dinince gemidekiler bayram etmiştir. Üç gün kadar balığın karnında kaldıktan sonra Yûnus, hafif sıyrıklarla atlattığı bu badireden sağ olarak sahili selamete çıkmıştır. Bu hikâye, çarmıh meselesiyle o kadar birbirine benzemektedir ki Yûnus’un hikâyesini duymamış birisi temsili bir tarzda Hz. İsa’nın anlatıldığını düşünebilir. Benzerlikleri şu şekilde tahlil etmek mümkündür.

Yûnus başladığı işi bitirmeden ve Yüce Allah’tan icazet mahiyetinde bir işaret almadan görev yerini terketmiştir. Hakeza Hz. İsa giriştiği kalkışmayı neticelendirmeden ve bildiğimiz kadarıyla, Allah ’tan bir emir gelmeden mâbedi terkedip şehrin dışında Getzemani bahçesine çekilmiştir.

Hz. Yûnus’un hatasını anlayıp çabucak Allah’a tevbe ettiğini *Kur’ân-ı Kerîm* şu şekilde bildirmektedir; *Sen; Rabbinin hükmüne sabret ve balık sahibi gibi olma. Hani o; gamla dolu olarak, Rabbinin seslenmişti.*⁶²³ Hz. İsa da hatasını anlayınca Getzemani bahçesinde gecenin karanlığında rabbine niyazda bulunmuştur; *Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp*

⁶¹⁸ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 64

⁶¹⁹ Matta, 12/38.

⁶²⁰ Matta, 12/39.

⁶²¹ Lyttelton, Arthur Temple, *The Place of Miracles in Religion*, John Murray, Londra 1899, s. 7.

⁶²² Yûnus, 1/1.

⁶²³ Kalem, 68/48.

dua etmeye başladı. “Baba” dedi, “Mümkünse bu kâse benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin istediğin olsun.”⁶²⁴ Luka bu olayı anlatırken, Hz. İsa’nın haleti ruhiyesini tasvir etmeye çalışmıştır; *Derin bir acı içinde olan İsa daha hararetle dua etti. Teri, toprağa düşen kan damlalarını andırıyordu.*⁶²⁵

Yûnus gemideyken deniz kabararak fırtına ve dalgalarla çalkalanmış,⁶²⁶ kaptan kontrolü kaybetmekten korktuğundan, masumiyetine inandığı halde kur’a neticesinde karar alarak Yûnus’u azgın dalgalara teslim etmiş, böylece fırtına dinmiştir. Hz. İsa Pretoryum’a⁶²⁷ götürülürken yahudiler dalga dalga sokaklara dökülmüş, öfkeleri kabarmış halde valiliğin çevresinde sloganlar atarken, Vali Pilatus asayiş konusunda endişe etmeye başlamış ve masum olduğuna inandığı halde Hz. İsa ve başka bir mahkûm arasında kur’a çeker gibi halkın görüşüne başvurduktan sonra⁶²⁸ onu azgın yahudilere teslim etmiş, böylece öfke fırtınası dinmiştir.⁶²⁹ Ayrıca Hz. Yûnus’un hikâyesindeki fırtına gibi, Hz. İsa çarmıha götürülürken, güneş tutulması, fırtına ve şimşekler eksik olmamıştır.⁶³⁰

Yûnus balığın karnında iken, ...karanlıklar içinde; “Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!” diye niyaz etti.⁶³¹ Hz. İsa çarmıha gerilirken, *Elohi, Elohi, lema şavaktani? yani: “Allahım, Allahım, beni niçin bıraktın?” diye, yüksek sesle bağırdı.*⁶³² Allah Yûnus’un duasını kabul etmiştir. Nitekim konuyla ilgili âyette şöyle denilmektedir: *Bunun üzerine biz de onun duasını kabul ettik ve onu kederden kurtardık. İşte biz, mü’minleri böyle kurtarıyoruz.*⁶³³ Hz. İsa’nın da duası kabul edilmiştir. Konuyla ilgili İncil âyeti şu şekildedir: *Mesih, kendisini ölümden kurtarmağa Kadir Olan’a kuvvetli feryatla ve gözyaşları ile dualar ve yalvarışlar takdim etmiş ve takvası sebebi ile (duası) ⁶³⁴ işitilmişti.*⁶³⁵

⁶²⁴ Matta, 26/39.

⁶²⁵ Luka, 22/44.

⁶²⁶ *Deniz gittikçe kuduruyordu. Yûnus’a, “Denizin dinmesi için sana ne yapalım?” diye sordular. (Yûnus, 1/11)*

⁶²⁷ Valilik Binası. <https://www.seslisozluk.net/pretorium-nedir-ne-demek/>

⁶²⁸ *Ve bayramda halka istedikleri bir mahpusu salıvermek valinin âdeti idi. O zaman onların Bar Abbas denilen meşhur bir mahpusları vardı. Bir araya toplandıkları zaman, Pilatus onlara: Kimi istiyorsunuz size salıvereyim? Bar Abbası mı, yoksa Mesih denilen İsa’yı mı? dedi. (Matta, 27/15-17).*

⁶²⁹ *Pilatus, elinden bir şey gelmediğini, tersine, bir kargaşalığın başladığını görünce su aldı, kalabalığın önünde ellerini yıkayıp şöyle dedi: “Bu adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın! (Matta, 27/24).*

⁶³⁰ *Öğleyin on iki sularında güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. (Luka,23/44).*

⁶³¹ Enbiyâ, 21/87.

⁶³² Matta, 27/46.

⁶³³ Enbiyâ, 21/88.

⁶³⁴ Dua’nın işitilmesinin duanın kabul edilmesi anlamına geldiği önceki bölümlerde açıklanmıştır.

⁶³⁵ İbraniler, 5/7.

Yûnus denize atıldığında herkes öldüğünü sanmıştır; ancak bugün herkes, o esnada ölmediğini kabul etmektedir. Hz. İsa da çarpmıha gerildiğinde herkes öldüğünü sanmıştı.⁶³⁶ Yûnus'u balık yutunca herkes balığın karnında ölü olduğunu düşünmüştü; bugün herkes balığın karnında iken diri olduğunu kabul eder. Hz. İsa da Arimetyalı Yusuf'un bahçesindeki geniş mezar'a konduğunda herkes onun orada ölü yattığını düşünmüştü.

Hz. Yûnus balığın karnında dua etmişti.⁶³⁷ Ölülerin dua ettiği duyulmamıştır! Hz. İsa da kefen bezlerini bir kenara bırakarak mezardan çıkmış,⁶³⁸ çıkmak için mezar kapısındaki taşı kenara itmiş,⁶³⁹ insanlarla konuşmuş, kılık değiştirip⁶⁴⁰ yahudilerden kaçmıştır. Ölülerin maddi engellere takıldığı veya ölüm korkusuyla tebdîl-i kıyâfet ederek insanlardan gizlendiği görülmemiştir.

Yûnus'un mûcizesi ve kurtuluşu üzerine tüm semavi dinlerin mensupları hemfikirdirler. Denize atılırken veya onu balık yutarken ölmüş olsa bu sıradan bir olay olurdu ve buna mûcize denmezdi. Neden aynı mantık Hz. İsa için geçerli olmasın? Bir olay, Doğal akışın ve mutad beklentinin tersine, insanların benzerini yapamayacakları hârikulâde bir vaka olursa mûcizedir.⁶⁴¹ Kelâmcılara göre mûcize meydan okuma (tehaddî) ile birlikte dünyada vuku bulan olağanüstü (sıradan olmayan) olaylardır.⁶⁴² *Yûnus, nasıl üç gün üç gece o koca balığın karnında kaldıysa, İnsanoğlu⁶⁴³ da üç gün üç gece yerin bağrında kalacaktır.*⁶⁴⁴ âyetine göre Hz. İsa, bir benzerlikten bahsetmektedir. Bu benzerlik spesifik bir benzerliktir.

Deedat'a göre "Eğer yerin bağrında ölü yatmak mûcize ise tüm ölüler mûcize sahibidir." Bir benzerlik söz konusuysa, o da yaşam belirtisidir. Balığın karnında yaşayan ve mezarın bağrında ölü olanın birbirine benzer bir tarafları yoktur. Hz. İsa bir benzerlikten bahsederken bağılıları bir tezadı kanıtlamaya çalışmaktadır.⁶⁴⁵

⁶³⁶ İsa'ya gelince onun ölmüş olduğunu gördüler. Bu yüzden bacıklarını kırmadılar. (Yuhanna, 19/33).

⁶³⁷ Zünnûn (Yûnus)'a gelince, o, öfkeli bir halde geçip gitmişti. Bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. Nihâyet karanlıklar içinde; "Senden başka hiç bir ilâh yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!" diye niyaz etti. (el-Enbiyâ, 21/87).

⁶³⁸ Eğilip bakınca, keten bezlerin yerde serili olduğunu gördü. Ama içeriye girmede. (Yuhanna, 20/5)

⁶³⁹ Haftanın ilk günü erkenden, ortalık daha karanlıkken Mecdelli Meryem mezara gitti. Taşın mezarın girişinden kaldırılmış olduğunu gördü. (Yuhanna, 20/1)

⁶⁴⁰ ...Meryem onu bahçıvan sanarak, "Efendim" dedi, "Eğer onu sen götürdünse, nereye koyduğunu söyle de gidip onu alayım. (Yuhanna, 20/15)

⁶⁴¹ Kadı Abdulcabbar, Ebû'l-Hasen Kadı'l-kudât, *el-Muğni fi Ebvâbi't-Tevhîdi ve'l-Adl*, ed-Darü'l-Mısriyye, Kahire (t.s.) s. 200-203

⁶⁴² en-Nesefî, Ebu'l-Muîn, *Tebstratü'l-edille*, Dü. Hüseyin Atay, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 1993, s. 469-535.

⁶⁴³ "İnsanoğlu" İncilde seksen yerde Hz. İsa'yı tanımlamak için kullanılmıştır.

⁶⁴⁴ Matta, 12-40.

⁶⁴⁵ Deedat, *What was the Sign of Jonah?*, s. 3.

Hıristiyan evanjelistler “üç” kelimesinin âyette dört kez tekrar edildiği gerekçesiyle buradaki benzerliğin zaman benzerliği olduğunu ileri sürmektedir.⁶⁴⁶ Deedat’a göre günlerin sayısının mucizevi bir tarafı yoktur. Çünkü mucize’nin tanımında hârikulâdelik (doğüstülük) vardır!⁶⁴⁷ Günlerin akışı ise olağandır. Bununla birlikte, sürede bir benzerlik yoktur. Nitekim Cuma akşamı çarmıhtan indirildikten hemen sonra defin işleminin gerçekleştiğini ve Pazar günü sabahın beşinde mezarda kimsenin olmadığını farkettilerinin hemen öncesinde mezardan ayrıldığı varsayılsa bile; Hz. İsa’nın en fazla bir buçuk gün, başka bir deyişle iki gece bir gündüz mezarda kaldığı anlaşılmaktadır. Gerçek hayatta işlerin bu kadar ucu ucuna gelme ihtimali düşük olduğu için, 24 saatten fazla kalmış olması pek de olası değildir. Hz. İsa’yı karşılarında gördükleri halde, “*Onun ellerinde çivilerin izini görmedikçe, çivilerin izine parmağımla dokunmadıkça ve elimi böğrüne sokmadıkça inanmam.*”⁶⁴⁸ diyen bir topluluğun mantık kurarak hakkı teslim edeceği beklenemez. Hıristiyanlığı temelinden sarsan bu iddia karşısında bazı misyoner gruplar neredeyse iki bin yıldır “Güzel Cuma” adıyla kutladıkları Hz. İsa’nın çarmıha gerildiği günün aslında Cuma değil Çarşamba günü olduğunu savunan yeni bir tezle karşımıza çıkmaktadırlar. Plain Truth dergisi ve “Bible Revelation” gibi kuruluşların önyak olduğu bu akım; Mormonlar, Yehova Şahitleri, Yedinci Günü Bekleyenler, Bilimsel Hıristiyanlar, vs. gibi birçok hıristiyan kuruluş tarafından destek görmektedir. Bu konuda Johannesburg’da bir konferans veren Plain Truth dergisinin temsilcisi ile Deedat arasında geçen şu anekdot kayda değerdir;⁶⁴⁹

Oturumdan sonra, özel bir tartışma esnasında, Bay Fahey’i buluşundan dolayı tebrik ettim. “Nasıl olur da Hıristiyanlık dünyası, geçen iki bin yıl boyunca, doğru sonucu elde etmek maksadıyla dinî aritmetiklerini öğrenmemişti?” Bugün bile hıristiyanların ezici çoğunluğu, Güzel Çarşamba yerine Güzel Cuma’yı anmaktadır. “İlk Papa’dan (Petrus) sonuncusuna kadar kesintisiz bir papalar zincirine sahip olduklarını iddia eden Katolikler dâhil dünyada yaşayan 1 milyar 200 milyon hıristiyanı, hatalı bir şekilde Güzel Cuma’yı kutlamaları için kim kandırmış olabilir?” diye sordum Fahey’e... Fahey, hiç yüzü kızarmadan cevap verdi: “Şeytan!” Ben de “Eğer Şeytan en basit bir dinî konuda bile hıristiyanları yanıltmayı ve iki bin yıl boyunca onları bu vaziyette tutmayı başarabilseyse, Tanrı ile ilgili meselelerde hıristiyanları saptırmak onun için çocuk oyuncağı olmaz mı?” dedim. Fahey kıpkırmızı kesildi ve kalkıp gitti.⁶⁵⁰

O. Değerlendirme

Şimdiye kadar okuduklarımızdan çarmıh olayında anlatılanların çoğunun zanna dayalı bilgiler olduğunu ve kimsenin tutarlı bir hikâyeye ortaya koyamadığını söyleyebiliriz.⁶⁵¹ Bazı tezatları maddeler halinde vermek gerekirse;

⁶⁴⁶ *Yünus nasıl üç gün üç gece o koca balığın karnında kaldıysa insanoğlu da üç gün üç gece yerin bağrında kalacak.* (Matta 12/40).

⁶⁴⁷ Bulut, Halil İbrahim, “Mucize”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2005, XXX, s. 350-352.

⁶⁴⁸ Yuhanna, 20/25.

⁶⁴⁹ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 67-72.

⁶⁵⁰ Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 73.

⁶⁵¹ İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali, *el-Fasl fi’l-milel ve’l-ehva ve’n-nihal*, Dârü’l-Cayl, Beyrut, (ts) c. I, 123.

- 1- Hıristiyanların iddiasının aksine Hz. İsa ölmek istememiş ve ölmek için akıllıca bir strateji izlemiştir.
- 2- Hz. İsa, kurtulmak için Allah'a dua etmiş ve Allah duasını kabul etmiştir.
- 3- Yetkililer, onu cezalandırma hususunda isteksizdi. Pontius Pilatus Hz. İsa'nın suçsuz olduğuna inanmaktaydı. Neden ölmesini istesin ki?
- 4- Yetkililer üzerinde söz sahibi olan etkili kişiler, onun kurtarılmasını istemekteydi. Pilatus'un hanımı gördüğü rüyadan çok etkilenerek, "Bu doğru adama hiçbir zarar gelmesin" demiştir.
- 5- Çarmıhta en fazla üç saat kalmıştır. Gerçekte ağaca bağlanmış bir kişi bu sürede ölmemektedir.
- 6- Beraberinde çarmıha gerilenler (ayakları kırdırıldığı halde) o indirilirken ölmemişlerdir.
- 7- Dinî otoriteler çarmıhtan indirildikten sonra mızrakla yaralandığında hala ölmediğini kabul etmektedir.⁶⁵²
- 8- Bilim çevreleri de (Dr. Primrose gibi) mızrak saplanırken hayatta olduğunu kabul etmektedir. *Derhal kan ve su çıktı*: ibaresi tıbben canlı olduğunu göstermektedir.
- 9- Hz. İsa'nın kurtulması için çevresel faktörler uygundu. Deprem, fırtına ve güneş tutulması infaz için toplanan kızgın kalabalığı dağıtmıştı. Gizli havârilere ona yardım etmesine de engel bulunmamaktaydı.
- 10- Düşmanları öldüğüne emin olmadılar, yahudiler öldüğünden şüphedeydiler.
- 11- İnfazlar konusunda tecrübeli insanlar, onun bu şartlar altında ölmüş olduğuna ihtimal vermemişlerdi. Nitekim Pilatus'a öldüğü söylenince şaşırmış, yaşıyor olduğundan kuşkulandı.
- 12- Çarmıhta ölmemiş ise mezarda ölmüş olma ihtimali yoktu. Hazırlanan mezar, büyük, ferah ve havadardı.
- 13- Taraftarlarına ait özel bir mülkte bulunan mezara, gizli dostları kolayca ve güven içinde ulaşabilmekteydi.
- 14- Mezarın kapısındaki taşın ve kefeni bağlayan bezlerin açılmış olması canlı olduğunu gösteriyordu. Oysa özgür kalmış bir ruh maddi engellere takılmamaktadır.
- 15- Zaten ölmüş birisi için ölüm kaygısı olmaz. Oysa Hz. İsa sürekli kılık değiştirmekteydi. Canlı değilse bu tedbir neden?
- 16- Hz. İsa Mecdelli Meryem'e bana dokunma demiştir. Hâlbuki ölümden sonra şer'i teklif kalkmaktadır! Demek ki ölmemiştir.
- 17- Hz. İsa Mecdelli Meryem'e yahudi kültüründe ölümden mecaz olarak, "*Daha Babama Kavuşmadım*" yani "ölmedim" demiştir.⁶⁵³
- 18- Mecdelli Meryem Hz. İsa'yı tanıyınca korkmamıştır. Olayların ve tekfin işlerinin tanığı olarak, Hz. İsa'yla karşılaşmak ona tuhaf gelmemiştir. Ancak saklanmayı

⁶⁵² Cheyne, Thomas Kelly, Black, John Sutherland, "cross" *Encyclopedia Biblica: A Dictionary of the Bible*, The Macmillan Company, New York 1899, c. I, sütun 960.

⁶⁵³ "*Daha Baba'ma Kavuşmadım*" yahudi kültüründe ölümden mecaz olarak "Ben henüz ölmedim" "Ben hayattayım!" anlamına gelir.

tercih eden ve cereyan eden olaylar hakkında bilgileri duyumlardan ibaret olan havârilere; onu canlı görünce, şoke olup gözlerine inanmamışlardır.

- 19- Çarmıh söylentilerinden sonra görüldüğü ortamlarda çok kez yemek yediğine şahit olunmuştur. Ölmemiş bir beden yemeğe ihtiyaç duyar. Nurani bir varlık olan ruh yemek yememektedir.
- 20- Hz. İsa çarmıh olayından sonra sadece dostlarına görünmüş, düşmanlarından ise saklanmış. Bu tarz bir tedbir infazdan kıl payı kurtulmuş birisinin verdiği tepkilerdendir.
- 21- Zuhurundan sonra sadece kısa mesafeli yolculuklar yapmıştır. Çünkü işkence görmüş yaralı bir bedenden fazlası beklenemez. Ancak ruhaniler için bu tür sınırlamalar yoktur.
- 22- Kabrin etrafında bulunan insanlar onun ölmediğini söylemiştir.⁶⁵⁴
- 23- Melekler ölmediğini söylemiştir.⁶⁵⁵
- 24- Mecdelli Meryem havârilere dirildiğini değil, onun hayatta olduğunu söylemiştir. Ancak havârilere kurtulduğuna ihtimal vermediklerinden buna inanmamışlardır. Oysa Mecdelli Meryem “Hayalet gördüm” dese durum farklı olurdu.⁶⁵⁶
- 25- Hz. İsa, mucize isteyen çevresine Yunus’un mucizesi gibi bir mucizesi olacağını söylemiştir. Yunus, ölümle sonuçlanacağı beklenen badireden canlı çıkmış ve kurtulmuştur. İki hikâyeye arasındaki tek benzerliğin sağ kurtulmaları olduğunu önceki sayfalarda ayrıntısıyla aktarılmıştı.
- 26- Yehuda İskaryot Mahkeme gününden önce kaybolmuş ve bir daha hiç ortaya çıkmamıştır. Yehuda’nın intihar ettiği yönünde değişik ve çelişkili söylentiler de ortaya atılmıştır.⁶⁵⁷ Öldüğü söylenen Hz. İsa ortada dolaşırken; Yehuda’dan haber alan yoktur!

Bazı müslüman âlimler en-Nisâ sûresi 157. âyeti yorumlarken Hz. İsa’nın yerine Yehuda İskaryot’un asıldığını söylemektedirler.⁶⁵⁸ Aslında âyette böyle bir vurgu yoktur. Büyük ihtimalle bu yorum yine bazı hıristiyan kaynaklarına dayanmaktadır. Nitekim *Barnabas İncil*’i Yehuda’nın onun yerine yakalanıp asıldığını aktarmaktadır.⁶⁵⁹

İncillere göre gece vakti Getzemani bahçesine baskına gelen yahudi din adamları ve Romalı askerler, Hz. İsa’yı tanımamaktaydılar. Bu esnada, bütün havârilere yanından kaçmışlardır;

⁶⁵⁴ *Neden yaşayan birini ölümler arasında arıyorsunuz?* (Luka 24/5).

⁶⁵⁵ ... İsa’nın yaşamakta olduğunu bildiren melekler gördüklerini söylediler. (Luka, 24/23).

⁶⁵⁶ *Meryem gitti, İsa’yla bulunmuş olan, şimdiiye yas tutup gözyaşı dökken öğrencilerine haberi verdi. Ne var ki onlar, İsa’nın yaşadığını, Meryem’e gördüğünü duyunca inanmadılar.* (Markos 16/10,11)

⁶⁵⁷ *Yahuda paraları tapınağın içine fırlatarak oradan ayrıldı, gidip kendini astı. (Matta, 27/5) Bu adam, yaptığı kötülüğün karşılığında aldığı ücretle bir tarla satın aldı. Sonra baş aşağı düştü, bedeni yarıldı ve bütün bağırsakları dışarı döküldü.* (Elçilerin İşleri, 1/18).

⁶⁵⁸ Rızâ, Muhammed Reşid, *Aqîdetu's-salbi ve'l-fidâ*, Daru-l Menar, Kahire 1913, s. 6.

⁶⁵⁹ ... *Ve, o bunu derken askerler girdiler, ellerini Yehuda’nın üzerine koydular, çünkü o, her bakımdan İsa’ya benziyordu. Biz, Yehuda’nın dediklerini duyup, yığınla askeri de görünce, delirmiş gibi kaçtık...* (Barnabas, 22/216).

sadece Petrus, uzaktan hadiseyi takip etmiş, ama Hz. İsa'nın yakalanmasını yakından görememiştir. Demek ki Hz. İsa'nın ne yakalanmasını ne de çarmıha gerilmesini, onu tanıyanlardan gören olmamıştır. Ona ihanet eden Yehuda da bu olaydan sonra bir daha görülmemiştir. Yehuda İskaryot'un, Hz. İsa'ya çok benzediği söylenmektedir.⁶⁶⁰ Bu benzerlikten dolayı tutuklanmış olması uzak ihtimal olmamakla birlikte; Vali Pilatus'un Hz. İsa'yı asmak istemediği bilinmektedir. Bu durumda Pilatus'un, taşkınlık yapan yahudilerin öfkelerini dindirmek için Hz. İsa'yı tutup, başka bir idamlık mahkûmu astırması ihtimal dâhilindedir. Nitekim ne orada bulunun kâhinler ne de askerler Hz. İsa'yı tanımaktaydılar. Daha sonra mezarda kimseyi bulamadıklarında halkın tabiatüstü hikâyeler söylemesi de doğal bir tepkidir. Çünkü insanlar, Hz. İsa'nın öldüğüne inanmışlardı. Balıkçılık gibi işlerle uğraşan ve ilmî ehliyetleri olmayan havâriilerin bu efsaneleri ve söylentileri olduğu gibi aktarmalarından dolayı bu çelişkili ifadelerin⁶⁶¹ bir olgu gibi İnciller'de yer alması da kuvvetle muhtemeldir. Tabi ki burada söylenen herşey bir iddiadan öteye geçmemekte ve taraflardan hiçbiri iddiasından emin olamamaktadır. Çünkü ortada bir kaçış ve gizlilik vardır ve ilk zamanlarda dahi, hiçkimse olayın tamamına vakıf olamamıştır. Emin olduğumuz bir şey varsa o da Hz. İsa'nın asılmadığı ve hayatta kaldığıdır. Nitekim sözlerin en doğrusu, Allah'ın kitabı bu konuya değinmektedir.⁶⁶²

Muhammed Reşîd Rızâ, (1865-1935), *Aqîdetu's-salbi ve'l-fidâ* adlı eserinde bu konuda özetle şöyle demektedir: “Hz. İsa'ya çok benzeyen Yehuda, önce Hz. İsa'nın saklandığı yeri para karşılığında askerlere haber verdi. Sonra bu yaptığına pişman olarak, vicdan azabından kurtulmak için, kendisini Hz. İsa diye tanıttı ve sonrasında asıldı. Hıristiyan kaynaklarında Hz. İsa'yı haber veren Yehuda'nın Hz. İsa'nın asılmasından sonra bir daha görülmeyip intihar ettiği belirtilmektedir. Kendini Hz. İsa diye tanıtip askerlere teslim olması da bir çeşit intihardır. Demek ki *Kur'an*'ın aktardığı gibi; Allah, Hz. İsa'ya ikram edip onu düşmanlarının elinden kurtarmış, o da, gizlice başka bir ülkeye gidip normal hayatını yaşadıktan sonra vefat etmiş⁶⁶³ ve ruhu yüce bir makama yükseltilmiştir.”⁶⁶⁴

“*Ellerime ve ayaklarıma bakın; işte benim! Dokunun da görün. Hayaletin eti kemiği olmaz, ama görüyorsunuz, benim var.*” *Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi.*⁶⁶⁵ Bu iki İncil âyeti günümüz hıristiyan teolojisini temelsiz bırakmaktadır. Nijeryalı yazar Adeleke Dirisu Ajijola, *The Myth of the Cross* adlı eserinde, *Kitâb-ı Mukaddes* ve Çarmıha gerilme konularında, hıristiyan tezlerinin mantıksızlığını mahirane bir şekilde sergilemektedir.

⁶⁶⁰ Barnaba, fasıl 210, s. 309.

⁶⁶¹ Çelişkiler için bkz: Matta, 26-27. bölümler; Markos, 13. bölüm; Luka, 23-24. bölümler; Yuhanna, 13. bölümler.

⁶⁶² en-Nisâ, 4/157.

⁶⁶³ Aynı eserde Ahmed Kadıyanî'ye nisbetle Hz. İsa'nın Hindistan'da bulunan Keşmir'e giderek burada yaşadığı, İsa Sahib (saygı ifadesi) diye anıldığını ve kabrinin burada yer aldığı söylenmektedir.

⁶⁶⁴ Rızâ, *Aqîdetu's-salbi ve'l-fidâ*, s. 54-55.

⁶⁶⁵ Luka, 24/39-40.

5. TESLÎS

A. Tanımı

Kitâb-ı Mukaddes'te ne kelime ne de doktrin olarak yer almamakla birlikte, hıristiyan ulûhiyet anlayışının temelini oluşturan teslîs doktrini; miladi III. ve IV. yüzyıllarda teşekkül etmiş, M.S. 325'teki İznik konsilinde, Mısırlı hıristiyan teolog Arius'un başını çektiği güçlü muhalefete rağmen, temel doktrin olarak kabul edilmiştir. Türkçe'ye "teslîs" olarak girmiş olan üçleme doktrininin İngilizcedeki karşılığı "trinity"dir. Bu sözcük, Grekçe "trias" kelimesinden türemiştir ve "üçlü birlik" anlamında kullanılmaktadır. Bu doktrine göre tek olan Allah, baba-oğul-kutsal ruh (ekanimi selase) şeklinde üç farklı kimlikte tezahür etmektedir. Sinoptik İnciller'de⁶⁶⁶ Hz. İsa için, genelde "insanoğlu" ifadesi kullanılmasına rağmen⁶⁶⁷ eski putperest kültürlerde benzerine rastladığımız üçlü ulûhiyet anlayışının;⁶⁶⁸ yahudi filozof Filon (ö. 50) tarafından ortaya atılan "logos"⁶⁶⁹ felsefesiyle hıristiyan teolojisine girdiği düşünülmektedir. Filon, Hıristiyanlığın oluşum evresinde meydana çıkan stoacı felsefenin etkisindedir.⁶⁷⁰ *Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı.*⁶⁷¹ âyetindeki "söz" (logos) sözcüğünün "Tanrı'nın, kendisiyle dünyayı yarattığı kelimesi" anlamına geldiğini savunan felsefeciler bu âyetin, Hz. İsa'nın ulûhiyetine işaret ettiğini iddia etmişlerdir. Buna göre İsa'nın, Tanrı'nın kendisine hulûl ettiği, ete kemiğe bürünmüş, ezeli ve ebedî kelâmı (logos) olduğuna ve teslîs anlayışını oluşturan unsurlardan birini oluşturduğuna inanılmaktadır.⁶⁷² 381 yılındaki İstanbul konsilinde üç farklı kişiliğe (baba-oğul-kutsal ruh) tanrılık izafe edilmişse de, günümüzde hıristiyan teologlar, tarih boyunca birçok farklı yorum getirilen bu inanışa, daha çok "ilişki teolojisi"⁶⁷³ şeklinde başka bir yorum getirmektedirler. Hıristiyanlara göre Tek olan Tanrı'da üç unsurun bulunduğuna inanmak (trinity), üç tanrıya inanmakla (tri-

⁶⁶⁶ İlk üç İncil olan Matta, Markos ve Luka İncillerine bu isim verilir. Birbirne çok benzemelerinden bu İncillere "aynı bakış açılı" anlamına gelen bu isim verilmiştir.

⁶⁶⁷ İncilde (Yeni Ahit) seksen yerde Hz. İsa "son of man" yani "insanoğlu" olarak anılmıştır. Nel, Marius, "'Son of Man' in the Gospel of Mark", *In die Skriflig*, sy. 51(3), Pretoria 2017, s. 1 <https://doi.org/10.4102/ids.v51i3.2096>

⁶⁶⁸ Brahma, Vişnu, Şiva (Hindistan) ve İsis, Osiris, Horus (Mısır) gibi. (Waardenburg, Jacques, "Teslîs", TDV İslam Ansiklopedisi, İSAM, İstanbul 2011, XL, s. 548-549).

⁶⁶⁹ Logos" Grek dilinde sebep veya kelime anlamlarına gelmektedir. "Tanrı'nın kendisiyle dünyayı yarattığı kelimesi" anlamında kullanılmıştır. Bu felsefenin etkisinde Yuhanna, 1/1 âyeti teslis inancına delil gösterilmiştir. (Waardenburg, Jacques, "TESLÎS" *DİA*, İstanbul 2011, c. XL, s. 548)

⁶⁷⁰ Bayram, Abdullah, "Ehl-i Kitaba Yaklaşımı Temelinde *Kur'an*'ın Allah İnancı...", *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Gümüşhane 2013, 2, c. 2, sy. 4, s. 215.

⁶⁷¹ Yuhanna, 1/1.

⁶⁷² Sinanoğlu, Mustafa, "Kelime", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, Ankara 2002, XXV, s. 213.

⁶⁷³ Bu teoriye göre "Tanrı'nın yaratılışla ilişkisi ve dünyayı meydana getirme biçimi teslîsi oluşturan baba, oğul ve kutsal ruh arasındaki ilişkiye göre şekillenmiştir."

theism) aynı şey değildir. Nitekim Pentecostal Papaz Leslie Thomas Holdcroft (1922-2018) teslîsi şöyle açıklamaktadır;⁶⁷⁴

Tanrı, oğul'un varlık sebebi olması bakımından Baba'dır. Tanrı, Baba'dan doğmuş olması bakımından oğul'dur. Tanrı, her şeye nüfuz etmesi anlamında Kutsal Ruh'tur. Baba birinci uknumdur, ancak bu onun ilk varolduğu anlamına gelmez. Oğul'un rolü, yerine getirmek ya da uygulamaktır. Tanrı'dan olan (sudur eden) Kutsal Ruh'un rolü, ulaştırmak ya da tatbik etmektir. Bu üç uknum her bakımdan eşittir.⁶⁷⁵

Dördüncü yüzyılda ortaya çıkan teslîs doktrine karşı sert muhalefetiyle bilinen Arius, İskenderiye Piskoposu'na yazdığı mektupta görüşlerini şu sözlerle ortaya koymaktadır;

Biz, Bir olan Tanrı'yı kabul ederiz. O, zâtı ile kaim (doğmamış ve doğurmamış), tek ebedî, tek kadim, tek gerçek, tek ölümsüz, tek hâkim, tek iyi, her şeyin tek yargılayıcısıdır. Tek, aşkın ve bölünemez olduğundan, Tanrı'nın varlığına ortak olunamaz. Tanrı'nın, ne kadar yüceltilmiş olursa olsun, özünü diğer bazı varlıklara vermesi, O'nun bölünebileceği ve değişime konu olabileceği anlamına gelmektedir. Böyle bir şey ise tasavvur edilemez. Bunun da ötesinde, herhangi bir varlığın gerçek anlamda ilâhî öze ortak olması, tek olan (eşi benzeri bulunmayan) diye tanımlanan ilâhî varlığın ikiliği sonucunu ortaya çıkaracaktır. Bu yüzden, varolan başka herhangi bir şeyin Tanrı'nın varlığına herhangi bir şekilde katılması, ortaklık suretiyle değil, bizzat O'nun yaratma fiiliyle vücut bulması gerekmektedir.⁶⁷⁶

Deedat'a göre, Tanrı'yı insan suretinde betimleme anlamındaki Antropoformizm'in tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Dünyanın değişik yerlerinde putperest toplulukların putlarının, görünüm olarak kendi fiziksel özelliklerini taşıması, insanların Tanrı'yı kendi suretlerinde düşünme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Hıristiyanlıktaki Antropoformizm, *Kitâb-ı Mukaddesteki* şu âyete dayanmaktadır; *Tanrı, "Kendi suretimizde, kendimize benzer insan yaratalım" dedi, ...*⁶⁷⁷ İşe yaramaz tanrılardan bıkmış Roma medeniyeti ve Yunanlılar, kendilerine pazarlanan bu yeni ulûhiyet anlayışına teslim olmakla, adeta yağmurdan kaçarken doluya tutulmuşlardır. Bu anlatılanlardan, hıristiyan âleminin üçlü-birlik doktrini konusunda her anlamda ortak bir düşünceye sahip olduğu anlaşılmalıdır. Bilâkis, hıristiyanlar teslîs konusunda derin fikir ayrılıklarına sahiptirler.⁶⁷⁸

B. Deliller

Birçok hıristiyan ilâhiyatçısına göre, Hıristiyanlığın zorunlu şartı gibi görülen teslîsin net bir şekilde anlaşılması mümkün değildir. Ancak bu düşüncedekiler, akıl-mantık yürütmeden bu ilâhî sırta boyun eğmenin gerekliliğini savundukları halde, yahudi ve müslümanlara karşı reddiyelerinde teslîs'i aklî delillerle desteklemeye çalışmışlardır. Bunlar, *Kitâb-ı Mukaddeste* Tanrı'yı ifade eden zamirlerin yer yer çoğul kalıbında kullanılmasını da bu minvalde yorumlanmışlardır. Zaman zaman *Kur'ân-i Kerim*'den de bağlam dışı yorumlar yaparak tezlerini desteklemeye çalışan misyonerler, ilâhî hitaptaki

⁶⁷⁴ Waardenburg, Jacques, "Teslîs", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2011, XL, s. 548-549.

⁶⁷⁵ Holdcroft, Lesslie Thomas, *The Doctrine of God*, Western Book Company, Oakland 1978, s. 66.

⁶⁷⁶ Kelly, John Norman Davidson, *Early Christian Doctrines*, Adam & Charles Black, Londra 1968, s. 227.

⁶⁷⁷ Tekvin, 1/226.

⁶⁷⁸ Deedat, *What is His Name?*, s. 9.

“biz” ifadelerini ve Hz. İsa ile ilgili âyetleri de kullanmaktan çekinmemişlerdir.⁶⁷⁹ Hıristiyanlar tarafından, teslîs için naklî delil olarak şu iki âyet sıklıkla kullanılmaktadır;

*Çünkü gökte şehadet edenler üçtür: Baba, Kelime ve Kutsal Ruh ve bu üçü birdir.*⁶⁸⁰

*Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı.*⁶⁸¹

Şu âyeti de misyonerler bu konuda tâli delil olarak kullanmaktadırlar;

*İmdi, siz gidip bütün milletleri şakirt edin, onları Baba, Oğul ve Ruhülkudüs ismiyle vaftiz eyleyin.*⁶⁸²

C. İtirazlar

*Gökleri ve yeri yaratan, beslenmeyip besleyen Allah'tan başka bir dost mu edinirim?' de.*⁶⁸³ âyetini referans alan Deedat, yeme ve içmeye ihtiyaç duyan Hz. İsa'nın tanrı olamayacağını, İncilden yeme-içme ile alakalı âyetleri⁶⁸⁴ kanıt göstererek isbat etmekte ve bir adım daha ileri giderek, teslîs savunucularının bu yoldan gitmekle bir nevi şeytana tapmakta olduklarını ifade etmektedir. Deedat buna gerekçe olarak, insan tabiatının tapınmaya ihtiyaç duyduğunu, Allah'a tapmayan birinin başka bir şeye mutlaka tapacağını öne sürmektedir.⁶⁸⁵

Deedat, Hıristiyanların, *Kitâb-ı Mukaddes*'te Yüce Allah'ın, zaman zaman kendisini “Biz” şeklinde çoğul zamiriyle ifade etmesini yanlış anladıklarını, buradaki “Biz” zamirinin çoğul anlam taşımadığını, bilâkis diğer Kutsal kitaplarda olduğu gibi, yüceliği ifade eden “majestik” zamir olduğunu belirtmektedir. Kanıt olarak da majestik zamirin Tevrat ve Kur'an'da sıkça kullanıldığı halde iman edenlerin bundan şirk manasını çıkarmadıklarını ifade etmektedir. Nitekim Arapça ve İbranicede çoğul zamirin her iki şekilde kullanıldığı bilinmektedir. ... *bak biz âyetlerimizi onlara nasıl açıklıyoruz? ...*⁶⁸⁶ ifadesinde olduğu gibi. Tevrat'ta da, bu tür ifadeler bulunmasına rağmen herhangi bir yahudi, Tanrı'nın birliğinden şüphe etmemektedir.⁶⁸⁷

Din bilimleri sahasında dünyanın önde gelen uzmanlarından biri olan Prof. Jacques Waardenburg'un (1930-2015) aşağıdaki sözleri, Batılı ilim ehlinin teslîs hususundaki bilimsel tesbitlerinin müslümanların inancıyla örtüştüğü göstermektedir.

⁶⁷⁹ Deedat, *The God that Never Was*, s. 1.

⁶⁸⁰ I. Yuhanna, 5/7. ^{AV}

⁶⁸¹ Yuhanna, 1/1.

⁶⁸² Matta, 28/19

⁶⁸³ el-En'âm, 6/14.

⁶⁸⁴ *Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. İsa onu alıp gözlerinin önünde yedi.* (Luka, 24/42-43).

⁶⁸⁵ Deedat, *What is His name?*, s. 17.

⁶⁸⁶ el-Mâide, 5/75.

⁶⁸⁷ Deedat, *What Is His Name?*, s. 10.

Kitâb-ı Mukaddes'te Tanrı'dan baba şeklinde bazen çoğul olarak bahsedilmesi, ayrıca Tanrı ile bağlantılı biçimde mevcudiyet, hikmet kelime ve ruh gibi sözcüklerin kullanılması gibi hususlar teslîs doktrini lehine birer delil kabul edilse de, modern Kitâb-ı Mukaddes araştırmacılığındaki hâkim görüş söz konusu ifade ve kullanımlardan hareketle bedenleşen (hulûl/enkarnasyon) çok unsurlu bir Tanrı fikrine ulaşmanın bağlam dışı sayılacağı yönündedir.⁶⁸⁸

*Çünkü gökte şehadet edenler üçtür: Baba, kelime ve Kutsal ruh ve bu üçü birdir.*⁶⁸⁹ Teslîs doktrinin çıkış noktası sayılan bu ayet, en eski yazmalarda bulunmadığından RSV 1952 nüshasından çıkarılmıştır. Günümüzde, birçok nüshada bu âyet şu şekilde yer almaktadır; *Şöyle ki tanıklık edenler üçtür: Ruh, su ve kan. Bunların üçü de uyum içindedir.*⁶⁹⁰ *Kitâb-ı Mukaddes*'in orijinalliği bölümünde bu âyetle ilgili daha kapsamlı bilgiler verilmiştir.

*Başlangıçta söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve söz Tanrı'ydı.*⁶⁹¹ âyetine gelince, Deedat'a göre, bu cümle Allah'a, ya da Hz. İsa'ya isnad edilen bir söz değildir. Bilâkis Yuhanna'nın kitabına giriş için yazdığı mecazî anlatımlarla dolu, edebi bir metnin parçasıdır.⁶⁹² *Kitâb-ı Mukaddes*'in ele alındığı bölümde, İncil'in, Allah sözü, peygamber sözü ve tarihçilerin sözleri şeklinde üç tür metin barındırdığı açıklanmıştır. Binâen aleyh bu türlerden üçüncü kısma giren bu ibare itikadî bir delil olarak kullanılamaz. İtikadî delil olarak kullanılacak âyetler ancak Allah'tan (cc) ya da elçisinden (Hz. İsa) rivâyet edilen sözler olabilir. Üçüncü kısma giren sözler ancak tarihi olaylarla ilgili vesika olabilmektedir.⁶⁹³

Yuhanna, 1/1 âyetinin yorumu ile ilgili sorun biraz da dilin kullanımıyla alakalıdır. Tıp dili olarak Latince kullanıldığı gibi, ilâhiyat alanında ihtisas dili olarak Arapça, İbranice gibi semitik diller kullanılmaktadır. Bu dillerin bu alandaki kavramsal zenginliği Batı dilerinde ve Grekçede bulunmamaktadır. Nitekim aynı âyeti, Arapça nüshadan⁶⁹⁴ incelediğimizde İslâm inancına paralel bir anlayış ortaya çıkmaktadır.⁶⁹⁵ Arapça nüshadaki âyetin Türkçe karşılığı tam olarak şu şekildedir; *Başlangıçta, kâinat yaratılmadan önce, kelime –Allah'ın kelâmı- var idi ve kelime Allah ile birlikteydi ve Allah'ın zatı ile kaimdi.*⁶⁹⁶ Nitekim müslüman ilâhiyatçılar da kelâm sıfatını bu mealde açıklamışlardır. Onlara göre ilâhî kelâm ezelidir ve Allah'ın zatı ile kaimdir. Zat'ın kendi veya gayrı değildir. Çünkü sıfatlar zat ile

⁶⁸⁸ Waardenburg, Jacques, "Teslîs", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2011, XL, s. 548-549.

⁶⁸⁹ I. Yuhanna, 5/7. ^{AV}

⁶⁹⁰ I. Yuhanna, 5/7-8. ^{YC}

⁶⁹¹ Yuhanna, 1/1.

⁶⁹² Türkçe 1941 *Kitab-ı Mukaddes* nüshasında âyet şu şekilde geçmektedir. *Kelâm başlangıçta var idi ve Kelâm Allah nezdinde idi, ve Kelâm Allah idi.* (Yuhanna, 1/1).

⁶⁹³ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 3.

⁶⁹⁴ *el-Mâna's-Sahih li İncili'l-mesih*

⁶⁹⁵ فِي الْبَدءِ، قَبْلَ خَلْقِ الْكَوْنِ، كَانَ الْكَلِمَةُ -كَلِمَةُ اللَّهِ- وَكَانَ الْكَلِمَةُ مَعَ اللَّهِ، وَكَانَ قَائِمًا فِي ذَاتِ اللَّهِ (Yuhanna, 1/1).

⁶⁹⁶ Yuhanna, 1/1. ^{TMA}

kaimdir. Onlar için zatın haricinde bir vücut sözkonusu değildir.⁶⁹⁷ Bu konudaki sapmanın Philon'un "logos"⁶⁹⁸ felsefesi ile başladığı ortadadır. Bu felsefeye göre kelâm zat'ın haricinde bir varlık kazanmıştır. Bu felsefenin butlanı ortadadır. Çünkü sıfat mevzufta bulunan bir haldir ve zihnin dışında bir varlığa sahip değildir. *Kur'ân-ı Kerîm*'de Hz. İsa'dan kelime olarak bahsedilmesinin⁶⁹⁹ misyonerler tarafından bu minvalde yorumlanması ise bedihi bir hatadır. Müfessirlere göre bu âyetlerde kelimededen maksat ilâhî emirdir (kûn) ve Hz. İsa'nın, mücizevi bir şekilde, vasıtasız (baba olmadan) yaratılmasını ifade etmektedir.⁷⁰⁰

Kitâb-ı Mukaddes'te teslîs'in üç şahsiyetini beraber veren tek ayet, *İmdi, siz gidip bütün milletleri şakirt edin, onları Baba ve Oğul ve Ruhülkudüs ismiyle vaftiz eyleyin.*⁷⁰¹ âyetidir. Ancak bu âyette bu üç şahsiyetin bir olduğuna veya bunların birer tanrı olduğunu gösteren bir işaret yoktur. Bilâkis atıf edatı (ve) ile birbirine bağlanan isimlerin mahiyette bir olması muhâldir. *Allah'a ve Resulüne itaat edin*⁷⁰² örneğinde, Allah ve Resulü'nün bir olduğu, aynı özü paylaştığı anlamı çıkmadığı gibi, *hâlbuki izzet, Allahın ve Resulünün ve mü'minlerindir...*⁷⁰³ âyetini şirk ifade edecek şekilde yorumlamış bir müfessir de bulunmamaktadır. Hıristiyanların "*Tanrı izzetini İsa ile paylaştı*"⁷⁰⁴ tezine gelince; yukarıda verilen el-Münâfikun sûresinden âyeti kerime bu konuyu açıklığa kavuşturduğu gibi, Allah'ın ulûhiyet izzetini kimseyle paylaşmadığı *Kitâb-ı Mukaddes*'te de net bir şekilde vurgulanmıştır; *Ben Yehovayım, ismim O'dur; ve izzetimi bir başkasına, ve hamdimi oyma putlara vermeyeceğim.*⁷⁰⁵ Ayrıca İncil'in bir başka âyeti de izzet bahsedilmesinin ulûhiyyet sıfatının başkası ile paylaşılması anlamına gelmediğini göstermektedir. Nitekim Hz. İsa, *Bana verdiğin izzeti ben de onlara verdim ki biz bir olduğumuz gibi, onlar da bir olsunlar.*⁷⁰⁶ sözü ile Yuhanna, 17/5 ve 17/22 âyetlerinde bahsi

⁶⁹⁷ es-Sâbûnî, Nureddin, *Mâtürîdiye Akaidi*, (Çev. Prof. Dr. Bekir Topaloğlu), Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2016, s. 75-80.

⁶⁹⁸ Logos" Grekçe sebep veya kelime anlamlarına gelmektedir. "Tanrı'nın kendisiyle dünyayı yarattığı kelimesi" anlamında kullanılmıştır. Bu felsefenin etkisinde Yuhanna, 1/1 âyeti teslis inancına delil gösterilmiştir. (Waardenburg, Jacques, "Teslis" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 2011, c. XL, s. 548)

⁶⁹⁹ *Ey kitab ehli! Dininizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında ancak doğru olanı söyleyin! Meryem oğlu İsa Mesih, sadece Allah'ın elçisi, Meryem'e atmış olduğu kelimesi ve O'ndan bir ruhtur. Allah'a ve peygamberlerine inanın (Allah) üçtür demeyin. Kendi yararınız için buna son verin. Muhakkak ki Allah tek bir ilâhtır. O, çocuk sahibi olmaktan yücedir. Göklerdeki ve yerdekilerin hepsi O'nundur. Vekil olarak Allah yeter.* (en-Nisâ, 4/171)

⁷⁰⁰ er-Râzî, Fahreddin, *Mefâtihu'l-gayb*, Darü'l-Fikr, Beyrut 1981, c. VIII, 52; c. XI s. 117.

⁷⁰¹ Matta, 28/19.

⁷⁰² et-Tevbe, 9/1; 9/3; el-Mucadile, 58/20; en-Nisâ, 4/59, vb. *Kur'an-ı Kerîm*'de çok yerde geçmektedir.

⁷⁰³ el-Münâfikûn, 63/8.

⁷⁰⁴ *Ey Baba, dünya olmadan önce senin nezdinde bende olan izzetle şimdi sen beni nezdinde taziz eyle.* (Yuhanna, 17/5)

⁷⁰⁵ Yeşaya, 42/8.

⁷⁰⁶ Yuhanna, 17/22.

geçen izzet aynı kontekst içinde kullanılmıştır. Birinci âyette izzetin ulûhiyet sıfatına yorumlanması ikinci âyette de aynı şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Bu durumda ulûhiyet sıfatının tüm inananlarla paylaşıldığı anlamı ortaya çıkar ki bu durum putperest mentalitesinde dahi muhâldir.

Montgomery Watt, (1909-2006) *Islam and Christianity Today / Günümüzde İslâm ve Hıristiyanlık* adlı eserinde, *Kur'ân-ı Kerim*'in teslîsi yeren âyetlerinin yanlış yorumlandığını, bu âyetlerin üçlü-birliği (teslîs) değil; hıristiyanların da karşı çıktığı üç-Tanrı inancını reddettiğini belirtmesi temelsiz bir iddiadır. Zira *Kur'ân-ı Kerim*'in ilgili âyetleri⁷⁰⁷ yoruma mahal bırakmayacak açıklıkta teslîsi reddettiği gibi, hıristiyan kaynaklarda Hz. İsa'ya izafe edilen ilâhî tabiatı ve oğul doktrinini de tamamen reddetmektedir.⁷⁰⁸

Baba-Oğul gibi *Kitâb-ı Mukaddes*'te yer alan terimlere gelince, bunlar başta saf bir sevgi ve saygı ifadesi olarak ortaya çıkmış mecazî kullanımlardır. Bu kelimelerin iki bin yıl önceki manalarını anlamak için şu âyetlere göz atılabilir;

*Yeryüzünde hiç kimseye Baba demeyin. Çünkü göksel Babanız tektir.*⁷⁰⁹

*İsa ona dedi: Bana dokunma; çünkü ben daha Babanın yanına çıkmadım; fakat kardeşlerime git ve onlara söyle: Benim Babamın ve sizin Babanızın, benim Allahımın ve sizin Allahınızın yanına çıkıyorum.*⁷¹⁰

Burada “Baba” kelimesinden kastedilenin günümüz anlayışındaki “baba” olmadığını her akıl sahibi hiçbir tefsire ihtiyaç duymadan anlayabilmektedir. Nitekim tevhid inancına sahip yahudiler de aynı terimleri kullanmış fakat hıristiyanların anladığı şekilde şirk manasını çıkarmamışlardır. Oğul ifadesi Eski Ahit’de Süleyman ve Davud gibi bazı peygamberler için de kullanılmıştır. Örneğin, Hz. Davud için Zebur’da, *Fermanı ilân edeceğim; Rab bana dedi: Sen benim oğlumsun;*⁷¹¹ *Ben seni bugün tevhit ettim.*⁷¹² denmektedir.⁷¹³ Ancak yahudiler istisnasız bu kişileri Allah’ın oğlu olarak değil Allah’ın

⁷⁰⁷ Meryem oğlu Mesih, sadece bir peygamberdir. Ondan önce de nice peygamberler geldi geçti. Onun annesi de dosdoğru bir kadındır. (Nasıl ilâh olabilirler?) İkişi de yemek yerlerdi. Bak, onlara âyetlerimizi nasıl açıklıyoruz. Sonra bak ki nasıl da (haktan) çevriliyorlar. (el-Mâide, 5/75) Ayrıca bkz. et-Tevbe 9/31; Yûnus 10/68; el-İsrâ 17/111; el-Kehf 18/4-5; Meryem 19/35, 88-92.

⁷⁰⁸ Watt, William Montgomery, *Islam and Christianity Today*, Routledge and Kegan Paul, Londra 1983, s. 50.

⁷⁰⁹ Matta, 23/9.

⁷¹⁰ Yuhanna, 20/17.

⁷¹¹ Arapça TMA nüshasında metin şöyledir; *لَأَنْتَ إِلَيَّ أَقْرَبُ مِنَ الْابْنِ لِأَبِيهِ* yani “sen Bana, oğulun babasına yakınlığından daha yakınsın.” (Mezmurlar, 2/7).

⁷¹² Mezmurlar, 2/7.

⁷¹³ Hıristiyan misyonerler “edinilmiş oğul” iddiaları için bu âyeti delil göstermektedirler. Ancak Mezmurlar Hz. Davud’a nisbet edilen sözlerdir ve Hz. İsa’dan yüzyıllar önce yazılmıştır. Bu yönde itirazda bulunanlara, misyonerlerin aynı bab’ın ikinci âyetinde geçen “Mesih” veya “meshettiği” ibarelerini

kulu ve Peygamberleri olarak tanımlamışlardır. Kelimelerin ve kavramların kültürün değişmesiyle zaman içinde anlam kaymasına veya değişime uğradığı yadsınamaz bir gerçektir. Bulut kelimesinin on yıl önce ifade ettiği anlam ile günümüzdeki kullanımı o kadar farklıdır ki teknoloji ile haşır neşir olan gençler için bu kelimenin ilk çağrıştırdığı anlam kesinlikle gökteki yağmur yağdıran bulut değildir.⁷¹⁴ Deedat, bu değişime örnek olarak, günümüzden “yoldaş” ve “oğlan” kelimelerini misal vermektedir. “Arkadaş” “ahbap” gibi anlamlar ifade eden “yoldaş” kelimesi geçen yüzyılda komünistler için kullanılan bir tâbir haline gelmiştir. Öyle ki; Amerika’da arkadaşları tarafından “yoldaş” (comrade) diye çağrılan bir kişi, işini ve kariyerini kaybeder hale gelmiştir. Hakeza “oğlan” veya İngilizcede “guy” kelimesi günümüzde sözlük anlamını yitirmiş ve çirkin şeyler ifade eden kelimeler haline gelmişlerdir. Zaman içinde ezelî ilâhî kelâmın farklı kitaplar şeklinde vahyedilmesindeki hikmetlerden biri de insan dilinin bu doğal değişimidir denilebilir.⁷¹⁵

D. *Kitâb-ı Mukaddes*’te Allah

Hıristiyanlığı antropomorfizm’e ve teslîse kadar götüren sorunlu Tanrı anlayışı, Eski Ahit’deki müteşabih âyetlerin günümüz nüshalarına yansımış ilginç yorumlarıdır.⁷¹⁶ Bununla birlikte *Kitâb-ı Mukaddes* incelendiğinde tevhîd inancını ve Allah’ı ifade eden isimleri görmek mümkündür. Önceki kutsal kitaplarda Tanrı tanımı sıfat ve işaretlerden öteye gitmez iken, son kitap *Kur’ân-ı Kerîm*’de net bir tanım ve açık bir isim bulunmaktadır. Deedat’a göre Allah kelimesi, eşsiz Tanrı’nın eşsiz ismidir ve her yönüyle benzersizdir. Öyle ki diğer isimlendirmelerden farklı olarak sahte tanrıları çağırarak için kullanılmadığı gibi, bu kelimenin gramerde çoğul ve dişil hali de bulunmamaktadır.⁷¹⁷

Eski Ahit’de Allah’ın isimleri olarak Yehova (YHWH),⁷¹⁸ Elah, Elohim isimleri zikredilse de Yeni Ahit’de bu isimlere rastlamak mümkün değildir. Bunun yerine Yeni Ahit’in en eski yunan yazmalarında, Tanrı ve Rab anlamlarına gelen Theos ve Kyrios kelimeleri kullanılmıştır. Bunun nedeni ise muhtemelen on emirden üçüncüsü olan, *Tanrının Rab’bin adını boş yere ağzına almayacaksın. Çünkü Rab, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır.*⁷¹⁹ âyetidir. Çünkü Tevrat’ta 6823 yerde geçen bu kelimenin yerine yahudiler “Adonay” veya “Elohim” isimlerini kullanmışlardır. Bu tabu öyle bir hal almıştır ki ismi söyleyenler ölüm cezasına bile çarptırılmışlardır. Hıristiyanlıkta Allah’ın adı

göstermeleri ikinci bir hatadır. Mesih (yağlanmış) yahudi kültüründe krallık için kullanılmaktadır. Davut ve Süleyman (as) aynı zamanda birer kraldır.

⁷¹⁴ Bulut teknolojisi: verileri yerel depolama birimleri yerine ağda uzak bir makinada depolayan ve web üzerinden senkronize edilmiş tüm cihazlardan erişilebilir kılan bir teknolojidir.

<https://www.hpsunucu.com/blog/icerik/bulut-teknolojisi-nedir>

⁷¹⁵ Deedat, *Al-Quran: The Miracle of Miracles*, s. 65.

⁷¹⁶ Tekvin, 11/5, 32/28, 6/6, 8/21; Mısırdan Çıkış, 24/17, 31,17, 33/23; Mezmurlar, 78/65; Çölde Sayım, 24/9 vb.

⁷¹⁷ Deedat, *What is His Name?*, s. 31- 35.

⁷¹⁸ Tevrat’ta geçtiği şekliyle.

⁷¹⁹ Mısır’dan Çıkış, 20/7.

ekseninde “Yehova Şahitleri, Yedinci Günü Bekleyenler, Menonitler, Hıristiyan Bilimciler vb. gibi birçok mezhep ortaya çıkmıştır. Yehova Şahitleri bu oluşumların en organize ve en etkili olanıdır. Onlar sayesinde Yehova ismini duymayan kalmamıştır. Bu kelime üzerine neredeyse bir din inşa etmişlerdir. Bu grubun üyeleri, bilhassa Hıristiyanlara yönelik propagandalarında, sık sık “O’nun (yaratıcının) adı nedir?” sorusuna başvurmakta; “Tanrı” cevabını aldıklarında ise “tanrı”nın bir isim değil tapınılan anlamında bir sıfat olduğunu söyleyerek aynı soruyu tekrar sormaktadırlar. “Baba” cevabı aldıklarında ise, “senin baban tanrımıdır” diye üstelemekte ve sonunda “O’nun adı Yehova’dır” diyerek noktayı koymaktadırlar.

Yehova Şahitleri “Haftanın beş günü eğitim görerek, iki günü de ‘şahitlik’ dedikleri misyonerlik faaliyetini yürütmek suretiyle bu konuda öyle ustalaşmışlardır ki; bu gayretten etkilenmemek mümkün değildir” diyen Deedat; “Ancak Yehova kelimesinin anlamı sorulduğunda Yehova Şahidi bir cevap verememektedir” diyerek bu grubun zayıf noktasını da ifşa etmiştir. “Yehova” kelimesi *Kitâb-ı Mukaddes*’te bulunmamakla birlikte; bu kelime YHWH harflerinden oluşan bir “tetragramaton”⁷²⁰ olarak mevcuttur. İbranice ve Arapça’da ünlü harfler olmadığından ve bu kelimenin okunuşu bir nevi yasaklı olduğundan, yüzyıllar içinde tam okunuşunu bilen dahi kalmamıştır. Deedat’a göre, birbirine çok yakın ve benzer kardeş diller olması nedeniyle, Arapça’dan istifade ederek bu kelimeyi çözümlemek mümkündür. “Ya” Arapça da “Ey” anlamında bir ünlemdir. “Huva” ise “O” anlamında bir zamirdir.⁷²¹

*Ey Yakup soyu, çağırduğım İsrail, Beni dinle: Ben O’yum; İlk Ben’im, Son da Ben’im.*⁷²²

Bu durumda, Yehova Şahidi’nin sorduğu soru cevabını bulamamıştır. Gerçekte YHWH, özellikle tasavvuf çevrelerinde “Ya Hû” şeklinde kullanımı sıkça görülen, “Ya Huve” “Ey O”⁷²³ şeklinde bir zamir ile çağrı biçimidir. Eski Ahit’de YHWH kelimesi 6823 yerde Elohim ile birlikte okunmuştur. Yehova’daki “ya” çağrı edatı olduğu gibi, Elohim’deki “im” de saygı ifade eden bir çoğul takısı ve çağrı ekidir. Çağrı edatları bir kenara bırakıldığında elde “Huve Elohim” kalıyor ki; bunun da Arapçası “Huvalah”tır (O Alah’tır).⁷²⁴ Benzer şekilde; Hıristiyan ayinlerinde sıkça kullanılan “Alleluya” (Alle lu ya) sözcüğü de “Şükürler olsun ya Allah” anlamındadır.

⁷²⁰ Tetragramaton “dört harf” anlamına gelir. *Kitâb-ı Mukaddes*’teki YHWH için kullanılır. YHWH haruf-i mukattaa gibidir, talaffuzu yoktur.

⁷²¹ Deedat, *What is His Name?*, s. 21-24.

⁷²² Yeşaya, 48/12.

⁷²³ Özellikle tasavvuf çevrelerinde “Ya Hû” şeklinde kullanımı sıkça görülmektedir. (Türer, Osman, “Hû” *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 1998, c. XVIII, s. 260, 261.).

⁷²⁴ Benzer şekilde; Hıristiyan ayinlerinde sıkça kullanılan “Alleluya” (hallelujah) sözcüğü “Hamd Allah’a” anlamındadır. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/alleluia>

Yehova şahidinin peşinde olduğu cevap en belîğ şekliyle aşağıda verilmiştir; *Deki; O Allah'tır, O tektir, Samed olan Allah! O, doğurmamış ve doğmamıştır. Ona hiç kimse de denk değildir.*⁷²⁵

Bu tahlillerden anlaşılıyor ki; El, Elah ve Elohim Arapça'daki Allah isminin karşılığıdır. Elohim kelimesi Arapça'daki "Allahümme" ile aynı anlamdadır. Papaz Cyrus Ingerson Scofield (1843-1921) ile birlikte sekiz üst düzey ilim sahibi rahibin süzgecinden geçmiş *The New Scofield Reference Bible / Yeni Scofield Referans Kitâb-ı Mukaddesi*'inde "Alah" kelimesinin kullanımı⁷²⁶ ve Elohim, El ve Elah ile ilgili dipnotta verilen tarifler buradaki tesbitlerle tam uyum içindedir.⁷²⁷ Kudüs Anglikan Piskoposu Kenneth Cragg'in (1913-2012) bu isimlerin kökeni ile ilgili görüşü şöyledir; "Allah kelimesini İngilizceleştirilmiş şekliyle kullanmaktan sakınmak gerekir. Bu kelime İngilizce'nin narin ünsüzleri ve zayıf ünlüleriyle Arapça aslından o kadar uzaklaşır ki Arap müslümanların birçoğu onu tanıyamaz."⁷²⁸

Eşsiz bir tanrının eşsiz bir isimle çağrılması gerektiğini savunan Deedat'a göre, başka hiçbir anlama gelmeyen ve gerçek mabud'dan başkasına isim olmayan Allah kelimesini kullanmak en ideal çözümdür. Diğer isimler başka anlamlar ve tesmiyelerde kullanıldığı için kirlenmiş kabul edilmektedir. Hz. İsa'da "*Elay, Elay lema sabahtani*"⁷²⁹ derken (dil farklılığıyla) tanrı için aynı eşsiz ismi tercih etmiştir. El, Elay, Alle, Elah ve Alah kelimelerinin, dil ve yazının kullanımından doğan farklılıkları bir yana bırakırsak, Allah kelimesi ile aynı olduğunu Şark'ta ve Garp'ta her insaf sahibi kabul edecektir.⁷³⁰ Deedat'a göre eski çağlarda tâzim (ululama) ifadesi olarak kullanılan "baba" isimlendirmesi küfürle kirlendiğinden bir nevi nesihe uğramış (kullanımdan kaldırılmış) ve son ilâhî kitap *Kur'ân-ı Kerîm*'de yer almamıştır.⁷³¹

E. Hz. İsa

Hz. İsa'nın "ulûhiyetini" ısrarla savunan hıristiyan misyonerler işi o kadar ileri bir noktaya vardırılmışlar ki bağlam dışına çıkarak *Kur'ân-ı Kerîm*'den deliller getirmeye çalışmışlardır. Bu misyonerlerden biri de Deedat zamanında Güney Afrikanın Benoni şehrinde ortaya çıkan ve dinî altyapısı olmadığı halde misyonerlik yapan bir avukattır. Deedat *The God*

⁷²⁵ el-İhlâs, 112/1-4.

⁷²⁶ Birinci baskıdan sonra, bu kelimeler metinden çıkarılmıştır.

⁷²⁷ Deedat, *Is The Bible God's Word?*, s. 28 ve 29'da konuyla ilgili RSV nin ilgili nüshasından iki sayfanın resmi bulunmaktadır. Ayrıca Abdullah Yünel'in tercümesiyle İnkilap yayınlarından *çıkan Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?* Kitabının 226 ve 227. Sayfalarda Türkçe açıklamasıyla bu sayfaları bulmak mümkündür.

⁷²⁸ Cragg, Kenneth, *The Call of The Minaret*, Oxford University Press Inc., Oxford 1956, s. 30.

⁷²⁹ Matta, 27/45.

⁷³⁰ *Elay, Elay lema sabahtani*'de "Elay" çağrı ifade eden "ilahî" (Allahım) ifadesiyle fonetik benzerlik içindedir.

⁷³¹ Deedat, *What is His Name?*, 31-36.

That Never Was adlı eserini bu mentaliteye reddiye olarak kaleme almıştır. Hz. İsa; *Rab Allah'ına tapınacak, ve yalnız ona kulluk edeceksin*⁷³² dediği halde, misyonerler, İsa'nın kendisine ulûhiyet isnadında bulunmuş ve bunu iki iddia üzerine temellendirmeye çalışmışlardır; Bunlardan birincisi, Hz. İsa'nın tanrı tabiatını paylaştığı, ikincisi ise, her yönüyle tanrıya benzediği iddiasıdır. Deedat her iki iddiayı da reddederek *Kitâb-ı Mukaddes*'ten tam aksini isbatlayan âyetleri örnek olarak vermektedir. Hakikatın tersyüz edilemeyeceğini savunan Deedat, zaferinden emindir. ... *de ki: Hak geldi; bâtil yıkılıp gitti. Zaten bâtil yıkılmaya mahkûmdur.*⁷³³

Deedat, "Hz. İsa tanrıdır ya da tanrının oğludur demek sadece ulûhiyet makamına saygısızlık değil, daha açık bir tâbirle, küfürdür ve insan zekâsıyla alay etmektir."⁷³⁴ demektedir. Deedat, Hz. İsa'ya ilâhlık isnadının temelsiz olduğunu ifade etmek için verdiği örneklerde, zaman zaman "tanrı" kelimesini "güya" anlamı vermek için çift tırnak arasında vermiştir. Deedat'ın konuyla ilgili delil gösterdiği *Kitâb-ı Mukaddes* âyetleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

Doğumu

*Allah doğmamış ve doğurulmamıştır.*⁷³⁵ "Tanrı" olduğu iddia edilen Hz. İsa'nın ise, sıradan bir insan gibi doğduğunu doğrulayan âyetlerden bazıları şunlardır;

... *İsa Mesih beden açısından Davut'un soyundandır.*⁷³⁶

*Davut bir peygamberdi ve soyundan birini tahtına oturtacağına dair Tanrı'nın kendisine ant içerek söz verdiğini biliyordu.*⁷³⁷

*İbrahim oğlu, Davut oğlu İsa Mesih'in soy kaydı şöyledir: ...*⁷³⁸

*Onlar oradayken, Meryem'in doğurma vakti geldi ve ilk oğlunu doğurdu. Onu kundağa sarıp bir yemliğe yatırdı. Çünkü handa yer yoktu.*⁷³⁹

*Kadın gebeydi. Doğum sancıları içinde kıvranyor, feryat ediyordu.*⁷⁴⁰

*İsa bu sözleri söylerken kalabalığın içinden bir kadın ona, "Ne mutlu seni taşımış olan rahme, emzirmiş olan memelere!" diye seslendi.*⁷⁴¹

⁷³² Luka, 4/8.

⁷³³ İsra, 17/81.

⁷³⁴ Deedat, *The God That Never Was*, s. 2.

⁷³⁵ el-İhlâs, 112/3.

⁷³⁶ Romalılar, 1/3.

⁷³⁷ Elçilerin İşleri, 2/30.

⁷³⁸ Matta, 1/1.

⁷³⁹ Luka, 2/6-7.

⁷⁴⁰ Vahiy, 12/2.

⁷⁴¹ Luka, 11/27.

*İsa'nın Kral Hirodes devrinde yahudiye'nin Beytlehem Kenti'nde doğmasından sonra ...*⁷⁴²

Üstteki İncil âyetlerinden Hz. İsa'nın tamamen normal, sıradan, acılı ve ağlamaklı bir doğum ile dünyaya geldiği, doğum yeri ve tarihinin belli olduğu, normal bir emzirme ve gelişme süreci geçirdiği anlaşılmaktadır. Deedat'a göre, müslümanlar mucizevi doğumu samimiyetle onaylarken, İncil yazarları bundan şüphe duymakta ve nesebini dayandıracak bir baba ve bir soy bulmaya çalışmaktadırlar.⁷⁴³

Gelişimi

Aşağıdaki ayetlerden Hz. İsa'nın gelişim sürecinde doğal bir süreç halinde işlediği görülmektedir;

*Çocuk büyüyor, güçleniyor ve bilgelikte yetkinleşiyordu. Tanrı'nın lütfu onun üzerindeydi.*⁷⁴⁴

*İsa'nın annesi ile babası her yıl Fıstık Bayramı'nda Yeruslaim'e giderlerdi. İsa on iki yaşına gelince, bayram geleneğine uyarak yine gittiler.*⁷⁴⁵

*İsa bilgelikte ve boyda gelişiyor, Tanrı'nın ve insanların beğenisini kazanıyordu.*⁷⁴⁶

*Sünnet Edilişi: Sekizinci gün, çocuğu sünnet etme zamanı gelince, ona İsa adı verildi. Bu, onun anne rahmine düşmesinden önce meleğin kendisine verdiği isimdi.*⁷⁴⁷

Ailesi ve Akrabaları

*Marangozun oğlu değil mi bu? Annesinin adı Meryem değil mi? Yakup, Yusuf, Simun ve Yehuda onun kardeşleri değil mi?*⁷⁴⁸

*Filipus, Natanel'i bularak ona, "Musa'nın Kutsal Yasa'da hakkında yazdığı, peygamberlerin de sözünü ettiği kişiyi, Yusuf oğlu Nasıralı İsa'yı bulduk" dedi.*⁷⁴⁹

*Marangozun oğlu değil mi bu? Annesinin adı Meryem değil mi? Yakup, Yusuf, Simun ve Yehuda onun kardeşleri değil mi? Kızkardeşlerinin hepsi aramızda yaşamıyor mu? ...*⁷⁵⁰

*İsa görevine başladığı zaman otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olduğu sanılıyordu.*⁷⁵¹

⁷⁴² Matta, 2/1.

⁷⁴³ Matta, 1/6-16; Luka, 3/23-31.

⁷⁴⁴ Luka, 2/40.

⁷⁴⁵ Luka, 2/41-42.

⁷⁴⁶ Luka, 2/52

⁷⁴⁷ Luka, 2/21.

⁷⁴⁸ Matta, 13/55.

⁷⁴⁹ Yuhanna, 1/45.

⁷⁵⁰ Matta, 13/55-56.

⁷⁵¹ Luka, 3/23.

Beşeri Zayıflıkları

Samediyet, yani hiçbir şeye ihtiyaç duymadığı halde herkesin kendisine muhtaç olması, Tanrı'nın olmazsa olmaz niteliklerindedir. O yemez, içmez, uyumaz ve hiçbir yönüyle beşere benzemez.⁷⁵² Aşağıda verilen âyetler bu bağlamda hıristiyanların iddia ettiği gibi Hz. İsa'nın "tanrı" olmadığını, bilâkis âciz bir kul olduğunu göstermektedir.

*Açlık: İsa kırk gün kırk gece oruç tuttuktan sonra acıktı.*⁷⁵³

*İsa sabah erkenden kente dönerken acıkmıştı.*⁷⁵⁴

*Ertesi gün Beytanya'dan çıktıklarında İsa acıkmıştı.*⁷⁵⁵

*Uyku: Gölde ansızın büyük bir fırtına koptu. Öyle ki dalgalar teknenin üzerinden aşıyordu. İsa bu arada uyuyordu.*⁷⁵⁶

*İsa, teknenin kış tarafında bir yastığa yaslanmış uyuyordu.*⁷⁵⁷

*Yorgunluk: Yolculuktan yorgun düşen İsa kuyunun başına oturdu.*⁷⁵⁸

*...İsa yeniden derin derin inledi ve mezara yaklaştı...*⁷⁵⁹

*İsa ağladı.*⁷⁶⁰

*Izdırap: Kederlenmeye, ağır bir sıkıntı duymaya başlamıştı.*⁷⁶¹

*Canım ölüm derecesinde çok kederlidir; burada kalıp benimle uyanık durun.*⁷⁶²

*Ulaşım Araçları: Eşekle sıpayı getirip üzerlerine giysilerini yaydılar, İsa sıpayı bindi.*⁷⁶³

*İsa bir sığa bulup üzerine bindi.*⁷⁶⁴

⁷⁵² Onun (benzeri olmak şöyle dursun) benzeri gibisi (dahi) yoktur. O, hakkıyla işiden, kemâliyle görendir. (eş-Şura, 42/11)

⁷⁵³ Matta, 4/2.

⁷⁵⁴ Matta, 21/18.

⁷⁵⁵ Markos, 11/12.

⁷⁵⁶ Matta, 8/24.

⁷⁵⁷ Markos, 4/38.

⁷⁵⁸ Yuhanna, 4/6.

⁷⁵⁹ Yuhanna, 11/38.

⁷⁶⁰ Yuhanna, 11/35.

⁷⁶¹ Matta, 26/37.

⁷⁶² Matta, 26/38.

⁷⁶³ Matta, 21/7.

⁷⁶⁴ Yuhanna, 12/14.

Kıt İmkânlar: Hz. İsa Çarık giymektedir; ...*Ben onun çarıklarının bağına çözmeye bile layık değilim...*⁷⁶⁵

*Askerler İsa'yı çarımha gerdikten sonra giysilerini alıp her birine birer pay düşecek biçimde dört parçaya böldüler. Mintanını da aldılar. Mintan boydan boya tek parça dikişsiz bir dokumaydı.*⁷⁶⁶

Fakirlik: İsa ona, "Tilkilerin ini, kuşların yuvası var, ama İnsanoğlu'nun başını yaslayacak bir yeri yok" dedi.⁷⁶⁷

Meslek: Hz. İsa marangozdur; *Şu marangoz değil mi O? Meryem'in oğlu. Yakup'un, Yoses'in, Yehuda'nın, Simon'un kardeşi. Kız kardeşleri burada, bizim aramızda yaşamıyor mu? ...*⁷⁶⁸

Yeme-İçme: *İnsanoğlu geldiği zaman yiyip içti. Bu kez de diyorsunuz ki 'Şu obur ve ayyaş adama bakın! Vergi görevlileri ve günahkârlarla dost oldu!'*⁷⁶⁹

Güçsüzlük: *Ben kendi kendime hiçbir şey yapamam; işittiğim gibi yargılarım. Benim yargılayışım doğrudur. Çünkü kendi isteğimi değil beni gönderenin isteğini ararım.*⁷⁷⁰

*...(İsa) çektiği acılarla söz dinlemeyi öğrendi.*⁷⁷¹

Eğitim: Hz. İsa ümmidir. Okur-yazar değildir. Şu İncil âyeti bunu göstermektedir.

*Bayramın yarısı geçmişti. İsa tapınağa gidip öğretmeye başladı. Yahudiler şaşırıldılar. "Bu adam hiç öğrenim görmediği halde, nasıl bu kadar bilgili olabilir?" dediler.*⁷⁷²

Âcizliği

İzzet ve celal sahibi Allah'ın düşmanları tarafından alt edilmesi düşünülemez. O emrinde galiptir.⁷⁷³ Ondan başka galip yoktur. Yerde ve gökte ne varsa "tev'an ev kerhen" (istese de istemese de), O'na boyun eğmiştir.⁷⁷⁴ Hz. İsa ise öyle değil, düşmanları karşısında mağlup olmuş, derdest edilmiş, hakarete uğramış ve ancak Allah'ın inâyeti ile kurtulabilmiştir.

⁷⁶⁵ Luka, 3/16.

⁷⁶⁶ Yuhanna, 19/23.

⁷⁶⁷ Matta, 8/20

⁷⁶⁸ Markos, 6/3.

⁷⁶⁹ Luka, 7/34.

⁷⁷⁰ Yuhanna, 5/30.

⁷⁷¹ İbraniler, 5/8.

⁷⁷² Yuhanna, 7/14, 15.

⁷⁷³ Yusuf, 12/21.

⁷⁷⁴ Fussilet, 41/11.

*Bunun üzerine komutanla buyruğundaki asker bölüğü ve yahudi görevliler İsa'yı tutup bağladılar.*⁷⁷⁵

*İsa'yı gözaltında tutan adamlar onunla alay ediyor, onu dövüyorlardı. Gözlerini bağlayıp, "Peygamberliğini göster bakalım, sana vuran kim?" diye soruyorlardı. Kendisine daha bir sürü küfür yağdırdılar.*⁷⁷⁶

*Bunun üzerine İsa'nın yüzüne tükürüp onu yumrukladılar. Bazıları da onu tokatlayıp, 'Ey Mesih, peygamberliğini göster bakalım, sana vuran kim?' dediler.*⁷⁷⁷

İsa bunları söyleyince, yanında duran görevlilerden biri, 'Başkâhine nasıl böyle karşılık verirsin?' diyerek ona bir tokat attı. İsa ona, "Eğer yanlış bir şey söyledimse, yanlışımı göster!" 'Ama söylediklerim doğruysa, niçin bana vuruyorsun?'⁷⁷⁸

*... Ölümü hak etti diye hepsi hükmettiler.*⁷⁷⁹

Gayb'ı Bilmemesi

*O günü ve o saati, ne gökteki melekler, ne de oğul bilir; Baba'dan başka kimse bilmez.*⁷⁸⁰

*Ertesi gün Beytanya'dan çıktıklarında İsa acıkmıştı. Uzakta, yapraklanmış bir incir ağacı görünce belki incir bulurum diye yaklaştı. Ağacın yanına vardığında yapraktan başka bir şey bulamadı. Çünkü incir mevsimi değildi.*⁷⁸¹

*Bayramın yarısı geçmişti. İsa tapınağa gidip öğretmeye başladı. Yahudiler şaşırdılar. 'Bu adam hiç öğrenim görmediği halde, nasıl bu kadar bilgili olabilir?' dediler. İsa onlara, "Benim öğretim benim değil, beni gönderenindir" diye karşılık verdi.*⁷⁸²

Dua ve İbadeti

*Sabah çok erkenden, ortalık henüz ağarmadan İsa kalktı, evden çıkıp ıssız bir yere gitti, orada dua etmeye başladı.*⁷⁸³

*Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp dua etmeye başladı. "Baba" dedi, "Mümkünse bu kâse benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin istediğin olsun.*⁷⁸⁴

⁷⁷⁵ Yuhanna, 18/12.

⁷⁷⁶ Luka, 22/63-64

⁷⁷⁷ Matta, 26/67-68.

⁷⁷⁸ Yuhanna, 18/22-23.

⁷⁷⁹ Markos, 14/64.

⁷⁸⁰ Markos, 13/32.

⁷⁸¹ Markos, 11/12-13.

⁷⁸² Yuhanna, 7/14/15.

⁷⁸³ Markos, 1/35.

⁷⁸⁴ Matta, 26/39.

*Derin bir acı içinde olan İsa daha hararetle dua etti. Teri, toprağa düşen kan damlalarını andırıyordu.*⁷⁸⁵

Vergi Mükellefiyeti

*... O zaman İsa, “Öyleyse Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tanrı’ya verin” dedi.*⁷⁸⁶ âyetinden anlaşıldığına göre Hz. İsa vergilerini ödeyen sadık bir Roma vatandaşıdır.

*Kafernahum'a vardıklarında vergi toplayanlar*⁷⁸⁷ *Petros'a yaklaşp, ‘Sizin öğretmeniniz vergi ödemez mi?’ diye sordular. O da, "Elbette öder" dedi....*⁷⁸⁸

*Ama vergi toplayanları gücendirmeyelim. Göle gidip oltanı at. Tuttuğun ilk balığı çıkar, onun ağzını aç, dört dirhemlik bir akçe bulacaksın. Parayı al, ikimizin vergisi olarak onlara ver.*⁷⁸⁹

Nefis Mücadelesi

*İsa çölde kaldığı kırk gün boyunca Şeytan tarafından denendi.*⁷⁹⁰

*İblis deneylemenin her çeşidini bitirince belirli bir süreye dek onu bıraktı.*⁷⁹¹

*Çünkü başkâhinimiz*⁷⁹² *zayıflıklarımızda bize yakınlık duyamayan biri değildir; tersine, her alanda bizim gibi denenmiş, ama günah işlememiştir.*⁷⁹³

Yukarıdaki âyetlerden, Hz. İsa’nın diğer insanlar gibi şeytanın vesveselerine maruz kaldığı ve bunun çok kez tekrarlandığı anlaşılmaktadır. Ancak peygamberliğin “masumiyet” (günahlardan korunmuşluk) sıfatına binaen bu ayartmalar kendisini günaha sevk etmemiştir. Herkesin malumudur ki; gayb ve şehadet aleminin bilenine şeytan’ın vesvese ile musallat olması muhâldir. *Kitâb-ı Mukaddes* Tanrı’nın ayartılamayacağını bildirmektedir;

⁷⁸⁵ Luka, 22/44.

⁷⁸⁶ Matta, 22/21.

⁷⁸⁷ İngilizce King James Versiyonu’ndan el ile çevirmeyi tercih etmemizin nedeni bu nüshadan çevrildikleri halde, Türkçe tercümelelerde “Tapınağın bakımı için alınan vergi” şeklinde orijinal metinde olmayan bir tasarrufta bulunmalarıdır. KJV’de “tribute” kullanılmıştır ki sözlük anlamı “haraç vergisi” veya Türkçe’imizde “kelle vergisi” olarak tanımlanır. Zira Roma askerleri tapınağa değil Roma devletine vergi toplamaktaydılar.

⁷⁸⁸ Matta, 17/24-25 ^{KJV}

⁷⁸⁹ Matta, 17/27.

⁷⁹⁰ Markos, 1/13.

⁷⁹¹ Luka, 4/13.

⁷⁹² “Başkâhin” sıfatıyla Hz. İsa’nın kastedildiği bir önceki ayetten anlaşılmaktadır.

⁷⁹³ İbraniler, 4/15.

*Ayartılan kişi, “Tanrı beni ayartıyor” demesin. Çünkü Tanrı kötülükle ayartılmadığı gibi kendisi de kimseyi ayartmaz.*⁷⁹⁴ Takip eden âyette ise Allah’tan başka herkesin vesveseye maruz kaldığı anlaşılmaktadır. *fakat herkes kendi arzusu tarafından sürüklenerek ve aldanarak tecrübe olunur.*⁷⁹⁵

Misyonu

Her ne kadar Hz. İsa’nın misyonu olarak günahlara kefarete olması gösterilse de, İncil âyetleri bunun aksini ifade etmektedir.

*Bu sırada İsa, Yahya tarafından vaftiz edilmek üzere Celile’den Şeria Irmağı’na, Yahya’nın yanına geldi.*⁷⁹⁶

Bu âyetten önce gelen aynı bölümdeki yedi ve on ikinci âyetler vaftizin tevbe niyetiyle yapıldığını ifade etmektedir. Aşağıdaki âyette ise Hz. İsa’nın kendi sözlerinden, günahlara kefarete gibi bir misyonunun olmadığı ve yanlışlarından dönüp tevbe etmeyenlerin bağışlanmayacağı anlaşılmaktadır.

*Onikiler’le öbür izleyicileri İsa’yla yalnız kalınca, kendisinden benzetmelerin anlamını sordular. O da onlara şöyle dedi: Tanrı’nın Egemenliği’nin sırrı sizlere açıklandı, ama dışarıda olanlara her şey benzetmelerle anlatılır. Öyle ki ‘Bakıp bakıp görmesinler, Duyup duyup anlamasınlar da, Dönüp bağışlanmasınlar.’*⁷⁹⁷

Görev Sınırları

*İsa, “Ben yalnız İsrail halkının kaybolmuş koyunlarına gönderildim” diye yanıtladı.*⁷⁹⁸

*İsa Onikiler’i şu buyrukla halkın arasına gönderdi: “Öteki ulusların arasına girmeyin. Samiriyeliler’in kentlerine de uğramayın. Bunun yerine, İsrail halkının yitik koyunlarına gidin.*⁷⁹⁹

*O da sonsuza dek Yakup’un soyu üzerinde egemenlik sürecek, egemenliğinin sonu gelmeyecektir.*⁸⁰⁰

*yahudilerin kralı doğan zat nerededir? ...*⁸⁰¹

Yukarıdaki âyetlerden Hz. İsa’nın evrensel değil local bir misyonla gönderildiği anlaşılmaktadır. Hem kendisi hem de inananları ilk devirde bunu itiraf etmişlerdir. Onun

⁷⁹⁴ Yakup, 1/13.

⁷⁹⁵ Yakup, 1/14.

⁷⁹⁶ Matta, 3/13.

⁷⁹⁷ Markos, 4/10-12.

⁷⁹⁸ Matta, 15/24.

⁷⁹⁹ Matta, 10/5-6.

⁸⁰⁰ Luka, 1/33.

⁸⁰¹ Matta, 2/2.

sadece yahudilere gönderildiğine dair ünvanlar ihtiva eden başka âyetler de İncil'de mevcuttur.⁸⁰²

Hiddeti

Hiddet'in bir zayıflık ve insana özgü bir sıfat olduğu açıktır. Allah için kullanılan “gazap” sıfatı hikmete mebnî iken; insana özgü olan “hiddet” genelde böyle olmamaktadır. Hz. İsa'nın hiddetine yenik düştüğü aşağıda verilen İncil âyetlerinden anlaşılmaktadır.

*Sonra İsa tapınağın avlusuna girerek satıcıları dışarı kovmaya başladı.*⁸⁰³

*İplerden bir kamçı yapıp tümünü –koyunları ve sığırları da- tapınaktan dışarıya attı. Para değiştirenlerin paralarını çevreye saçıp masalarını devirdi.*⁸⁰⁴

Savaş Çağrısı

Hz. İsa, misyonerlerin anlattığı gibi pasifist / savaş karşıtı biri değildir. Böyle bir arzu içinde olmadığını bizzat kendisi ikrar etmektedir. Zaten böyle bir nitelik övülecek ulvî bir meziyet değildir. Aşağıda verilen âyetler Hz. İsa'nın iddia edildiği gibi bir barış peygamberi değil, bilâkis bir savaş peygamberi olduğunu göstermektedir. Ne var ki pratikte bunu uygulayacak bir otoriteye yaşadığı çağda sahip olamamıştır.

*Yeryüzüne barış getirmeye geldiğimi sanmayın. Barış değil, kılıç getirmeye geldim. Çünkü ben 'oğulla babasının, kızla anasının, gelinle kaynanasının' arasını açmaya geldim.*⁸⁰⁵

*İsa, "Ama şimdi para kesesi olan da, torbası olan da yanına alsın"dedi."Kılıcı olmayan giysisini satsın, bir kılıç satın alsın."*⁸⁰⁶

Hz. İsa'nın, Kudüs kalkışmasında, taraftarlarını tehyic için sarf ettiği sözler ise daha dehşetlidir; *Beni kral olarak istemeyen o düşmanlarıma gelince, onları buraya getirin ve gözümün önünde kılıçtan geçirin!*⁸⁰⁷

Düşmanlarından Kaçması

Herşeye güç yetiren Tanrı'nın korkması, düşmanlarından çekinmesi veya kaçması düşünülemez. Hz. İsa ise her fani gibi korkularına ve düşmanlarına yenik düşmüştür. Aşağıda verilen İncil âyetleri bunu kanıtlamaktadır.

*Bu olaylardan sonra İsa Galile'de dolaşmaya başladı. Yahudiye'de dolaşmak istemiyordu. Çünkü yahudi yetkililer onu öldürmek için fırsat kolluyordu.*⁸⁰⁸

⁸⁰² Örn. Matta, 2/2; Yuhanna, 1/49; 12/13.

⁸⁰³ Luka, 19/45.

⁸⁰⁴ Yuhanna, 2/15.

⁸⁰⁵ Matta, 10/34.

⁸⁰⁶ Luka, 22/36.

⁸⁰⁷ Luka, 19/27.

⁸⁰⁸ Yuhanna, 7/1.

*İmdi o günden onu öldürmek için öğütlediler. Bunun üzerine artık İsa yahudiler arasında açıkça gezmedi, ancak oradan çöle yakın diyara, Efraim denilen şehre gitti ve şakirtleriyle orada kaldı.*⁸⁰⁹

*onu yine yakalamaya çalıştılsa da, ellerinden sıyrılıp kurtuldu.*⁸¹⁰

*O zaman İsa'yı taşlamak için yerden taş aldılar, ama o gizlenip tapınaktan çıktı.*⁸¹¹

Âkibeti (İddia Edilen)

Allah Ezeli ve Ebedidir. O'na ölüm yoktur, ölümsüzlüğü birçok âyette vurgulanmıştır. Başlangıcı ve sonu olan Tanrı olamaz. Fakat hıristiyanların iddiasına göre Hz. İsa ölmüştür.

*Pilatus'a gidip İsa'nın cesedini istedi. Pilatus da cesedin ona verilmesini buyurdu. Yusuf cesedi aldı, temiz keten beze sardı, kayaya oyduğunu kendi yeni mezarına yatırdı. Mezarın girişine büyük bir taş yuvarlayıp oradan ayrıldı.*⁸¹²

*Ölümsüz Tanrı'nın yüceliği yerine ölümlü insana, kuşlara, dört ayaklılara, sürüngenlere benzeyen putları yeğlediler.*⁸¹³

Hz. İsa'nın Doğası

Tüm bu yazılardan anlaşıldığına göre Hz. İsa bir beşerdir. Tanrı niteliklerini hiçbir şekilde taşımamakta, iddia edilen aksine Yüce Tanrı ile aynı doğayı paylaşmamakta ve hiçbir yönden Tanrı'ya benzememektedir. Başlangıcı ve sonu olan, doğan ve ölümlü olan, yiyen-içen, eşeğe binen, boyun büken, vergi veren, ibadet eden, sınırları olan, tecrübe ile yeni şeyler öğrenen, gaybı bilmeyen, şeytanın ayartmasına maruz kalan, yorulan, susayan, ağlayan, dövülen, derdest edilip idama mahkûm edilen, aciz, perişan ve kıt imkânlarla sahip olan, kendi kendine hiçbir şey yapamadığını ifade eden⁸¹⁴ Allah'ın sadık kulu, Sıddıka bir kadının oğlu,⁸¹⁵ *Kur'an* tâbiri ile "Meryem'in Oğlu",⁸¹⁶ İncil tâbiri ile "İnsanın oğlu",⁸¹⁷ Hz. İsa tanrı değildir ve böyle bir iddiada bulunmadığı gibi⁸¹⁸ bunu tasdik eden bir tavır

⁸⁰⁹ Yuhanna, 11/53.

⁸¹⁰ Yuhanna, 10/39.

⁸¹¹ Yuhanna, 8/59

⁸¹² Matta, 27/58-60.

⁸¹³ Romalılar, 1/23.

⁸¹⁴ *Ben kendi kendime hiçbir şey yapamam...* (Yuhanna, 5/30)

⁸¹⁵ el-Mâide, 5/75.

⁸¹⁶ "Meryemoğlu" *Kur'an-ı Kerim*'de Hz. İsa'yı tanımlamak için çokça kullanılmış, diğer peygamberlerin isimleri künyesiz zikredilirken Hz. İsa'nın ismi birçok yerde bu künye ile birlikte verilmiştir.

⁸¹⁷ "İnsanoğlu" Hz. İsa'nın kendisini tanımlamak için İncil'de (Yeni Ahit) seksen kez tekrarlanmış bir tanımdır. (Nel, Marius, "'Son of Man' in the Gospel of Mark", *In die Skriflig*, sy. 51, Pretoria 2017, s.1) <https://doi.org/10.4102/ids.v51i3.2096>

⁸¹⁸ *Andolsun, "Allah, Meryem'in oğlu Mesih'tir" diyenler elbette kâfir olmuşlardır. Oysa Mesih onlara: "Ey İsrailoğulları, hem benim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Kim Allah'a ortak koşarsa,*

içinde de olmamıştır. Allah, haşa, insan olmadığı gibi, insanın oğlu da Allah değildir.⁸¹⁹ Bunun aksi iddialar dayanaktan yoksun zorlama yorumlardır. Meryemoğlu İsa için ortaya atılan ulûhiyet iddiası, bugüne kadar aklen ve naklen kabul edilebilir bir dayanak bulamamıştır. Deedat'ın tâbiriyle; Hz. İsa bir beşer ve Allah'ın İsrailoğullarına "Tanrının Krallığını" müjdelemek için gönderdiği bir elçidir. Hz. Peygamber'in gelişi de bu haberi doğrulamıştır.

Muhakkak ki "Allah, Meryemoğlu İsa Mesih'tir" diyenler kâfir olmuşlardır. (Onlara) de ki: "Allah, Meryemoğlu İsa Mesih'i, anasını ve bütün yeryüzündekileri helak etmek istese O'na kim engel olabilir? " Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin mülkiyeti sadece Allah'a aittir. O, dilediğini yaratır. Allah, her şeye kadirdir."⁸²⁰

Kur'ân'da Hz. İsa

Teslîs meselesine İslâmî perspektifi yansıtan Hz. İsa ile ilgili bazı Kur'ân âyetleri aşağıda verilmiştir.

Doğrusu Allah katında İsa'nın (yaratılışındaki) durumu, Âdem'in durumu gibidir; onu topraktan yarattı, sonra ona 'ol!' dedi, o da oluverdi.⁸²¹

Bir de inkârlarından ve Meryem'e büyük bir iftira atmalarından ve "Biz Allah'ın peygamberi Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük" demelerinden dolayı kalplerini mühürledik. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar. Fakat onlara öyle gibi gösterildi. Onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, bu konuda kesin bir şüphe içindedirler. O hususta hiçbir bilgileri yoktur. Sadece zanna uyuyorlar. Onu kesin olarak öldürmediler.⁸²²

Kitap ehlinde hiçbir kimse yoktur ki ölmeden önce ona (İsa'ya) iman etmiş olmasın. Kıyamet gününde o, onlara şahitlik edecektir.⁸²³

Ey kitab ehli! Dininizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında ancak doğru olanı söyleyin! Meryem oğlu İsa Mesih, sadece Allah'ın elçisi, Meryem'e atmuş olduğu kelimesi ve O'ndan bir ruhtur. Allah'a ve peygamberlerine inanın (Allah) üçtür demeyin. Kendi yararınız için buna son verin. Muhakkak ki Allah tek bir ilâhtır. O, çocuk sahibi olmaktan yüce (münezzeh)dir. Göklerdeki ve yerdekilerin hepsi O'nundur. Vekil olarak Allah yeter.⁸²⁴

şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun varacağı yer cehenemdir. Zalimlerin yardımcısı da yoktur" demişti. (el-Mâide, 5/72).

⁸¹⁹ Allah insan değil ki yalan söylesin, ve insan oğlu değil ki nadim olsun; O söyler de onu yapmaz mı? Yahut söz verir de icra etmez mi? (Çölde Sayım, 23/19).

⁸²⁰ el-Mâide, 5/17.

⁸²¹ Âl-i İmran, 3/59.

⁸²² en-Nisâ, 4/157.

⁸²³ en-Nisâ, 4/159.

⁸²⁴ en-Nisâ, 4/171.

*Hiçbir zaman Mesih de Allah'ın bir kulu olmaktan çekinmez, Allah'a yakın melekler de. Kim O'na kulluk etmekten çekinir ve büyüklük taslarsa bilsin ki O, onların hepsini huzuruna toplayacaktır.*⁸²⁵

*Muhakkak ki 'Allah, ancak Meryemoğlu İsa Mesih'tir' diyenler kâfir olmuşlardır. (Onlara) de ki: ' Allah, Meryemoğlu İsa Mesih'i, anasını ve bütün yeryüzündekileri helak etmek istese O'na kim engel olabilir? ' Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin mülkiyeti sadece Allah'a aittir. O, dilediğini yaratır. Allah, her şeye kadirdir.*⁸²⁶

*Andolsun, 'Allah, Meryem'in oğlu Mesih'tir' diyenler elbette kâfir olmuşlardır. Oysa Mesih onlara: 'Ey İsrailoğulları, hem benim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Kim Allah'a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun varacağı yer cehenemdir. Zalimlerin yardımcıları da yoktur' demişti.*⁸²⁷

*'Allah, için üçüncüsüdür' diyenler elbette kâfir olmuşlardır. Oysa tek ilâhtan başka ilâh yoktur. Eğer söylediklerinden vazgeçmezlerse, elbette onlardan inkâr edenlere acı bir azap dokunacaktır.*⁸²⁸

*Meryem'in oğlu Mesih (İsa), sadece bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Anası da dosdoğru bir kadındır. Her ikisi de yemek yerlerdi. Bak onlara âyetleri nasıl açıklıyoruz. Sonra yine bak nasıl yüz çeviriyorlar!*⁸²⁹

*Ve Allah demişti ki: 'Ey Meryemoğlu İsa, sen mi insanlara: 'Beni ve annemi, Allah'tan başka iki tanrı edinin' dedin?'. 'Hâşâ, dedi, sen yücesin, benim için gerçek olmayan birşeyi söylemem bana yakışmaz. Eğer demiş olsam, sen bunu bilirsin, sen benim nefsimde olanı bilirsin, ben ise senin nefsinde olanı bilmem, çünkü gaybları bilen yalnız sensin, sen!'*⁸³⁰

*'Ben onlara sadece, senin bana emrettiklerini söyledim. Benim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin, dedim. Aralarında olduğum müddetçe onlara şahit idim, fakat sen beni vefat ettirince onları gözetleyen yalnız sen oldun. Sen herşeyi görensiz.*⁸³¹

*Melek: 'Bu, dediğin gibidir. Ancak Rabbin buyurdu ki: Bu (babasız çocuk vermek), bana pek kolaydır. Hem biz onu nezdimizden insanlara bir mucize ve rahmet kılacağız. Hem, bu önceden (ezelde) kararlaştırılmış bir iştir.'*⁸³²

⁸²⁵ en-Nisâ, 4/172.

⁸²⁶ el-Mâide, 5/17.

⁸²⁷ el-Mâide, 5/72.

⁸²⁸ el-Mâide, 5/73.

⁸²⁹ el-Mâide, 5/75.

⁸³⁰ el-Mâide, 5/116.

⁸³¹ el-Mâide, 5/117.

⁸³² Meryem, 19/21.

(İsa şöyle) dedi: ‘Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. O bana kitab verdi ve beni bir peygamber yaptı.’⁸³³

İşte hakkında ihtilaf edip durdukları Meryemoğlu İsa'ya dair Allah'ın sözü budur.⁸³⁴

Çocuk edinmek asla Allah'ın şanına yakışmaz. O bundan münezzehdir. O, bir şeyin olmasını dilerse, ona sadece ‘ol’ der, o da oluverir.⁸³⁵

Gerçekten benim de Rabbim sizin de Rabbiniz Allah'tır. Öyle ise O'na kulluk edin. Bu doğru bir yoldur.⁸³⁶

Fakat aralarından çıkan gruplar, İsa hakkında ihtilâfa düştüler. Acı bir günün azâbından dolayı vay zulmedenlerin hâline!⁸³⁷

Meryem oğlu İsa da: ‘Ey İsrailoğulları! ben size Allah'ın elçisiyim. benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi müjdeleyici olarak (geldim).’ demişti. Fakat onlara apaçık delillerle gelince ‘Bu, apaçık bir büyüdür.’ dediler.⁸³⁸

F. Kutsal Ruh

Hristiyanlarca teslîsin üç unsurundan (ekanîm-i selase) biri sayılan Kutsal Ruh, üçlü birliğin en belirsiz üyesi olup literatüre, Yuhanna virgülü (veya cümlecîği) anlamında, “Comma Johanneum” olarak girmiş bulunan tartışmalı İncil âyetine⁸³⁹ dayanmaktadır. Ne var ki *Kitâb-ı Mukaddes* araştırmalarının gelişim göstermesi ile en eski yazmalarda olmadığı tesbit edilen bu âyet, yakın geçmişte, birçok İncil’den çıkarılmıştır. XIV. ve XV. yüzyıllara ait bazı yazmalarda göze çarpan âyet “Asıl metinde bulunmayan, açıklayıcı cümle” anlamına gelen virgül ile ayrıldığından bu konudaki tartışmalar, “The Johannine Comma” (Yuhanna Virgülü) meselesi olarak anılmıştır. Söz konusu âyet şu şekildeydi; *Çünkü gökte şahadet edenler üçtür: Baba, kelime ve Ruh 'ul-Kudüs ve bu üç birdir.*⁸⁴⁰ Bu şekliyle âyetin bulunduğu en eski yazmanın, IV. yüzyılın sonlarında, yazarı belli olmayan Sabellian ve Ariuşçulara⁸⁴¹ karşı yazıldığı düşünülen “Varimadum” (MS. 380) yazmasında görülmesi;⁸⁴² İznik konsilinden sonra kabul edilen teslîs meselesine şiddetli bir muhalefet

⁸³³ Meryem, 19/30.

⁸³⁴ Meryem, 19/34.

⁸³⁵ Meryem, 19/35.

⁸³⁶ ez-Zuhruf, 43/64.

⁸³⁷ ez-Zuhruf, 43/65.

⁸³⁸ es-Saf, 61/6.

⁸³⁹ I. Yuhanna, 5/7, 8.

⁸⁴⁰ I. Yuhanna, 5/7-8. KJV 1611 nüshasından yapılan çeviridir.

⁸⁴¹ İznik konsülünde kabul edilen teslis inancına karşı mücadele eden iki grup.

⁸⁴² Varimadum, 90/20-21.

sergileyen Piskopos Arius ve fırkasına karşı verilen mücadelede kutsal kaynaklardan delil arama ihtiyacının bir tezahürü olarak görülmektedir.⁸⁴³

Günümüzdeki birçok İncilde, âyet şu şekilde yer almaktadır; *Ve şehadet eden Ruhtur, çünkü Ruh hakikattir. Çünkü şehadet edenler üçtür: Ruh ve su ve kan, ve üçü birde mutabıktırlar.*⁸⁴⁴ Bu tesbitlere rağmen günümüzde misyonerler teslîsi kanıtlamak için sözkonusu âyeti, muharref haliyle, kullanmaya devam etmektedirler.⁸⁴⁵

Kur'ân-ı Kerîm'de dört yerde geçen "Rûhu'l-kudüs" tâbiri ile üç yerde elçi melek Cebrail (as) kastedilmektedir. Bu dört yerden birinde ise sözkonusu tâbir ile *Kur'ân* işaret edilmektedir; *Biz böylece sana katımızdan bir ruh vahyettik. Sen kitap nedir iman nedir bilmezdin. Ancak onu, dilediğimiz kulları doğruya ulaştıran bir ışık kıldık. Sen elbette doğru yola kılavuzluk ediyorsun.*⁸⁴⁶ Bu âyetin tefsirini yapan müfessirlerin bir kısmı diğer âyetlerde olduğu gibi "Ruh" ile Cebrail'in kastedildiğini ileri sürse de âyetin insicamından *Kur'ân*'ın kastedildiği aşikârdır. Bu durumda "Ruh" ile Cebrail (as) kast edildiği gibi, zaman zaman vahyin kendisinin de ifade edildiği görülmektedir. İslâmî literatürde "kutsal ruh" veya bu anlama gelebilen değişik terkiplerin Cebrail, vahiy, İncil, *Kur'ân* ve Hz. İsa için kullanıldığı görülmektedir.⁸⁴⁷ Ancak Luka 1/35⁸⁴⁸ âyetinde "Kutsal Ruh" ile Cebrail dışında bir varlık kast edilmiş gibi görünmektedir. Eski Ahit'de ise bu terimi karşılayan "Tanrı'nın Ruhu"⁸⁴⁹ şeklinde bir kullanım göze çarpmaktadır ki bu ifade, Tanrı'nın sözü ve yaratılmışlara hayat veren ilâhî emir veya güç anlamında kullanılmıştır.⁸⁵⁰

Kutsal Ruh'un üçüncü uknûm kabul edilmesi IV. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Bilindiği üzere; Teslîs" (triados) kelimesi, ilk defa Antakya Patriği Teofilos tarafından yaklaşık 180 yılında, bugün anlaşıldığı mânada teslîs doktrinini kastetmeden, "Tanrı, Tanrı'nın kelimesi ve Tanrı'nın hikmeti (ruhu)" şeklinde kullanılmıştır. Teslîs'in net olmayan bir görüş olarak ortaya çıkışı miladî II. yüzyılın sonlarına denk gelse de, gelişimi ve doktrin şeklini alması IV. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Miladî 325 yılındaki birinci ekümenik konsül İsa'nın ulûhiyeti yönünde tartışmalarla geçerken, 381 yılında İstanbul'da kurulan ikinci ekümenik konsilde ise, Kutsal Ruh'un da üçlü birliğe alınması yönünde karar açıklanmıştır. Bundan sonra tevhîd ehli hıristiyan akımlar, heretik kabul edilmiş (tekrir

⁸⁴³ Metzger, Bruce Manning, *A textual commentary on the Greek New Testament*, United Bible Societies, New York 1971, s. 750.

⁸⁴⁴ I. Yuhanna, 5/7-8.

⁸⁴⁵ Sultanahmet Camiinde yabancılara yönelik irşad çalışmalarında karşılaştığımız misyonerlerden zaman zaman bunu duymaktayız.

⁸⁴⁶ eş-Şura, 42/52.

⁸⁴⁷ el-İsfahânî, Râgıb, el-Müfredât, "emn", "rvh"

⁸⁴⁸ *Melek ona şöyle yanıt verdi: "Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüceler Yücesi'nin gücü sana gölge salacak. Bunun için doğacak olana kutsal, Tanrı Oğlu denecek.* (Luka 1/35)

⁸⁴⁹ Bkz. Eyub, 27/3; 33/4; krş. Mezmurlar, 51/13; İşıya, 63/10.

⁸⁵⁰ Harman, Ömer Faruk, "Rûhulkudüs", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, ISAM, İstanbul 2008, c. XXXV, s. 217-218; Alper, Hülya, "Rûhulemîn" *TDV İslâm Ansiklopedisi*, ISAM, İstanbul 2008, c. XXXV, s. 216

edilmiş) ve yok edilmeğe çalışılmışsa da Ariusçular ve Ebionitler⁸⁵¹ VI. yüzyıla kadar varlık göstermeğe devam etmişlerdir.⁸⁵²

Deedat, İncil’de, *Fakat benim ismimle Babanın göndereceği Tesellici*,⁸⁵³ *Rûhûlkudüs*, *o size her şeyi öğretecek ve size söylediğim her şeyi hatırlınıza getirecektir*.⁸⁵⁴ âyeti ile geleceği vadedilen Kutsal Ruh ile Hz. Peygamber’in işaret edildiğini belirtmektedir.⁸⁵⁵ Hristiyan evanjelistler İnciller’de zikredilen bu kutsal ruhun bir çeşit mânevî varlık (hayalet) olduğunu iddia etseler de,⁸⁵⁶ *Bununla beraber ben size hakikati söylüyorum; benim gitmem sizin için hayırlıdır, çünkü gitmezsem, Tesellici size gelmez; fakat gidersem, onu size gönderirim*.⁸⁵⁷ âyetinden anlaşıldığı üzere bir önceki âyette “Rûhûkudüs” olarak tanımlanan “Tesellici”nin Hz. İsa zamanında var olmayan bilâkis ondan sonraki zamanlarda gelecek birisini işaret ettiği anlaşılmaktadır. Hristiyanların bahsettiği kutsal ruhun ise Hz. İsa zamanında var olduğu İncil âyetleri ile sabittir.⁸⁵⁸ Başka İncil âyetleri de Deedat’ın bu tezini desteklemektedir. Örn; *Sevgili kardeşlerim, her ruha inanmayın, fakat Allah’tan mıdır diye, ruhları sınayın; çünkü dünyaya çok yalancı peygamberler çıkmışlardır*.⁸⁵⁹ Burada ikinci cümleden anlaşılacağı üzere sözkonusu ruhun peygamber olduğu apaçıktır. Benzer bir ifadeler şu iki âyette de geçmektedir; *Allahın Ruhunu şununla bilirsiniz: İsa Mesih bedende gelmiştir*,⁸⁶⁰ *diye ikrar eden her ruh Allah’tandır*.⁸⁶¹ ve *Babadan size göndereceğim Tesellici, Babadan çıkan hakikat Ruhu, geldiği zaman, benim için o şehadet edecektir*.⁸⁶² Bu âyetler de önceki âyet ile aynı bağlamda

⁸⁵¹ “Yahudi-hıristiyanlar” olarak da kabul edilen grup Hz. İsa’ya iman ettikleri halde Yahudi şeriatıyla amel etmeye devam eden ve ilk devirde ortaya çıkan bir Hristiyan mezhebidir. İlk mensupları yahudi kökenli olduklarından bu ismi almışlardır. (Harman, Ömer Faruk, “Yahudi Hıristiyanlığı” *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2013, c. XLIII, s. 184-187).

⁸⁵² Waardenburg, Jacques, "Teslîs", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2011, XL, s. 548-549.

⁸⁵³ İngilizce KJV nüshasında “Comforter” (kolaylaştırıcı, rahatlatıcı) kelimesi kullanılmıştır ki Hz. Peygamber için kullanılan “rahmeten li’l-âlemin” (âlemelere rahmet) ile benzer bir ifadedir.

⁸⁵⁴ Yuhanna, 14/26.

⁸⁵⁵ Deedat, Muhammed the Natural Successor to Christ, s. 8.

⁸⁵⁶ Günümüzde birçok İngilizce tercümede “Holy Spirit” (Kutsal Ruh) yerine “Holy Ghost” (Kutsal Hayalet) gibi bir kullanım göze çarpmaktadır.

⁸⁵⁷ Yuhanna, 16/7.

⁸⁵⁸ *ve Ruhûlkudüs, bedenleşmiş bir surette, güvercin gibi, onun (İsa) üzerine indi, ve gökten: Sen benim sevgili Oğlumsun, senden razıyım, diye bir ses geldi.* (Luka, 3/22)

⁸⁵⁹ I. Yuhanna, 4/1.

⁸⁶⁰ Bu âyet ayrıca Hz. Peygamberin risaletine işaret etmektedir. “Mesih bedende gelmiştir” ile “Mesih bir beşerdir” demek aynı şeydir.

⁸⁶¹ I. Yuhanna, 4/2.

⁸⁶² Yuhanna, 15/26.

değerlendirilebilir.⁸⁶³ Bu kadar açık ifadeler varken hıristiyanların “Kutsal Ruh” için farklı bir tanımda bulunması müteşabih İncil âyetlerine dayanmaktadır.⁸⁶⁴

G. Değerlendirme

Hız. İsa bizzat yaşantısıyla ve vaazıyla Hıristiyanlığın altyapısını oluşturmuşsa da çok kısa süren peygamberlik hayatında ibâdat, muâmelât, şeriat ve üss-i itikadat (inanç esasları) olarak dört ayağı mamur bir din anlayışını miras bırakamamıştır. Günümüz Hıristiyanlığının asıl mucidi Aziz Pavlus’tur. Amerikalı Astrofizikçi ve *The 100, a Ranking of the Most Influential Persons in History / Dünya Tarihine Yön Veren En Etkin 100 İsim* eserinin yazarı Michael H. Hart bunu şu şekilde ifade etmiştir;

İsa Hıristiyanlığın temel etik görüşünü, mânevî perspektifini ve insan davranışlarına ilişkin temel ilkeleri ortaya koymuştur. Ancak hıristiyan teolojisi esas olarak Aziz Pavlus’un çalışmalarıyla şekillendirilmiştir. İsa, ruhani bir mesaj sundu; **Aziz Pavlus, buna İsa’ya tapınmayı ekledi.** Dahası, Aziz Pavlus Yeni Ahit’in kayda değer bir kısmının yazarı ve Hıristiyanlığın I. yüzyıldaki yayılma sürecinin arkasındaki en büyük güçtür.⁸⁶⁵

Bazı hıristiyanların Hız. İsa’dan çok Aziz Pavlus’un Hıristiyanlığın kurucusu sayılması gerektiğini ileri sürmelerinden⁸⁶⁶ anlaşıldığı üzere müslümanlar gibi hıristiyanların da günümüz Hıristiyanlığının her yönüyle Hız. İsa’nın ortaya koyduğu din olmadığını, daha doğrusu, İsa’ya tapınmanın Hız. İsa’nın kendi kararı olmadığını kabul etmektedirler. Ne var ki *Kitâb-ı Mukaddes*’te kullanılan bazı terimler dil ve kültürün değişmesi yanında zaman zaman tercümelerin de yetersizliğinden dolayı Hız. İsa’nın öğretisinin temeli olan “tek tanrı” inancının yerine “teslîs” doktrininin benimsenmesi yönünde delil gibi kullanılmıştır. Eski yahudi kültüründe “Baba” saygı ve büyüklük, “oğul” ise sevgi ve yakınlık ifade eden terimler olarak kullanılmıştır. *Şu eğri ve sapmış kuşağın içinde, dünyaya ışık saçan yıldızlar gibi Tanrı’nın günahsız oğulları (çocukları) durumunda olun*⁸⁶⁷ âyetinden oğul teriminin takva vesilesiyle Yüce Allah’a yakınlık ifade ettiği anlaşılmaktadır. *Bakın, Baba bizi o kadar çok seviyor ki bize ‘Tanrı’nın çocukları’ diyor! ...*⁸⁶⁸ ve *Sevgili kardeşlerim, şu anda Tanrı çocuklarıyız. İleride ne olacağımız daha belirgin değil. ...*⁸⁶⁹ âyetlerinde ise “oğul” teriminin “Rahman” sıfatının bir tecellisi olan şefkat ve rahmetini iki milenyum öncesi ilkel toplumun anlayacağı şekilde vurgulamak için kullanıldığı anlaşılmaktadır. İncil dışında Tevrat’ta da bu terimlere sıkça rastlamaktayız. Bu âyetlerin tahlili, sorunun çözümü için hayati önem arz etmektedir. Baba-oğul ilişkilendirmesinin, Yuhanna’nın iddiasının

⁸⁶³ Deedat, “*Muhummed The Natural Successor to Christ*”, s. 14

⁸⁶⁴ *Duaları bitince toplandıkları yer sarsıldı. Hepsî Kutsal Ruh’la doldular ve Tanrı’nın sözünü cesaretle duyurmaya devam ettiler.* (Elçilerin İşleri, 4/31)

⁸⁶⁵ Hart, *The 100, a Ranking of the Most Influential Persons in History*, s. 47

⁸⁶⁶ Hart, *The 100, a Ranking of the Most Influential Persons in History*, s. 48

⁸⁶⁷ Filipeliler, 2/15.

⁸⁶⁸ I. Yuhanna, 3/1.

⁸⁶⁹ I. Yuhanna, 3/2.

aksine,⁸⁷⁰ Hz. İsa'ya mahsus bir kullanım olmadığı, aşağıda verilen Tevrat âyetlerinden de anlaşılmaktadır.

*Tanrı'nın oğulları Âdem kızlarının güzel olduklarını gördüler ve beğendiklerinden kendilerine eşler aldılar.*⁸⁷¹

*Âdem, Tanrı'nın oğlu.*⁸⁷²

*Rab şöyle diyor: İsrail⁸⁷³ benim ilk oğlumdur.*⁸⁷⁴

*Tanrı oğulları Rab'bin önünde kendilerini takdim etmeğe geldikleri gün, onların arasında Şeytan da geldi.*⁸⁷⁵

*Kendisini kabul edip adına iman edenlerin hepsine Tanrı'nın çocukları olma hakkını verdi.*⁸⁷⁶

*Adıma bir tapınak kuracak olan odur (Süleyman). Ben de onun krallığının tahtını sonsuza dek sürdüreceğim.*⁸⁷⁷

*Ne mutlu barışı sağlayanlara! Çünkü onlara Tanrı oğulları denecek.*⁸⁷⁸

Bunlar dışında Deedat'ın tâbiriyle *Kitâb-ı Mukaddes*'te tonla tanrı oğlu⁸⁷⁹ ifadesi vardır. Ancak hıristiyan davetçiler ve Evanjelistler bu âyetleri görmezden gelerek Hz. İsa'yı "Tanrı'nın biricik oğlu" diye sunarlar. Yukarıda belirtilen argümanlar ile itiraz edenlere ise "Tanrı oğlu" ifadesi genel olarak tüm insanlar için kullanılmışsa da özel anlamda diğerlerinden farklı olarak sadece Hz. İsa, onun "edinilmiş" (yaratılmamış) oğludur demektedirler. Buna delil olarak da Eski Ahit'den şu âyeti göstermektedirler; *Rab'bin bildirisini ilan edeceğim: Bana, "Sen benim oğlumsun" dedi, "Bugün ben sana baba oldum."*⁸⁸⁰ Hâlbuki bu sözler Hz. İsa'ya değil Hz. Davud'a aittir. Mezmurlar Hz. Davud'a

⁸⁷⁰ *Tanrı biricik oğlu aracılığıyla yaşayalım diye onu dünyaya gönderdi.* (I. Yuhanna, 4/9)

⁸⁷¹ Yaratılış, 6/2.

⁸⁷² Luka, 3/38.

⁸⁷³ "İsrail" Hz. Yakup için kullanılan bir lakaptır. (Harman, Ömer Faruk, "İsrail" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İSAM, İstanbul 2001, c. XXIII, s. 193-195).

⁸⁷⁴ Mısırdan Çıkış, 4/22.

⁸⁷⁵ Eyüp, 1/6.

⁸⁷⁶ Yuhanna, 1/12.

⁸⁷⁷ II. Samuel, 7/13.

⁸⁷⁸ Matta, 5/9.

⁸⁷⁹ Ahmet Deedat İngilizce olarak "According to The Bible, 'God has got sons by tons'" ifadesini kullanmaktadır. (Deedat, *Crucifixion or Cruci-fiction*, s. 25.)

⁸⁸⁰ Mezmurlar, 2/7.

indirilmiş olan, müslümanların “Zebur” diye tâbir ettikleri kitaptır. Bu âyet bir ayrıcalık ifade ediyorsa bu ayrıcalık Hz. Davud’un olmalıdır, İsa’nın değil!⁸⁸¹

Hıristiyan misyonerlerin Hz. İsa’nın tanrılığı iddiasında ikinci delilleri ise Tanrı’nın izzetini Hz. İsa ile paylaştığı iddiaları üzerinedir. Hâlbuki Allah ulûhiyet makamını, izzetini kimse ile paylaşmamıştır. *Ben Rab’im, ismim O’dur; ve izzetimi bir başkasına, ve hamdimi oyma putlara vermiyeceğim.*⁸⁸² Allah’ın Hz. İsa’ya verdiği yüceliğe gelince⁸⁸³ bu ulûhiyet makamından anlaşılan yücelik olmadığı gibi “*Ben ve Baba biriz.*”⁸⁸⁴ âyeti ve bu mealdeki başka âyetlerde belirtilen birlik, beraberlik anlamında olup öz niteliklerde bir olmayı gerektirmemektedir. Nitekim Hz. İsa kendisine verilen bu izzeti ve birliği müminlerle paylaştığını ifade etmektedir; *Bana verdiğin izzeti ben de onlara verdim ki biz bir olduğumuz gibi, onlar da bir olsunlar.*⁸⁸⁵ Bu izzet ve birliği paylaşan müminler tanrı olarak nitelendirilemeyeceği gibi Hz. İsa’ya da böyle bir isnad yapılamaz. Bunun aksine bir yorum, milyonlarca tanrı sonucuna götürür ki bu, kilisenin bile kabul edeceği birşey değildir.⁸⁸⁶

Gerek Hz. İsa’nın tam teslimiyetle Allah’a kulluk etmesi, ibadet ve duada bulunması, gerek seksen kadar İncil âyetinde⁸⁸⁷ bizzat kendi ağzından kendini “insan oğlu” olarak tanımlaması,⁸⁸⁸ ve “*O benim Tanrım ve sizin tanrınızdır*”⁸⁸⁹ demek suretiyle ulûhiyetin Allah’a mahsus olduğu hakikatini teslim etmesi; Hz. İsa’nın tevhîd anlayışının diğer peygamberlerin ve müslümanların tevhîd anlayışına paralel olduğuna açıkça ortaya koymaktadır. Nitekim *Kur’ân-ı Kerîm*’de de Hz. İsa için “Meryem oğlu” vurgusu öne çıkmaktadır.⁸⁹⁰

Deedat’a göre; müslümanlar cehalet ve şirk içinde kalmış milyonlarca insanı kurtarmak zorundadır. Aksi takdirde onlar, müslümanların dünya ve ahiret helakına sebep olacaklardır. Bugün yeryüzünde İnsanlar, Allah’tan ziyade insan tanrılara tapıyorsa, bunun nedeni müslümanların birinci vazifesi olan “emr-i bi’l-ma’rûfu” ihmal etmelerinden kaynaklanmaktadır. Müslümanları bu tehlikeli ihmalden sakındıran Deedat “Allah’ın kırbacı gürültü çıkarmaz.” sözleriyle terğibi terhib ile tamamladıktan sonra el-Mâide

⁸⁸¹ Deedat, *Christ in Islam*, s. 30.

⁸⁸² Yeşaya, 42/8.

⁸⁸³ Örn. Matta, 16/27; Matta, 25/31.

⁸⁸⁴ Yuhanna, 10/30.

⁸⁸⁵ Yuhanna, 17/22.

⁸⁸⁶ Deedat, *The God that Never Was*, s. 2.

⁸⁸⁷ 32 kez Matta; 14 kez Markos; 26 kez Luka’da geçmektedir.

⁸⁸⁸ Nel, Marius, “‘Son of Man’ in the Gospel of Mark”, *In die Skriflig*, sy. 51(3), Pretoria 2017, s. 1
<https://doi.org/10.4102/ids.v51i3.2096>

⁸⁸⁹ Yuhanna, 20/17.

⁸⁹⁰ el- Mâide, 5/17, 46, 110, 112, 114, 116; Meryem, 19/34; el- Mü'minûn, 23/50; Ahzâb, 33/7.

sûresinin, 75. âyetini⁸⁹¹ ezberlemeyi antropomorfizmi bozguna uğratacak bir silaha benzetmiştir. Bu ve benzeri âyetler “*Kur’ân*’da Hz. İsâ” başlığı altında verilmiştir.⁸⁹²

⁸⁹¹ *Meryem'in oğlu Mesih, bir peygamberden başka değildir. Ondan evvel de nice peygamberler gelip geçmiştir. onun anası da pek sâdık bir kadındır. İkisi de yemek yerlerdi. Bak onlara âyetlerimizi nasıl açıkça beyan ediyoruz. Sonra da bak onlar nasıl çeviriliyorlar. (el-Mâide, 5/75)*

⁸⁹² Deedat, *What is His Name?*, s. 19.

SONUÇ

Tevhîdin en büyük erdem olduğunu, karşıtı olan şirkin ise büyük bir zulüm olduğunu ifade eden Deedat, insanlığı şirkten kurtarma görevini yerine getirmeyen müslümanların, bunun ceremesini çekeceğini belirterek, “Hz. İsa’yı tanrı olarak nitelemek sadece ulûhiyet makamına saygısızlık değildir. Bu küfürdür ve en hafif tâbirle insan zekâsıyla alay etmektir.” tesbitinde bulunmaktadır. Modern çağda irşad çalışmaları bireysel gayretlerle ilerlerken, misyonerlik faaliyetleri profesyonel organizasyonlarla yürütülmektedir. Bunun neticesi olarak geçen yüzyılda hint alt kıtasında güç el değiştirmiş, İslâm kıtası Afrika Hıristiyanlık’la özdeşleşmiş, bin yıllık İslâm hilafeti devletini kaybetmiştir.

Çağdaş dünyada bu propagandanın etkisiyle İslâm beldeleri parçalanırken, güç merkezlerine uygulanan baskı da artarak devam etmektedir. Misyonerlik faaliyetlerinin hedefindeki önemli merkezlerden biri de İstanbul’dur. Bu faaliyetlere karşı, tebliğ anlamında, etkin bir mücadele yapılmadığı takdirde, Rekonkista benzeri acı bir faturanın ortaya çıkması muhtemeldir. Tebliğ çalışmaları için de, geçmiş tecrübelerden istifade etmek elzemdir.

1800 lü yıllarda misyonerlerlik karşıtı mücadelesi ile yıldızlaşan Rahmetullah el-Hindî’nin *İzharü'l-Hak* eserini inceleyerek geliştirdiği anti-tezler günümüz misyoner argümanlarını geçersiz kılabilecek güçte görüldüğünden, gayretiyle kişisel gelişime örneklik teşkil eden, milyonlara ilham vermiş Şeyh Ahmed Hüseyin Deedat, tebliğ alanında çalışmak isteyenler için kafi bir kaynak ve rehber bir şahsiyet olarak ele alınmaktadır. Deedat’ın, sahada etkinliği kanıtlanmış tezleri ve Hıristiyanlığın nüvesini teşkil eden temel doktrinlere yönelik tenkitleri güncelliğini koruduğu gibi, tesbitleri günümüz misyonerlerinin kullandığı argümanları çürütmeye de yeterli görülmektedir.

Deedat’ın tenkitlerinin merkezinde çarmıh meselesi vardır. Zira Hıristiyanlığın simgesi haç olduğu gibi şifresi de çarmıh meselesidir. Tüm hıristiyan tezleri bu meseleye murtabit ve bunun üzerine mebnîdir. Hz. İsa’nın öğretisinin hilâfına, kurtuluşu bu olaya bağlaması ve doktrini şekillendirmesinden dolayı Pavlus, bugünkü haliyle, Hıristiyanlığın asıl kurucusu kabul edilmektedir. Pavlus’un öğretisine göre, ilk günah Hz. Âdem’den nesline geçmiş (aslî günah) ve günaha kefarete için Hz. İsa kurban edilmiştir (kefarete). Kiliseye göre, kurtuluşa ermek isteyenler mesih’in tanrılığine ve çarmıhta ölümlerini insanlığı günahattan kurtardığına (kurtuluş) inanarak, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına (teslîs) vaftiz olması gerekmektedir. *Kitâb-ı Mukaddes* incelendiğinde ise Allah’tan başka ilâh olmadığı, kimsenin başkasının günahından sorumlu tutulamayacağı ve kurtuluşun ilâhî emirlere itaate bağlandığı görülmektedir.

Hıristiyanlığın temel inanışları kutsal kitaplardaki açık ifadelerle çeliştiği gibi, tarihi gerçeklerle de bağdaşmamaktadır. Doktrininde bulunan çarmıh meselesi bir duyum üzerine bina edilmiş tezatlarla dolu bir hikâyedir. Öncelikle yargılamayı yapan Vali Pilatus, ceza için isteksizdir. Nitekim mahkeme esnasında Hz. İsa’yı ibra etmeye çalışmış; hatta taşkınlık yapan yahudilerin elebaşlarına, onu bırakıp başka bir idam mahkûmunu infaz etmeyi bile teklif etmiştir. Olayın infaz yeri tanıkları da sadece annesi, teyzesi gibi birkaç samimi mürididir. Bu arada infazla görevli yüzbaşı iman etmiş, Vali’nin hanımı ve

Arimetyalı Yusuf gibi güçlü ve nüfuzlu kişiler onun kurtarılması için en üst düzeyde girişimlerde bulunmuşlardır. Çarmıhta ölüm için ortalama üç gün gerektiği halde, infaz yerinde geçen süre üç saati aşmamıştır. Günler sürmesi beklenen bürokratik işlemler en fazla bir iki saate sığdırılmış, Nikodemus ve Arimetyalı Yusuf tekfin ve defin işlemlerini gizlilik içinde yürütmüş, bu işlemleri halktan gören olmamıştır. Ayrıca mezar yeri olarak, Arimetyalı Yusuf'un bahçesinde kayaya oyulmuş geniş ve ferah bir oda tercih edilmiştir. Güya tekfin ve defin işlemlerinde hazır bulunan Mecdelli Meryem ve Yakub'un annesi Meryem, ertesi sabah, yanlarına “masaj yağları” olarak “mezar ziyaretine” gelmişlerdir. İki Meryemlerin yoldaki sohbetleri mezar kapısındaki taşı nasıl kaldıracaklarına dairdir! Ziyarete gelen bu sadık müritler, mezarın başında dua edeceklerine, mezarın içine girmektedirler! Definden sonraki güne denk gelen bu ziyarette, mezarda, bir kenarda düzgün şekilde indirilmiş kefen bezlerinden başka bir şey bulunamamıştır. Olaydan sonra ise, farklı kişiler tarafından değişik yerlerde görülen Hz. İsa, kılık değiştirerek, gizlilik içinde hareket etmiş ve bir süre sonra kendisinden haber alınmamıştır.

Muhtemelen Hz. İsa, düşmanlarından kaçarak gizlenmiş, kurtulmasına yardımcı olan sadık müritleri de ortaya atılan spekülasyonlarla ilgili konuşmamayı tercih etmiştir. Oniki havâriden ve İncil müelliflerinden hiçbirinin olaya tanıklık etmediği göz önüne alındığında; bu konuda yazdıklarının –*Kur'ân-ı Kerîm*'de de belirtildiği gibi- kulaktan dolma söylentilerden ve zandan öteye geçmediğini söylemek mümkündür. İncildeki hikâyenin tutarsızlığı ve ezoterik anlatımın sebebi de bu bilinmezliktir.

Hıristiyanlığı diğer semavî dinlerden ayıran temel özellik teslîstir. Hıristiyan teologların teslîs yorumu “üç tanrı değil, üçlü birlik” şeklinde olmuşsa da halk nezdinde bu yorumun bir karşılığı bulunmamaktadır. Teslîse dayanak olarak gösterilen “Yuhanna Virgülü” ise, en eski yazmalarda yer almadığından günümüz İncillerinden çıkarılmıştır. İsa'nın tanrılığına delil gösterilen Yuhanna, 1/1 âyeti üzerine yapılan zorlama yorumlar ve bunun üzerine inşa edilen logos felsefesi de günümüz hıristiyan teologları tarafından bağlam dışı kabul edilmektedir. Dilbilimciler ve ilâhiyatçılar, misyonerlerce teslîsin delillerinden kabul edilen ve ilâhî hitapta göze çarpan çoğul mütekellim zamirinin tazim ifadesi olduğunu ve teslîse dayanak sayılamayacağını ittifakla ikrar etmektedirler. *Kitâb-ı Mukaddes*'te Tanrı'ya isnad edilen “tonla” oğul olduğu halde, Hz. İsa için bu kelimeye özel bir anlam yüklenmesi de dayanaktan yoksundur. Baba ve oğul gibi terimlere yahudi kültüründe tevhîde uygun anlamlar yüklendiği yerde, bu topluma hitap eden bir kitapta aynı kelimelere farklı yorumlar yapılması da bağlam dışıdır. Bu terimler ancak ilkel bir topluma Allah-İnsan ilişkisini anlatmak için kullanılabilirlerdi ve nitekim bu amaca yönelik kullanılmışlardır. Kullanıldığı bağlam, müfessir âyetler ve nüshalarda yerine kullanılan müradif kelimeler tahlil edildiğinde, *Kitâb-ı Mukaddes*'te Allah'a (cc) nisbet edilen “oğul” teriminin genel ve özel olmak üzere iki anlamda kullanıldığı, genel anlamının “kulluk”, özel anlamının ise “has kulluk” yani salahat olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda Davut (as) ve Hz. İsa gibi peygamberlere isnad edilen “tanrı oğlu” ifadesinin “salih kul, Allah adamı” manalarına geldiği anlaşılmaktadır. Dildeki değişimine paralel olarak, kelimeler zaman içinde farklı anlamlar kazandığından, bu kullanımlar günümüzde (İslâm şeriatına göre) küfür kabul edilmektedir.

ilâhî kitap *Kur'ân-ı Kerîm*'dir. Diğer semâvî kitapların sıhhati ise *Kur'ân*'ın mesajına uyumluluk üzerine mevkuftur.

Günümüzde, Hıristiyanlığın varlığını daha çok bir kültür olarak devam ettirdiği ve dinin toplum üzerinde değişim etkisinin bulunmadığı, bilâkis dinin, toplumdaki değişen anlayış ve pratiklere uygun bir şekilde yeniden dizayn edildiği aşikârdır. 2018 yılı başlarında, önde gelen bir Avrupa ülkesinde, yahudi ve hıristiyan din adamları, akademisyenler ve tanınmış siyasetçilerden oluşan üçyüz kadar “aydın”ın *Kur'ân-ı Kerîm*'de değişiklik yapılmasını talep eden bir bildiriye imza atmaları tahrif eğiliminin Batı kültüründe kanıksandığını göstermektedir.

Dolayısıyla günümüzde, müslüman davetçilerin, hıristiyanları etkilemek için *Kitâb-ı Mukaddes*'e sarılmasına ihtiyaç olmamakla birlikte; sosyal ve mânevî dokuya zarar veren misyonerlik faaliyetlerine karşı koyma ve Batı toplumunun kültür arka planına vâkıf olma ihtiyacına binaen bu bilgiler kıymet arz etmektedir. Halkın dilini konuşan ve günümüz anlayışına hitab eden Deedat'ın çalışmaları, bu alana giriş yapmak isteyenler için iyi bir başlangıç ve doğru bir seçimdir. Bununla birlikte Deedat'ın hıristiyan akaidine tenkitleriyle ilgili dağınık olan bilgileri daha derli toplu bir halde sunması bakımından bu tezin önemli bir fonksiyon icra etmesi beklenmektedir. Ayrıca daha önce belirtildiği üzere, Deedat'ın en önemli kaynağı olan Rahmetullah el-Hindî'nin *İzhârü'l-hak* adlı eserinin incelenmesi, Deedat'ın tezlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

İşlediği dört ana meselede hıristiyan teolojisinin kısa bir özeti gibi değerlendirilebilecek bu çalışma, Ahmed Deedat'ın savunduğu görüşlerin haklılığını ortaya çıkarmakla birlikte onları bir araya toplamış ve Hıristiyanlık'la ilgili polemikleri özetlemiştir. Bu çalışma rasyonel düşüncenin nakille bir arada kullanılması suretiyle birçok tartışmalı konunun aydınlatılabileceğini de ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada işlenen konuların başlıkları gibi, alt başlıkları da müstakil birer araştırma konusu olarak ele alınabilir. Örneğin *Kitâb-ı Mukaddes*'in tartışmalı bölümleri üzerine Batı yazınlarında çok geniş bir arşiv bulunmakla birlikte, müslüman perspektifinden yeterli miktarda akademik çalışma mevcut değildir. Bu meyanda, hâl-i hazırda dünyanın değişik yerlerinde İslâmî Tebliğ faaliyeti yürüten birçok grubun hıristiyan tezlerine karşı geliştirdiği argümanlar bir araya toplanarak sentezlendiği takdirde özgün tezler ve makaleler ortaya çıkarılabilir. İhtida örnekleri üzerinden Batı toplumunun yeni din arayışları ve onları buna sevk eden etkenler de sosyal bilimler alanında araştırma yapmak isteyenler için inovatif çalışma konuları olarak belirlenebilir. Hepsinden önemlisi, hıristiyan misyonerlerin propagandasına maruz kalan müslümanlar üzerinden irtidat olayları araştırılabilir ve misyoner strateji ve tekniklerini işleyen analitik makaleler yazılabilir. XVIII. yüzyılın ortalarından itibaren misyonerlik faaliyetlerinin bireysel çalışmalardan çıkıp kurumsal organizasyonlara dönüşmesinin küresel güç ekseninin batıya kaymasındaki yadsınamaz etkisi ve misyoner örgütlerin siyasi ve askeri darbelerdeki rolleri de büyük ses getirebilecek araştırma konularındandır. “Ehl-i Fetret” kavramının modern yorumu da güzel bir araştırma konusu olabilir. Misyonerlerin sosyoloji ve psikolojiyi ustaca kullandıkları taktikleri ve çalışma metotları ayrıntılarıyla gün yüzüne çıkarıldığı

takdirde irtidatların önüne geçilebileceği gibi teblîğ çalışmaları için yeni teknikler geliştirilmesine de zemin hazırlayabilir. Bu alanlarda yapılacak çalışmaların, toplumdaki değişim dinamiğine momentum kazandırarak sosyal bilinci geliştirmesi ve gerçek anlamda barışa katkı sağlaması beklenmektedir.

Tevfik bahşeden ve bu telifi kemâle erdiren Allah'a (cc) sonsuz hamd olsun. Âmin.

KAYNAKÇA

- Adam, Baki. «Tevrat.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt XLI. İstanbul: İSAM, 2012. 40-45.
- Ahmad, Rafiq ve Haroon Idrees. «The Life and Works of Ahmad Deedat: A Muslim Scholar of Christian Bible.» *Al-Idah* (2015): 159-179.
- Ajjola, Adeleke Dirisu. *The Myth of The Cross*. Lahore: Islamic Publications Ltd., 1978.
- Ally, Shabir. *shabirally.com*. 10 7 2018. <<http://www.shabirally.com/about.php>>.
- al-Maghribi, Samau'al. *Ifhâm al-Yahûd*. Dü. Moshe Perlmann. Çev. Moshe Perlmann. New York: American Academy For Jewish Research, 1964.
- Alper, Hülya. «Rûhulemîn.» *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt XXXV. İstanbul: İSAM, 2008. 216.
- Armstrong, Garner Ted. «Was The Resurrection a Hoax.» *The Plain Truth* 42 (1984): 12.
- Awake. «50,000 Errors in The Bible.» *Awake Magazin* 8 Eylül 1957: 25, 26.
- Aydın, Mehmet. «Hıristiyanlık.» *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt XXVII. İstanbul: İSAM, 1998. 345-348.
- Aydın, Mehmet. «Hıristiyanlık (Kutsal Metinler ve Dinî Literatür).» *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt XVII. İstanbul: İSAM, 1998. 340-345.
- Badawy, Jamal. *jamalbadawi.org*. 10 7 2018. <http://jamalbadawi.org/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=2&Itemid=2>.
- Bayram, Abdullah. «Ehl-i Kitaba Yaklaşımı Temelinde Kur'an'ın Allah İnancı.» *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2.4 (2003): 215.
- Bıçer, Ramazan. «Kelam Bilginlerinin Yahudi ve Hıristiyanlara Yaklaşımı.» *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16 (2007): 149 - 187.
- Birişik, Abdülhamit. «Rahmetullah el-Hindî.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt XXXIV. İstanbul: ISAM, 2007. 44 cilt. 419-421.
- Bîrûnî, Muhammed bin Ahmed. *el-Asaru'l-Bakiye mine'l Kuruni'l-Haliye*. Kahire: Maktabat es-Sekafet ed-Diniyye, 2008.
- Bishop, Jim. *The Day Christ Was Born and The Day Christ Died*. Newyork: Galahad Books, 1993.
- Bruce, Alexander Balmain. *Apologetics or Christianity Defensively Stated*. New York: Charles Scribner's Sons, 1892.
- Bucaille, Maurice. *La Bible, Le Coran Et La Science: Les écritures Saintes Examinées à La Lumière Des Connaissances Modernes*. Paris: Pocket, 1976.

- . *The Bible ,The Qur'an & Science: The Holy Scriptures Examined in The Light of Modern Knowledge*. Çev. Alastair D. Pannell ve Maurice Bucaille. y.: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2003.
- Bulut, Halil İbrahim. «Mûcize.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt XXX. İstanbul: İSAM, 2005. 350-352.
- Cheyne, Thomas Kelly ve John Sutherland Black. «Cross.» *Encyclopedia Biblica: A Dictionary of the Bible*. Cilt IV. New York: The Macmillan Company, 1899. I cilt. 960.
- Cowley, Roger W. *The Biblical Canon Of The Ethiopian Orthodox Church Today*. 1974. <<http://www.islamic-awareness.org/Bible/Text/Canon/ethiopian.html>>.
- Cragg, Kenneth. *The Call of The Minaret*. Oxford: Oxford University Press Inc., 1956.
- Deedat, Ahmed Hüseyin. *Al-Quran: The Miracle of Miracles*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1991.
- . *Arabs and Israel: Conflict or Conciliation*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1989.
- . *Can You Stomach the Best of Rushdie?* Durban: Islamic Propagation Center International, 1989.
- . *Christ in Islam*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1983.
- . *Combat Kit: Against Bible Thumpers*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1992.
- . *Crucifixion or Cruci-Fiction*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1987.
- Deedat, Ahmed Hüseyin. «Çarmıha Gerilme mi, Çarmıh Hikâyesi mi?» *Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?* Çev. Abdullah Yünel. İstanbul: İnkılâb Yayınları, 1998. 87-196.
- Deedat, Ahmed Hüseyin. D.M. Qureshi. ile Deedat On Pakistan Television (Interview). Pakistan TV. PTV, Karachi. 1987.
- . *Is The Bible God's Word?* Durban: Islamic Propagation Center International, 1979.
- Deedat, Ahmed Hüseyin. «Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?» *Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?* Çev. Abdullah Yünel. İstanbul: İnkılâb Yayınları, 1998. 7-86.
- . *Mucizeler Mucizesi Kur'ân*. Çev. Yusuf Balcı. İstanbul: İnkılâb Yayınları, 1991.
- . *Muhammed (pbuh) No.1*. Durban: Islamic Propagation Center International, tarih yok.
- . *Muhammed The Natural Successor to Christ*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1968.
- . *Muhummed: The Greatest*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1990.
- Deedat, Ahmed Hüseyin. «O'nun Adı Nedir?» *Kitâb-ı Mukaddes Allah Sözü müdür?* Çev. Abdullah Yünel. İstanbul: İnkılâb Yayınları, 1998. 197-238.

- . *Resurrection or Resuscitation?* Durban: Islamic Propagation Center International, 1978.
- . *The Choice: Islam and Christianity*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1993.
- . *The God That Never Was*. Durban: Islamic Propagation Center International, 1983.
- . *What is His Name?* Durban: Islamic Propagation Center International, 1981.
- . *What The Bible Says About Muhammed?* Durban: Islamic Propagation Center International, 1976.
- . *What Was The Sign of Jonah?* Durban: Islamic Propagation Center International (IPCI), 1981.
- . *Who Moved The Stone?* Durban: Islamic Propagation Center International, 2006.
- Dosker, Henry Elias. «cross.» *The International Standard Bible Encyclopedia*. II cilt. Chicago: The Howard-Severance Company, 1915. 760, 761.
- el-Buharî, Muhammed ibn İsmail. *Sahih-i Buhari ve Tercemesi*. Çev. Mehmet Sofuoğlu. İstanbul: Ötüken, 2009.
- el-Cüveynî, İmamü'l-Harameyn. *Şifâü'l-Ğalil*. Dü. Ahmed Hicâzî es-Sekka. Kahire: Maktabat Ezheriyye, 1978.
- el-Hindî, Mawlana Rahmatullah Kairanawi. *The Truth Revealed*. Çev. Muhammad Wali Raazi. Londra: Ta-Ha Publishers Ltd, 1989.
- el-Hindî, Rahmetullah Keyrânevî. *İzhar-ül Hakk*. Çev. Ömer Fehmi ve Nüzhet Efendi. İstanbul: Sönmez Neşriyat, 2005.
- el-Hindî, Seyyid Abdullah. *Vekaiu'l-münâzara elletî ceret beyne's-Şeyh Rahmetullah el-Hindî ve'l-Ğıssîs Fender el-İnkilzî*. Çev. Rifâî el-Hûlî el-Kâtib. Beyrut: Darü'l-Beşair el-İslamiyye, 1996.
- el-İsfahanî, Rağîb. *Müfredât: Kur'ân Kavramları Sözlüğü*. Çev. Abdülbaki Güneş ve Mehmet Yolcu. 3. İstanbul: Çıra Yayınları, 2012.
- el-Makdisî, Mutahhir bin Tahir. *Kitabü'l Bed'i ve't-Tarih*. Kahire: Maktabat es-Sekafet ed-Diniyyeh, tarih yok.
- en-Neseî, Ebü'l-Muîn Meymûn b. Muhammed. *Tebşiratü'l-edille fî usûli'd-dîn*. Dü. Hüseyin Atay. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1993.
- er-Râzî, Fahreddin. *Mefâtihu'l-gayb*. Cilt VIII, XI. Beyrut: Darü'l-Fikr, 1981. 32 cilt.
- Ersoy, Mehmet Akif. *Safahat*. Dü. M. Ertuğrul Düzdağ. İstanbul: Fatih Belediyesi (2015), 1911.
- es-Sâbûnî, Muhammed Ali. *Safvetü't-Tefasir*. Cilt IV. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2016.
- . *Safvetü't-Tefasir*. Cilt II. Beyrut: Darü'l-Kur'ân'il-Kerim, 1981.

- es-Sâbûnî, Nureddin. *Mâtürîdiye Akaidi*. Çev. Prof. Dr. Bekir Topaloğlu. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2016.
- es-Salih, Hüda. «Ahmed Deedat: Ölümüne Papazların ve Hahamların Ağladığı İslam Davetçisi.» *al-Sharq al-Avsat* 14 Ağustos 2005.
<http://archive.aawsat.com/details.asp?article=317545&issueno=9756#.W3zqX-gzY2w>.
- Estes, Yusuf. *islamicity.org*. 20 6 2018. <<https://www.islamicity.org/by/yusuf-estes>>.
- et-Teftâzânî, Sa'üddîn Mes'ûd b. Fahriddîn. *Şerhü'l-Makasid*. Dü. Abdurrahman Umeyre. Cilt I. Beyrut: Âlemü'l-Kütüb, 1998.
- Farrar, Frederick William. *The Life of Christ*. Londra: Cassel & Company Limited, 1887.
- Gelenbevî, İsmâil. *Şarh İsagoci*. 1. İstanbul: Hanefiye Kitabevi, tarih yok.
- Georges, Guillaume. «Manifeste «contre le nouvel antisémitisme».» *Le Parisienne* 21 Nisan 2018: 1. <http://www.leparisien.fr/societe/manifeste-contre-le-nouvel-antisemitisme-21-04-2018-7676787.php>. 30 7 2018.
- Goodacre, Mark. *The Synoptic Problem: A Way Through the Maze*. Londra & New York: Continuum, 2005.
- Göçer, Ali. «Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Yeri, İşlevi ve Öğretimi: Bütünlük İlkesi ve Tümevarım Yöntemi Ekseninde Tematik Bir Yaklaşım.» *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* IV.1 (2015): 232-242.
<http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/22.gocer.pdf>.
- Göktaş, Evin. «230 Korsan Misyoner Kilisesi.» *Yenişafak Gazete* 08 Ocak 2005: 1.
- Halim, Süleyman. *New Persian English Dictionary*. Tahran: Farhang Muaser, 1991.
- Hanefî, Hasan. *Mine'l-Âkîde ile's-Sevre*. Beyrut: Dârü't-Tenvir, 1988.
- Harman, Ömer Faruk. «İsrail.» *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt XXIII. İstanbul: İSAM, 2001. 193-195.
- Harman, Ömer Faruk. «Rûhulkudüs.» *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt XXXV. İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi (ISAM), 2008. 217-218.
- Harman, Ömer Faruk. «Yahudi Hıristiyanlığı.» *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt XLIII. İstanbul: İSAM, 2013. 184-187.
- Haron, Muhammed. «Ahmad Deedat: The Making of a Transnational Religious Figure.» *Journal for the Study of Religion* XXVII (2014): 66-93.
<https://www.jstor.org/stable/24799446>.
- Harris, George K. *How to Lead Moslems to Christ*. Philadelphia; Melbourne: China Inland Mission, 1957.
- Hart, Michael H. *The 100 : A Ranking of The Most Influential Persons in History*. New York: Galahad Books, 1978.

- Hinds, Arthur. *The Complete Sayings of Jesus: The King James Version of Christ's Own Words*. Williamsburg Massachusetts: D.H. Pierpont and company, 1927.
- Hirschkind, Charles. *The Ethical Soundscape: Cassette Sermons and Islamic Counterpublics*. New York: Columbia University Press, 2006.
- Holdcroft, Leslie Thomas. *The Doctrine of God*. Oakland: Western Book Company, 1978.
- İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali. *el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehva ve'n-Nihal*. Dü. Muhammed İbrahim Nasr ve Abdurrahman Umeyre. Cilt I. Beyrut: Dârü'l-Cayl, tarih yok. 3 cilt.
- İbni Sina, Ebû Alî el-Hüseyin. *eş-Şifa: el-Mantık*. Dü. İbrahim Medkur. Cilt IV. Kahire: Matbaat el-Emiriyye, 1958.
- Islamic Propagation Center International. *ahmed-deedat.co.za*. 20 6 2018. Web Sayfası. <<https://web.archive.org/web/20020411061028/http://www.ahmed-deedat.co.za:80/faith2.asp>>.
- . *ipci.co.za*. 10 7 2018. <http://www.ipci.co.za/about/trustees/>.
- Islamic Propagation Centre International. *ahmed-deedat.co.za*. 20 6 2018. <https://web.archive.org/web/20020411061028/http://www.ahmed-deedat.co.za:80/faith2.asp> 20.06.03:41.
- . «*ipci.co.za*.» 7 11 2018. *ipci.co.za*. <http://www.ipci.co.za/about/trustees/>.
- Joommal, Ataullah Ali Sarfaraz Khan. «Başyazı.» *Al-Balaagh* (1988).
- . *The Bible: Word of God or Word of Man?* Juhannesburg: I.M.S. Publications, 1975.
- Kadı Abdulcabbar, Ebü'l-Hasen Kadı'l-kudât. *el-Muğni fi Ebvâbi't-Tevhîdi ve'l-Adl*. Dü. İbrahim Medkur ve Taha Hüseyin. Kahire: ed-Darü'l-Mısriyye, tarih yok.
- Kelly, John Norman Davidson. *Early Christian Doctrines*. Londra: Adam & Charles Black, 1968.
- Kitab-ı Mukaddes Şirketi. *Kitab-ı Mukaddes*. İstanbul: Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 1941.
- . *Kutsal Kitap (Tevrat, Zebur, İncil)*. İstanbul: Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2016.
- Kültür Basın Yayın Birliği. *Barnabas İncili*. Çev. Mehmet Yıldız. İstanbul: Ayyıldız Matbaası, tarih yok.
- Lamartine, Alfonse de. *Histoire de La Turquie*. Cilt II. Paris: Librairie du Constitutionnel, 1854.
- Lytelton, Arthur Temple. *The Place of Miracles in Religion*. Londra: John Murray, 1899.
- Makki, Mohammed. «Deedat in the Balance.» *Muslim Digest* (1986): 4, 54, 55, 140.
- Masserman, Jules. «Who Were History's Great Leaders?» *Time Dergisi* 15 Temmuz 1974: 3. <<http://content.time.com/time/subscriber/article/0,33009,879377-3,00.html>>.

- McDowell, Josh. *The Resurrection Factor*. San Bernardino, California: Here's Life Publishers, 1993.
- McDowell, Josh ve John Gilchrist. *The Islam Debate*. California: Here is Life Publishers Inc., 1983.
- Metzger, Bruce Manning. *A Textual Commentary on The Greek New Testament*. New York: United Bible Societies, 1971.
- Mikre-Sellassie, G. Ammanuel. «The Bible and its Canon in the Ethiopian Orthodox Church.» *The Bible Translator XLIV* (1993): 111-123. <http://www.ubs-translations.org/tbt/1993/01/TBT199301.html>. 20 8 2018.
- Mohammad, Noor. «Hindistan'da Misyonerlik Faaliyetleri ve Agra Tartışmaları.» *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi, 2011.
- Moltmann, Prof. Dr. Jürgen. *The Crucified God*. Çev. R.A. Wilson and John Bowden from the German. 1. Minneapolis: Fortress Press, 1973.
- Momerie, Alfred Williams. *Defects of Modern Christianity*. Edinburgh & Londra: William Blackwood and Sons, 1885.
- Morison, Frank. *Who Moved The Stone*. Dü. Albert Henry Ross. London: Faber and Faber, 1930.
- Nadvi, Syed Salman. «Real Causes of The Spread of Islam.» *Religion in Southern Africa III* (1982): 31-39. <https://www.jstor.org/stable/24763760>.
- National Council of Churches of Christ. *The Holy Bible: Revised Standard Version*, . New York: Thomas Nelson & Sons, 1952.
- National Councils of The Churches of Christ. *The Holy Bible: Revised Standard Version*. New York: Collins, 1973.
<https://archive.org/stream/holybiblerevised00newy#page/n9/search/PROPOSALS>.
- Nel, Marius. «“Son of Man” in the Gospel of Mark.» *In die Skriflig 51* (2017): 1-9. <https://doi.org/10.4102/ids.v51i3.2096>.
- Nirala, Satyavrat ve Amy Tikkanen. «Televangelism.» Britannica, The Editors of Encyclopaedia. *Encyclopædia Britannica*. Edinburgh: Encyclopædia Britannica, inc., 2015. <https://www.britannica.com/topic/televangelism>. 06 08 2018.
- Orr, James. *The International Standard Bible Encyclopedia*. Chicago: The Howard-Severance Company, 1915.
- Pelikan, Jaroslav. *Credo: Historical and Theological Guide to Creeds and Confessions of Faith in the Christian Tradition*. New Haven: Yale University Press, 2003.
- Pelikan, Jaroslav ve Valerie R. Hotchkiss. *Creeds and Confessions of Faith in the Christian Tradition*. IV cilt. New Haven: Yale University Press, 2003.
- Pfander, Carl Gottlieb. *Balance of Truth*. Çev. R. H. Weakley. Londra: Church Missionary House, 1866.

- Phillips, John Bertram. *The Gospels: Translated into Modern English*. Newyork: The Macmillan Company, 1953.
- . *The New Testament in Modern English*. New York: Galand Books, 1953.
- Powell, Avril Ann. *Muslims and Missionaries in Pre-Mutiny India*. Londra: Routledge Press, 1993.
- Rızâ, Muhammed Reşîd. *Aqâdetu's-salbi ve'l-fidâ*. Kahire: Menar Matbaası, 1913.
- Schaff, Philip. *The Creeds of Christendom: With A History and Critical Notes*. 4. bs. Cilt I The History of Creeds. New York: Harper & Brothers Publishers, 1884. III cilt.
- Schirmacher, Christine. «The influence of German Biblical criticism on Muslim apologetics in the 19th century.» 17 Haziran 1997. *contra-mundum.org*. <<https://www.contra-mundum.org/schirmacher/rationalism.html#fn9>>.
- Schmidt, Peter. *Biblical Measures and their Translation*. Dallas: SIL International, 2014. https://www.sil.org/system/files/rapdata/74/21/88/74218877639715550845106575871406413343/silewp2014_003.pdf.
- Schroeder, John R. «The Bible - World's Most Controversial Book.» *The Plain Truth XL* (1975): 8.
- Schweitzer, Albert. *The Quest of Historical Jesus*. Çev. William Montgomery Watt. Londra: Adam & Charles Black, 1906.
- Scofield, Cyrus Ingerson. *The Scofield Reference Bible*. Newyork: Oxford University Press, 1909.
- Scroggie, William Graham. *Is the Bible the Word of God?* Philadelphia: The Sunday School Times, 1922.
- Sinanoğlu, Mustafa. «Kelime.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Ankara: İSAM, 2002. 213.
- Skiba, Rob ve Douglas Hamp. «Quest4Truth Episode 08.» 02 05 2018. *Quest4Truth*. <[quest4truth](http://quest4truth.com)>.
- Smith, Reginald Bosworth. *Mohammed and Mohammedanism*. Londra: Smith, Elder & Co., 1874.
- Soliman, Fadel. <http://fadelsoliman.com/>. 10 7 2018. <<http://fadelsoliman.com/aboutfadelsoliman/>>.
- Şehristani, Muhammed bin Abdülkerim. *el-Milel ve'n-Nihal*. Dü. Ahmed Fehmi Muhammed. Cilt II. Beyrut: Daru'l-Kütüb el-İlmiyye, 1992.
- Taylor, Vincent. *Gospel According to St. Mark: An Introduction and Commentary*. Londra: Macmillan and Co, 1953.
- Tınaz, Nuri. «Yehova Şahitleri.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt XLIII. İstanbul: İSAM, 2013. 391-396.

- Trad, Keysar. «With Shaykh Ahmed Deedat.» *Nida'ul Islam* Mayıs-Haziran 1995. <http://members.fortunecity.com/zaminc/zaminclife/zam6.htm>.
- «truthaboutgod.net.» 28 7 2018. *truthaboutgod.net*.
<http://truthaboutgod.net/Bible/oldbibletranslatiosonline.html>.
- Tümer, Günay. «Aslı Günah.» *TDV Diyanet İslam Ansiklopedisi*. Cilt III. İstanbul: İSAM, 1991. 496-497.
- Tümer, Günay. «Çarmıh.» *TDV Diyanet İslam Ansiklopedisi*. Cilt VIII. İstanbul: İSAM, 1993. 230.
- Tümer, Günay. «Din.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt IX. Ankara: İSAM, 1994. 333-339.
- Türer, Osman. «Hû.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt XVIII. İstanbul: İSAM, 1988. 260-261.
- Vahed, Goolam. *Ahmed Deedat: The Argumentative Muslim*. Durban : Islamic Propagation Center International, 2012.
- . *Ahmed Deedat: The Man and His Mission*. Durban: Islamic Propagation Centre International, 2013.
- Waardenburg, Jacques. «Teslîs.» *TDV İslam Ansiklopedisi*. Cilt XL. İstanbul: İSAM, 2011. 548-549.
- Watt, William Montgomery. *Islam and Christianity Today*. Londra: Routledge and Kegan Paul, 1983.
- Westerlund, David. «Ahmed Deedat's Theology of Religion: Apologetics through Polemics.» *Journal of Religion in Africa* XXXIII (2003): 263-278. <https://www.jstor.org/stable/1581850>.
- White, Ellen Gould Harmon. *Bible Commentary*. Cilt I. Washington, D.C.: Review and Herald Publishing Association, 1956. IX cilt.
- Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Christian_creeds. 2018. 24 07 2018.
- . https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Christian_creeds. 24 7 2018.
- Yazman, Yakup. *İznik Konseyinde Ne Oldu?* İstanbul: Ar Matbaacılık, 1990.
- Yıldız, Mehmet. *Barnabas İncili*. İstanbul: Ayyıldız Matbaası, 2005.

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Ceylanpınar ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Gaziantep'te tamamladı. Şark üsulu medrese tahsili gördükten sonra fakîh âlim İbrahim Halil Aydın'dan ilmî icazet aldı. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. Halen İstanbul Müftülüğü Dış İlişkiler ve Sultanahmet Camii'nde mihmandar olarak görev icra etmekte olup, iyi derecede Arapça, Farsça ve İngilizce bilmektedir.

Eser ile ilgili görüş öneri ve düzeltme taleplerinizi aşağıdaki e-maile iletebilirsiniz.

sibgetullah@hotmail.com